

Jos de Gruiter

Een onfortuinlijk ongeval

Roman

Een onfortuinlijk ongeval

© Jos de Gruiter, 2020

Uitgegeven door Pied-à-Terre, Den Haag

Omslagfoto: Jos de Gruiter

Ontwerp en vormgeving: Victor Hoefnagels, Den Haag

Druk: Business Print, Nootdorp

ISBN/EAN: ISBN/EAN: 978-90-828755-2-2

NUR-code: 301

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een gedigitaliseerde gegevensverzameling worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Desondanks kan de afwezigheid van eventuele zet- en/of drukfouten, dan wel onnauwkeurigheden en/of onvolkomenheden, niet worden gegarandeerd. De auteursrechthebbende aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventuele zet- en/of drukfouten, dan wel onnauwkeurigheden en/of onvolkomenheden.

Jos de Gruiter

Een
onfortuinlijk
ongeval

Roman

PIED-À-TERRE

Los van zijn gewoonte om in gezelschap met kinderlijk plezier zijn zelfbedachte stoplichtstrategie uiteen te zetten, was oud-notaris Bernard Meisse geen opvallende man met in het oog springende eigenaardigheden, dus toen hij op een dag zei dat het leven niet mooi was, en dat het daarom niet bezwaarlijk kon zijn als er zich iets lelijks aandiende dat mooi uitpakte, werd dat door niemand verontrustend gevonden.

Westminster Chimes jengelden door de villa aan de plas, *Big Ben made in the People's Republic of China*, een melig geschenk van jaargenoot Lützen uit de tijd van het pannebier. Van Lunteren. Rechercheur Van Lunteren van de plaatselijke politie. Met een paar *vraagjes*. De diender stampte zijn ribbelzolen schoon op de platgetrapte kokosmat en volgde oud-notaris Bernard Meisse naar de salon. Het weer viel niet tegen, hij bofte met zijn vrije parkeerplek in de straat en het knarsend grind in de tuin deed hem denken aan kampeervakanties in de Loirestreek. Babbeldebabbeldebab.

Meisse huiverde. Getatoeëerde lijven, walmende barbecues, krijsende kinderen. Hij had ze zien spartelen in de Cher bij St. Aignan, op doorreis naar het familiehuis tussen Périgueux en Bergerac. Het concept politiecommissaris was hem bekend van *krimi's* op de televisie. Zwijgzame rokers in trenchcoats die vijftig minuten nodig hadden voor het oplossen van een moord. Vijftig minuten. Niet meer, niet minder. Van Lunteren was van een ander kaliber: geen zwijgzame roker aan de vooravond van zijn pensioen, maar een dertiger met papwangen en zwemmende oogjes die duiden op verkoudheid en doorwaakte nachten. Geen trenchcoat, maar een pluizige jopper boven een groezelig T-shirt en een spijkerbroek waarin de mot had huisgehouden. Geen Kommissar, geen Alte, geen Derrick, maar hulpsheriff Harry in vrijetijdskleding, weggeroepen van een schilderklus op zijn vrije zaterdag. 'Geef maar hier dat vod, in de zak voor Roemenië.'

Knipscheer salueerde. Wachtmeester Knipscheer, de koddebeier uit zijn jeugd. Elk uur paraat, elk uur van de dag, elk uur van de nacht. Knipscheer sliep in uniform, zo wist het dorp. Vandaar zijn kinderloosheid. Lang geleden, in een

maanverlichte nacht, na uitgelopen cafébezoek, dacht de jonge notariszoon onbespied huiswaarts te keren, maar hij stuitte op de wakkere diender. Waar wij zo laat vandaan kwamen en of meneer notaris kennis had van onze losbandige levensstijl. Vaders aanzien bezorgde hem een vrije doorgang, maar de misstap was niet onopgemerkt gebleven. Sinds die nacht was hij in Knipscheers wellustige knuisten - het gromde als hij hem passeerde. In Van Lunteren herkende hij niets van de diender uit zijn jeugd. Geen pet, geen snor, geen statuur, wel after shave van een discount drogist en tot moes gekookte bami.

Van Lunteren stortte suikerklonten als basaltblokken in zijn koffie, zijn hand kraste cirkels in het beenderporselein. ‘Leuk wonen’, wees zijn schoongelike lepel. ‘Maar gevaarlijk. U gelooft niet dat het u zal overkomen, maar u zult verrast zijn hoe weinig ervoor nodig is om tegen een mes of een pistool aan te lopen.’

Meisse wist dat niet. Niet eerder was het bij hem opgekomen dat hij tegen een mes of een pistool zou kunnen aanlopen. Waarom zou hij? Gilda zou ook verbaasd zijn geweest. Ze leefden een sober leven, bewandelden geen obscure stegen in grauwe steden en ze draaiden de deur op het nachtslot bij het vallen van de avond. Doorsneemensen in een doorsneestraat, dat waren ze. Met uitzicht op de plas, dat wel.

De brigadier blies golven in zijn koffie; een bruine slak kroop traag naar de voet van het blanke bone China. Hij schonk er geen aandacht aan. Zijn ogen haakten achter de volle asbak op de bijzettafel. ‘Zo, u pafst aardig wat weg! Mijn vader rookte niet, tot de dag dat de dokter hem vertelde dat hij kanker had. Uitgezaaid tot in zijn hersens, zijn botten en zijn lever. Geen beginnen aan. In de supermarkt naast het ziekenhuis kocht hij zijn eerste sigaretten en stak er een op. Wat heb ik daarnaar verlangd, zei hij. Nu kan ik ervan genieten zonder angst voor die verdomde ziekte.’ Weifelend zocht hij Meisses ogen. ‘Want die had hij dus al, die ziekte.’

'Humor ist, wenn man trotzdem lacht', wilde Meisse zeggen, maar de woorden stolden in zijn mond. Van Lunteren zag er een aanmoediging in. 'En denk maar niet dat het een pretje is. Er staat een man tegenover je die zenuwachtiger is dan jijzelf. Je wilt zijn gedachten lezen, maar de loop van zijn pistool trekt als een magneet. Het zweet breekt je uit, je trilt, je mond is droog en je kan niet praten. Je lijf bereidt zich voor op de klap van metaal dat het vlees binnendringt en een rib zal versplinteren. Je ziet jezelf neergaan doordat het bloed uit je aderen gutst en je organen niet meer voedt. Je wordt licht in je hoofd en je verliest het bewustzijn. Een nare dood hoor. Dan kun je beter verrast worden. Zoals de chef zegt: in één klap van mens naar tachtig kilo rottend vlees. Pittig bakkie trouwens. En goed heet.'

Meisse verontschuldigde zich. Zei dat mevrouw Meisse er een koekje bij geserveerd zou hebben - en schrok van zijn woorden. Gilda rustte in een koelcel bij de patholoog, en hij excuseerde zich voor het ontbreken van een koekje. Was dat nog iets van vroeger? Maar niemand noemde hem nog brillenjood of studiehoofd. Of gooide paardenvijgen in zijn nek. De jongens van Hoeve Ottenbros waren verhakseld door de sneltrein van half elf, toen hun trekker afsloeg op de overgang. Klingelend lieten zij het leven. En Minneboo veeteerde in een inrichting na zijn tweede hartinfarct. De Heer straft niet meteen, maar maakt wel notities. Van Lunteren beklopte zijn gebolde buik, een koekje zou er te veel aan zijn. 'Maar hoe lang was u getrouwd geweest, zei u?'

'Ik?' Hij had niets gezegd. Niet over zijn huwelijk althans, over de lengte ervan. De trouwdatum stond in de ring aan zijn vinger, maar opzichtig zoeken was ongepast, zeker nu Gilda...

Zou zij het geweten hebben? Vrouwen zijn accurater in die dingen. Gilda zeker. Huwelijken, verjaardagen, sterfdata, ze onthield ze en ze stuurde kaarten. Hartelijk gefeliciteerd en nog vele jaren in goede gezondheid toegewenst. Of met

medeleven enzovoorts. Overigens... zou die ring nog aan haar vinger zitten? Ze jatten tegenwoordig alles - en overal. Zelfs in een rouwcentrum ben je niet veilig. Lig je daar, kun je geen kant op, wordt de ring van je vinger gedraaid. Misschien wel met geweld, want het moet snel, en een dooie voelt geen pijn. Zo denkt het tenminste, het nieuwe uitschot: een dooie voelt geen pijn. Criminelen zijn natuurlijk niet de slimsten.

Personeel is niet te vertrouwen, en wat te denken van het bezoek? Dat kan zomaar binnenlopen. Brutalen hebben de halve wereld. Er zullen camera's hangen, zoals overal. Op korrelige zwartwitbeelden stappen ze de ruimte binnen, een man en een vrouw, dicht naast elkaar. Ze kijken zoekend in het rond en lopen aarzelend naar de condoleancetafel. De camera draait mee, volgt hun bewegingen. De man zegt iets, de vrouw pakt een spiegel uit haar tas en verwijdert een ongerechtigheid uit haar oog. De man buigt zich over het rouwregister, zijn arm beweegt, maar het papier blijft leeg. Dan draaien ze zich om en stappen doelgericht op Gilda's lichaam af. Niemand vraagt of ze haar hebben gekend. Niet dat het niet zou kunnen: Gilda was geliefd en ze had een volle agenda, maar het wordt niet gevraagd. In een rouwcentrum wordt iedereen aangezien voor treurende nabestaande en met egards bejegend. Niet vergeten: bewaking eisen als het lichaam werd opgebaard.

‘Meer dan dertig jaar.’

Van Lunteren tuitte zijn lippen en floot. ‘Dertig jaar!’ Dertig jaar geleden zat hij nog op school, dat was een mensenleven terug! Zijn blik dreef naar de plas. ‘En dan op zo'n manier.’ Hij kwam het vaker tegen in zijn vak, met regelmaat stuitte hij op onverkwikkelijke zaken; soms schroelden de beelden nog dagen op zijn netvlies en wilde de slaap niet komen. Het was een facet van het politiewerk dat onbekend was bij het grote publiek, er lag een taak voor de media.

Was kraamzuster geworden, wilde Meisse zeggen.

Kraamzuster of quizmaster. Campingbaas voor mijn part. Dan kom je louter leuke mensen tegen - als je de toiletten vrij van smetten houdt. Maar zijn brein vond geen samenhang in de opeengepakte woorden in zijn strottenhoofd. 'Je vertelde... mag ik *je* zeggen? Je vertelde aan de telefoon dat je een dader op het oog hebt.'

Dader. Het woord plakte aan zijn tong als een losse wimper na het douchen. Daders hoorden bij de *tabloids*, bij opsporingsberichten, niet bij zijn wijk, niet bij het leven aan de plas. Niet bij hem. Van Lunteren strekte zijn wijsvinger. 'Een verdachte hè! Nog geen dader, al zijn er...'

'Aanwijzingen', vermoedde Meisse. 'Gezondheid.'

Van Lunteren kromde zijn lijf, helderrood bloed druppelde uit een neusgat en vormde een plasje in zijn hand. Met zijn vrije hand wrong hij een zakdoek uit zijn *skinny bluejeans* met voorgeprogrammeerde slijtplekken. Meisse bezag het tafereel met afgrijzen, zijn blik bleef hangen bij een ingedroogde vlek op het T-shirt van de diender, ter hoogte van de linker tepel. Een oprisping van de kleine, kort voor het politiewerk riep. Geen tijd om zich te verschonen. Mevrouw Van Lunteren - een Annefien of Suzan - had een spuugdoek van de tafel gegrist en het ergste weggewreven; de rest zou opdrogen tijdens het werk, hij moest gaan. Een vlugge kus, een slaande deur. Vader van een huilbaby die zijn zomervakantie doorbracht op een toeristencamping in het Loiredal, met smerige douches en getatoeëerde lijven. Een babbelse diender met een handvol bloed en een volgesnoten zakdoek, koorddansend op zijn *Leolux Horatio* - blauw Arkadialeer, twaalf weken levertijd, kleine beschadiging aan de armleuning. Hij vertelde hem hoe moeilijk het te vatten was dat Gilda vijanden had, dat iemand het op haar gemunt zou hebben. Juist op haar. Ondanks het feit dat ieder mens...

Van Lunteren ledigde hoorbaar zijn neus. Hooikoorts, vertelde hij. Geen ziekte, maar de ernst van de kwaal moest niet worden onderschat. Tranende ogen op ongelukkige momenten,

niesbuien en koppijn als andere mensen genoten van de eerste lentezon. De dokter had hem verzekerd dat genezing moeilijk was, zo niet onmogelijk. Van medicijnen werd hij duf en dat was onverantwoord in zijn *job* - hij had *in the line of duty* willen zeggen, maar de oud-notaris zou niet bekend zijn met de term. Een rechercheur moet bij de pinken blijven, zei hij daarom. Hij accepteerde de verschijnselen, al werd hij gek van de kriebel in zijn neus. Het voorjaar was een hel, vaker hielden de klachten aan, tot ver in de zomer, als...

Meisse liet weten dat hij het vervelend vond, maar zijn woorden misten overtuiging. Zijn zorg ging uit naar de Leolux. Geronnen bloed liet moeilijk te verwijderen vlekken achter in het Arkadialeer.

De rechercheur propte zijn zakdoek terug en wreef een bevestigde hand langs zijn shirt. Of meneer de notaris toch wilde nadenken over mogelijke daders. Alle beetjes hielpen per slot van rekening. Het kon een betrapte inbreker zijn geweest. Een landloper, een buitenlander, een verward persoon, in elk geval iemand die niets op het terrein te zoeken had. Misschien waren er aanwijzingen. Verdachte telefoontjes in de weken voorafgaand aan...

Gilda was niet bang. Ze zou een indringer gevraagd hebben wat hij bij het boothuis te zoeken had. Ze zou bedreigd hebben met politie-inzet en de man zou geschrokken de benen hebben genomen.

Van Lunteren betastte zijn wang en krabde een jonge scheerwond open. Een dunne straal bloed slalomde tussen de stoppels naar zijn kin. 'De verdachte zou ook een vrouw kunnen zijn', sprak hij met tegenzin. 'Maar u hebt het niet van mij.' De politie kon haar werk alleen in stilte doen, moest Meisse begrijpen. In absolute stilte. De ogen van de diender dreven terug naar de plas. 'Heerlijk zeg, die rust...'

Meisse vertelde van een artikel in het avondblad. Dat vrouwelijke moordenaars de kracht missen om een mes in een mensenlijf te drijven. En bang zijn van een vuurwapen. Van de knal, nam hij aan. Vrouwelijke moordenaars gebruiken

daarom rattengif. De dader moest dus een man zijn, áls er al een dader was, wat hem onwaarschijnlijk leek. De val van Gilda zou een ongeluk zijn. Een tragisch ongeluk met dodelijke afloop, dat wel.

Van Lunterens hand betastte zijn wang, Meisse hoorde het schuren. Een notaris moest zich scheren. Elke dag. Stoppels schrikken de klandizie af. Na zijn defungeren had hij kunnen kiezen voor een snor of een baard, maar Gilda zou hem hebben beschimpt; ze kon niet tegen aanstellers en ijdeltuiten. En terecht: hij verbaasde zich ook over collega's die zich, eenmaal uit het arbeidsproces, frivool gekleed van museum naar concertzaal en van lunchroom naar vertrekhal spoedden. 'Kijk, daar gaat er weer een', had hij Gilda gewezen op oud-notaris Turteltaub in rode broek en bloemrijk shirt, slenterend over het zebrapad op de laan. 'Had ook bij de fanfare gewild.' Zijn ogen hadden om haar lach gesmeekt.

Lützen had mild geoordeeld. De ontworsteling, had hij het genoemd. De ontworsteling aan een leven in de ganzenpas. 'Wij lopen mee in een polonaise van beschadigde zielen, allemaal op weg naar het schavot. We zijn nauwelijks doorontwikkelde primaten, met de nadruk op nauwelijks. Toon mededogen.' Maar Lützen had makkelijk praten: hij was een man in bonis sinds het familiefortuin was vrijgekomen. Hij had zelfs zijn praktijk van de hand kunnen doen.

Op warme dagen bleef de stropdas af, verder ging het niet. Binnen een week was het verdwenen, het gevoel van vrijheid en avontuur. Dan was de stoppelbaard als eerste dons op de puberwang: een makkelijke prooi voor het mes.

'Een duw geven kan iedereen,' zei Van Lunteren. 'Het hoeft niet krachtig te zijn, bovenaan een trap bijvoorbeeld. De val doet de rest.'

Meisse protesteerde. Iemand van de trap af duwen was geen sinecure, zeker niet als het een dierbare betrof. De handeling

vergeef en bekwaamheid. Eenmaal de schaamte overwonnen moest de duw hard genoeg zijn, zodat het slachtoffer zich niet kon vastgrijpen aan de leuning om het vege lijf te redden. En wat te doen als de dood niet intrad na de val?

Hij stelde zich Gilda voor, bovenaan de trap van het boothuis. Ze heeft de indringer betrap, een vrouwelijke indringer met ongewassen haar, gescheurde kleding en holle ogen. Gilda dreigt met de politie. De vrouw lacht schel en daagt haar uit. ‘Wat wil je nou, achterlijk wijf, in je dure villa aan de plas, met je luxeleventje.’ Ze duwt, net te zacht, niet met het oogmerk haar te doden. Gilda tast naar de leuning, maar grijpt mis. Haar hoofd kraakt tegen een stalen trede, de vierde van boven. Ze struikelt en glijdt weg over het vochtige gras onderaan de trap. *In ‘t ondiepe water, niet ver van de haven* verliest ze het bewustzijn en verdrinkt.

De inspecteur knikte afwezig. ‘Zou kunnen.’ Zijn handen kletsten op zijn dijen, opspringend stof danste in binnenvallend zonlicht. ‘Dat gaan we allemaal uitzoeken.’ Genoeg te doen, hij moest er vandoor. Rapporteren, dossiers bijwerken, et cetera, et cetera, de gesel van zijn beroep. De notaris had dus niets gezien of gehoord? Geen verdachte telefoontjes? Vijanden of familieruzie? Hij wreef over zijn kin en wierp een steelse blik op zijn hand. Dat maakte het onderzoek er niet eenvoudiger op, maar de zaak zou rondkomen, dat kon meneer notaris aan de politie overlaten.

Van Lunteren sprak lijzig, in de taal van de streek. Hij zou in de polder geboren zijn, tussen de weilanden waar koeien graasden en trekkers de wegen bestreken met vette klei tot mannen met hoeden en kladblokken het gebied hadden betreden om de nieuwe horizon te schetsen. Hij zou het middelste kind zijn uit een gezin van drie. Zijn oudere broer boekte orders bij een handelsonderneming in de haven, zijn zus was teamchef in een plantenkwekerij, te midden van zwijgende Oostblokkers en geestelijk minderbedeelden. Zijn moeder woonde nog zelfstandig, zijn vader... niet vergeten Van Lunteren naar zijn vader te vragen...

De diender zou een middelmatig leerling zijn geweest op een niet hoog aangeschreven school. Er was een geüniformeerde koddebeier in de examenklas gekomen, die het politiewerk had bejubeld, had uitgelegd hoe afwisselend, spannend en dienstbaar aan de samenleving het beroep was. Vader had hem meegenomen naar een informatieavond en hij had zijn naam op een formulier geschreven. Vader had hem op zijn schouder geslagen en hem monter toegeknikt, zoals vaders doen in jongensboeken. *Willem trekt de wijde wereld in*. Het was een baan met meer vooruitzichten dan salaris, maar zekerheid was een zegen in zorgenrijke tijden - die ongetwijfeld zouden komen, zo was het leven, vallen en opstaan, pieken en dalen. Na een periode van pril geluk op een huuretage met muizen en burens, hadden Annefien of Suzan en de diender een gesubsidieerde doorzonwoning gekocht in de nieuwbouwwijk, ver verwijderd van het centrum van de stad. Vader had op een zonnige zaterdag behang op de muren geplakt, moeder had neuriënd gordijnen genaaid. Ze hadden elkaar tevreden toegeknikt, gezegend als ze waren met hun kinderen.

‘Leeft hij nog?’

‘Leeft hij nog?’

‘Je vader! Van het ziekenhuis! De sigaretten! Van de kanker! Of hij nog leeft!’

Van Lunteren schudde van nee, zijn wangen volgden met vertraging.

‘Zit hij eigenlijk vast?’

De brigadier bevroor.

‘Of hij vastzit! De verdachte! Zit hij vast of moet je hem nog arresteren?’ Van Lunteren voelde spetters op zijn wang, maar durfde niet te wrijven. ‘Dat had u al gevraagd.’ Meisse moest begrijpen dat de politie..., maar nu ging hij zichzelf herhalen. De notaris mocht ervan uitgaan dat de verdachte die nacht in de cel zou slapen. Meer kon hij niet zeggen zonder het onderzoek in gevaar te brengen.

Meisse ontsloot de buitendeur en liet de diender uit. Het krakend grind zou herinneringen oproepen aan Chambord, Chenonceau en Cheverny, de toeristentrekkers uit de streek. Van Lunteren zou er foto's van bewaren, thuis op zijn computer en op het scherm van zijn telefoon. Tot ver in het najaar zou hij ze laten zien. Te pas en te onpas. Aan Jan en alleman. Er zou een ingelijste afdruk op kantoor staan, op zijn bureau, als signaal voor de collega's: hier werkt een normale, gezonde familieman die geniet van buitenlandse vakanties met zijn gezin. Als de kleine groot was zouden ze het vliegtuig nemen. Ooit zou hij de Incacultuur in Peru bekijken en met een camper door de Rocky Mountains trekken.

Er zou een kiezel klemzitten in het profiel van zijn zool. Het zou tik doen op de stoeptegels. Tik bij elke stap. Tik. Tik. Tik. Van Lunteren zou stoppen en zijn zool naar zijn ogen draaien. Zijn linkerhand zou steun zoeken bij het hek van Bravenboer op 23 en zijn rechter zou de steen verwijderen. De weggegooide kiezel zou de stoep twee keer raken en in de goot belanden. Een gemeentelijke veegwagen zou hem naar het riool geleiden.

Van Lunterens vel lubberde als los tentdoek in de wind. Hij had vet verloren, maar de verpakking was niet meegekrompen. *'Harry, hol mal den Wagen'*, genoot Meisse. Op de hoek van de straat opende Van Lunteren het portier van zijn dienstwagen, een donkerblauwe met lakschade. Meisse zag de rechercheur een telefoon naar zijn oor brengen. Der Alte moest weten of het gesprek met de notaris iets had opgeleverd. Nee, het zou de moeder van de spuugbaby zijn. Het huilen was niet gestopt en de koorts was opgelopen. Of Van Lunteren meteen naar huis kon komen, ongeacht de drukte op het werk. Het onderzoek kon wachten, de baby moest naar de dokterspost.

Meisse liep naar de stoep voor beter zicht. Van Lunteren leunde tegen de dakrand van zijn auto en sprak ontspannen in zijn telefoon. Met zijn vrije hand probeerde hij een kiezel

uit zijn zool te wippen. Meisse zag hem steun zoeken en zijn evenwicht verliezen. Het toestel gleed uit zijn hand en spatte uiteen op de stoep. ‘Patsss’, genoot hij. ‘Scheisse, Harry.’

Vochtige vitrage filterde het licht boven de plas, ze onttrok de overzijde aan het oog, niet ongebruikelijk voor het late seizoen. Zijn zolen pletten het natte gras, ijswater drong door het stiksel en vulde zijn sokken. Hij dwaalde door zijn tuin, schopte een kiezel van het gazon en doorzocht zijn zakken voor een sigaret. Teer en nicotine snelden naar zijn longen, het trillen stopte. Liever tien jaar eerder in de kist dan die verdomde onrust in zijn lijf, had hij zichzelf toegesproken. Hij riep haar niet. Nee, hij riep haar niet. Waarom zou hij? Waarom zou hij haar roepen? Hij had geen reden haar te zoeken. Ze zou ergens zijn, ergens op het terrein. Bezig met iets. Gilda was altijd bezig met iets. Hij niet. Hij zou naar het boothuis kunnen lopen. Niet om er iets te doen, want hij zou niet weten wat hij bij het boothuis zou moeten doen. Alles wat gedaan moest worden was gedaan. Hij zou op het staal van de trapleuning kunnen kloppen, zonder doel of reden, zoals mannen tegen een autoband schoppen en iets zeggen over de staat van het karretje. Hij zou naar de plas kunnen lopen en over het water kijken. Hij zou niets zien wat hij niet eerder had gezien.

Op kantoor was het anders. De agenda was zijn gids. Huizenoverdracht aan de laan, de akten lagen klaar. Het haperend Testamentenregister bespreken met klerk Tuinenbreijer. Flinkevleugel feliciteren en een taartje eten op haar gezondheid (en nog vele jaren!) maar het werk riep. Na de lunch overleg met rentenier Steenmeijer, die zijn jongste wil onterven. De knul was blijven hangen aan een koopzieke kenau die uit was op zijn geld. Nog een keer de legitieme portie uitleggen. Daarna advies over beneficiaire aanvaarding en een vervolggesprek over de vennootschap van ijzerboer Kokkelkoorn op het plein. Werk maakte het leven draaglijk

en overzichtelijk. Het droeg bij aan de ordening der dingen en er was goed van te leven, niet overdadig, maar passend bij zijn arbeidsprestaties en verantwoordelijkheden. Steeds vaker vroeg hij zich af of hij niet te snel was gedefungeerd. Of hij niet te makkelijk was meegegaan in de doemverhalen van De Vos, zijn rechterhand en opvolger, die hem een moeilijke toekomst had voorspeld met nieuwe wetten en venijnige concurrentie. Hij had zijn vuige trucs moeten doorzien, moeten begrijpen waarom Gilda op zijn suède schoenen had gewezen en braakbewegingen had gemaakt. Hij was er blind en doof voor geweest. De Vos had zijn kantoor gestolen, het kantoor dat hij had opgericht en grootgemaakt.

Ze lag in de plas, direct naast het boothuis, haar neus als een snuivermast boven het kabbelende wateroppervlak. Haar haar wiegde een macabere dans rond haar grauwigroene gelaat, een snoek hapte aan haar wang en schoot weg toen Meisses hand het water raakte.

Het ontbijt stolde in zijn keel. Ze zou gevallen zijn. Uitgeleden op de stalen buitentrapp van het boothuis. Dat was het verhaal. Negen treden die ze duizend keren had beklommen en even vaak was afgedaald. Ze zou verbaasd zijn geweest. Verbaasd en geërgerd. Gilda hield niet van oponthoud en tegengas. De val had haar bezigheden onderbroken. Ze zou gevloekt hebben om haar onhandigheid, ze zou haar kapsel hebben gefatsoeneerd en ze zou bloed aan haar hand hebben gezien. Ze zou hem niets verteld hebben, maar haar boosheid was niet onopgemerkt gebleven. Gevallen van die stomme trap! Ze zou hem hebben opgedragen het probleem van de gladde treden aan te pakken.

Een luchtbel klokte uit haar mond. Zijn hoofd bonsde, maar hij panikeerde niet. Hij vinkte af, zoals hij dossiers op volledigheid controleerde. Er lag een lijk in het water. Een lijk bij het boothuis. Zijn boothuis. Geen willekeurig lijk. Geen willekeurige vrouw. Zijn vrouw. Omgekomen door een tragisch ongeval. Zulke dingen gebeuren. Hij moest Malte

informereren, Gülcher moest komen, het lijk moest worden weggehaald, hij moest de uitvaart regelen. Zijn longen vulden zich met teer en nicotine. Hij stond op en duizelde.

De chauffeur van de lijkwagen schoot een peuk naar het grind en plette het restant onder zijn rubberzool. Zijn vinger gleed langs het metaal van de leuning, voortgestuwd condenswater drupte in het gras. ‘Gemene trap, glad van de dauw. Kom een uur later en het is weg. Maar uw vrouw heeft niet geleden. Het was klaar, bom, af. Ik neem tenminste aan dat ze uw vrouw was?’

Ze was zijn vrouw. Dertig jaar of langer. Geen slechte jaren, maar er was te veel gebeurd om van gelukkige jaren te kunnen spreken. Geluk vergt meer dan rust, maar hectiek draagt er niet aan bij. Hij had zijn kantoor. Mette werd geboren met een afwijking, iets met rugwervels, en Gilda voelde zich schuldig. Later werd ze zelf ziek, een bacterie die haar dood had kunnen zijn. Ze zaten vaker in het ziekenhuis dan geluk kan absorberen. Op kantoor stapelde het werk zich op. Maar ze herstelde. Malte werd geschept door een auto en moest revalideren. Ze probeerden elkaar te steunen, maar het kantoor, de cliënten en zijn medewerkers schreeuwden om zijn aandacht. Zo legde hij het uit. Ze schreeuwden om zijn aandacht. Uit het zicht van de chauffeur zocht hij het restant van de gedoofde sigaret. Gilda dulde geen ongerechtigheden in het grind.

Een roofvogel zette een klauw in zijn schouder, nagels sneden in zijn vel. ‘Vervelende zaak Bernard. Hoe is het gebeurd?’ Ochtendadem, koffie, chemicaliën. Huisarts Jozef Gülcher.

‘Ze is gevallen, daar (knik), met haar hoofd op een stalen trede.’ Gülchers ogen volgden een spoor in het gras. ‘En je hebt haar in de plas gevonden?’ Meisse moest hem ten goede houden en het lab zou uitkomst bieden, maar hij had zijn bedenkingen. Zeker, het was in zijn lange loopbaan als

medicus een enkele keer voorgekomen dat zijn intuïtie hem in de steek had gelaten, zoals bij Dorrestein, de organist van de Gereformeerde Kerk die hem consulteerde met stekende pijnen in de borst. Hij had hem de spreekkamer uitgeduwd met maagtabletten en adviezen over eten en bewegen. Dat zitten aan de toetsen deed een mens geen goed. De organist had geknikt en zich een aansteller gevoeld. Twee dagen later werd hij gevonden, zijn hoofd op het klavier. Een dominantakkoord was het laatste dat de gemeente van hem had gehoord. Gülcher werd geroepen om de dood vast te stellen, de voorgeschreven maagtabletten stopte hij schielijk in zijn zak. Het was zo'n incident dat overwaait, zoals pijntjes verdwijnen zonder arts of medicatie, maar de Heer verdomde het de wroeging van zijn schouders te lichten. Hij had er Gilda, met zwemmende ogen en parelend voorhoofd, over verteld tijdens het galadiner van de Rotary. Bij de garderobe had hij haar opgedragen het verhaal onder de pet te houden. 'Tegenover iedereen', had hij eraan toegevoegd, en het had dreigend geklonken. Ze had het Meisse verteld, in de auto, nog voor ze de parkeerplaats hadden verlaten. En het was besproken, thuis, tijdens de maaltijd, met Malte en Mette. 'Wat wil je ook met zo'n Nazinaam!' had Mette uitgeroepen. 'Jozef Gülcher, de Engel des doods!' Malte had zijn vaders ogen gezocht. 'Geschiedenis zat niet in haar pakket', had hij gesneerd. Ze had haar broer onder tafel geschopt en Meisse had gegrinnikt. Malte zei de dingen zoals ze waren, dingen die hijzelf moest verdringen om Gilda's toorn te ontlopen.

'Kijk naar het gras Bernard, er is met het lichaam gesleept. Onderaan de trap is de grond omgewoeld en er loopt een spoor naar de kademuur.' Of hij niets had gehoord. Een schermutseling, ze kon geroepen hebben, geschreeuwd!

Zijn keel zat dicht. 'Jij vindt dit fijn hè, Jozef?' Hij had meer willen zeggen, hij had Gilda willen citeren, Gilda, die haar arts een griezel noemde, die meer met poeiers had dan met patiënten. Hij had willen vertellen hoe ze de pijn verbeet om zijn consulten te mijden. Hoe schandalig zijn

behandeling van Mette was geweest toen hij haar toebeet dat een leven in een rolstoel weliswaar ongemakkelijk was, maar niet te vergelijken met het leed van de frontsoldaat die getroffen door vijandelijk vuur een ledemaat moet missen. Maar hij zweeg en doorzocht zijn geheugen. Hij was thuis, misschien in de badkamer. Misschien stroomde het water. Hij wist het niet. Ze hadden elektrische tandenborstels, met roterende koppen. Verwijdert tandplak grondiger, had Gilda gelezen, maar ze maakten herrie, zoals tegenwoordig alles herrie maakte. Wie veegde zijn bladeren nog bijeen met een bezem? Hij had een vlucht ganzen horen gakken en een man zijn hond horen roepen. Geluiden van het leven aan de plas.

‘Waarom? Hoezo? Wat probeer je me duidelijk te maken, Jozef?’

‘Er is geslept met het lijk, Bernard. Dat moet ik ze vertellen. Ik krijg een douw als ik dat niet doe. Ze heeft een wond van de val en verdrong vijftien meter verder. Dat is niet logisch. Laten we het zuiver houden. Ik moet afstand houden. In theorie zou je de moordenaar van je vrouw kunnen zijn. Als arts heb ik een eed afgelegd, net als jij, dat weet je dondersgoed. In onze beroepen kun je geen loopje met de waarheid nemen, zeker tegenwoordig niet: een foto is snel gemaakt, met die mobiele dingen om ons heen. Zoals jij geen akte mag tekenen als je fraude vermoedt, zo kan ik geen verklaring van overlijden afgeven als ik twijfel aan de doodsoorzaak. Een val van de trap is een ongeluk, maar als het lichaam is verslept...’

‘Je zegt dat ik Gilda heb vermoord.’

‘Je moet luisteren, Bernard. Ik zeg dat het zou kunnen, in theorie. En als er een theoretische mogelijkheid is, dan moet die worden onderzocht. Ik houd me aan de wet. Gilda was een gezonde vrouw in de kracht van haar leven. Ze was j uw vrouw, ze is op j uw terrein dood aangetroffen, door j u. We moeten voorkomen dat mijn professie in een kwaad daglicht komt te staan. Stel dat ik verklaar dat de val haar heeft gedood en later blijkt dat jij haar hebt geduwd en onder water hebt

gehouden. Zie je het voor je? Een foto op het internet waarop te zien is dat ik je de hand druk? Schouwwarts schudt hand van moordenaar, wat voor indruk zou dat wekken? De reputatie van de arts enij zou naar de vaantjes zijn, net als die van mij. Zodra helder is dat je niets met haar dood te maken hebt, zal ik je condoleren, uit de grond van mijn hart. Ik wil alleen geen douw. Het verbaast me dat je dat niet snapt.’

Meisse wilde Dorrestein memoreren. Gülcher eraan herinneren dat hij destijds geen douw kreeg, hoewel een douw terecht zou zijn geweest. Opmerken dat een douw dus geen vanzelfsprekendheid was. Maar hij zweeg. Gülcher zou geërgerd reageren. Dorrestein was een ander verhaal. Dat zou zijn verweer zijn. Dorrestein was een ander verhaal.

Het was een onverkwikkelijke gedachte. Dood door een domme val van een stalen trap die ze duizend keren had beklommen en net zo vaak was afgedaald. Maar moord? Opzet? Onderzoek? Vanwege een strook omgewoeld gras? Agressieve zwanen lieten zulke sporen na. Een kat met vlooien! Gilda was versuft geweest, ze had haar wond willen spoelen, was in het water gevallen en verdronken. Vijf meter was het, hooguit. Zeker geen vijftien. Het was een tragisch ongeluk. Triest, maar geen zaak voor de politie.

Rook verwaaide boven de plas, Gülcher schudde zijn hoofd. ‘Het is funest voor je longen en je vaten, maar sinds kort weten we ook dat je vijf keer meer kans op nierkanker hebt dan een niet-roker.’

Toe maar, dacht Meisse. Vijf keer meer. Gülcher wilde niet dat hij stopte. Gülcher wilde aan zijn sterfbed zitten en zeggen dat hij had gewaarschuwd, niet éénmaal, maar bij herhaling.

De wind blies flarden teer en nicotine terug. Twee teugen voor de prijs van één, had hij binnenpret. Van traptreden ook, had hij willen zeggen. Van gladde traptreden ga je ook dood. Maar hij zweeg. Het was geen tijd voor cynisme.

Ze was mooi gebleven. Of mooi... Gilda werd een sterke vrouw genoemd. Een vrouw die de slagvelden van Verdun betreedt en eist dat de wapens zwijgen omdat ze er een speurtocht voor de kinderen heeft uitgezet. Lützen had haar zo beschreven, na zijn vierde Zuidam. Het gehoor had instemmend geknikt.

Meisse ontmoette haar op het water, decennia eerder. Preciezer: in het clubgebouw van de watersportvereniging, waar ze bardienst had. ‘Het was liefde op het eerste gezicht,’ vertelde ze later met een grijns, ‘maar het was die dag erg donker.’ Hij had zuinig meegelachen.

Meisse was geen man die het gekeuvel deed verstommen als hij een volle kamer betrad. Hij was een onaantrekkelijke man, een man wiens hoofdhaar als natte shag aan zijn korstige schedel plakte, een man die sprak met natte mond. Vrouwen hielden afstand, mannen noemden Gilda’s keuze een grillige spelning der natuur, vergelijkbaar met het smelten van het Noordpoolijs. Ze klaagden over hun eigen vrouwen aan wie ze moesten sjoeren als aan dood gewicht en wezen elkaar op Gilda, die kaartjes voor de cinema bestelde en vakanties boekte aan de Côte d’Azur. Ze wilden ook zo’n vrouw, een vrouw die uitstapt bij *Le Relais de la Poste*, waar alle kamers zijn bezet, maar waar de *suite nuptiale* in gereedheid wordt gebracht voor *monsieur Notaire et sa femme*. Een wijf met kloten, prees Lützen haar na zijn zesde, als hij *tired and emotional* werd.

Waar het op neerkwam was dat Gilda het gewicht van verplichtingen en verantwoordelijkheden van zijn schouders lichtte. Zware storm voor de kust van Bretagne, Gilda aan het roer. ‘Ik ben op een bootje geboren’, grapt ze, na lovende woorden over haar zeebenen en stuurmanskunst. Een

leugentje. Gilda kwam van de klei, uit een dorp ver van de zee, waar haar vader iets met koeien deed. Meisse had haar uit de drek getrokken, vertelde ze, weer met die lach. Uit de drek getrokken. Maar varen als een zeebonk.

“Dat lief van U, diejen Paul, Peer of wat zijn naam ook wezen mocht, heeft die er uiteindelijk nog voor gekozen om de herenliefde te omarmen of heeft hij ervan afgezien? Op subtiële wijze probeerde ik Jeanine te herinneren aan het verhaal dat ze me ooit had toevertrouwd, in een openhartige bui, zo’n twintig jaar eerder, in Nonkel Naefkens’ staminee. Pol of Peer (of wat zijn naam ook wezen mocht) leek haar niet te begeren en Jeanine twijfelde aan zijn mannelijkheid, hetgeen hemzelf ook deed wankelen. Onnodig te zeggen dat ik, brekebeen in de liefdesconsumptie, erop hoopte dat Jeanine mij zou onthullen dat Peer of Pol (of....) was opgegaan voor de mannenliefde en voor haar had afgedaan, zodat ik een kans, zij het een geringe, zou hebben haar tot de mijne te maken, al was het voor een nacht. Een onvergetelijke nacht, dat wel. Ik bekeek haar zoeken met ingehouden adem. Pol van Damme, sprak ze bedeesd, Pol homofiel? Dat kan toch niet? Homofilie is toch geen keuze? Dat is toch ’ne ziekte die de mens overkomt?”

‘Vlaamse taaljongleur!’ Het boek klapte dicht, de pagina’s hoestten stof. Schrijven was geen circusact! Schrijven was een instrument om het leven vast te leggen, voor de ordening der dingen. Hij rukte de gordijnen dicht en ontstak een lamp. Het peertje lichtte op en begaf het met een knal. Goed beschouwd waren er nog acht woorden die er nu toe deden: wie in godsnaam zou Gilda iets kunnen aandoen? Zodra hij ontwaakte, bij het koffiezetten, tijdens het ontbijt, de dag door tot het avondeten en het slapen gaan. Acht woorden. Al het andere was bijzaak. Als hij op zijn kussen lag hoorde hij het bloed onder zijn schedel ruisen. Hij telde de slagen van zijn hart. Soms miste het er een en gloeide het in zijn hoofd. Hij knipte zijn bedlamp aan en reikte naar de klok. Kwart

over twee, vierentachtig slagen per minuut. Zijn hart pompte meer dan zeventig jaar onafgebroken. Hoe lang ging dat nog goed? Hoeveel minuten zaten er in zeventig jaar? En dat maal tachtig. Op kantoor heette hij *de rekenmeester*, maar nu liep hij vast. Onverantwoord dat een mensenbestaan afhankelijk was van drie ons lillend vlees, dat liters bloed door tere leidingen joeg. Hoeveel schade kon een gesprongen bloedvat aanrichten? Verdwenen woorden, lallen als een dronken tor, hangen in een rolstoel en kwijlen op een servet. Gülcher had hem zijn spreekkamer uitgeduwd met pillen en een vlugschrift over de gevaren van alcohol en roken, maar niet gewaarschuwd voor de gaten in zijn brein. Eigenlijk was het experiment mens mislukt. Als groep gericht op zelfdestructie en individueel te kwetsbaar.

Een kerkklok sloeg het hele uur. Geluid droeg ver over het rimpelloze water van de plas, zeker in een windstille nacht. Hij telde drie slagen, maar de twijfel sloeg toe. Had hij de eerste slag meegeteld of niet? Misschien was het vier uur, dan liep de verdoemde nacht op zijn eind. Hij draaide op zijn zij en vroeg zich af waarom. Hoe vaak wisselde hij van zij? Draaide hij alleen als hij wakker was? Of ook in zijn slaap? Hij draaide terug en zag Gilda drijven. Hij sloot zijn ogen en zag Gilda drijven. Wie in godsnaam zou Gilda iets kunnen aandoen? Wie in godsnaam. Hij verliet zijn bed en ging op zoek naar teer. Hete, verschroeiende teer.

Big Ben, Westminsterslag. De Vos had zijn komst per telefoon aangekondigd, met condoleances en een obligaat woord van troost. En met een vraag. Of hij op bezoek mocht komen. Praten over koetjes, kalfjes, bootjes en het kantoor.

Vlokken scheerzeep vlogen naar zijn spiegel. Praten over koetjes en kalfjes! Nú! Juist nú, nu Gilda in een koelcel lag. Had zo'n vent geen gevoel in zijn donder? Zijn hand trilde, schuim kleurde rood, De Vos zou komen praten over de goodwill, dát zou hij komen doen. Niks koetjes en kalfjes. Niks bootjes. Praten over de goodwill die ze waren overeengekomen bij de verkoop van het kantoor. Meneer vond hem te hoog. Natuurlijk vond meneer hem te hoog. Meneer vond alles te hoog, klaagde nergens anders over. Jan Karel en geld vormden een giftig mengsel. Wijs hem op het plafond van de Sixtijnse Kapel en hij zal opmerken dat zo'n schilderklus vandaag-de-dag onbetaalbaar is. Te hoog! Het zou wat: in dertig jaar had hij een kantoor op de kaart gezet dat er wezen mocht. Daarvoor moest betaald worden! De Vos had tegengesputterd, beweerde dat goodwill niet van de moderne tijd was; het zou een blok aan zijn been zijn, hij zou mensen moeten ontslaan, zijn beste mensen. Tuinenbreijer! Flinkveugel! Soetekouw! Chantage! Dreigementen! Een blok aan zijn been! Hoe haalde hij het in zijn hoofd! Hoeveel ondernemers kwamen in zo'n opgemaakt ledikant terecht? In een monumentaal pand, met pienter personeel en trouwe klanten? Zijn start zou comfortabel zijn, niet te vergelijken met die van de Haringprins op het plein. De wet joeg volk naar het kantoor, visboer Schaaphok moest zijn waar aanprijzen in de nieuwsbode en wachten op klandizie. Niet dat winkeliers fijne mensen waren, integendeel. Uitzuigers waren het. Uitzuigers die de rozenprijs verdubbelden in de week

voor Moederdag, maar klaagden over een gemodereerde notarisnota. De Vos verdiende die anderhalve ton *in no time* terug. En Meisse had het geld nodig om zijn slecht gevulde pensioenpot op niveau te brengen. Hij had er hard voor gewerkt en het zou een schande zijn als hij een stap terug moest doen. Een stap terug! Geen haar op zijn hoofd! De situatie was uit de hand gelopen. Het was zijn kantoor. Hij was als een vader voor zijn medewerkers geweest, had geluisterd als ze hem lastigvielen met hun zorgen, verdriet en twijfels. Er was altijd iets: geld, ziekte, kinderen, relaties. Hoe vaak niet had hij zijn werk moeten onderbreken om hun klaagzang aan te horen of om in te stemmen met ongepast verzuim. En nu was hij de oude notaris. De notaris in ruste, die nu en dan een kijkje kwam nemen. Een kijkje kwam nemen! Natuurlijk werd er gegiecheld en geroddeld. De oude notaris was van vroeger. Het proces was sluipenderwijs gegaan. Stapje voor stapje was hij veranderd van kantoorvader in de oude notaris die vergeetachtig werd en wiens werk gecontroleerd moest worden. Hij merkte het aan kleine dingen. De angst was uit hun ogen verdwenen. Er was mededogen, de oude leeuw was blind en kreupel en ze wisten het. Val hem maar niet lastig, het werk is veranderd en hij snapt het niet meer. Hij kreeg nog steeds zijn koffie aangereikt, maar nu met een hand op zijn schouder of een aai over zijn rug. Hij was aandoenlijk geworden. Aandoenlijk! De oprichter van het kantoor, hun báás! Ze spraken langzaam en luider dan voorheen. Ergens was hij een grens gepasseerd, de grens waarna de toekomst er niet meer toe doet en het verleden onbeduidend is. De treuzelende vrouw bij de kassa irriteert de wachtenden in de rij, een dag later is ze het vertederende dametje dat met een glimlach voorrang wordt verleend. Hij had gelezen over de *Great Divide* in Amerika, die het regenwater verdeelt: valt het links van de grens dan volgt een lange reis naar de Grote Oceaan, valt het rechts, dan stroomt het naar de Atlantische Oceaan. Het was een waterscheiding geweest,

op een willekeurige dag, op een willekeurig uur, tijdens de lunch misschien. Was hij teruggekeerd achter zijn bureau als de notaris van vroeger, zomaar, zonder waarschuwing.

Tussen neus en lippen reesterde een smalle strook scheerzeep - Hitler in een sneeuwstorm. Het resultaat verraste hem; een snor maakte hem masculien; hij zou hem laten staan, een volgende keer. *After shave* brandde venijnig in de snee op zijn wang.

Een mannenhoofd drukte een vetvlek op het figuurglas naast de buitendeur, een brilmontuur tikte schuchter mee. Meisse bezag het vanuit zijn vestibule en liet het nachtslot onaangeroerd. *Ik zit niet op uw komst te wachten*, moest de boodschap zijn. *U hebt mij nodig, wacht u maar*. Het signaal kon versterkt worden door het produceren van geluid dat buiten hoorbaar was, een omgestoten paraplubak voldeed. Gerommel aan het nachtslot ook. De bewoner is thuis, hij is bezig, en heeft niet op uw komst gerekend. U overvalt hem, uw bezoek komt ongelegen.

‘Jan, jij. Ik was bezig. Kom even binnen.’ Hij deed geen poging warmte in zijn stem te leggen. ‘Had me gebeld.’

‘Dat heb ik gedaan, Bernard. Het kwam gelegen, zei je.’

‘Is dat zo? Ik herinner me dat niet, er vallen gaten in mijn geheugen.’ Zijn vinger tikte tegen zijn slaap. ‘Als het moet kun je hier je jas kwijt. Heb je tijd voor een snelle kop koffie?’

De Vos zou van goeden huize moeten komen. Als de vrouw van je baas is overleden, begin je niet over de hoogte van de goodwillson, zijn plan was waterdicht.

‘Gecondoleerd, Bernard. Vreselijk. Het kantoor is er kapot van. Hoe is het gebeurd?’ Hij betastte de radiator en joeg warme adem in de holte van zijn gevouwen handen.

‘Je kent ons boothuis?’

De Vos knikte enthousiast, als werd de samenhang der dingen hem plots gewaar. Hij meed steelse blikken op de klok en humde waar gehumd moest worden. Pas bij het

lubberende vel van de koddebeier brak hij. ‘Sorry Bernard, maar je begrijpt dat het werk doorgaat. Waar ik eigenlijk voor kwam...’

Waar hij eigenlijk voor kwam, Meisse lachte fijntjes. ‘Neem me niet kwalijk. Ik dacht dat je wilde weten hoe het met me gaat sinds Gilda is gestorven. Je hebt haar gekend. Had me gezegd dat je voor iets anders kwam.’

De *Leolux* kraakte. Natuurlijk ging het verdriet van zijn baas hem aan het hart. Natuurlijk wilde hij alles weten over Gilda’s voortijdige en zo onfortuinlijke dood. En natuurlijk waren andere thema’s daaraan ondergeschikt. Meisse moest vooral doorgaan met vertellen. Over die koddebeier bijvoorbeeld, met zijn lubberende vel. Zat die een beetje kort op de zaak?

Meisse strekte zijn rug, nekwervels kraakten. ‘Kom ik zo op, maar eerst moet ik je vertellen over zijn telefoon. Na zijn bezoek...’

De tijd was hem goed gezind geweest. Verplichte klandizie, hoge tarieven, weinig concurrenten, een paradijs voor luie ondernemers met gemiddeld intellect en begrensde daadkracht. ‘Je moest een koekenbakker zijn om niet te slagen in het vak’, had hij Gilda horen zeggen in het volgepakte clubgebouw, weer met die grijns. Makelaar Rompelberg van klipperaak Christina had de mogelijkheid van zwart geld geopperd, anders kon een pennenlikker als Meisse zich geen villa aan de plas veroorloven. Er was bevrijdend gelachen en er waren glazen geheven. Schrieperige clubleden hoefden niet op mededogen te rekenen. Het had hem pijn gedaan. Gilda had een rijk leven, met dank aan zijn kantoor. Ze had het voor hem kunnen opnemen.

Het aantrekken van De Vos van Steenwijk als opvolger had hem een meesterzet geleken: adel gaf het kantoor de panache en grandeur die hij zelf niet bezat, maar hij was zich gaan ergeren aan de jonkheer, aan zijn elegante verschijning en charmant verpakte kritiek. Hij had zijn eigen Judas in

huis gehaald. Jan Karel was de populaire aanvoerder van het veteranenteam, zijn kinderen zaten op hockey en pianoles en zijn *bootje* lag aan de betere zijde van de plas. Zijn bril was modieus, zijn haar perfect gekapt. De Vos was een man zonder smetten, hij zou het kantoor naar grote hoogte stuwten. Meisse had spijt. Spijt dat hij hem had aangenomen en spijt dat hij geen halve ton extra had gevraagd. Hoezo goodwill? Hij had helemaal geen goeie wil. Uitpersen moest hij hem!

‘De rest vertel ik je later, Jan. Waar kwam je voor?’

Gemanicuurde handen schiepen ruimte tussen hals en boord, het brein eiste bloed. Vers bloed! Nu!

‘Ik heb nagedacht, Bernard. Als je het zou willen terugbrengen naar vijfenzeventig en ik zet je op de loonlijst? Als adviseur? Als sé-ni-or-ad-vi-seur?’ Zijn voorhoofd glom.

‘Adviseur... interessante gedachte’, loog Meisse. Oppassen nu: elk gebaar hield een boodschap in. Hij beroerde zijn kin en tuitte zijn lippen. Wees op een ooievaar die landde in het korte gras langs de oever van de plas. ‘Binnenkort trekken ze naar het zuiden en volgend voorjaar komen ze terug. Naar dezelfde plek, naar het nest waarop ze samen de jongen verzorgen. Fascinerend, vind je niet?’ Hij kneep zijn ogen tot spleten en zoog zijn longen vol teer. ‘Adviseur... daar kom je een beetje laat mee, Jan, maar geef eens wat details.’

De Vos plantte zijn ellebogen op zijn knieën en kwispelde zijn staart. Daar, in de schoot van de baas, was dat niet zijn riem? Gingen ze uit? Kwijl drupte op de vloer, juist naast de Leolux.

‘Je moet het zo zien, Bernard...’

Je moet? Hij moest niets. Hij kón het zo zien, hooguit.

‘Je hoeft er niets voor te doen, natuurlijk. Het is een soort...’

‘Commissariaat!’ vulde Meisse in. ‘Je biedt me een commissariaat aan! Ik blijf een beetje baas over mijn eigen toko.’

De Vos viel terug in het leer. Het was meer een fictieve functie, bedoeld om de fiscus zand in de ogen te strooien.

Meisse veerde op. ‘Ah! Je wilt de indruk wekken dat ik werk voor mijn geld, maar ik hoef er niets voor te doen en ik heb geen enkele macht!’ Teer en nicotine dreven met zijn woorden mee. Het gesprek ging de verkeerde kant op, besefte De Vos. ‘Het beestje moet een naam hebben, Bernard, maar het gaat erom dat de fiscus...’ Bloed!

‘En over hoeveel praten we dan, Jan? Een halve ton? Een ton?’

De Leolux kermde. ‘Nou, nou, nou, je moet begrijpen dat het een fictieve baan is, Bernard.’ (verkeerde toon, te bestraffend). ‘Ik dacht aan iets van tien-, elfduizend. Dan loop je toch al tegen de duizend per maand. Maar daar komen we wel uit (badinerend), als we het eerst maar eens worden over het principe.’

Honden keken zo, wachtend op een beloning voor het terugbrengen van een weggeworpen bal naar de baas. Meisse moest bedenken dat er geen verplichtingen tegenover stonden. Hij hoefde zijn gezicht niet eens te laten zien op kantoor! De troef lag rillend op de koffietafel.

Fijne mist gumde delen van de plas uit, een streep zonlicht doorsneed de kamer, kinderen krijsten zich door hun vrije woensdagmiddag.

‘Dus ik geef je vijfenzeventigduizend piek, die je terugbetaalt in zeven jaar’, vatte Meisse samen. ‘Zonder rente, neem ik aan, anders ging je naar de bank.’ Hij wilde zijn ogen zien. Ze zien oplichten, en zien doven. Oplichten en doven. Oplichten doven, tot hij er gek van werd. Wat dacht hij wel! Akkoord gaan met cliënten die hem in de schoot vielen, met een pand, bekwame medewerkers, dossiers en de goede naam die hij in dertig jaar had opgebouwd, en nu komen zeuren als een verwend kind, zoals de ettertjes aan de plas, die verdomde plas waarin hij Gilda had gevonden!? De plas die het gejoel van kinderen naar de villa voerde, alsof het hún woensdagmiddag was!

‘De bank doet moeilijk, Bernard.’ De lucht was uit zijn lijf gelopen. ‘Die vindt dat ik te veel hooi op mijn vork neem, zeker nu, met de huizen crisis.’

De huizen crisis! Was het niet De Vos geweest die hem aan zijn kop had gezeurd? Die vond dat wedden op de huizenmarkt een riskante aangelegenheid was? Vanwege de onvoorspelbaarheid? De bubbel die een keer zou barsten? Hij zou het anders doen als hij het voor het zeggen had. Spreiding was het toverwoord. En nu vertellen dat hij last had van de huizen crisis?

‘Ik moet erover nadenken, Jan.’ Nu geen fouten maken. ‘Gilda is overleden, misschien wel door een geweldsdelict. Dat gaat me niet in mijn kouwe kleren zitten. Ik hoopte dat het kantoor me geen kopzorgen meer zou bezorgen en nu kom jij...’

De Vos zei dat hij het begreep. Niet dat hij iets anders had kunnen zeggen - bijvoorbeeld dat zijn problemen met de bank belangrijker waren dan de dood van Gilda, de vrouw van zijn baas en voorganger, de oprichter van het kantoor - maar hij zei het. Hij sloot zijn colbert en trok zijn stropdas strak. Hij complimenteerde Meisse met de kwaliteit van de koffie en drukte hem op het hart nog eens na te denken. ‘Maar niet te lang’, smeekte hij. ‘Ik heb je steun nog even nodig. De bank is niet toeschietelijk.’

In de vestibule beroerde hij Meisses onderarm als onbeholpen uiting van genegenheid. Zijn enkels zwikten door het grind, een splinter uit het tuinker schoof in de muis van zijn hand. Meisse zag het en glimlachte.

Hij was thuisgekomen met een inktvlek op zijn mouw, een onvoorzichtigheid bij het tekenen van een transportakte. Gilda had een schoon overhemd gestreken en hem een lunch bereid. Hij had haar van zijn ochtend verteld. Hoe ze aan zijn bureau hadden gezeten met vragen waarop hij geen antwoord had. Vragen waarop niemand antwoord had.

‘Waarom hebben wij eigenlijk niets geregeld?’ had ze hem gevraagd. Hij had gezien hoe ze haar bestek naast haar bord had gelegd als rituele opening van een gevecht, een vuig gevecht zonder regels. ‘Je bent verdomme notaris!’ had ze hem toegebeten.

Hij was gekrenkt geweest, gekrenkt door de vraagtekens die ze had geplaatst bij zijn beroepsernst en eerzaamheid, gekrenkt door haar vloek en de toon van haar verwijten. Zijn stoel had over het parket gekrast en hij had een pen en een notitieblok gezocht. Hij had haar wensen genoteerd in grove letters die drie vellen diep doordrukten. Dat ze niet gereanimeerd mocht worden, dat Gorecki’s treurmuziek gespeeld moest worden - het langzame deel uit zijn derde symfonie, dat moest hij benadrukken. Dat ze in kleine kring begraven wilde worden. Dat ze...

Hij had opgekeken. ‘Begraven?’

Afgevallen bladeren wervelden in de vroege najaarsstorm, tot ze rust vonden in de luwte van het boothuis. Ze had iets gezegd als *de herfst valt vroeg dit jaar* en ze had haar servet gepakt. Hij had het niet begrepen. Ze was van opgeruimd staat netjes, van weg is weg en klaar is Kees. Hij had het haar een tweede keer gevraagd en ze had narrig gereageerd. ‘Schrijf nou maar op!’ had ze gecommandeerd. Haar botten, haar hart, haar herinneringen, haar... een heel mensenleven... één windvlaag en... ‘Ik wil niet dat mijn as verwaait of aan

de zolen van passanten plakt', had ze gezegd. Ze had het servet langs haar wangen gehaald en ze had haar bestek gepakt. 'Laten we doorgaan,' had ze gezegd, 'dan is het maar gebeurd.'

Lützen had zijn glas geheven toen hij het hoorde. 'Laat ons vlees rotten in zompige bodems,' had hij gedeclameerd, 'in de donkere aarde van een sinistere dodenakker, waar demonen spoken en ratten snuffelen. Laat de tuinman op onze groeve plaatsnemen voor een rokertje, een sandwich wilde zalm met een frisse Chablis. Kras met scherpe pen *Hij is er geweest* in het graniet en lieg dat we een zegen waren voor de mensheid. Voeg er voor de sjeu wat Latijn aan toe en koester de hoop dat we toonbaar zijn op de Dag des Oordeels.' Met overslaande stem had hij '*humani generis decus!*' geroepen en geproost op het leven en een diepe kuil in drassige grond. Daarna was hij stil geworden en in zichzelf gekeerd.

Tuur Decabooter lispelde condoleances en bood hem een sponzige hand. De uitvaartondernemer boog vaak en diep, en sprak hem aan met notaris. 'Gedefungeerd', corrigeerde Meisse, aanvankelijk neutraal, later korzelig. 'Ik heb mijn kantoor verkocht en werk niet meer.' Hij legde uit dat Gilda begraven wilde worden en dat hij moeite met haar keuze had. 'Ze wil geen stofwolk worden die verwaait en aan de zolen van passanten plakt, maar ik geef de voorkeur aan cremeren.'

Decabooter klauwde naar zijn hart als een B-acteur in een ondermaatse klucht. Hij vertelde dat hij het in zijn professie vaker tegenkwam. Soms had een nabestaande moeite met de wensen van een betreurde, maar in zijn ogen was het ongepast die wensen te negeren. Of het gepermitteerd was een anekdote te vertellen. Een grappige anekdote, met een serieuze ondertoon, een anekdote over een cliënt die begraven wilde worden, zoals... (hoofdknik). Hij tilde zijn zwaarlijvigheid naar de rand van de zitting en lachte gluips. 'De weduwe vond het verschrikkelijk dat haar man in de grond zou verdwijnen en stond erop dat ik het lichaam naar het

crematorium zou brengen. Ik vond het onbehoorlijk, gezien de wens van de betreurde. Het werd een woordenstrijd, en toen ik aanhield kwamen de beschuldigingen. Ik verzaakte mijn plicht, zo heette het, en ze zou een klacht indienen bij de beroepsvereniging. Ze vond, en nu komt het, ze vond dat ik over lijken ging. Nu, dat laatste kon ik niet ontkennen, maar omgekeerd, zei ik, ligt ú dwars, en dat is moeilijk kisten.’ Hij lachte als een schaap in barensood. Meisse reageerde mat. ‘Leuk verhaal. Wilt u koffie?’ Decabooter zakte terug in het leer en bliefde thee, met een wolkje melk en weinig suiker - als zijn wens het betamelijke niet oversteeg. Zijn maag, moest de notaris begrijpen. Moest de óud-notaris begrijpen. Excusé.

Meisse goot het porselein vol koffie en vergat melk, suiker en het koekje. Vanuit de deuropening keek hij neer op de doodgraver uit wiens poriën zweet spoot als hete damp uit *Old faithful*. Een kleurenbrochure lag uitgevouwen op zijn schoot; een druppel speeksel schaatste een vrije kür over het glanspapier.

‘Ah, daar bent u al! Ik stel voor dat we beginnen met de keuze van de kist. Die is in alle gevallen noodzakelijk, zowel voor een teraardebestelling als voor een plechtige crematie, vindt u niet?’ Zijn longen gierden.

‘De goedkoopste’, gebod Meisse. ‘Waarom kiezen voor een duur stuk hout als de brand erin gaat? Steekt u de haard aan met uw kloostertafel?’

De doodgraver kreunde. ‘U bent notaris. Naar mijn waarneming bent u niet onbemiddeld. Uw inrichting is smaakvol en zeker niet uitbundig en, versta mij niet verkeerd, uw welstand komt u toe, maar de mensen zullen het niet begrijpen.’

‘De mensen zullen beseffen dat ze voor een dubbeltje op de eerste rij hebben gezeten’, reageerde Meisse bars. ‘Als ze meer voor hun akten hadden betaald, hadden ze recht op eikenhout met koperbeslag. Spaanplaat wordt het. Spaanplaat! En ze wordt gecremeerd.’

Decabooter oogde ontdaan. ‘Spaanplaat is al geruime tijd verboden en vervangen door MDF, maar kisten van MDF lever ik niet.’ Zijn handen bladerden doelloos door het drukwerk. ‘Dat vinden de mensen armoedig. En terecht, als ik u mijn mening mag geven. Een deugdelijke kist is toch het laatste wat een nabestaande zijn betreurde kan schenken. Mag ik u wijzen op...’

‘MDF!’ jubelde Meisse, als leidde hij een mars van ontevreden kompels. ‘M! D! F! M! D! F!’

De doodgraver depte zijn voorhoofd en sliste: ‘Excusé. Ik stel vast dat u gespannen bent; begrijpelijk gezien de situatie waarin u verkeert, maar ik zie dat u koffie voor mij hebt ingeschonken. Dat is erg vriendelijk, maar mag ik zo vrij fijn een kopje thee te vragen? Mijn maag verdraagt geen koffie. Ik zal onduidelijk gesproken hebben. Sinds mijn geboorte lijd ik aan een spraakgebrek. In de dagelijkse omgang vormt het geen probleem, maar soms, zoals nu, kan het aanleiding zijn voor een misverstand.’ Meisse genoot van de aanblik van zijn gast. De uitvaartondernemer begreep dat de ambiance er niet meer naar was en raadpleegde zijn horloge. Zuchtend legde hij een brochure op tafel en beloofde terug te komen. En nee, hij dronk zijn kopje niet leeg. De maag, moest de notaris begrijpen. Excusé. Moest de gewézen notaris begrijpen.

Malte was stellig. Gülcher had het bij het verkeerde eind, en niet voor het eerst. Was er iets gestolen? Zo niet, wat was dan het motief geweest om Gilda van de trap af te duwen? ‘Zoiets doe je niet zonder reden.’

Meisse knikte bevestigend. Je duwt niet zomaar iemand van de trap. Inderdaad, er was niets gestolen, niemand haatte Gilda bovenmatig en er was haar niets aangedaan wat op maniakaal gedrag leek te duiden.

‘Wat dachten jullie van een lustmoordenaar?’ bracht Mette in. ‘Hem gaat het niet om geld of juwelen. Hij wil gewoon vrouwen vermoorden.’

Meisse leegde zijn mond en ontvouwde zijn servet. ‘Gewoon vrouwen vermoorden, weet je wel wat je zegt? Een vrouw vermoorden is niet niks, dat doe je niet gewóón. Bovendien leven we in een rechtsstaat. De kans dat je gepakt wordt is groot en je gaat voor jaren de cel in. Niemand wil dat risico lopen.’

‘Het gaat lustmoordenaars niet om het doden’, vulde Malte aan. ‘Ze kunnen hun lustgevoelens niet bedwingen, maar ze zijn niet uit op een moord. Pas na hun daad komen ze tot bezinning. Ze beseffen hoe kwetsbaar ze zijn door zich te openbaren aan het slachtoffer. In paniek doen ze dingen die ze niet van plan waren. Wist je trouwens dat de meeste moorden worden gepleegd in een opwelling, vaak uit angst?’

‘O, meneer weet alles van lustmoorden,’ snauwde Mette, ‘en o, wat kan meneer het allemaal weer voortreffelijk verwoorden. Het onderwerp interesseert hem kennelijk bovenmatig, ik vraag me af waarom.’ De bijval die ze in de ogen van haar vader zocht, bleef uit. ‘Mama is dood,’ suste Meisse, ‘en ik vind het onverteerbaar dat er wordt gedacht aan opzet. Ik ga ervan uit dat ze is uitgegleden op een gladde trede, met alle trieste gevolgen van dien.’

‘Dat bedoel ik’, jubelde Malte. ‘Het was een ongeluk tot die kwakzalver Gülcher...’

Big Ben made in the People’s Republic of China onderbrak de conversatie. Taxi voor de familie Meisse. De chauffeur tikte ritmisch op zijn klok. Hij was present op het gevraagde tijdstip, hij mocht eenzelfde stiptheid verwachten van zijn vrachtje.

Meisse excuseerde zich en gelastte Malte zijn zuster in haar rolstoel te helpen. Zelf ging hij die handeling uit de weg sinds ze hem gebeten had. Haar voet was bekneld geraakt en ze had haar vader van opzet en onvoorzichtigheid beticht. Mette was een nare vrouw geworden, een vrouw die haar frustraties op hem botvierde. Maar haar handicap was niet zijn schuld, hij had recht op respect, zoals elke vader respect verdient, ook van een invalide kind. Hoe vaak had

hij niet naast haar rolstoel door het park gelopen? Had hij het volk horen gniffelen? Het leedvermaak was hem tegemoet gewaaid; daar gaat de notaris met zijn invalide dochter, rijk van het papierwerk, maar gestraft met een mongooltje, alsof hij er behagen in zou scheppen een kind met vergroeide wervels te verwekken. Alsof hij niet was geschrokken van het bericht dat de pasgeborene een beperking had waarmee ze zou moeten leven. ‘Een operatie durven we nog niet aan’, had de arts gezegd. Daarna was hij weggeroepen voor een bevalling van een dochter die Vaderdag wél in ere hield.

Ze bewoog haar wijsvinger langs haar lippen, zodat het *buddebuddewup* deed. ‘We kunnen gaan hoor, debieltje zit vast.’ Sarcasme. Hij kon er niet aan wennen. ‘Hou eens op met klagen!’ riep Malte zijn zus tot de orde. ‘Je bent niet debiel, je bent alleen een kreng.’ Haar lach cirkelzaagde door de ruimte. ‘Kom, het is laat’, sprak Meisse gejaagd. ‘De meter loopt.’ In de vestibule greep hij naar de kapstok. ‘Pa!’ klonk het geschrokken. ‘Wat doe je nou!? Je gaat toch niet in je badjas over straat!?’

De kerk was gevuld met familie, vrienden en ramptoeristen. Lúzen had zich telefonisch afgemeld. Priesters en kerken waren niet zijn ding, had hij zich verontschuldigd. Hij zou thuis het glas heffen op een voorspoedige hemelvaart en hij beloofde zich te melden bij de graflegging.

Pastoor Katz was er ambtshalve. Hij prees Gilda’s bijdragen aan het comité van bijstand, roemde haar hart, dat op de juiste plaats en in een goede cadans klopte, en bracht haar tomeloze werklust in herinnering. Dat ze uit het leven was weggerukt vond hij schrijnend, maar zoals vaak waren ’s Heren wegen ondoorgrondelijk.

‘Blablabla’, klonk het in de rij der rouwenden. Dat er misschien een geweldsdelict aan Gilda’s dood ten grondslag lag, veroordeelde Katz, maar hij verwachtte dat de dader op Goddelijke genade mocht rekenen. Zo was de Heer nu eenmaal, vergeven zat hem in het bloed, de mensheid moest zijn voorbeeld volgen. ‘Laat ons bidden’, stelde hij voor.

De herder richtte zijn blik op de spanten van zijn kerk, waarlangs op slechte dagen regenwater drupte op de schedels van zijn getrouwen, en verzonk in gebed. Malte boog zich naar zijn vaders oor. ‘Gelukkig zegt hij niet dat we Gods wil moeten respecteren. Je zou hem toch op zijn gedegeneerde inteeltbek slaan, de vuile hypocriet.’

Meisse berispte zijn zoon, maar zijn woorden misten kracht en overtuiging. Ooit sympathiseerde hij met het concept van een schepper die het goede met de mensheid voorheeft, en met zijn aardse dienaren, die zijn woord, brood en wijn verspreidden onder volgelingen, maar hij was afgedwaald, zonder plan of strijd, zoals de branding knabbelt aan een zandkasteel. ‘Wat moet ik met een god die zijn volk belast met het besef van sterfelijkheid?’ had hij Lützen voorgehouden tijdens een lunch van de jaarclub. ‘Een god die me opscheept met een dochter die ik moet voortrollen, terwijl andere dochters hinkelen en touwtjespringen? Die mijn zoon halfdood laat rijden door een dronken lor?’ Lützen had een toast willen uitbrengen op agnosten en pederasten, maar zijn *Château La Mission Haut-Brion* was uit zijn hand gegleden en in de *eggs benedict* gevallen, tot ontsteltenis van het bedienend personeel en hilariteit onder disgenoten.

Gilda bleef nog lang de zondagmis bezoeken, uit piëteit en om de geur van wierook, die haar terugvoerde naar het dorp van haar jeugd, ver van de zee, waar ze gelukkige jaren had beleefd. Een enkele keer vergezelde hij haar, voor de zichtbaarheid van het kantoor. Uiteindelijk won het *Captain’s Dinner* het van het lichaam van Christus. ‘In de kantine zitten meer mensen op me te wachten dan in de kerk’, sprak Gilda op een zondagochtend. Ze opende de buitendeur, inhaleerde diep en sloeg de weg in naar de haven.

‘Allemachtig Meisse! Van de trap gevallen! Hoe is het in godsnaam mogelijk!’ Fred Suikerbuik (*‘Frederick Suyckerbuijck, antiek en curiosa’*), liet zijn onderkinnen sidderen. ‘Gaf je dan helemaal niks om mijn zus?’

Ze haatten elkaar, de *miezerige pennenlikker* en de *harteloze laaielichter*. ‘Het is dat er een dunne schil beschaving tussen zit, anders zouden ze mekaar nog in de haren vliegen’, verzuchtte Gilda ooit. Frauduleuze Freddy, noemde Malte zijn oom om zijn vader te plezieren. Frauduleuze Freddy, handelaar in lompen en metalen met een grote bek en een drankprobleem. In de beslotenheid van zijn kleine vriendenkring stelde hij de dunne schil ter discussie; het was eerder een verschil in gewicht tussen beide zwagers dat een handgemeen in de weg stond, een gewichtsverschil ten nadele van zijn vader welteverstaan.

‘Praat me er niet van, Fred. De politie denkt aan opzet. Aan moord. Ze ligt in een koelcel, we kunnen haar nog niet cremeren.’

‘Cremeren!?’ De akoestiek in de kerk was erop gericht Gods Woord tot aan de zondaars en minvermogenden in de achterste banken te dragen, Suikerbuik maakte er schaamteloos gebruik van. ‘Gilda wilde begraven worden! Dat wéét je! Dat heeft ze altijd gezegd! Dat heeft ze vastgelegd! Bij dat kantoortje van jou. Bij zo’n ambtenaar! Je moet haar wensen respecteren, pennenlikker! Je hebt een eed afgelegd!’

Meisse wachtte tot de galm was nedergedaald tussen de banken van het middenschip. Suikerbuik wilde hem vernederen, zoals hij naaktslakken liet verschrompelen onder het tafelzout uit moeders Keulse pot. ‘Gilda en ik hebben het erover gehad, Fred. Ze had een voorkeur voor cremeren. Je

kent haar: ze was van opgeruimd staat netjes, van weg is weg.’

Suikerbuiks vinger zwiepte over het scherm van zijn telefoon. ‘Zo, zei ze dat! Had mijn zus een voorkeur voor cremeren! Was ze van opgeruimd staat netjes! Ja hallo. Ik geloof je niet. Ik neem aan dat ik haar testament te zien krijg? Ik, als haar tweelingbroer? Als haar énige broer? Suyckerbuijck hier, over die kersenhouten servieskast op de website waarvoor u belangstelling had? Die mag weg voor achttienhonderd. Achttienhonderd! Wat zegt u?’

Meisse rechtte zijn rug. ‘Ik zie niet in waarom ik je haar testament zou laten zien’, klonk het parmantig. ‘De kinderen en ik zijn haar nabestaanden en wij worden vermeld. Als ze jou iets nalaat, zal ik het je laten weten.’

‘Exclusief bezorgkosten, uiteraard. Als ze mij iets nalaat? Natuurlijk laat ze mij iets na, maar dat zal je wel geschrappt hebben. Jij of zo’n schriftgeleerde op dat kantoortje van je. Dan zie ik u, goedemiddag.’

Katz was zijn redding. Als een drenkeling op open zee greep hij de hand van de prediker en dankte hem voor een memorabele dienst. ‘Ik ga getroost naar huis, vader’, klonk het mat. ‘Dit was Gilda ten voeten uit. Ze rust in vrede.’ Katz knikte afwezig. ‘Het is goed, Bernard, het is goed. Misschien kan ik je binnenkort even spreken. Over een dingetje. Een zaakje.’

‘Zaakje?’

‘Komt wel. Iets met een stichting. Vluchtelingenkinderen en armelui. Je snapt wat ik bedoel.’ De pastoor groette minzaam en beende weg.

‘Dan moet je bij De Vos zijn’, riep Meisse hem na.

Katz hield in. ‘De Vos?’

‘De Vos van Steenwijk, mijn opvolger. Die is nogal op de penning.’

‘Heb je een opvolger? Dat wist ik niet. Zo zie je maar: als mensen de zondagsmis versloffen vervreemden ze van elkaar. Maar als je wilt biechten ben je altijd welkom.’ Hoofdschuddend vervolgde hij zijn weg.

Piepend hek. Krakend grind. Maliepaard. Isidoor Maliepaard, tot middelbare leeftijd toezichthouder in het lokale Sportfondsenbad. Een akkefietje waarover niet gesproken werd, had zijn vertrek versneld; een bevriende handelaar in assurantiën had hem gewezen op een cursus met baangarantie in het verzekeringswezen. Veel kennis had hij er niet voor nodig, het was een kwestie van risico's aandikken en firma's aanprijzen die oog hadden voor de noden van de intermediair. Hij was voorkomend en meelevend geweest, met condoléances en gebruikelijke wensen. De polis was duidelijk. De maatschappij zou uitbetalen, maar anderhalve ton was geen kattendrek. Zo zei hij het, geen kattendrek. Maliepaard had begrepen dat Gilda's dood onderwerp was van politieonderzoek. De verzekeraar zou wachten op de uitkomst, een formaliteit waarvoor een oud-notaris begrip zou hebben.

Meisse had geknikt. Natuurlijk had hij begrip. Een notaris zou zijn echtgenote kunnen ombrengen voor het verzekeringsgeld. Het gebeurde vaker, de kranten stonden er vol mee; het notariaat had er een slechte naam aan overgehouden. Heel verstandig dat zijn gangen werden nagegaan.

Maliepaard herkende sarcasme als hij het hoorde, maar zijn handen waren gebonden, moest Meisse begrijpen. De vertraging was niet persoonlijk bedoeld, het was de standaardprocedure. Hij had nerveus gelachen en zweet was uit zijn poriën gedropen. Hij had het assurantiëwezen beschimpt en belasterd. Boeven waren het, onbetrouwbare boeven die het dak verzekerden als de zon scheen en niet thuis gaven bij de eerste druppels. Maar het zou allemaal in orde komen. De maatschappij kon niet écht van mening

zijn dat een notaris zijn vrouw zou vermoorden. Een notaris nota bene! En van alle notarissen Bernard Meisse! De man met de schoonste handen van de stad! Een sieraad voor het vak, hoeder van normen en waarden. Als er iemand... Maar regels waren regels. En als geen ander zou een notaris daarvoor begrip hebben. Een notaris, met zijn ingeslepen gevoel voor rechtvaardigheid en orde. En ja, hij lustte wel een kopje koffie, de avond was jong. Zijn ogen dwaalden naar de buffetkast, maar Meisse hield de deur gesloten. Na Maliepaards vertrek had Mette gebeld. Ze vond haar vader kil en afstandelijk. Of hij wel verdrietig was. ‘Wat weet jij over mijn verdriet?’ had hij gesnauwd. ‘Moet ik schreeuwen? Ben ik dan verdrietig genoeg? Of moet ik klagen en slachtoffer spelen, zoals jij?’ Snikkend had ze de verbinding verbroken.

Big Ben. Hulpsheriff Harry stampte zijn schoenen schoon op de kokosmat en volgde Meisse naar de salon. Het rapport loog er niet om. Hij knoopte zijn jopper los en liet zich in de Leolux vallen. De hoofdwond was niet fataal, het water in haar longen wel. ‘En na zo’n val kruip je niet naar de plas om een stukje te gaan zwemmen.’ Het rapport gleed over de bijzettafel, waar het schuld bewust op Meisses oordeel wachtte.

De uitleg had minder plastisch gemogen, protesteerde hij. Tegen beter weten in suggereerde hij alternatieve scenario’s, maar Van Lunteren wapperde ze weg. Alle mogelijkheden waren doorgenomen, maar geen ervan hield stand. Gilda had het bewustzijn verloren door de val en iemand had haar naar de plas gesleept, het omgewoelde gras was duidelijk. ‘En die iemand is haar moordenaar’, begreep Meisse. ‘In wat voor wereld leven we. Niets gevonden in haar bloed?’

‘In haar bloed?’

Meisse nam het rapport ter hand en zoog vuur in zijn sigaret. ‘Je leest dat weleens, dat er iets wordt gevonden in het bloed, maar ik zie er niets over. Koffie?’

‘Er is ook goed nieuws’, riep Van Lunteren hem na. ‘Het lichaam wordt snel vrijgegeven. Dan kunnen we de zaak afronden.’

‘Het lichaam wordt snel vrijgegeven,’ pruttelde Meisse boven zijn koffiezetapparaat, ‘en dat is goed nieuws. Wat een garnalenbrein.’

Hij trof Van Lunteren bij het raam. ‘Je krijgt er geen genoeg van, hè?’ De brigadier wilde antwoorden, maar zijn oog viel op het dienblad. ‘Koffie in een suikerpot!’ zag hij. ‘Hebt u alle kopjes stukgegooid? Heftig! Maar geen probleem hoor, op het bureau drinken we koffie uit karton. Koffie blijft koffie. U hebt ook wat gemorst, zie ik. Het zullen de zenuwen zijn. Het is niet niks wat u allemaal te verstouwen krijgt. Zal ik het van u overnemen?’

‘Wat ik allemaal te verstouwen krijg...’, mokte Meisse. ‘Mijn hoofd loopt over. Er is geen koek in huis. Gilda is nog niet terug met de boodschappen.’ Van Lunteren zond een wankle glimlach en vertelde over zijn eetprobleem. Te vaak te vet en ongezond. En vooral te haastig, waardoor hij last kreeg van oprispingen waartegen hij maagtabletten slikte. Tijdens het werk nam hij regelmatig een broodje warm vlees met patat. Patat met mayonaise en pindasaus welteverstaan. Hij wist dat het slecht was, maar hij hield ervan, zoals anderen van roken of jenever hielden - zijn blik flitste naar de buffetkast en terug. Hij verdroeg geen alcohol, maar patat? Hoe vetter hoe liever, het stopte de oprispingen. Maagzuur dat vet verteert, heeft geen tijd om op te rispen, of de oud-notaris dat wist. Van loempia’s moest hij afblijven. ‘Maar zei u nou dat uw vrouw...?’

Meisses aandacht was verslapt, Maliepaard en de verzekeraar streden om voorrang. Hij vroeg zich af wat de uitslag van het onderzoek zou betekenen voor de uitkering.

Verzekeraars waren boeven, wist Van Lunteren. Ze grepen elk excuus aan om niet te hoeven dokken. Premies innen deden ze als de beste, maar betalen ho maar.

‘Is er iets met je hand?’

De brigadier straalde. ‘Dat u dat ziet!’ Het was een blessure van het volleybal. Op amateurniveau speelde hij in de hal naast de Hervormde Kerk, Meisse zou de plek zeker kennen, schuin tegenover de supermarkt. Hij wilde een bal smashen, maar zijn hand sloeg dubbel tegen het vijandelijk blok. Pure pech. Hij was er twaalf weken zoet mee, misschien wel drie maanden. Maar hij zat zijn tijd te verdoen, er moest gehandeld worden, het politiewerk riep.

Muren trilden, grindknarste. Een hommel was meegewaaid met de tocht en stortte zich met overgave op de ruit die hem scheidde van de plas. Meisse pakte het rapport en besloep het insect als een commando op geheime missie. In de keuken spoelde hij de resten door de gootsteen. ‘Sluit verdomme de deur achter je kont’, mopperde hij. ‘Achterlijke babbelaar!’

Natuurlijk, de vestingmuren van hun huwelijk waren net zo bros als die van anderen, maar de ontmoeting met Francien had hem uit het lood geslagen. De weduwe bezocht zijn kantoor om de nalatenschap van haar jonggestorven echtgenoot Jo te regelen; zijn verzameling antieke klokken had hem niet verteld hoe laat het was. ‘Van het geld dat hij in horloges stak, hadden we elke dag op restaurant kunnen gaan’, sprak ze zonder wrok. ‘En hij heeft er geen ogenblik plezier aan beleefd, er was altijd die onrust, altijd dat zoeken naar ordening en voltooiing. Maar een collectie is nooit compleet en het leven laat zich niet ordenen.’ Er klonken berusting en vertedering in haar stem. Het was zaak een verzamelaar te vinden met dezelfde bezetenheid als de gestorvene; ze keek er hulpeloos bij. De opbrengst interesseerde haar niet: van gezamenlijk dineren zou het toch niet meer komen.

Meisse had er een invitatie in kunnen horen, maar hij reageerde lauw. ‘Mensen maken zich druk om zaken die op hun sterfbed niets blijken voor te stellen’, sprak hij op routine. ‘*Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.*’ De vragen in haar ogen liet hij onbeantwoord.

Soms, op een rustige zomermiddag, als een zwoele wind zijn kamer binnenwaaide, dwaalden zijn blikken naar de laan, naar het frisse jonge groen in de kruinen van de bomen en naar de wapperende rokken van kantoormeisjes op hun fiets. Als ergens een wissel anders had gestaan, hoe was zijn leven dan verlopen? Een onschuldige gedachte, zoals gedachten zwerven bij het zien van een bord *te koop* op de gevel van een mooie woning of dromend aan het strand in een ver vakantieland. Hij bleef Gilda trouw. Uit loyaliteit, vertelde hij zichzelf. Omdat hij Francien niet mocht beroven van haar beste jaren. Maar op de faculteit wisten ze het al:

stadse bluffers werden advocaat, stijve plattelanders kozen voor het notariaat, voor een leven zonder avontuur en passie. Hij hoorde vaders stem: ‘Een advocaat ziet de wet als handelswaar, notarissen zijn hoeders van het recht, voor iedereen, groot of klein, arm of rijk, in naam van het door God aangesteld gezag. Dankzij de notaris leven we in een geordende samenleving waarin iedereen aan zijn trekken komt en niemand wordt benadeeld.’ Het was geen keuze uit overtuiging; vader had hem de laatste zet gegeven, zoals vaders vader had gedaan, en diens vader. Notarissen waren eerbiedwaardige burgers, ankerstenen in een dolende samenleving. Op hun schouders rustte een verantwoordelijke taak. Er was God, er was de Staat en er was het notariaat als hun loyaal en onfeilbaar instrument, als hoeder van recht, orde en gezag. En, niet onbelangrijk: er was goed van te leven.

Notariaat Mr. Govaert Sylvester Meisse was gevestigd in *Audiatur et Altera Pars*, een herenhuis uit achttien-zoveel aan een naar oud-burgemeester J.H. Bosveld vernoemd pad in een dorp waar zelfs de bezettingsjaren waren bijschreven zonder annotatie. Een Duits regiment had zijn intrek genomen in het dorps huis en de vermoeide soldaten waren vriendelijk en beleefd geweest. Ze hadden brood en vlees gekocht, en royaal betaald met lokale munt. De commandant had zich verontschuldigd voor gesneuveld vensterglas, een uitgeschoten kolf van een ongeladen *Mauser Karabiner 98k*. De Wehrmacht zou de schade vergoeden, voorbedrukte formulieren lagen klaar en zouden worden toegestuurd. De dokter en de notaris hadden hun hoed afgenomen en de pastoor had een mis opgedragen voor bezetters met heimwee of wroeging. Na vijf dagen was de bezettingsmacht vertrokken en was het dorp in zijn vertrouwde lethargie vervallen. Meisse had er vader over horen vertellen, na de bevrijding, toen de dokter en de pastoor op bezoek kwamen voor cognac, sigaren en verhalen. Hoe ze in het laatste

oorlogsjaar met kleurpotloden de verschuivingen aan het front hadden ingetekend op de kaarten in vaders oude Bos Atlas. Blauw stond voor de Tommy, de Yank en de Canadees, de Rus was rood, voor de Mof resteerde het onappetijtelijke bruin. Hoe meneer pastoor had uitgeroepen dat Tommy en de Yank terrein wonnen. Hoe gloeiende as van vaders bolknak op de kaart was gevallen en tot hilariteit van de mannen een smeulend gat had gebrand in de heuvels rond Bielefeld. Hoe ze elkaar vertelden over de schuivende panelen. Hoe meneer pastoor bezorgd was geweest over verhalen die de ronde deden; notarissen uit de stad zouden vastgoed verhandelen dat had toebehoord aan vertrokken burgers. Joodse burgers, werd gefluisterd, die niet meer terugkeerden uit het oosten. Vader had zijn vakbroeders verdedigd. De notaris moest het bevoegd gezag gehoorzamen. Het was niet aan hem om dienst te weigeren als de kleur van het gezag veranderde van blauw in rood of bruin. Gezag was aangesteld door de Heer en het was niet aan de mens om Hem de maat te nemen. Het systeem moest gaande blijven, er moest orde zijn. Meneer pastoor had geknikt. Hij had een blik op de klok geworpen en hij had zijn glas met gehoekte arm geleegd. Het was tijd om op huis aan te gaan.

's Nachts, als takken kraakten in de wind en de maan zich verschanste achter wolkenpartijen, plaatste Bernard zijn stoel voor het raam en keek omlaag, in vaders omheinde beeldentuin, naar het versteende naakt van Aphrodite met amfora. Ze hadden oogcontact, elke maanverlichte nacht, de bronstige jongen en de voluptueuze godin. Schone kunsten waren niet aan hem besteed, maar Aphrodites welvingen bezorgden hem onrustige ogenblikken.

Hoe anders waren de zondagen, als moeder haar theevisite amuseerde met een wandeling langs het rozenperk, als ze Aphrodites pose kopieerde en grapjes maakte die tot opgewonden kreetjes leidden. Bernard haatte zijn moeder, haar domheid en gebrek aan respect voor vaders

rechtschapenheid en liefde voor orde en cultuur. Vader zou haar straffen met zijn zwijgen. Daarom sloot hij zich op in de parallelle wereld van zijn studeerkamer, waar de geur van hout, tabak en boeken hem troostte en omarmde. Nocturnes van Chopin en opera's van Bizet sijpelden door de kieren van de afgesloten deur, *Au fond du temple saint*. De jongen had niet begrepen waarom er mannen met hoeden aan de deur waren gekomen. Schorriemorrie uit de grote stad, dat vader had lastiggevalen met brutale vragen en aanmatigend gedrag. Moeder was ontdaan geweest, ze had gehuild, sponningen hadden getrild, ruiten gerinkeld. *Lacrimosa dies illa, Qua resurget ex favilla, Judicandus homo reus. Huic ergo parce, Deus: Pie Jesu Domine, Dona eis requiem.*

Gilda zag hem als eerste. Pieter. Pieter over wie gefluisterd werd. Ze had in zijn richting geknikt en met dichtgeplakte lippen gesproken. ‘Links, niet meteen kijken’, had ze gezegd.

Hij had meteen gekeken.

‘Pieter! Jij hier?’

‘Bernard! Gilda! Aan de wandel?’

Ze hadden het beaamd. Aan de wandel. En dat het lang geleden was. En toeval. Ze hadden de bloeiende rododendron bejubeld en beleefd naar Pieters welbevinden geïnformeerd. Ze hadden gewezen op de lucht, die snel betrok. En Pieter had verteld. Hoe zijn kantoor leed onder de beschuldigingen. De valse beschuldigingen. Zijn vinger had gepriemd: het waren valse beschuldigingen. Er was van een mug een olifant gemaakt. Mannen in hun beroep moesten op eieren lopen. De wereld was een riool geworden, waarin iedereen zijn vuilnis stortte. Alles was tegelijk gekomen. De medewerkers maakten grappen over zijn aftandse auto, Annemiek eiste nieuwe keukenkastjes en de kinderen werden duur. Hij had een bedragje opgenomen van de derdegeldenrekening, de klantenrekening waarvan hij met zijn vingers af moest blijven. ‘Tijdelijk’, had hij benadrukt, met afgemeten handgebaren. ‘Tijdelijk! De conjunctuur was goed.’

De conjunctuur verslechterde. Pieter schoof het aanzuiveren voor zich uit, eerst met een half jaar, toen met een jaar en daar voorbij. Het was niet erg, de cliënten merkten niets en niemand werd gedupeerd, er stond altijd genoeg op de rekening om transacties te voldoen.

’s Nachts, als hij de slaap niet kon vatten, had hij zichzelf gerustgesteld, keer op keer. Je nam op maandag een dropje uit de snoeppot, dan was de pot nog lang niet leeg, dus was het onzin om op dinsdag al de voorraad aan te vullen. Als hij

na een week een nieuwe zak drop kocht en de pot weer vulde, had niemand misgegrepen. Lenen was het eigenlijk, lenen van jezelf. Na zijn uitleg draaide hij zich knorrend op zijn zij, al duurde het meestal even voor zijn gevoel zijn verstand had bijgehaald.

Maar de toezichthouder had zich op een mooie vrijdagmorgen aan de poort gemeld. Hij had de dropjes in de pot geteld en hij had een vraag. Of Pieter kon verklaren dat er dropjes misten. Hij had naar Pieters verhaal geluisterd en begripvol geknikt, maar hij moest zich aan de regels houden, had hij Pieter uitgelegd.

De schorsing was meegevallen - hij was een maandje op vakantie, vertelde het kantoor - maar de misstap bleef hem achtervolgen. 'De wereld steelt en bedriegt,' had hij gejammerd, 'maar wij moeten ons verantwoorden voor een dropje uit de pot.' Zijn blik had om bevestiging gevraagd.

Meisses schoenpunt had cirkels gedraaid in het schelpenpad, Gilda had haar hand uitgestoken en nattigheid gevoeld nog voor de eerste druppels vielen. Meisse had de lucht gemonsterd en naar zijn kraag gegrepen. Ze hadden afscheid genomen en hun pas versneld. Net voor de bui hadden ze de buitendeur dichtgeslagen. Gilda had zich van haar jas ontdaan en het alarm uitgeschakeld. 'Een dropje uit de pot', had ze geschamperd. 'Je vader had toch zo'n gezegde? Iets met *lex*?'

Hij had de druppels van zijn jas geklopt en haar blik gemedan. 'Dura lex, sed lex', had hij gemompeld.

'O ja', had ze gezegd. 'De wet is streng, maar het is de wet. Toch?'

Het had geweerlicht boven de plas. Ze waren geschrokken van de donderslag, die sneller kwam dan verwacht. De grote ruit had getrild.

Harry am Apparat. Babbeldebab, prietpraat. En waarvoor hij belde: Becker zat vast.

‘Becker?’

Had hij dat niet verteld? Dat was er dan bij ingeschoten. Het kon ook zo zijn dat meneer notaris het was vergeten; hij herinnerde zich wel degelijk....

‘Nog een keer dan. Becker is de man die we verdenken van de moord op eh... kóm... op uw vrouw.’

Het bleef stil. Moest hij blij zijn omdat er een moordenaar was opgepakt? Gilda’s moordenaar? Kon hij blij zijn als haar dood niet werd toegeschreven aan een onfortuinlijke val, maar aan een opzettelijke daad? Aan een misdaad? Aan moord? Kon hij blij zijn met Becker? Hij kende een Becker, van lang geleden. Hij herinnerde zich een ingetogen man die solliciteerde naar een onbeduidend baantje op kantoor. Hij had geen passende opleiding en kon weinig vertellen over zijn verleden. Hij had als broeder Theoticus gewerkt in een jongensinternaat in het zuiden van het land, maar hij was na veel vijven en zessen (die woorden had hij gebruikt, ‘na veel vijven en zessen’) uitgetreden omdat het celibaat hem zwaarder viel dan verwacht. Veel meer wilde hij er niet over kwijt. Zijn hoofd was zwaar en hij had gesproken met een zachte stem, zodat Meisse hem vaak had moeten vragen zijn woorden te herhalen. Vogelspotten was zijn passie, fijn in de vrije natuur, alleen met zichzelf, de vogels en een camera. Hij had zijn duim en wijsvinger tot een o gevormd, de hand naar zijn oog gebracht en *klik* gezegd. Vogels waren de verfijndste creaties van de schepping, ze kwamen dichterbij de Heer dan de mens met zijn vliegmachines en raketten. Meisse herinnerde zich de ontmoeting als een weinig inspirerend samenzijn. Becker was een bedeesde man die van geen enkel

nut zou zijn op het bezige kantoor en zijn ruige baard zou onderwerp van hoon en spotternij zijn. Hij had hem zonder aarzeling de deur gewezen.

‘Gilda’, zei hij. ‘Ze heet Gilda. Héétté Gilda.’ En hij vertelde. Over Theoticus, zijn sollicitatie, zijn fluisterstem en het jongensinternaat. Over zijn karige opleiding en vage arbeidsverleden. Hij kon het niet geweest zijn. Theoticus zou op leeftijd zijn en hij was kloosterling geweest. Kloosterling nota bene! En vogelaar! Of Van Lunteren ooit had gehoord van een moordende vogelaar! De vraag stellen was haar beantwoorden.

Van Lunterens interesse was gewekt. Of Meisse naar het bureau wilde komen voor identificatie. I-den-ti-fi-ca-tie. Misschien was Becker de man die hij zocht. Getuigen hadden hem gezien in de omgeving van het boothuis. Meisse dubde, maar de brigadier drong aan, het was in het belang van het onderzoek, zei hij.

De politiepost was een populaire uitlaatplek, Meisse moest hinkstapspringen tussen dampende hopen en schuimende stromen. Met dichtgeknepen neus en ademschuld beklom hij de trap naar de ingang van het bureau. Een agent in werktenuë spurtte hem voorbij en maakte zouteloze grappen, binnen wachtte Van Lunteren met koffie en een bemoedigend woord. ‘Ze kunnen u niet zien. Voor u is de ruit transparant, voor de mannen in de *line up* is het een spiegel. Het zal u opvallen hoe vaak ze naar u kijken en een hand door hun haar halen.’

‘Ze?’

Van Lunteren plaatste zijn handen op de rand van zijn bureau en hees zijn kont naar het werkblad. Ze gingen het de notaris natuurlijk niet eenvoudig maken. Politieonderzoek was een serieuze zaak, waarbij fouten werden uitgesloten. De procedure werd uitgevoerd volgens het vaste protocol. ‘U ziet vijf mannen op een rij, aan u de taak om Becker aan te wijzen. Of Theoticus, zoals u hem noemt.’

Van Lunteren bracht een televisieprogramma in herinnering, een programma dat hij als kind had mogen zien, op zaterdagavond, in pyjama, met natte haren en gepoetste tanden. ‘Drie kandidaten zeiden dat ze fietsenmaker waren en er was er maar één...’

Meisse kende het, maar hij had niet vaak gekeken. Hij volgde Duitse krimi’s. Uitsluitend Duitse krimi’s, geen Engelse of Franse. De Britten miskenden met hun grappen en folklore de ernst van hun beroep, Franse speurders brabbelden veel, maar misten belangrijke *clous*.

Van Lunterens hakken klakten bij de afspraak. ‘Zullen we dan maar?’

In de kamer achter het spiegelglas nam hij Meisse bij de arm. De oud-notaris moest zijn tijd nemen, identificatie vormde een belangrijk onderdeel van het recherchewerk. Het kon de zaak een flinke stap vooruithelpen. Zijn voet *tapte* ritmisch op de vloer.

Zijn gêne verdween toen hij de mannen zag. Vijf schurftige straathonden met knipperende ogen tegen het felle lamplicht. Ze krabden hun nek en controleerden hun haar. Passanten waren ze, vijf naamloze passanten in een aselechte rij. Hun tijd was beperkt, ze moesten verder met hun leven. Hoe korter hun optreden, hoe liever ze het hadden, een vergissing was snel gemaakt.

Theoticus stond links. Baardloos. Zijn haar was dun geworden en te lang. Meisse overwoog Van Lunteren te wenken, maar hij wilde genieten van zijn rol, zoals hij had genoten van gesprekken met sollicitanten, beslissend over werk of steunloket. ‘Mag ik ze nog eens zien, van opzij?’ De rij gehoorzaamde. ‘Andere kant?’ De mannen draaiden een halve slag en giebelden. Ketende pubers op het schoolplein.

‘Helemaal links, met dat sluike haar’, wees hij. ‘Maar hij heeft het niet gedaan.’

Van Lunterens vinger prikte in zijn borst. Een speurder moest waken voor tunnelvisie en niet denken in stereotypen.

Becker had een verleden als kloosterling, maar hij was gesignaleerd bij de woning aan de plas, in de nabijheid van het boothuis. Hij was gezien *am Tatort* en Meisse had hem een motief gegeven.

‘Motief?’

‘Aan de telefoon! Uw eigen woorden! Het sollicitatiegesprek! Een afwijzing doet rare dingen met een mens.’ Na zijn vertrek uit de orde had Becker behoefte aan een vaste dienstbetrekking. ‘Hij solliciteerde naar een vacature op uw kantoor, maar hij kreeg het baantje niet. Een zieke geest ziet dat als een afwijzing van zijn persoon en wil zich wreken. Becker is een uitgetreden kloosterling. Een man is ziek als hij een jurk aantrekt en zich opsluit in een cel. Hij is nog veel zieker als hij zijn jurk weer uittrekt en zijn cel verlaat. Snapt u dat? Er gebeuren rare dingen in een gesloten mannenge...’

‘...zondheid’, zei Meisse. ‘Pollenseizoen nog niet ten einde?’

De rechercheur glom. ‘Dat u dat nog weet!’ Zijn hand tastte naar de *tissues* op zijn bureau. De huisarts had neusdruppels voorgeschreven, maar de jeuk bleef zijn ogen kwellen. ‘En soms dus zo’n niesbui, uit het niets!’ Het was wachten op een pollenvrij seizoen. De winter zou verlossing brengen, hoewel er geen garantie was. Pollen liften met de oostenwind mee, vanuit de Balkan, waar naaldwouden bloeiden als nooit tevoren. Ze waren langer onderweg en konden hem tot januari teisteren. En in het voorjaar begon de ellende opnieuw, als de hazelaar, de els, de berk en de eik hun stuifmeel verspreidden. En daarna de grassoorten, de weegbree, de brandnetel en de bijvoet. De ambrosia kon zelfs tot in oktober klachten opleveren.

Meisse vond het vervelend, hij wilde weg. Weg van de babbelende brigadier, de Balkan, de weegbree, de bijvoet en de berk. In verwarring verliet hij het bureau. De afwijzing van Theoticus dateerde van lang geleden. Daarnaast was het boothuis slecht te zien vanaf de straat. Niet één buurman

had hem aangesproken over verdachte types en dat was opmerkelijk; de angst voor boeven en gespuis zat er goed in bij de bewoners rond de plas. De komst van een vreemde snuiter zou het gesprek van de dag zijn geweest. En dan nóg: zelfs als het tot een handgemeen was gekomen, had hij zijn geld op Gilda gezet. Gilda liet zich de kaas niet van het brood eten, ze was potig en zat op yoga.

Hij besloot naar huis te lopen. Zijn gedachten dwarrelden als snippers papier. Hij moest er stapels van maken. Stapels maken en in mappen stoppen, dat was zijn stiel, dat vak beheerste hij.

Op de brug over de rivier hield hij stil en boog zich over de reling. Een diepliggend vrachtschip worstelde met de stroming, een lege jerrycan dobberde stuurlaas op de hekgolf. Hij zag Gilda in gevecht met Theoticus. Zag hoe hij haar verraste bij het boothuis, hoe Gilda hem vertelde op te hoepelen. Hoe hij door het lint ging en haar van de trap duwde. Hoe hij had bedreigd met een mes, hoe Gilda het had willen afpakken en haar evenwicht had verloren. Hoe ze...

Een zwerver kwam hem lallend tegemoet en smet een lege fles in de richting van het schip. De confrontatie zou eindigen in gescheld, verwijten en gebedel. Daar kwam het altijd op neer. Gelal, gescheld, gebedel en verwijten. Het waren *losers* die nooit de hand in eigen boezem staken, maar de schuld van hun ellendige bestaan zochten bij een ander, bij de maatschappij, bij hardwerkende ondernemers zoals hij. Vader had het er ingehamerd: je bent verantwoordelijk voor je eigen leven. Voor wat je doet, wat je nalaat en wat je overkomt. Wijs nooit naar een ander. Hij stak de rijbaan over en versnelde zijn pas. In de verte lonkte een uitspanning die hem vrij van smetten leek: *Tino's Koffiehuis*.

Knipperend neonlicht heette hem welkom, Tino zelf had andere besognes: de kassa op de toog eiste zijn ongedeelde aandacht op. Zijn voorkomen deed hem aan een speurder denken, een speurder uit een krimi, maar de naam schoot hem niet te binnen. Met gemorste espresso en diepgevroren

hazelnootgebak installeerde hij zich aan een tafel bij het raam met uitzicht op het stadsverkeer. Een tram joeg voetgangers naar de stoep, auto's remden voor het rode licht en trokken jankend op. Een jongeman in maatkostuum verloor zijn aktetas en fietste onbekommerd door. Een voorbijgangster bukte zich en verdween schielijk uit de kaders van het raam. Meisse zag het onbewogen aan. Hij verplaatste zijn stoel om een late streep zonlicht op te vangen en recapituleerde. Gilda was dood, er zat een onschuldige in de cel en de uitvaart naderde snel. Schaminski! Dat was 'm. Schimanski, corrigeerde hij. Horst Schimanski! Tino leek op Schimanski, Schimmi voor vrienden. Hij sloot zijn ogen en zoog de crème van zijn lepel.

Na een lang en vruchtbaar leven. In liefdevolle herinnering. Ter nagedachtenis aan vader. Hij kende ze, de teksten en de namen. Hildegonde van Rossacker, 1899-1972. Albert van der Camp, 1905-1983. Familie Dorenbos - Van Kapellen. Lieve papa Theodorus Andreas de Rijk 1911-1999, *Nooit zullen wij vergeten.*

‘Nooit zullen wij vergeten,’ hoonde hij, ‘maar papa’s olielamp staat al jaren droog.’

Bij ZP97803 hield hij stil. Govaert Sylvester Meisse 1902-1987, *quod non est in actis non est in mundo.*

‘Dag pa, quidquid latine dictum sit, altum videtur.’

Takken schuurden in de wind, een rouwstoet knisperde over het schelpenpad, ver weg zoemde de stad. Zijn adem stokte bij de aanblik van een volgevreten rat die zich schommelend uit de voeten maakte. Als je er één ziet, zitten er twintig, zei vader. Als je er twee ziet, zitten er tweehonderd. Vanuit zijn jongenskamer zag hij ze lopen in de beeldentuin, vetter dan de vetste kat. In de boerenhoeves kwamen ze tot in de pot. Hun kraaloogjes staarden brutaal naar de pissende pummels. De stoutmoedigsten richtten hun straal op de kop, anderen keerden om en zochten een boom op het erf. Als je het deksel niet snel sluit, bijten ze je ballen stuk, vertelden ze elkaar, en er waren voorbeelden. Iemands zus was in haar kont gebeten bij het poepen, ze hield maanden last van etterende wonden en bleef kinderloos. Een boerenhond was thuisgekomen met een afgebeten poot en stierf ellendig, zijn janken ging door merg en been. Nu scheurden ze het vlees van rottende lijken.

‘Mag ik u iets vragen?’ Een vrouw in mantelpak had hem beslopen en keek minzaam op hem neer. ‘Dit is een familiegraf,’ zei ze, ‘voor zo ver ik weet gevuld met één persoon.’

‘Mijn vader.’

‘Zoiets vermoedde ik.’ Haar stilettohakken zonken in het schelpenpad als de Titanic in de noordelijke ijszee, traag maar onafwendbaar. ‘Volgens mijn administratie was de overledene gehuwd. En nu ik u hier zo tref...’ Ze zocht naar tekst. ‘Het is misschien ongepaste nieuwsgierigheid, maar mag ik u vragen of de partner van uw vader misschien elders is begraven?’

‘Uw administratie?’

Ze kleurde als de tiener die ze lang geleden was en strekte een rinkelende arm. ‘Neemt u mij niet kwalijk. Katinka Westgeest, manager van het complex.’ Haar roodgelakte nagels kerfden gleuven in zijn hand.

‘Meisse, gedefungeerd notaris.’

‘Ge...?’

‘Gedefungeerd. Gewezen. Ex. Met pensioen. Gestopt. Niet meer actief.’

‘Juist ja. Uw moeder...’ Haar handen draaiden cirkels, als moest een bingomolen haar aan woorden helpen.

‘Is gecremeerd’, hielp hij. ‘Elders. U hebt geen...’

‘Faciliteit’, begreep ze. ‘Dat klopt. Er loopt een vergunningaanvraag, maar de gemeente werkt niet mee. Iets met milieueisen. Ambtenaren hè?’

Ze schrok. ‘Sorry! Een notaris is toch geen ambtenaar? Ik was manager in het bedrijfsleven, dan ben je gewend aan knopen doorhakken, maar de overheid...’ Haar ogen rolden. ‘Uw moeder...?’

Ze kleurde weer. ‘Niet dat het me aangaat, het is puur nieuwsgierigheid.’

‘Professionele’, zei Meisse. ‘Professionele nieuwsgierigheid.’ Ze lachte betrap. ‘Het is worstelen met de beschikbare ruimte.’

‘Moeder wilde begraven worden, maar de omstandigheden waren er niet naar. Als u me nu wilt excuseren: ik ben met mijn vader in gesprek.’

Ze wreef haar handen langs haar rok als had het gesprek

haar besmeurd. ‘Natuurlijk. Dat is mooi. Spreken met een dierbare. Een belangrijke functie van onze rustplaats. Dan laat ik u. Met uw vader. Neem me niet kwalijk dat ik u gestoord heb. Ik vroeg me gewoon af...’

Het pad omklemde haar hakken als een afgewezen minnaar die weigert zijn verlies te nemen. Ze bevrijdde zich met korte rukken en trippelde het grindpad af.

Meisse nam plaats op het graniet en opende een verse slof. Teer en nicotine verdreven de waterkou, een askegel landde op zijn broek.

‘Mevrouw Kwelgeest vroeg zich gewoon af... Bemoeizucht, pa. Louter bemoeizucht. Het zou me wat moois zijn als we ma naast je in het graf hadden gelegd, maar dat hoef ik een tuthola in een kokerrok toch niet uit te leggen?’

Voldaan bezag hij hoe de rook boven het knekelveld verwaaide.

Het label schuurde. Het was Gilda geweest, zoals het altijd Gilda was. Zij had zijn afgedragen jagersjas tussen duim en wijsvinger gehouden en een vies gezicht getrokken. Het werd tijd voor een nieuwe, een jas voor regenachtige dagen op winderige plekken, ze hadden er de leeftijd voor. In het herenmodemagazijn op de laan had ze een *trench coat* onder zijn kin gehouden, een stap naar achteren gedaan en haar hoofd gekanteld. Daarna had ze haar lippen getuit en geknikt. ‘Blauw maakt je bescheten, we doen beige.’ De verkoopster had het artikel in een tas met opdruk gevouwen en ze hadden afgerekend. Meisse was naar huis gelopen, beschroomd als een brugklasser met zijn eerste volle boekentas langs de jongens van de boerenhoeves. Hij had niet gereageerd op de kluit koeienmest die in zijn nek uiteenspatte en op het gejoel van de pummels met hun besmeurde hemden en verweerde broeken. Moeders klappen zouden straffer zijn.

Juist deze ochtend had hij het prijskaartje losgeknipt en onvaste pirouettes gedraaid voor Gilda’s oude passpiegel. ‘Wonderlijk,’ had hij gemompeld. ‘Wonderlijk. Juist vandaag.’

De limousine had hem naar het crematorium gewiegd. Voor het einde van de dag zou van Gilda vijf ons as resteren, maar de stad had andere besognes. Als een astronaut in een ruimteschip had hij gewichtloos willen voortgaan in zijn cocon van krakend leer en ruisende airco, maar het bezoek zou wachten. De Vos, Suikerbuik, Tuinenbreijer, Gülcher, de dames Soetekouw en Flinkvleugel. Ze moesten over hem kunnen roddelen, over hem, de bedroefde weduwnaar, getroffen door het noodlot en gedoemd zijn laatste jaren in verdriet en eenzaamheid te slijten. Lange dagen in de lege villa aan de plas, waar niemand zich om hem bekommerde. Er zouden beleefdheidsbezoekjes volgen. Malte zou hem wijzen op de vervelozige staat van de woning en en passant de inhoud van zijn koelkast inspecteren. Mette zou hem lastigvallen met vragen en verwijten, De Vos zou over geld beginnen, maar niemand zou belangstelling hebben voor zijn welbevinden. De nachten zouden vreselijk zijn, met nachtmerries en knarsend grind. Hij zou rolluiken laten plaatsnemen. Gilda was doortastend en grofgebekt, hij was een alleenstaande oude man in een kwetsbare villa aan een plas, een makkelijke prooi voor dieven en gespuis. Hij moest verhuizen. Verhuizen naar een dorp of een flat aan de rand van de stad, naar een appartement met camera's en een oplettende conciërge.

De contouren van de toegangsboog schemerden door het getinte autoglas. 'Arbeit macht frei', fluisterde hij. Cellofaan knisperde. De achteruitkijkspiegel keek geschrokken. 'Crematorium was het toch?' Hij aarzelde. 'Doe nog maar een rondje', zou hij willen zeggen, maar hij knikte. 'We gaan goed, we gaan goed. Op naar de asfabriek.'

Ze stonden in groepjes. De dames Soetekouw en Flinkvleugel, in stemmig zwart, de jurken gladgestreken en gecontroleerd op losse naadjes. Mannen en vrouwen met onbestemde gezichten, misschien de neven en nichten aan wie Gilda kaarten stuurde. Buren, leden van de watersportvereniging, het bestuur van de notariële ring;

grijze kostuums, hoornen brillen, hongerige blikken op hun binnenzakken waar de smartphones smachtend trilden. Pieter van de snoepot was er, brigadier Van Lunteren van de huilbaby, de Engel des doods.

Lützen ontbrak. Crematies waren niet zijn ding, had hij laten weten. Hij zou terugbellen, later, als alles voorbij was en Meisse behoefte had aan een gesprek op niveau en een fluweelzachte Zuidam voor de troost.

De buitenwereld waaide binnen door het geopende portier. Een klamme hand trok hem uit zijn zetel en sliste over koperbeslag en treurmuziek. Iemand greep zijn onderarm. ‘Vreselijk Bernard. Ik kan er nog niet over uit. Spreek ik je straks even? De bank is onverbiddelijk.’ Een bleke neef met sproeten en rood haar grapte over laatste auto’s die altijd zwart zouden zijn; iemand glimlachte uit beleefdheid. Een vrouw condoleerde Meisse met betraande ogen en klaagde over een haperende hartklep die haar komst haast had verhinderd. Een hem onbekend meisje viel hem om de hals en snikte hartverscheurend. ‘Ik vind het zo erg voor u, oom Guus.’

Binnen was het warm. ‘Het voorportaal van de hel’, schertste rooie neef van de zwarte auto’s. Een meisje dat zijn verloofde zou zijn, vermaande hem sissend. Kibbelend schoof het stel door de rij. Decabooter depte zijn voorhoofd en hals. Of het bezoek wilde zwijgen; hij nodigde eerwaarde Katz naar het spreekgestoelte en schrok van een spattende speaker.

‘Ik ben de opstanding en het leven. Wie in mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft, en ieder die leeft en in mij gelooft zal nooit sterven.’ Katz sprak op routine. Niemand zou het verscheiden van Gilda begrijpen, onverwoestbare Gilda, weggerukt in de kracht van haar leven, een leven dat in het teken had gestaan van medemenselijkheid en goedertierenheid. Zijn hand reikte naar de deksel van de kist, zijn ogen bleven hangen bij een gedecolleteerde vrouw op de

laatste rij. ‘Laat ons bidden. Bidden voor het zielenheil van Gilda Maria Meisse, geboren Suikerbuik. Dat de Hemelse Vader zijn nederige dienaars opneemt in zijn heerlijkheid. En laat zijn wijsheid neerdalen op de aardse rechter die vonnis moet wijzen in deze onverkwikkelijke zaak. De dood is het einde van de mens, iets wat de levende ter harte moet nemen. Prediker wijst ons erop dat het beter is verdriet te hebben dan te lachen, want bij een treurig gezicht gaat het goed met het hart. Het hart van wijzen bevindt zich in een klaaghuis, het hart van dwazen in een huis van blijdschap.’

‘Is de nachtopvang al open?’ klonk het in een rij, net te hard om te negeren; een vrouwenstem siste, er werd gehoest.

Decabooter dankte Katz voor zijn troostrijke woorden en knikte Suikerbuik toe. De handelaar kuchte opgetast longvocht uit zijn keel en ging de strijd aan met zijn microfoon. Hij sprak de hoop uit dat zijn zuster rust zou vinden na een leven vol leed en opofferingen. Hij vergat niet op te merken dat veel bedroefden gekleed waren voor een bezoek aan een winderige begraafplaats en niet voor een verblijf in een dampende sauna.

Mette rolde zich naar het spreekgestoelte voor een afscheidswoord, maar haar tekst verdronk in tranen. Ze beloofde haar verhaal te delen via de *social media* en vroeg aanwezigen hun e-mailadres achter te laten in het condoleanceregister. Een fotoreportage van de plechtigheid zou geplaatst worden op de *time line* van haar *Facebookpagina*.

Meisse hield het kort. Hij dankte Gilda voor de mooie jaren en de bezoekers voor hun komst. Het *Lento e Largo* uit Gorecki’s derde symfonie sloot de bijeenkomst stemmig af, zoals Gilda had geëist. Zwijgend schoof het gezelschap langs de kist voor een laatste groet; in de condoleanceruimte serveerden uitzendkrachten koffie met cake.

De Vos was naderbij geslopen en had zijn arm gepakt. ‘Mooie dienst, Bernard. Groot gelijk dat je er geen kapitalen aan spendeert. Ze gaat de oven in, er blijft niets van over.

Pas op dat ze je geen dure urn aansmeren, anders wordt het alsnog een prijzig geheel. Mag ik je, nu alles achter de rug is, mijn voorstel in herinnering roepen? De dames verdienen zekerheid.’

Teer! Meerteer! Hete, gloeiendhete zwarte teer! ‘Dank voor je komst, Jan’, zei Meisse. ‘Fijn dat je begaan bent met het lot van de dames en me waarschuwt voor budgetoverschrijding. Het heeft mijn aandacht, mijn permanente, volle aandacht. Wil je me nu excuseren? Ik heb een ogenblik voor mezelf nodig.’

In de koffiehoek was tumult ontstaan. ‘Je bent een hypocriet, met je heerlijkheid en je goedertieren’, schold een onvolgroeide mannenstem. ‘Val dood met je huis van blijdschap!’ Het was Malte. ‘Met je Hemelse Vader en zijn vergevingsgezindheid! Met je onbevleete ontvangenis! Geloof je het zelf?’

Een stoornis in het autismespectrum, had de arts verteld. Meisse genoot. Onaangepast gedrag vertonen en ermee weggemen. De teer trok naar zijn longen. ‘Neemt en rookt hiervan,’ bad hij in stilte, ‘want as zijn wij, en tot as zullen wij wederkeren.’

Korte dagen, dreigende luchten, spinrag in de struiken; het stille jaargetijde paste hem beter dan de jubel van de zomer. Neuriënd verzamelde hij zijn kleding voor de dag. Gestreken wit hemd, grijs kostuum en zwarte schoenen. ‘Geen bruine’, echode het. ‘Bruin onder grijs is voor makelaars en voetbaltrainers.’ Balancerend op de bedrand strikte hij de veters van zijn Bommels. Instappers! Er moesten instappers komen. Schoenen voor mannen met smalle voetjes, zei ze. Gek dat het hem was bijgebleven, zoals de geur van bloeiende liguster hem terugvoerde naar die warme zondagmiddag op het tuinpad van Altera Pars, met zoemende bijen, zingende leeuweriken en een lome Dakota in het staalblauwe firmament. Camera’s en recorders konden beelden en geluiden vastleggen, maar geuren lieten zich niet vangen. Bloeiende liguster stond voor de verhakselde broers Ottenbros, voor een diploma op zak, voor vakantie in het vooruitzicht, voor vertrek uit het dorp, weg van Altera Pars, weg van de boerenpummels en moeders bemoeizucht. Bloeiende liguster stond voor zomers geluk.

De straat stonk naar haven en chemie, de lijflucht van zijn stad. Een heimachine bonkte. ‘Heien laat het bloed stromen’, zei hij vroeger op kantoor. ‘Waar geheid wordt, wordt gebouwd. En waar gebouwd wordt, wordt gehandeld.’ Dan wreef hij duim en wijsvinger langs elkaar en lachte gulzig. De stad was een machine met knarsende tandwielen die welvaart en geluk produceerde. Hoe dichterbij de haven, hoe tastbaarder de vooruitgang. Maar de stad was stil geworden. Het knarste en kraakte niet meer, het dreunen en bonken had plaatsgemaakt voor gonzen en zoemen - en nu stoorde het hem. Hij moest verhuizen. Naar de polder, weg van de hectiek,

van de hangjeugd en opdringerige blikken. Maar eerst moest hij naar Vergt, naar het familiehuis. Het zou er stinken en de dorpsjeugd zou ramen hebben ingegooid - of erger. De reis stond hem tegen, maar hij zou Lützen vragen hem te vergezellen. Lützen was oordeelkundig en zou aangenaam gezelschap zijn. Hij zou hem lokken met verhalen over de wijnen van Bergerac en Montravel, de *confit de canard*, de *foie gras* en de truffels.

Er was geen hectiek bij de ingang van het gerechtsgebouw. Een loensend meisje met verwaaide haren en een leren schoudertas keek hem vorsend na; ze herkende zijn gezicht, maar zonder naam was het ongepast hem aan te spreken. *Dag meneer, ik weet niet wie u bent, maar wat vindt u van de zaak?* Mannen met dure kleermakers converseerden op de trappen van het gebouw en lachten om elkaars grappen. In de toegangshal ruiste de luchtverversing.

‘Zeg het maar.’

Zeg het maar. Hij liet het. ‘Ik kom voor de zaak Theoticus, ik ben de weduwnaar van het slachtoffer.’

‘De zaak...?’

‘De moord aan de plas. De moord op Gilda Meisse, mijn vrouw. Ik weet niet onder welke naam de zaak is gearchiveerd.’

‘Ik zie geen... De zaak Becker?’

‘Becker, inderdaad. Dat is de gedaagde. Moord aan de plas. Op mevrouw Meisse, mijn echtgenote.’

‘Dan moet je geen Toedeledocus zeggen. Paspoort? Rijbewijs?’

‘Paspoort? Rijbewijs?’

‘Identificatie. Riem af, losse spullen in het bakje. Bezoekerspas zichtbaar dragen. Daar gaat de *officier*, die kale. Als je vlug bent kun je hem volgen.’

Een wapperende toga snelde over de spiegelende vloer; *matador* met *muleta*, op weg naar de *corrida*.

‘Ja?’

‘Ik hoor dat u de aanklager bent in de zaak Becker, de moord op Gilda Meisse, mijn vrouw. Ik ben oud-notaris Meisse.’

‘Hirschmann. We zitten in zaal drie. Heb je spreekrecht aangevraagd? Hou het kort, rechters houden niet van huilverhalen. En denk erom: bezoek wordt verwijderd als het zich met de zitting bemoeit. Vergeet je riem niet.’

Zaal drie, dertig jaar eerder. De zaak Kopperstok. Hij was een u en zijn riem mocht blijven zitten. De rechtbank had de jonge notaris opgeroepen om helderheid te brengen in een gecompliceerde fraudezaak. Drie weken had hij op een houten stoel gezeten voor één onbenullige vraag over eigendomsrecht. Hij had zich bij Gilda beklaagd: het waren dure weken voor het kantoor geweest. Ze had haar grijns niet onderdrukt.

Zaal drie, zaak Rudolph P, aanrijding onder invloed met gewonde fietser tot gevolg. De rechter had hem drie weken harken in het park opgelegd. Meisses eis tot smartengeld was weggehoond: de jongen was onoplettend geweest en zou volledig herstellen.

Zaal drie. Geroezemoes in de gang, zijn hoofd vulde zich met helium en zou ontploffen, een spectaculaire dood. De zitting zou worden verdaagd, kranten zouden melding maken van een dramatische samenloop van omstandigheden. Echtgenoot van slachtoffer plasmoord overlijdt in rechtszaal. Door een kier zag hij het portret van nieuwe koning en een zaalwacht die onder stoelen zocht naar bommen en granaten.

Becker betrad de *Plaza de toros*, ingeklemd tussen zijn *peóns*. Meisse zou kunnen opstaan en hem op de schouder tikken. Hij zou verrast opkijken en een naam zoeken bij het gezicht. Misschien herkende hij hem en zou hij schrikken. Zijn advocaat zou verontwaardigd uitroepen dat het ongepast was om een gedaagde te benaderen voor aanvang van de zitting. Meisse zou tegenwerpen dat hij de weduwnaar was van het slachtoffer, dus alle recht had om de dader aan te

spreken - de raadsman zou spetters op zijn wangen voelen. Hij zou zeggen dat er genoeg slachtoffers waren die een pistool op de moordenaar van hun geliefde richtten. Hij zou Jack Ruby memoreren, de man die Lee Oswald doodschoot, de moordenaar van John F. Kennedy, president John F. Kennedy! Die dingen gebeurden, dus waar haalde meneer de advocaat - zo zou hij het zeggen: meneer de advocaat - het lef vandaan om hem te verbieden de moordenaar van Gilda op de schouder te tikken!? De gealarmeerde parketwacht zou hem wegvoeren en er zou afkeurend gemompel door de rijen gaan. Zijn protest zou door de gang te horen zijn, tot in de centrale hal waar de diender zijn arm zou verdraaien tot het kraakte. Hij zou er schande van spreken en mensen zouden zich hoofdschuddend uit de voeten maken. In de krant zou zijn daad veroordeeld worden door een zegsman van Justitie en een volgzame columnist. Een vaste briefschrijver zou het voor hem opnemen, maar zijn bijdrage zou wegens ruimtegebrek de kolommen niet halen.

Becker oogde breekbaar in zijn donkerblauwe *oversized button down shirt* met manchetten die tot over zijn knokkels reikten. Gilda zou het afkeuren. Ze kocht *regular fit* voor hem, uitsluitend regular fit, met bijpassende stropdas in gedekte teint. Effen. Altijd effen, nooit een streep, nooit een ruit. Ze had zijn tweedcolbert in de zak voor Roemenië gedaan. Voor een zigeuner, had ze gezegd. Voor een zigeuner die clown wil spelen in de gure Balkanwinter. Ze had het jasje op armlengte gehouden, in vieren gevouwen en in de zak gepropt, bovenop zijn *Brisbane Moss* ribcord met omslag. Grijs mocht hij dragen. Lichtgrijs in de zomer, donkergrijs in de winter. Moest hij een dag passeren, dan legde ze zijn donkerblauwe krijtstreep klaar, zodat cliënten begrepen welk werk van importantie de notaris voor hen verrichtte - en hadden ze minder moeite met de rekening. Hij herinnerde zich haar vileine lach.

Telefoon für Elise. Speurende blikken troffen elkaar bij het loensende meisje op de *Contrabarrera*; het toestel zat in

haar reportertas, onder notatieblokken, pennen, een recorder en een boterham met kaas en verlepte sla voor het geval de zitting uit zou lopen. Met kleurende wangen zocht ze een knop om Ludwig te smoren. Op de terugweg kruisten zijn ogen die van Becker. Was dat een glimlach? Een groet? Een verontschuldiging? Zodra het gedoe met de rechtbank achter de rug was, moest hij hem spreken. Het was een raadsel waarom hij zich als een mak schaap naar de slachtbank liet leiden. Zou hij niet begrijpen dat zijn leven op het spel stond? De bajas was geen internaat waaruit spijoptanten naar believen konden vertrekken! Hij herinnerde zich televisiebeelden van een gedaagde die buiten zinnen raakte toen de rechter hem veroordeelde tot de cel. Alle Journaals hadden het fragment getoond en het was vaak herhaald. De man smeed met meubilair tot zaalwachten hem afvoerden. Waarom berustte Becker in zijn lot? Een onschuldige met twaalf jaar cel in het vooruitzicht? Zwarte jongens zouden hun lusten op hem botvieren, cipiers zouden hem tot mikpunt van hun spot maken. Hij moest hem spreken. Over goed en kwaad, over schuld en boete, over wetten en rechtvaardigheid. Becker was een gelovig mens, een man die worstelde met de vragen des levens. Het zou een conversatie op niveau zijn. En hij zou antwoorden krijgen. Waarom in Godsnaam verzette Becker zich niet met kracht tegen de geuite beschuldigingen?

Hirschmann paradeerde door de arena, papieren in zijn hand wapperden als *banderillas*. Hij liet er geen gras over groeien: het was moord met voorbedachten rade. De gedaagde had geen alibi, wel gelegenheid en motief, precies zoals Van Lunteren hem had uitgelegd. Het was wraak. Wraak op de man die hem had afgewezen toen hij werk zocht na zijn uittreden uit de congregatie. Hij was straatarm en dakloos; toen hij zag hoe riant notaris Meisse woonde, met uitzicht op de plas, besloot hij hem te treffen op een gevoelige plek. Hij besloep de notarisvrouw en duwde haar van de trap van het boothuis, met alle vreselijke gevolgen van dien. De aanklager sprak van een laffe moord op een weerloze vrouw

en eiste een jarenlange celstraf en ter beschikkingstelling van de staat voor behandeling in een inrichting met een strikt regime. Bovendien - de zolen van zijn schoenen tsjilpten over het linoleum - waren er weliswaar lange en stevige ondervragingen aan voorafgegaan, maar het resultaat was overtuigend: Becker had bekend. *Descabellar!*

De zaal zoemde, Meisses hoofd gloeide. Becker had bekend? Becker had een moord bekend die hij niet had begaan? Was hij gek geworden? Was hij gemarteld en zocht hij verlossing van de helse pijnen en vernederingen?

Een elegante, fijnbesnorde man met zwartgeverfd haar verhief zich gracieus uit zijn stoel. Don Diego de la Vega! Becker werd verdedigd door Zorro, held van de onderdrukten, bestrijder van onrecht en corruptie! Er ging een golf van ontzetting en bewondering door de zaal. Mensen knikten elkaar toe, een enkeling sloeg zijn buurman op de schouder. Meisse zette zijn handen op zijn knieën en boog voorover om niets te missen van het schouwspel dat zich voor zijn ogen zou ontvouwen. Don Diego drapeerde zijn cape om zijn schouders en greep naar zijn degen. *Remise!* De aantijgingen klopten van geen kant. Het brein van zijn cliënt was onderzocht en uit niets bleek aanleg voor ziekelijke wraakzucht (*preparation*). Becker sleet zijn dagen op een frisse zolderkamer bij een degelijke hospita in een nette buitenwijk, ver verwijderd van de plas (*feinte*). Hij stelde de belastende verklaringen van de getuigen ter discussie: een van hen was niet meer te traceren en de ander had zijn verklaring ingetrokken. Hij bewoonde weliswaar een villa in de buurt van het boothuis, maar zijn uitzicht werd belemmerd door bosschages en een dichte mist. (*coup de droit*). Met de waarde van Beckers bekentenis veegde hij zijn derriere af: afgedwongen door rechercheurs die hun boekje te buiten waren gegaan tijdens de verhoren. De toegepaste technieken waren al geruime tijd verboden, de term *waterboarding* viel en leidde tot kreten van ontzetting. Hij had de rechtbank er schriftelijk van in kennis gesteld, met wetsartikelen en bewijzen ter illustratie (*touché*). Wat

overbleef was het ontbreken van een motief en het feit dat niemand hem gezien had op de plaats delict. Niets verbond hem aan de moord op Gilda Meisse, vrijspraak leek hem een vanzelfsprekendheid. Op de vloer voor zijn voeten kraste hij een strakke Z. Een prikkelende brandlucht vulde de ruimte en teisterde de ogen van het publiek.

Achter de rug van de raadsman ontstond rumoer. Becker was opgestaan en richtte zich tot de rechters. Of hij een vraag mocht stellen. Don Diego haastte zich naar zijn cliënt en fluisterde opgewonden woordjes in zijn oor. De zaal zoemde en stommelde.

Meisse stootte zijn buurman aan en wees op de voorzitter van het rechterstrio. 'Zou zijn moeder weten dat hij hier zit? Het bier zit nog in zijn krullen.' De man verstond hem niet en wenste geen herhaling.

De rechter zou een eindveertiger zijn, maar hij toonde als een corpsbal na een wilde avond op de soos. Robbert zou hij heten, Robbert, jongste zoon uit een kek juristengezin. Robbert had gestudeerd aan een gerenommeerde universiteit in het westen van het land, net als papá. Het was een universiteit waar topbestuurders en politici hun opleiding genoten en banden smeedden voor een leven dat zich in welstand zou ontrollen. Hij was bestuurslid geweest van een vereniging die bekendstond om haar ruige feesten en pikante rituelen. De pers had geschreven over gewelddadige ontgroeningen, maar Robbert was buiten schot gebleven, met dank aan vaders netwerk.

Robbert zou zijn oordeel klaar hebben na een eerste blik op de gedaagde. Niet bij lezing van het dossier; dat was de papieren werkelijkheid. Gezichten zijn belangrijk bij het vellen van een vonnis, gezichten en lichaamstaal. Daarom was het dom dat Becker voorovergebogen en met hangende schouders achter zijn tafel was gaan zitten. Robbert zou een straathond zien die om schoppen vroeg. Waarom zette Zorro hem niet rechtop?

Robbert was uit bed gestapt. Hij had zijn blaas gelegeed,

gedoucht, zich geschoren en staande een kop thee gedronken. Hij had zijn vrouw gevraagd een boterham te smeren, want hij was aan de late kant. Louise zou ze heten. Louise of Germaine, maar haar naam deed er niet toe, hij noemde haar Muisje. Begonnen als koosnaam, maar ze was zich gaan gedragen als een muisje, als een schichtig sloofje dat haar baan als parttime manager van de gemeentelijke subafdeling Cultuur & Evenementen had opgezegd omdat Robbert vond dat haar werk niet te combineren was met haar rol als fulltime huisvrouw.

Hij bladerde staand aan de keukentafel door het ochtendblad en bleef hangen bij een opiniestuk dat zijn vakgebied raakte. De schrijver was een volslagen idioot; hij zou de krant een reactie moeten sturen waarin hij zaak helder uiteen zou zetten en *en passant* de briefschrijver zou blameren, maar hij zag op tegen het gedoe. Het weekend was voor het bootje en de sport. Zijn lippen hadden Muisje in de loop gekust en hij was weggereden in zijn zilvergrijze Citroën - rechters reden Frans of Zweeds, geen Japans of Duits. Ze stapten ook niet in de bus of in de tram met een tas vol dossiers over frauduleuze lieden en verachtelijke moordenaars. Hoewel... onlangs had de krant bericht over een in de trein gevonden tas. Een tas vol dossiers over fraudeurs en verachtelijke moordenaars. Maar kranten schreven nepnieuws en rectificeerden nooit.

De autoradio zou verstrooiing brengen. Ochtendnieuws, afgewisseld met klassieke klanken, niet te zwaar, niet te hard. Vrijdags, op weg naar huis, stopte hij *A State of Trance* in de speler, maar 's ochtends in de file, op weg naar een zitting, waren het Barber, Kennedy, Satie, Glass, Muzak. Bij het *Adagio for Strings* schroefde hij het volume op en dirigeerde droog, tot vermaak van de bestuurder in de middenklasser naast hem bij het stoplicht.

Tien over acht. Achtergronden bij het nieuws. Hij dempte het geluid, er waren geen berichten die hem raakten. Zijn gedachten dwaalden naar de zitting van de dag. Een routinezaak, maar hij moest zijn kop erbij houden.

Notarisvrouw. *Well to do*. Verdachte met gelegenheid en motief. Geen alibi, geen losse eindjes. Doorgesnoven zot die zijn leven niet op de rails had gekregen en door het lint was gegaan. Duidelijke jurisprudentie: negen tot twaalf jaar, met aftrek van voorarrest. Geen verzachtende omstandigheden, mogelijk dwangverpleging. Hij had de foto's van het slachtoffer door zijn handen laten gaan. Lijken in het water ontlopen elkaar niet veel, het wordt pas onsmakelijk als het lichaam gaat opzetten en ontbinden, of is beschadigd door de schroef van een passerend schip. Als er happen uit het hoofd genomen zijn en er hersenweefsel buiten de schedel hangt. Als er een arm is vermalen, en spieren en botten als draden en splinters uit de schouder steken. Hij kon ze onaangedaan bekijken, de gruwelijkste foto's. Eigenlijk interesseerden slachtoffers hem niet. Stumperds waren het. Sukkels die beter op hun leven hadden moeten passen. In zijn kennissenkring was nooit iemand in moordenaarshanden gevallen, dat zei genoeg. Het was een kwestie van voorkomen, niet op het verkeerde moment op de verkeerde plaats zijn. Beetje opletten, buiten foute kringen blijven, geen verkeerde dingen zeggen tegen de verkeerde mensen. Leven was overleven. De notaris had beter op zijn vrouwtje moeten passen. Nu zat hij met de gebakken peren.

Haar lichaam was niet opgezwollen of gemutileerd. Er was een kleine wond, een snee boven het linkeroog, waaruit een wolkje weefsel hing. De dader was de gebruikelijke stakker die niet kon omgaan met de verlokkingen van het leven. Als beginnend rechter had hij een enkele keer mild gevonnist, uit piëteit voor de gedaagde, maar dat stadium was hij voorbij. Het hielp niet. Spijt hadden ze alleen omdat ze gepakt waren en altijd recidiveerden ze. Te dom, te ziek, te kwaadaardig. De maatschappij moest beschermd worden en het tuig moest bloeden, het enige waarvoor het ontzag had. Soms zat de wet hem in de weg. Na een paar glazen had hij het zijn vrindjes voorgelegd: er zouden politiemannen moeten zijn die voor een gepaste vergoeding in hun vrije tijd de maatschappij

een handje wilden helpen. Geen dure cellencomplexen onderhouden, geen gevaar van ontsnappingen en geen kans op recidive, de voordelen waren legio. Je kon het zelfs uitleggen als een daad van barmhartigheid jegens delinquenten die niet wisten wat ze met hun leven aanmoesten. Helaas waren de vriendjes te beneveld om serieus op zijn suggestie in te gaan.

Hij had wel even gegrinnikt toen hij las dat de dader een uitgetreden kloosterling was. Hij zag een maniakale monnik in bruin habijt, struikelend achter slachtoffers rennen. *'The Lord moves in mysterious ways'*, had hij zichzelf verteld, en hij had zijn geheugen afgezocht omdat iets hem vertelde dat het de titel van een film was of een lied, maar het schoot hem niet te binnen. Hij had naar de keuken geroepen, waar Muisje flensjes bakte voor een kinderfeest, maar ze hoorde hem niet - of deed alsof, als laatste rest verzet.

Zijn vaste plek in de parkeergarage was bezet. Op regenachtige dagen kwam iedereen met de auto, tot de boekhouder en de schoonmaakdames aan toe. Met afgrijzen bekeek hij de lagere middenklassers op plaatsen die hem toebehoorden; het werd tijd dat paal en perk werd gesteld aan het misbruik van de garage; er was voldoende openbaar vervoer in de directe omgeving. Zijn banden slipten over het vochtige beton tot hij een krappe plek vond naast de scheef geparkeerde Jaguar van strafpleiter Guldenmond. Hij overwoog de hak van zijn schoen in het portier te plaatsen of een anoniem briefje achter een ruitenwisser te schuiven, maar hij bedacht zich: *camera's all over the place*. Vloekend wrong hij zich uit zijn zetel.

De lift naar de kantoorvertrekken was leeg, de gang rook naar kunststof vloerbedekking en natte jassen.

'Koffie?' Thérèse was er al.

'Graag.'

'Half tien plasmoord. Heb je alles?'

'Yep. Veel pers?'

'De *usual*.'

Ah... De usual. Thérèse snapte het. Fijne taal. Veel kunnen zeggen in weinig woorden. *England, oh England, from summer's haze to winter's glaze, and all the colours in between, it's a stillness in the evening, it's the heartbeat that I'm feeling, from Cornwall to Northumberland, from the Pennines to the sea.* Hij hield van het land, van zijn geschiedenis en zijn tradities. Hij had een huisje op het oog in het Lake District. Een Harry Potter huisje met poppenraampjes en een rieten dakje. Er moesten nog wat administratieve vuiltjes worden weggewerkt, maar hij zag zich al bij het haardvuur zitten, *traditionals* zingend met de *kids* in de geur van Muisjes *shepherd's pie*.

Om halftien stipt had hij de zaal betreden, waar hij met gepaste eerbied was onthaald. Ze waren er allemaal: de beklaagde en zijn advocaat, Hirschmann, de vaste tekenaar, een hem onbekende parketwacht, de rechtbankverslaggevers en enkele *faces in the crowd*. Het viel hem tegen, de plasmoord leek hem een publicitair aantrekkelijke zaak. Niet dat de media veel snapten van zijn werk, maar het kon geen kwaad zijn naam weer eens in de kolommen te zien. Te vaak werd hij op feestjes aangesproken op zijn onzichtbaarheid.

Tijdens het requisitoir bladerde hij afwezig door het dossier. Veins desinteresse, had opleider Van Ballegooijen hem voorgehouden. Mijd de schijn dat je belangstelling hebt voor de verhalen van de aanklager en de raadsman. Ze zijn figuranten in het spel, het gaat om één man en één man alleen: om jou, om de rechter. Hij had kort over zijn bril gekeken toen Hirschmann de weduwnaar in zijn tenlastelegging betrok. De miezerige man op rij vier was dus notaris Meisse, het mannetje dat beter op zijn vrouwtje had moeten passen. Hij zag hem en begreep het.

Robbert masseerde zijn hoofdhuid en zocht Don Diego. ‘Het is niet gebruikelijk, en ik wil dat graag zo houden.’ Hij weifelde. ‘Uw cliënt krijgt later het woord. Aan de andere kant: als beklaagde iets te berde wil brengen dat de rechtsgang helpt, of zelfs versnelt...’ Hij schoof ongemakkelijk over de zitting van zijn stoel en wisselde snelle blikken met zijn maten op de flanken.

‘Mijn cliënt wil zichzelf belasteren’, meldde Zorro geërgerd. ‘Dat schaadt zijn belangen, want de feiten wijzen anders uit. Ik heb het hem afgeraden, maar hij persisteert.’

Robbert joeg de verdediger naar zijn plaats en boog zich wisselend naar links en naar rechts. ‘We zetten de zitting voort,’ besloot hij na het korte beraad, ‘en ik maak een aantekening van uw opmerking. Mag ik aannemen dat uw cliënt psychiatrisch is onderzocht?’

De sneer ging aan Becker voorbij. Hij stond op en nam het woord. ‘Dank u edelachtbare, ik beken. Ik heb een leven verwoest en moet daarvoor boeten.’ Het vervolg ging verloren in het rumoer en door een haperende geluidsinstallatie. Meisse keek de zaal rond voor een technicus, maar niemand maakte aanstalten. ‘Harder!’ wilde hij roepen. ‘Ik versta je niet!’ Maar hij zweeg. Robbert grabelde doelloos door de documenten voor zijn neus en schraapte omstandig zijn keel. ‘Dat was kort’, zei hij. ‘En u bekennt. Erg ongebruikelijk. Uw raadsman stelt dat uw eerdere bekennende verklaring is afgedwongen tijdens het verhoor. Moet ik begrijpen dat u met deze verklaring die lezing bestrijdt?’

Becker was blijven staan. ‘Ik beken, edelachtbare’, herhaalde hij. ‘Ik heb een moord op mijn geweten.’ Hij pauzeerde even voor de juiste woorden. ‘Mevrouw Meisse viel van de stalen trap bij het boothuis van haar woning en

belandde in het water van de plas, waarin ze verdronk. Ze was gekleed in een donkerblauwe broek - ik denk een nog niet vaak gewassen spijkerbroek, want ik zag geen vale plekken - en een rode bodywarmer, een jack zonder mouwen, zoals watersporters dragen.'

Zorro sprong op, griste een document van zijn tafel en eiste Robberts onversneden aandacht; zijn vinger boog dubbel bij een passage van kennelijk belang. 'Edelachtbare,' zei hij, 'Productie 19, die wij de rechtbank hebben overhandigd, schetst een helder beeld van de omstandigheden waaronder de verhoren hebben plaatsgevonden.'

Er was sprake geweest van tunnelvisie bij de rechercheurs, zo was uit getuigenverklaringen gebleken. In die situatie had zijn cliënt de moord op Gilda Meisse bekend, maar het was een onzinnige bekentenis: gedaagde kende het slachtoffer niet, had geen motief en was niet op de plaats delict ten tijde van het misdrijf. De beschrijving van de kleding van het slachtoffer was van geen belang: die was te vinden in de processtukken en in krantenverslagen. 'Als mijn cliënt nu anders verklaart, dan zal zijn geheugen hem parten spelen. Misschien zelfs heeft het onderzoek en de wijze waarop de verhoren hebben plaatsgevonden, geleid tot een vertekend beeld van de gebeurtenissen. Het zijn verwarrende tijden voor hem geweest, met eerst zijn traumatische ervaringen in het jongensinternaat en later deze beschuldigingen. Ik verzoek u zijn interruptie te negeren.'

'U begrijpt mij niet', bracht Becker schuchter in, maar de rechter legde hem het zwijgen op. 'Nee, we gaan nu verder met de zitting. U hebt uw kans gehad.'

Beduusd als een kind dat op zijn verjaarscadeau is gaan zitten, bekeek Robbert zijn bril; er was een poot bij het scharnier afgebroken. Muisje moest ermee naar de opticien, liefst morgen, want het werk ging door. 'Het is jammer dat uw verhaal niet consistent is', verplaatste hij zijn blik naar de gedaagde. 'Hoe komt dat toch? Het is in uw eigen belang dat er geen licht zit tussen wat u beweert en wat uw raadsman vertelt, anders wordt het voor ons een beetje moeilijk. Beseft u dat er voor u heel wat

op het spel staat?’ Becker boog zijn hoofd en zweeg. ‘Zeg iets’, siste Meisse. ‘Zeg iets! Er wordt je wat gevraagd!’

De rechter ter linkerzijde boog zich naar Robberts oor en smiespelde achter zijn hand. Meisse aarzelde. Kampbeul? Zwarthemd? Sicherheitsdienst? Gestapo? Kampbeulen waren lompe boeren met het verstand van de kip die ze lachend doodschopten. Dit was een fijngemanierde officier, een man die het martelen aan anderen overliet maar aan zijn gerief kwam door toe te kijken. Gepommadeerd haar, scherpe scheiding, koele ogen, ronde glazen in een goud montuur. Hij zou dunne Voguesigaretten tussen zijn gemanicuurde vingers houden en een voorkeur hebben voor lichtekooien met knisperende netkousen. SS’er besloot hij. Schmidt zou hij heten. Hans Schmidt. Becker had weinig van hem te verwachten. Meer kans maakte hij bij de derde rechter, een mislukte jeugdwerker met een door avondstudie verkregen bul. Hij meende dat zijn ervaring met kansarme jongeren van pas zou komen in de rechtszaal. Hij zou Peter-Paul heten en te boek staan als een aanraakbare hulpverlener. De vrouwelijke griffier minachtte hem, ze bekeek hem zoals ze vrouwen bekeek die wél de benen hadden voor een minirok.

De zaal werd ongedurig, het volk eiste bloed. Robbert legde zijn gebroken bril terzijde en beloofde binnen veertien dagen te vonnissen.

Becker verhief zich in slow motion, het lange voorarrest had zijn spieren verkrampt en zijn gewrichten gefixeerd. Meisse hoopte op een blik die de glimlach zou duiden, maar de vogelaar richtte zijn ogen op de vloer en stapte zwiingend langs hem heen.

Van Lunteren wachtte in een wolk zure melk en after shave van de stuntende drogist. Hij was stellig. ‘Overtuigend bewijs, motief en gelegenheid. Dat gewatteerde jack doet hem de das om, dat is daderkennis. Ik voorspel u: twaalf jaar plus dwangverpleging. Zelf zit ik al op een andere zaak. Moord op een vierentachtigjarige. Te triest voor woorden. Ze maken mekaar af voor een paar tientjes.’

‘Ze maken elkaar niet af, de een maakt de ander af’, herstelde Meisse.

‘U begrijpt toch wat ik bedoel!’

‘Wacht maar tot je verhuist en moet kiezen of je de parketvloer laat liggen of laat leggen’, reageerde Meisse pinnig. Hij wilde nog iets zeggen, iets over afgedwongen bekentenissen, maar hij vond de woorden niet. ‘Becker is onschuldig’, zei hij daarom. ‘Jullie hebben de verkeerde. Waarom verdenk je mij niet? Misschien hadden Gilda en ik een slecht huwelijk. Misschien was ik uit op de verzekeringspenningen. Jullie hebben mij nooit iets gevraagd.’ Hij herinnerde Van Lunteren aan zijn eigen woorden, Becker zou het slachtoffer zijn van tunnelvisie bij politie en justitie. De diender haalde zijn schouders op. ‘Een notaris die zijn vrouw vermoordt...’

‘Ja?’

‘Dat zou me wat worden! De wereld verdwaast, maar zo gek is het gelukkig nog niet.’

‘Zo gek dat notarissen hun vrouw vermoorden?’

‘Dat bedoel ik.’

‘Maar ik zeg u bij herhaling dat Becker de moord niet heeft gepleegd. Dat u dus een ander spoor moet volgen.’

Van Lunteren bood hem zijn hand. ‘Alle sporen zijn gevolgd, notaris. Geen gekke dingen in uw hoofd halen. Vertrouw op de politie. We hebben uw dader te pakken en hij wordt opgesloten. U kunt rustig slapen en genieten van die mooie plas. Weet u dat ik jaloers op u ben?’ De rechercheur wilde weglopen, maar bedacht zich. ‘Misschien vindt u dit niet leuk om te horen...’

‘Ja?’

‘Er is lef nodig om een moord te plegen. En met alle respect...’

‘Ja?’

‘...als politieman ontwikkel je een fijne neus voor die dingen, en als ik u zo zie...’

‘Ja?’

‘Het is geen verwijt, maar u bent geen man met lef. Laat ik het vriendelijk zeggen: u bent geen man die een moord zou kunnen plegen. Daar is meer voor nodig dan een slecht huwelijk. Misschien moet u slachtofferhulp bellen. Verlies van een partner doet rare dingen met een mens. Als u me nog zoekt: ik steek even een peuk op onder de luifel bij de ingang. Het regent buiten.’

Het regent is voldoende, corrigeerde Meisse in stilte. Als het binnen regent, is het dak lek. *Afgedwongen bekentenis!* Dát was het! Hij schoof zijn paraplu uit de hoes en snelde naar de uitgang. Hij moest Van Lunteren spreken, vragen waarom hij dacht dat zijn huwelijk slecht was, maar er stond niemand onder de luifel, Harry was *verschwunden*.

Aan de stoep wachtte een lege taxi met draaiende motor en ontstoken verlichting. Het interieur stonk naar een nest jonge honden, maar het was er warm en droog. ‘Bij de plas’, begreep de chauffeur nadat Meisse zijn bestemming had herhaald. ‘Mooi wonen.’ Hij meldde zich bij de centrale als Cor.

Cor schakelde soepel door de versnellingen van zijn reutelende diesel. ‘Ze zitten er weer eens naast’, wees hij op zijn voorruit. ‘Elk uur van de dag vertelt zo’n professor wat voor weer het wordt en het klopt nooit. Mislukte wetenschappers zijn het, net als journalisten en economen. Achteraf weten ze het allemaal uit te leggen, vooraf tasten ze in het duister. Op de televisie laat zo’n wijsneus een foto zien van een regenbui in Wildervank. Vandaag regende het in Wildervank, zegt hij dan. Daar heb ik dus geen weerman voor nodig, al ken ik Wildervank persoonlijk niet. Nooit geweest, zal er nooit komen, ik heb niks te zoeken in Wildervank. Maar grote kans dat het regent als mijn ruitenwissers krassen.’

Zijn claxon joeg een weifelende puber naar het trottoir. ‘Raketgeleerden’, hernam hij. ‘Raketgeleerden. Dát zijn wetenschappers. Zo’n raket precies op tijd laten landen op Mars, op de voorgenomen plek. Dan kán je wat. Mars ligt namelijk niet naast de deur. Hoe weet Cor dat allemaal, vraagt

u zich waarschijnlijk af. Dan antwoord ik: door te lezen. Ik heb miljoenen boeken over ruimtevaart, de maan en Mars. En Jupiter niet te vergeten. Ook zo'n interessante bol. Alleen maar gas, eigenlijk. Als je die boeken leest, dan weet je dat Mars niet naast de deur ligt, dat het een stukje vliegen is. En dan de landing hè... Maar een econoom hoeft me niet te vertellen dat het crisis is. Als ik rood sta, is het crisis bij Cor.' Hij taxeerde het gezicht van zijn gast in de spiegel, onzeker of zijn boodschap goed was aangekomen. 'Daar heb ik geen econoom voor nodig', herhaalde hij.

Meisse zond hem een flauwe glimlach en draaide zijn hoofd naar het bedruppelde raam. Een fietsende vrouw verloor haar hoed en keerde om, maar een auto reed hem plat. Haar ogen aarzelden tussen het prakje vilt in haar hand en de auto die uit het zicht verdween. Een klas kinderen met kleurige rugzakjes wachtte op groen licht bij het zebrapad, op weg naar het zwembad, hun angsten overschreeuwend. De beul wachtte aan de rand van het bad, zwiepend zweepje in de hand. Zes jaar oud was hij. Een notaris moest een bootje hebben, maar zonder Gilda voer hij niet uit. Hij redde zich, met een gemankeerde schoolslag in ondiep water, maar de vrees was nooit ver weg.

'De plas', wees Cor. 'Hier gingen we vissen; die patserpaleisjes stonden er nog niet. Er was gras, er was riet, er waren rozenbottelstruiken en er lag een enkele aanlegsteiger. Er stond ook een bunker uit de oorlog. Die hebben ze later opgeblazen. De moffenhelmen vlogen door de lucht. We fantaseerden dat de hoofden er nog in zaten. Leuke tijd. Je had de oorlog niet meegemaakt, maar door die helmen kon je er toch over vertellen. Vriendjes hadden een boot, een roeiboet met een gat. Op woensdagmiddag trokken we erop uit. Dolle pret als op de oever een koddebeier stond te schreeuwen om onze visvergunning. Dan staken we onze tong uit en roeiden naar het midden van de plas. En maar hozen. Mooie tijd.'

De centrale kraakte, een nieuwe missie wachtte. 'Ik moet er vandoor', begreep Cor. 'Zeventien vijftig, en ik waarschuw alvast: ik zit krap in mijn wisselgeld.'

Lützen spreidde zijn armen als Jezus aan het kruis. ‘Wees blij notaris, koester je vrijheid. Of loop je liever achter het vrouwtje aan door een drukke winkelstraat zonder pleisterplaats?’ Meisse zweeg. Gilda was geen vrouwtje dat door een drukke winkelstraat liep en ze zou het zeker niet tolereren dat hij achter haar liep. Ze hadden er een woordenwisseling over gehad, Gilda en hij. ‘Moet je alweer weg?’ had hij uitgeroepen toen ze haar jas aantrok en ‘tot later’ riep. Hij had minachting in haar blik gelezen. ‘Jouw leven is veranderd, het mijne niet’, had ze geantwoord, en ze was vertrokken. Hij had de buitendeur horen dichtslaan en het tuinhok in het slot horen vallen. Daarna was het stil geworden. Hij had een boek van een Vlaamse taaljongleur gepakt en hij had het teruggelegd. Hij had de televisie aangezet en was blijven hangen bij een Britse thriller, maar de rechercheur was een vrouw die haar privéproblemen meenam naar haar werk. Alsof het thuis bij Derrick altijd pais en vree was, maar die viel er Harry niet mee lastig. Hij had het toestel uitgezet en zich verschanst achter het avondblad. Gilda had een leven opgebouwd waarvan hij geen deel uitmaakte en er was onrust in zijn lijf geslopen. ‘Waar moet ze zo vaak naartoe?’ had hij Lützen voorgelegd. ‘Alleen, zonder mij?’

Lützen had de drank in zijn glas laten rollen en hij had zijn lippen getuit. ‘Weibermacht’, had hij gezegd, en hij had het onheilspellend laten klinken. Daarna was hij gaan vertellen. Over vrouwen en hun dromen. Over meisjes aan wie verteld wordt dat een prins in hun leven zal verschijnen, een charmante prins die net zo lief en stoer is als papa, die de grond kust waarop ze loopt, die haar meeneemt naar plaatsen uit het sprookjesboek en die haar gouden muiltjes schenkt. ‘Maar helaas stuiten meisjes niet op een prins, maar op een Bernard Meisse. Eerst

zijn de meisjes in verwarring, want er is hun niet verteld dat prinsen last hebben van oprispemd maagzuur en flatulentie. Daarna raken ze teleurgesteld en worden ontevreden. Jouw huwelijk, Bernard, bevindt zich in het stadium waarin alle huwelijken stranden. Gilda voelt zich bekocht en laat dat merken. Jij krijgt geen prinselijke behandeling meer en van de weeromstuit word je afstandelijk en argwanend. Je ergert je aan elkaar en jullie gaan elk woord en elke handeling analyseren en negatief duiden, ook als daar geen grond voor is. Het geestelijk leed dat gehuwden elkaar aandoen snijdt zoveel dieper dan het keukenmes in weerloos vlees. Misschien zit je zelfs al in de volgende fase, de fase waarin je er genoeg in scheidt elkaar te kwetsen en te treiteren. Je krijgt spijt van je keuze, maar het is een economische wetmatigheid dat scheiden duurder wordt naarmate de jaren verstrijken. Je telt je knopen en moddert voort tot Magere Hein zonder scrupules de honneurs voor je waarneemt. Het is niet voor niets dat ouderen de dood als een verlossing zien, zowel de stervende, die de boel de boel kan laten, als de achterblijver die ademruimte krijgt. Hoe is het overigens met het seksueel overdraagbare gedachtegoed? Die twee minuten primitief ongemak die tot plakkerig beddengoed en een leven vol zorgen leiden? Persoonlijk prefereer ik een negenentachtiger Pétrus, maar onder eenvoudigen van geest schijnt het een populair tijdverdrijf te zijn. Komt het er nog weleens van? Ik neem aan van niet?

‘Gilda is een verstandige vrouw,’ had Meisse geantwoord, ‘en we zijn de zeventig gepasseerd.’

Lützen had hem beschimpt. Zijn lach had door het vertrek gedaverd en hij had gewaarschuwd. ‘Dames willen volcontinu behaagd worden, Bernard, tot op gevorderde leeftijd. Vergis je niet. Ze willen begeerd worden. Als dat niet gebeurt, worden ze onzeker. Dan gaan ze twijfelen en zoeken naar vers geluk. Houd de teugels strak.’

Tot op gevorderde leeftijd, had Meisse onthouden. En houd de teugels strak. Thuis had hij het haar gevraagd. ‘Vind je dat het er vaker van moet komen?’

Ze had het vullen van haar aktetas er niet voor onderbroken. ‘Dat het er vaker van moet komen?’

‘Van de daad’, had hij Lützen nagezegd. ‘Van de begeerte.’

Ze had hem een glimlach gezonden en ze had zich omgedraaid. ‘Ik ben naar het gemeentehuis en ik weet niet hoe laat ik thuis ben. Ga vast slapen als je moe bent, ik sluit de boel wel af.’

Hij was er niet meer over begonnen, over de begeerte en de behaging. Wel nam hij Malte in vertrouwen. ‘Ze kan toch een keer thuis koffiedrinken?’ had hij gezegd. ‘Op de bank, samen met mij, kijken naar een krimi, wat is daar mis mee?’

‘Koffiedrinken!’ had Malte gehoord. ‘Met jou! Kijken naar een krimi! Gezellig pa. Ma heeft bestuursfuncties en zit in raadscommissies. Denk je dat ze naast je op de bank gaat zitten omdat jij behoefte hebt aan een babbeltje? Ga op een kaartclub of meld je aan voor vrijwilligerswerk, doe iets nuttigs voor de maatschappij, al heb je niks met mensen.’

Kritiek en sarcasme. Van zijn zoon. Het deed hem pijn. Hij had het Lützen nog eens voorgelegd. ‘Stel dat ik Gilda veertig jaar tekort heb gedaan, dan heb ik nog tien jaar om het goed te maken, om leuke dingen met haar te doen, wat je daaronder ook mag verstaan.’

Lützen had de kelner op zijn lege glas gewezen en een slappe hand op Meisses arm gelegd. Het leven was geen rekensom, had hij uiteengezet, maar Bernard moest niet piekeren. Hij had Dickens aangehaald, die een glas wijn, een stuk kaas en een pijp tabak beschouwde als een probaat dieet tegen somberheid. Helaas werd Lützen onpasselijk van de geur van kaas en had de huisarts hem het roken afgeraden, waardoor van Dickens’ dieet slechts de wijnconsumptie overbleef. Hij had zijn glas geheven en een toast uitgebracht. ‘Op een goeie afdronk’, had hij gezegd.

‘Op een goeie afloop’, had Meisse hem verbeterd. En hij had gevraagd naar de betekenis van wijvenmacht.

De ochtend begon als alle ochtenden, met voeten die naar pantoffels zochten, een hand die jeuk kraste uit zijn borstharen en met knisperend cellofaan. ‘Belangrijke dag’, vertelde hij zichzelf. Twaalf jaar, had Van Lunteren voorspeld. Twaalf jaar eenzame opsluiting. Hij probeerde het zich voor te stellen. Twaalf jaar onschuldig in een cel. Becker zou een ruime zeventiger zijn als hij vrijkwam; zijn leven zou voorbij zijn, in elk geval het leven dat het waard was om geleefd te worden.

Voor het raam had een kruisspin haar web gespannen. Ze zat klaar om haar prooi in spinsel te wikkelen en de genadebeet te geven. Meisse opende het venster en reikte naar het web. Hij spande zijn wijsvinger achter zijn duim en bevrijdde de *catch of the day*. Met de hak van zijn pantoffel plette hij de spin, de stoffelijke resten spoelde hij door het toilet.

De metro stonk naar lijven en gerechten. Twee stations voor zijn bestemming vluchtte hij naar het straatniveau voor een dosis olie, tabak en chemicaliën.

Bij het Gerechtsgebouw heerste een onwerkelijke stilte. Er stond geen opdringerige massa en er waren geen krantenjongens die schreeuwden over het proces van de eeuw. *Jury unaniem: strop voor moordenaar notarisvrouw!*

Routineus slingerde hij de riem uit zijn broek, vulde de verzamelbak met muntgeld, pen, horloge en zijn portefeuille en vervolgde zijn weg zonder groeten. Zaal drie, gang door, derde deur.

De belangstelling viel hem tegen. Van Lunteren was er niet; de kleine zou waterpokken hebben met hoge koorts en Anniefien of Suzan zou hem verplicht hebben thuis te waken

zodat zij zich op haar werk kon melden. Het loensende meisje van de schoudertas was er wel. Ze stapte brutaal op hem af en wilde vragen stellen, hem, de weduwnaar van het slachtoffer. Haar recorder wees als een doorgeladen wapen naar zijn keel, geschrokken week hij terug. Van de pers was weinig goeds te verwachten. Zijn woorden zouden worden verdraaid. Hij zou zeggen dat hij Gilda naast het boothuis had gevonden, dicht bij de oever, in het ondiepe water van de plas; in de krant zou hij lezen dat de notarisvrouw het bewustzijn had verloren en was verdronken onder de ogen van haar toekijkende echtgenoot oud-notaris Bernard Meisse. Nee, van de pers had hij weinig goeds te verwachten. Zijn hand verdreef de microfoon. ‘Geen commentaar’, sprak hij bars.

‘Uitspraak in de zaak Becker.’ Robberts blik scheerde over de hoofden van zijn publiek; zijn hand tastte naar de waterkan. Nieuwe bril, zag Meisse, eigentijds montuur. De rechter ritselde met zijn papieren, las de aanklacht nog eens voor, memoreerde de getuigen en citeerde Zorro. Hij had alles overwogen en zijn visie gedeeld met zijn makkers in de Raadkamer. Peter-Paul had dwarsgelegen, maar Schmidt had hem vilein terechtgewezen. Becker moest hangen, hij was schuldig aan een lafhartige moord op een weerloze vrouw. De daad had de gemeenschap geschokt, twee kinderen van hun moeder beroofd en een notaris in ruste van zijn echtgenote. Het motief was wraak geweest. Wraak op een eerzaam burger die niet anders had gedaan dan verantwoordelijkheid nemen voor zijn medewerkers en de voortgang van zijn kantoor. De maatschappij kon zo’n misdaad niet ongestraft laten passeren. Robbert had oude vonnissen bestudeerd, was op heldere jurisprudentie gestuit en had besloten dat negen jaar opsluiting met aftrek van voorarrest een passende straf zou zijn. Een hamerslag bezegelde Beckers lot.

Het vonnis scheen hem niet te raken. Op gebaren van Zorro reageerde hij mat; toen de parketwacht hem op zijn schouder tikte stond hij op en volgde hem gedwee. Zo zou

hij naar het schavot lopen. Naar de elektrische stoel, de guillotine. Meisse hoopte op een blik van herkenning, maar Becker hield zijn ogen op de vloer gericht.

Het loensende meisje sloot haar tas en opende de jacht op *sound bites*. Bij Zorro ving ze bot. De raadsman schoof zijn arm uit zijn mouw en tikte driftig op zijn pols. Beschaamd droop ze af. Hirschmann schudde geschrokken van nee, wel keek hij de verslaggeefster smachtend na.

De bijeenkomst had minder dan een half uur geduurd. Meisse probeerde het zich voor te stellen. Negen jaar geleden was hij nog aan het werk, was er de nieuwe wet, moest hij wennen aan de tucht van de markt, zoals de beroepsvereniging het theatraal omschreef. Cliënten vroegen naar zijn tarief, collega's werden concurrenten, het dure pand een last. In negen jaar was zijn wereld veranderd. Zo lang zou Becker opgesloten zitten tussen vier muren en een stalen deur. Zijn dagen zouden bestaan uit slapen, zitten, lezen, eten en letten op het luik waarachter een oog controleerde of hij nog ademde. Elke dag een ommetje op de afgesloten binnenplaats, vogelkooitjes timmeren op de arbeid en gemolesteerd worden door gedetineerden met zin in een verzetje en weerzin tegen vrouwenmoordenaars. Hij zou het geen negen jaar volhouden.

Een hand viel op zijn schouder. 'Meneer... de zitting is beëindigd, u dient de zaal te verlaten.'

Of hij de wijnkaart mocht inzien. De koffiedame miste Lútzens grijns, haar gedachten waren bij haar ex die op de bank zou zitten met zijn nieuwe vlam en te laat was met de alimentatie. ‘Koffie, thee of fris!’ bitste ze.

Mit Tränen, kokend water en English Blend setzte hij sich naast Meisse nieder.

‘Was er geen koffie?’

‘Niet zeuren Bernard, hier zit een geslagen man. Vertel nog eens: waarom zijn we hier?’

‘Luisteren. Genieten. Cultuur. Goed voor je.’

Lützen haalde het programmaboek uit zijn binnenzak en schmierde. ‘Jong soldaat José wordt verliefd op zigeunermeisje Carmen. Vertrekt naar moeder, die op sterven ligt. Keert terug en ziet hoe snolletje Carmen het heeft aangepapt met toreador Escamillo - een toreador, of all people, hoeveel kitsch kan een mens verdragen, Bernard? José smeekt haar bij hem terug te komen. Carmen weigert. José steekt haar dood. Drama, Bernard, drama, uit het leven gegrepen. Maar ze zouden er een borrel bij moeten schenken.’

Meisse reikte naar de suikerpot. ‘Op die toon lees ik een akte voor als ik een vervelende klant wil dumpen.’

‘Serieus Bernard, waarom zitten we hier? Twee cultuurbarbaren die zich vervelen bij een opera.’

‘Heb ik je verteld. Vrijkaarten van de Lions. Ik moest er even uit. Het huis maakt me gek. Zonder Gilda is het een kale bunker. Wil je geloven dat ik tegenwoordig pizza’s laat bezorgen?’

Pizza’s. Lützen knikte, hij had ervan gehoord.

De koffiedame meldde zich met rode konen. Als de heren het geen bezwaar vonden zou ze haar nering willen sluiten. Op het plein waren diverse horecagelegenheden,

het scheen dat sommige ervan in het bezit waren van een wijnkaart. De kopjes op haar kar rammelden verrukt.

Lúzen keek haar na en verhief zijn stem. ‘Hoelang zal het geleden zijn, Bernard? Hoe lang geleden is het dat dit een begeerlijk jong ding was? Een deerne voor wie mannen hun nek verrekten? Dertig jaar? Langer? Tijden veranderen, en ik heb me altijd aangepast, al zag ik zelden een verbetering, maar de vrouwtjes zijn tegenwoordig zo verdomde bitter. Op alles wat je zegt wordt stekelig gereageerd. En raak ze vooral niet aan. Allemaal stress en onzekerheid, maar een ouwe man gaat zich overbodig voelen, eenzaam, niet meer op zijn plaats in deze nieuwe, kille wereld, waar andere wetten en gebruiken gelden.’

Hij schoof zijn stoel naar achteren en wankelde. Hete thee tsunamiede over het tafelblad en kletterde op de vloer. Met een zakdoek droogde hij zijn broek daar waar de pijpen samenkomen. ‘Elk huisje heeft zijn inlegkruisje’, sprak hij gelaten. ‘Het publiek zal het begrijpen.’

De jassen hingen er nog, als vergeten kinderen na de overblijf. ‘U had niet veel later moeten komen’, knorde de tweelingzus van de koffiedame. ‘Dan gaan ze naar *Gevonden*.’ De mannen schrokken. *Gevonden* zou een werkkamp zijn, oostelijk van de Oeral, waar vergeten jassen hun heropvoeding kregen van potige dames met gezondheidsschoeisel en zwepen. Haastig verlieten ze het vijandige pand, staken hun kraag op en betraden de late avond.

‘Om terug te komen op je verhaal,’ hernam Lúzen, ‘wat wil je ermee bereiken? Die man heeft Gilda vermoord en zit zijn straf uit in een cel. Accepteer dat recht en rechtvaardigheid niet altijd samengaan. Je zult hem niet begrijpen en hij begrijpt jou niet. Je houdt er rusteloze nachten aan over en je grijpt naar de fles voor troost en verdoving. Dat moeten we onszelf niet meer aandoen. Sommige dingen kunnen we niet plaatsen. Canneman, weet je nog? Hij liet ons zijn dissertatie lezen en we begrepen er geen hout van. Hij was geniaal, zou het verder brengen dan ieder van ons. Advocatuur, internationaal

recht, bedrijfsleven, Londen, New York, Hong Kong, Tokio, ambtelijke top, politiek, de wereld lag aan zijn voeten. Neergestort in een stoppelig aardappelveld op vijf kilometer van zijn huis. Niet eervol met een gevechtstoestel achter vijandelijke linies of tijdens een vermetele toeristenvlucht rond de Kilimanjaro, maar met een tweezitter en oom Bob aan de knuppel, op een zonnige zomerdag met gunstige thermiek en ongehinderd zicht. Leven en dood zijn altijd zinloos, maar een defecte meter en een lege tank... Leg het naast je neer, niemand heeft je een eerlijk en rechtvaardig leven beloofd. Schipbreukelingen zijn we, aangespoeld op een eiland in een onmetelijke oceaan en de sterkste van het stel slaat je de hersens in omdat hij de banaan wil hebben die jij net hebt geplukt. Dat is het leven, mooier is het niet. Het is even, tussen twee stiltes, luid geweest, zoals een wijs man zei. Het is niet jouw zaak, het waait over, dus verdiep je niet in de sores van een ander, zeker niet in die van een moordende monnik. Hij is het niet waard. Kijk! De Heer is ons genadig, ik zie een veelbelovend etablissement.'

'De moordende monnik', grinnikte Meisse. *'Der tötende Mönch. Aus der Reihe Derrick.* Maar het probleem is dat Becker Gilda niet heeft vermoord. En waarom - dat is wat mij wakker houdt - waarom biecht iemand een moord op die hij niet heeft gepleegd? Het laat me niet los.'

'Omdat je bang bent dat de echte moordenaar nog vrij rondloopt? Is dát het? Dat je bang bent dat de echte moordenaar nog vrij rondloopt? Of weet je wie de moordenaar is en durf je zijn naam niet te noemen? Of, Bernard Meisse, hanteerde je zelf de bijl?'

Het dranklokaal was gezegend met volledige vergunning. Meisse dankte zijn jaargenoot voor de woorden van troost en zijn adviezen, maar zijn besluit stond vast. Becker had een moord bekend en zich als een circusolifant naar zijn cel laten leiden. Het was ongekend, hij moest hem spreken.

Meisse had er heldere herinneringen aan. Herinneringen aan de schittering van de middagzon in de verglaasde pannen van Altera Pars, maar het pannendak was vervangen door vers gesneden riet; het huis was een tegendraadse puber geworden, met piekhaar tot in de vensters. Hij probeerde zich zijn geboortehuis voor de geest te halen, met vader in de beeldentuin en moeder met haar gifspuit tussen de rozenperken, maar hij bleef een man zien in een rolstoel en een vrachtwagen vol opgetaste beelden. Lúzen had hem niet begrepen: huizen waren niet meer dan verblijfplaatsen.

Een zeventiger in bloemrijk shirt en roze broek liet zijn hond strategisch uit, Meisse kon hem niet ontlopen. ‘U kijkt zo naar dat huis, als u belangstelling hebt, moet ik u teleurstellen. Het staat niet te koop. Al niet meer sinds het einde van de crisis.’ De hond kreunde zacht en schuurde zijn kont over het trottoir.

Meisse was verrast, hij had er geen rekening mee gehouden dat hij zich zou moeten verantwoorden voor zijn aanwezigheid in het dorp van zijn jeugd. ‘Belangstelling? Dit is mijn geboortehuis’, zei hij. ‘Mijn vader was hier notaris.’

De broek woonde heel zijn leven in het dorp, klonk het dreigend; een vreemdeling moest begrijpen dat niemand hem iets op de mouw kon spelden. Zijn vaste wandeling voerde hem langs het huis met het rieten dak en hij had er nooit een notaris gezien, nog geen aanduiding op de gevel, nog geen naambord naast de deur.

‘Het zal voor uw tijd zijn geweest’, bleef Meisse correct. ‘Ik ben zelf al gedefungeerd.’

‘Ik heb u hier nooit gezien.’

De conversatie werd in prikkeldraad gerold. ‘U hebt mij ook niet horen zeggen dat ik hier notaris was. Ik was notaris in het westen.’

‘In het westen...’ De broek zocht de horizon af. ‘Het huis is van een jong gezin. De eigenaar doet iets met vastgoed. Dat kan tegenwoordig van alles betekenen, maar ik bemoei me er niet mee, het zijn mijn zaken niet. Zijn kinderen bezoeken een school in de stad, zijn vrouw tennist op amateurniveau in een volgend dorp; bemoei ik me ook niet mee. Mijn vrouw collecteert voor goede doelen en zegt dat ze ruimhartig doneren. Waarom, vraag ik me dan af. Waarom zo ruimhartig? Omdat je iets te verbergen hebt? Om een schuld af te kopen?’

Meisse schokschouderde. ‘Zo gaan die dingen. Ik herken de buitenkant nauwelijks, binnen zal het niet anders zijn, maar ze hebben de woning gekocht, dus ze hebben het recht.’

In gedachten liep hij zijn collega’s uit de regio langs. Zes mannen en een vrouw, één in een naburig dorp, vijf in de stad, drie te veel. Sinds het beroep was vrijgegeven aan de markt vielen ze bij bosjes. Een vastgoedman was op de penning en had geen gevoel voor stijl en traditie, hij zou de goedkoopste gekozen hebben, een notariaat in een blokkendoos op een industrieterrein, tussen installatiebedrijven en bouwmarkten. Geen statig Altera Pars, maar een doe-het-zelf-notariaat. Alles voor de laagste prijs, klasse en kwaliteit waren van ondergeschikt belang. Het kantoor van zijn keuze zou adverteren in de lokale nieuwsbode en met prijzen stunten.

De broek liet de riem vieren, het dier vluchtte naar het struweel en ontlastte zich jankend. ‘Kapotte anus’, wees de man. ‘Hebben veel ouwe honden last van. De dierenarts zal wel een zalfje van zestig piek voorschrijven, als ik al naar de dierenarts ga, wat niet zeker is, want er groeit geen geldboom in mijn tuin. Maar als u de eigenaar wilt spreken: hij is er bijna nooit, u kunt een briefje achterlaten.’

Meisse liet het restant van zijn sigaret vallen en doofde het vuur met zijn hak. Het waren onbeduidende jaren geweest. Jaren waarin hij werd gepest door de jongens van de boerenhoeves; dezelfde boerenhoeves die nu waren ingesloten door de uitbreidingswijken van het dorp en

verbouwd naar de eisen van de tijd; er waren muren gesloopt, keukens vervangen en er was riolering aangelegd. De ratten hadden eieren voor hun geld gekozen.

De pastoor en de dokter hadden geen kinderen, de boerenpummels snaptten niet hoe een man de kost verdiende zonder land, zonder koeien, zonder trekker, enkel door stempels en parafen te zetten op documenten die ze niet begrepen. Het zou met de staat te maken hebben, verdacht werk dus en voldoende reden om het gezin te beschimpen.

Vader had zijn soep koud laten worden. Eerst moest hij vertellen over weduwe Minderman, de vrouw van de gestorven fabrikant. Bij gebrek aan familie had ze besloten haar fortuin en inventaris na te laten aan de sympathieke buurman die haar wekelijks bezocht en kluste in en om het huis. Ze verscheen in haar goeie goed op het notariskantoor en liet haar wensen op papier zetten. Vader zette zijn stempels en signatuur en feliciteerde de weduwe met haar keuze. De rekening zou worden nagestuurd.

Een jaar later werd ze opgenomen in het streekziekenhuis, waar artsen kommervol het hoofd schudden. Terwijl de weduwe op haar sterfbed lag, droegen de begunstigde buurman en zijn hulpvaardige zoon topstukken uit de beloofde nalatenschap naar hun nederige huis dat zienderogen opknapte. Helaas waren de specialisten te somber geweest en herstelde de weduwe wonderbaarlijk. Per ambulance keerde ze terug naar haar onttakelde woning waar het gemis aan inventaris haar niet kon ontgaan. ‘Een dag later hing ze aan de telefoon.’ Vader moest zijn gebit terugduwen. ‘Of ik haar testament wilde wijzigen. Het vermogen ging naar een verre achternicht die geen weet had van tantes bestaan, maar God dankte voor zijn goedertierenheid en de overheid voor haar ordentelijke administratie. Vanmiddag kreeg ik bericht dat ze is overleden. Buurman is miljoenen misgelopen, dus ik hoop dat hij geniet van de antieke krantenbak die hij mocht houden omdat de weduwe hem afzichtelijk vond.’ Meisse

glimlachte bij de herinnering. ‘O ja,’ had vader aangevuld, ‘sommige stukken, zoals een staande klok, heb ik buiten de boedelbeschrijving gelaten. Het mechaniek beschadigt als het wordt getransporteerd.’ Hij had geknipoogd en opgemerkt dat de klok niet zou misstaan in de gang van Altera Pars.

‘Een briefje achterlaten?’ Meisse keek er niet voor op. ‘Ik zou niet weten waarom.’

Hij beklaaide zich per telefoon bij zijn zoon: het avondblad was niet bezorgd. De krant was het lezen niet waard, maar voor zijn dure abonnementsgeld mocht hij minimaal een stipte levering verwachten. Malte had geluisterd en gesproken van een wanprestatie. ‘Wat moet je nou met je aardappelschillen, pa?’ had hij gezegd.

Meisse sliep slecht, vertelde hij. Zodra de duisternis inviel hoorde hij het grind knarsen en het hek piepen. In Vergt liepen de *bêtes noires* langs het vakantiehuis en vraten Gilda’s moestuin kaal; rond de plas leefden geen wilde zwijnen, dus het moesten stropers, terroristen en seriemoordenaars zijn. In een brief aan pastoor Katz had hij het zwijgen van de kerkklok geëist tussen zonsondergang en het eerste licht. Het gelui oversteeg de stemmen van fluisterend gespuis bij de achterdeur. Tot zijn ergernis had Katz met een kwinkslag gereageerd en het luiden voortgezet.

‘Gelukkig heb je tijd om ‘s middags een dutje te doen’, had Malte gezegd. ‘Of loop je de hele dag te darren? Het viel me op dat je dat vaak doet, alsof je loopt te zoeken. Ben je iets kwijt?’

Meisse reageerde niet. Hij wilde dat Malte hem naar Vergt zou vergezellen en zocht de juiste toon.

‘Ik dacht dat Lützen met je mee zou gaan.’

‘Lützen heeft afgezegd. Reizen is niet zijn ding.’

‘Ook al niet?’

‘Lützen wordt geplaagd door demonen en naargeestige gedachten.’

Malte koesterde geen warme gevoelens voor vaders jaargenoot. Lützen was een slapanus die steevast de

geplaveide weg zocht, alleen aan zichzelf dacht en er nooit was voor een vriend in nood. Niemand zou die lezing bestrijden, was zijn overtuiging, alleen zijn vader liet zich misleiden door Lützens magere wijsheden. Hij besloot hem te vergezellen. ‘Ik ben er jaren niet geweest. Ik wil weleens zien wat ik me nog herinner. Misschien leeft de postbode nog, die lange met die grote neus en die pet op zijn flaporen. Jij vroeg nooit of de post was bezorgd, maar of de haakneus was geweest. Dan reageerde ma als door een wesp gestoken.’

Meisse herinnerde het zich niet.

‘Overigens, pa...’

‘Ja?’

‘Waarom neem je geen digitale krant? Een papieren krant heeft nooit het laatste nieuws en, belangrijker: je hebt geen problemen met bezorgen.’

Meisse had kinderlijk opgewonden naar de oprit van de villa geweest. Gilda had haar schouders opgehaald en iets gemompeld over *boys en toys*. Hij had haar op de passagiersstoel gedwongen en op de ronding in het dashboard geweest. ‘Alsof je in een cockpit zit’, had hij gezegd, en hij had klaar gezeten om zijn jubel met haar te delen. Ze had aan de luchtroosters moeten voelen, luchtroosters die ze kon bedienen zonder haar handschoenen uit te trekken, had hij uitgelegd. ‘Is allemaal over nagedacht,’ had hij geglunderd, ‘Zweedse degelijkheid.’ Ze had jeuk uit haar nek gekrabbd en gevraagd naar de noodzaak van de handschoenen; of de nieuwe auto geen kachel had. Hij was verslagen achtergebleven op de zitting tot zijn billen gloeiden van de regelbare stoelverwarming.

Malte wist veel van auto’s en alles van vaders Turbo. Hij had hem vergezeld naar de showroom en vragen gesteld over het vermogen en de trekkracht. Malte zou een auto willen bezitten en berijden, maar hij was niet bevoegd: de coördinatie van noodzakelijke handelingen ging hem slecht af. De laatste examinator had hem vaderlijk geadviseerd zijn pogingen te staken, ze hadden geen ander doel dan het spekken van de rijsschoolhouders beurs. Malte leed eronder. Hij had een romantisch beeld van autoreizen, door een veranderend landschap trekken in een veilige cocon, waarin zwijgen niet ongemakkelijk was en gesproken kon worden zonder elkaar in de ogen te zien.

Ze hadden hun gordels vastgeklikt en waren vertrokken, de oprit af, de straat door, de snelweg op. Het was en helletocht door het spitsverkeer. Auto’s wisselden van baan zonder plan of duiding, vrachtwagens maanden hem met lichtsignalen.

‘Zet de radio zachter!’ commandeerde hij, maar Malte was weggezakt in het leder van zijn stoel. Zijn gedachten waren bij de vakantie-reizen uit zijn jeugd, stoeiend met Mette op de achterbank. Vakanties die nooit zo leuk werden als de voorpret had beloofd, maar de tijd had zijn herinneringen bijgevijsd.

‘Je hoeft me niet te commanderen!’ Het was een laatste scheut puberverzet. Malte had het ouderlijk huis verlaten als een dwarse tiener, opstandig door zijn stoornis in het autistisch spectrum en het lange genezingsproces na zijn verkeersongeluk. Zijn verlate studie econometrie had hem een baan bezorgd bij een organisatie die iets met cijfers deed, maar zijn jaarcontract was niet verlengd. Malte was goed met getallen, heette het, maar minder goed met mensen. Relaties met vrienden en vriendinnen, ouders en collega’s, ze verliepen alle stroef. Er was geen sprake van vijandigheid, wel van onbegrip.

Een lokale radiopiraat verdrong de golven uit het vaderland. Malte reikte naar het dashboard en zocht de ether af. Nostalgie kwam helder door, Radio Nostalgie, de zender voor de légendes van het Franse lied, vertolkers van les plus grandes chansons. ‘Ferré’, herkende Meisse bij de eerste klanken. *Il te reste encore de beaux jours, profites-en mon pauvre amour, les belles années passent vite*. ‘Je kent het uit je hoofd!’ riep Malte met verbazing en bewondering.

‘Je moeder’, antwoordde Meisse. ‘Ze zong mee met elk lied op het cassettebandje dat ze voor de vakantie maakte. Het bewoog haar tot tranen, verbazingwekkend voor zo’n sterke vrouw, maar zet die radio wat zachter, ik moet mijn aandacht bij de weg houden, het is een gekkenhuis.’ Malte gehoorzaamde. Een auto door het spitsverkeer loodsen verdiende onverdeeld respect.

Er was niets wat Aire d’Assevillers Ouest tot een uitnodigende pleisterplaats maakte, maar Meisse was door zijn tabakswaaren heen en de Turbo moest gevoed. Voorzichtig

manoeuvreeerde hij het voertuig tussen de hatchback van een vertegenwoordiger in zwabbers en een bestelbus die deinde op klanken uit de Amazighcultuur. De inzittenden hadden plaatsgenomen in het gras en lachten om een grap toen Meisse hen passeerde.

‘Hij staat hier toch wel veilig?’, fluisterde hij. ‘Er is altijd raar volk op zo’n parkeerterrein. Hou jij ze in de gaten, dan kan ik naar de wc.’

Malte beloofde het, maar trek (‘in de oorlog hadden we honger’) en dorst wonnen het van zijn plichtsbesef. Met Orangina en roze kruimelkoek keerde hij terug bij de auto, waar zijn vader grimmig op hem wachtte. ‘Bijdehand van je! Ze hadden de boel kunnen openbreken!’.

‘Dan hadden we nieuwe onderbroeken moeten kopen.’

‘Jij hebt makkelijk praten, met je uitkering en je huursubsidie!’

De A1 vulde de stilte. Tien minuten zwijgen en twee Gauloises verder waren ze klaar voor een terugkeer naar *la route vers l’enfer*.

‘Pas op’, waarschuwde Malte voor een witte bestelwagen die vaders Turbo met lichtsignalen en vingerwijzingen verdreef.

‘Wat een hufter!’ schold Meisse. Hij drukte het gaspedaal naar de vloer en kraaide verrukt toen de camionnette verschrompelde in zijn achteruitkijkspiegel.

‘Misschien waarschuwde hij voor de camera die jou net flitste’, grinnikte Malte; hij was de uitbrander van zijn vader nog niet vergeten.

‘Dat meen je niet!’

‘Hou je brievenbus maar in de gaten.’

‘Allemachtig, zelfs piesen is hier niet gratis.’

Op *Nostalgie* bezong een betreurde chansonnier de terugkeer naar zijn geboortegrond, naar warme zon, wolken, wind en de geur van gras. Hij zou er gelukkig zijn, met vrienden en familie aan zijn zij. ‘*En revenant dans ce pays*’, zong Meisse zachtjes mee. ‘*Là où le soleil et le vent, Là où*

mes amis mes parents, Avaient gardé mon cœur d'enfant, tè, tè, tè, tè, tè, tè, tè, tè. Stond ook op het bandje', beantwoordde hij Maltes verbaasde blik. 'Je moeder draaide het tot vervelens toe. Wee je gebeente als ik mijn hand in de richting van de radio bewoog. Muziek om in de stemming te komen, zei ze. Voor de *couleur locale*. Ze had een heel repertoire aan Frans geneuzel opgenomen. Heb je dat nooit meegekregen?'

Malte wapperde zijn schouders. 'Wij waren aan het bekechten op de achterbank of we luisterden naar ons eigen geneuzel op de koptelefoon. Franse muziek was niet aan ons besteed. Als ze het hoorde stak Mette een vinger in haar mond en maakte kotsbewegingen. Ik schaam me voor ons gedrag van toen. Mama had het beste met ons voor, ik zie haar nog bezig, altijd in de weer met haar bloemen en haar moestuin, net als thuis. En dan een stomme val van een trap.'

Hij droomde vaak van haar, vertelde hij. 'Ik zag haar laatst, in de stad, op het trottoir, een boodschappentas aan elke hand. Ik weet nog wat ze had gekocht: brood, prei, een struik - heet dat zo, een struik? - winterwortelen, een stuk kaas, een tijdschrift, aardappelen, drank; ik dacht nog: waarom helpt pa haar niet met die zware tassen. Ik omhelsde haar en begon te vertellen over de dingen die ze had gemist omdat ze even dood was. Over Wimbledon, mijn nieuwe flat, de verkiezingen; dingen die haar interesseerden. Ze vond het geweldig dat ik haar bijpraatte en ik was euforisch omdat ze leefde.'

'En toen werd je wakker.'

'Is het niet vreemd dat we dromen over de dood als een tijdelijke aangelegenheid? Is het omdat begrippen als *eeuwig* en *nooit* voor mensen niet te bevatten zijn?'

Meisse wist het niet.

'Denk je weleens aan je einde?' hield Malte vast. 'Hoe het zal zijn? Ik wel. Zeker sinds ma is gestorven. Het lijkt wel of ieder einde gruwelijk is.'

'Doodgaan is niet leuk', zei Meisse. 'Even iets anders. We kunnen straks ons eigen potje koken, maar dat gaat fout. Dan gooien we meer weg dan we opeten. Het is verstandiger

buiten de deur te eten, maar dan stel ik voor dat we de kosten delen. Per slot van rekening heb jij een gratis vakantie.’

‘Een gratis vakantie’, grinnikte Malte. ‘Ik wil best meebetalen, pa, maar laten we dan de eerste avond bij de Gouden Truffel eten. Dan hebben we een stevige basis.’

‘La Truffe d’Or’, verbeterde Meisse. Hij dikte zijn Frans aan en liet het stuur los om zijn woorden te dirigeren. ‘La Truffe d’Or, d’accord. Steek even een sigaret voor me aan, wil je? Er ligt een slof in het dashboardkastje.’

‘Roken in de auto. Goed dat ma er niet is.’

‘Je moeder is gecremeerd; stof kan niet praten en je hoeft niet bang te zijn dat ze terugkomt.’

‘Bang te zijn?’

‘Even stil nu, het wordt drukker.’

‘Orly.’

‘Wat een kermis.’

‘Bordeaux. A6a.’

‘Verdomme! Hufter! Zie je niet dat ik buitenlander ben!?’

‘Dat ziet hij heel goed, pa. Vooruit, onverschrokken blik en koers houden. Je moet straks afslaan.’

‘Hier?’

‘Afslaan!’

Langs de snelweg lonkte een lege *aire de repos* in de avondzon. Aan een betonnen picknicktafel was plaats voor kruimelkoek en Gauloises. Meisse zoog vuur in zijn sigaret en sloeg vonken van zijn overhemd. ‘We zoeken een hotel. Ik ben bekaf en ik heb geen zin om nog uren door te rijden in die gekte.’

De wervende aankondiging van een *chambre d’hôte* passeerden ze zonder vaart te minderen. ‘Dan slaap je in *chambre coquelicot* of *chambre lavande* en komt de *propriétaire* aan je ontbijt zitten brabbelen over haar zelfgemaakte *confiture*’, legde Meisse uit. ‘Ik wil slapen in een kamer met een nummer in een hotel met een vunzige waard die me belazert en met rust laat.’

Het hotel telde negenenzestig kamers, waarvan achtenzestig gereserveerd. De waard voldeed aan de profielschets.

‘We gaan douchen en een nacht goed slapen’, besliste Malte. ‘Of wil je nog wat eten? Ik zag schnitzels in de aanbieding. *Haute cuisine*.’

‘Doe nog maar kruimelkoek. Dat is me even genoeg haute cuisine, en wel zo voedzaam.’

‘En goedkoop.’

Zes rijen Périphérique toeterden door zijn hoofd; een hotelgast met kinkhoest en een sijpelende stortbak verzorgden de *entr’acte*. Twee mannen waren ze, een vader en een zoon, op armlengte van elkaar in een Frans hotel, voor zeventig piek per nacht, exclusief ontbijt, inclusief putlucht.

‘Volgens Mette heb je geen verdriet om ma.’

De lattenbodem kraakte. ‘Geen verdriet om ma? Begint ze weer? Je zus leeft op venijn, ze kan niet zonder conflict.’

‘Ik weet niet wat het is tussen jullie, maar ze heeft het niet makkelijk.’

‘Niemand heeft het makkelijk. Jij had je ongeluk, je moeder een bacterie, ik mijn kantoor. Het is te simpel om anderen de schuld te geven van je misère.’

‘Mette werkt onder haar niveau en woont in een zelfmoordflat. Ze zegt dat jij je voor haar schaamt. Haar komst verstoorde het beeld van de geslaagde notaris met een kantoor, een gezin en een villa aan de plas. Alles voor mekaar, behalve dat mongooltje in haar rolstoel.’

‘Het is kennelijk moeilijk om je in een ander te verplaatsen. Het was niet mijn intentie om een kind te verwekken met vergroeide wervels. Ik koos er ook niet voor haar operatie te laten mislukken.’

‘Als jij daarover schuldgevoelens hebt, dan weet je die goed te verbergen. Ik denk weleens dat je fascinatie voor die monnik ermee te maken heeft. Opeens realiseerde jij je dat je een zielenpoot had kunnen helpen. Je had je schuld kunnen inlossen, maar je wees hem af.’

‘Hij was niet gekwalificeerd.’

‘Je hebt spijt van je afwijzing en je voelt je schuldig.’

‘Hou toch op, dokter Spock. Ik ben geïnteresseerd in zijn verhaal, dat is alles. Je moeder is van de trap gevallen, uitgedalen op een natte trede. Becker heeft haar niet vermoord, maar heeft wel bekend, tot in de rechtszaal aan toe. Dat intrigeert me. Waarom doet iemand dat? Wat wil hij ermee bereiken?’

‘Dokter Freud.’

‘Wat?’

‘Sigmund Freud. Spock was kinderarts.’

Het kraakte en het knisperde; in het schijnsel van een vlam verrees het silhouet van een man die plaatsnam op de rand van zijn bed. ‘Ga bij het raam staan, pa, er hangt een rookmelder boven je hoofd’, waarschuwde Malte geschrokken.

‘Becker heeft Gilda niet vermoord, hij is onschuldig veroordeeld. Dat zit me dwars. Het heeft niets met schuld te maken, maar alles met feiten, met recht en rechtvaardigheid. Je kunt niet iets opeisen waar je part noch deel aan hebt gehad.’

Een brakke ochtendstem sprak Frans met een Noord-Europese tongval. ‘Oui monsieur, deux cent quatre, c’est notre chambre, en effet.’

‘De patron?’

Meisse bedekte de hoorn van de telefoon. ‘De chef d’équipe vraagt of onze rookmelder afging en zo ja waarom. Gasten hebben geklaagd over de herrie. Hij wil de politie inschakelen omdat we het rookverbod overtraden.’

‘We?’ Malte schoot overeind. ‘We vertellen hem dat zijn apparaat kapot is. Dat we ons rotschrokken toen het midden in de nacht begon te snerpen, maar dat we er geen werk van zullen maken. *I’ll do the talking, pa.*’

Kauwend op taaie croissants met jam van de Intermarché verlieten ze het vijandige pand. De hotelier had zich wijdbeens in de deuropening opgesteld voor een afscheidsgroet, het losgeld in zijn hand wapperde feestelijk mee.

Er waren geen ruiten ingegooid of erger. Een vergeten kruiwagen was volgelopen met regenwater en er lag een aangevreten spreekwiel op het gazon. Meisse doorzocht zijn geheugen maar herinnerde zich geen aflevering *aus der Reihe Derrick* waarin een dode vogel acteerde als maffiose doodsbedreiging; moedig stopte hij zijn sleutel in het slot.

De hal stonk naar roestend gereedschap en beschimmeld karton. Onder de plastic hoezen die het meubilair hadden moeten beschermen tegen stof en vliegenpoep, vormde zich een laag condens. Mieren hadden een snelweg naar de suikerpot aangelegd en uit de brievenbus staken folders en aanmaningen van het waterleidingbedrijf. ‘Périgot zou een oogje in het zeil houden,’ klaagde hij, ‘maar zelfs de post is niet gesorteerd.’

Buiten klonk een kreet. ‘Heb je ma’s moestuin gezien? Goed dat ze er niet is. De *locals* hebben er de Derde Wereldoorlog uitgevochten.’ In de gang schampte zijn schouder het landschapje van een zondagsschilder, de houten lijst begaf het krakend.

‘Pas toch op jongen! Dit heeft je grootvader geschilderd.’ Meisse nam het schilderij ter hand en blies het doek schoon. ‘Je ziet dat hij naar de kunstacademie had kunnen gaan, maar zijn moeder zou het nooit hebben goedgekeurd. De gedachte dat haar zoon een vagebond zou worden, was onverteerbaar.’

‘Heeft opa het hier geschilderd?’

‘Hij is hier nooit geweest, dat kon niet meer.’

‘Waarom is hij eigenlijk gestorven?’

‘Aan een longontsteking, maar dat heeft hij gelukkig niet geweten.’

‘En oma?’

‘Oma? Ach, thuis, op bed, iets met haar maag, maar dat doet er niet toe. Ze is dood en haar as is verzwolgen door het zilte water van de zee. Koffie?’

‘Gek eigenlijk,’ zei Malte, ‘twee mensen die aan de bron van mijn bestaan stonden, zijn volstrekte vreemden voor me. Als ik ze tegen het lijf zou lopen in Disney World zou ik ze niet herkennen.’

‘Disney World nog wel!’ hoonde Meisse. ‘Neem van mij aan dat je hem daar nooit zou tegenkomen. Je opa was een erudiet man, een man die leefde voor zijn idealen, voor gerechtigheid en schoonheid. Een groot jurist, maar zoals je hebt kunnen zien ook een begenadigd kunstschilder. Recht en kunst beschouwde hij als noodzakelijke onderdelen van het bestaan. Zonder recht en kunst zijn we niet anders dan primaten voor wie alleen het recht van de sterkste geldt. Kunst biedt ons schoonheid en troost, recht zorgt voor structuur en rechtvaardigheid. Een goedmakertje van de Heer, noemde hij het. Door Eva’s hebzucht zijn we gestraft met het besef van dood en sterfelijkheid, maar kunst biedt ons troost, waar recht ons behoedt voor tirannie. Onze tuin stond vol met kunstwerken van burgers die waren weggevoerd door de mof. Opa verborg de werken om te voorkomen dat ze in handen van de bezetter vielen. Wil je nou koffie?’

‘Opa zat in het verzet,’ ginnegapte Malte, hij bewaarde spulletjes van mensen die naar de gaskamer gingen.’

‘Hou je sarcasme voor je!’ viel Meisse uit. ‘Vergis je niet. Wat opa deed was levensgevaarlijk. Letterlijk. Als de mof de beelden had ontdekt, was alles naar het oosten vervoerd en zou hij geëxecuteerd worden wegens insubordinatie.’

‘Wat heeft opa na de oorlog met de beelden gedaan?’ wilde Malte weten. ‘Er zullen niet veel weggevoerde eigenaren bij hem hebben aangeklopt om hun spullen terug te vragen.’

‘Niet iedereen heeft zich gemeld, inderdaad’, sprak Meisse gepikeerd. ‘Maar je opa liet hun eigendommen in onze tuin staan tot hij ze op een dag kon teruggeven aan een organisatie die hun belangen behartigde. En als je het wil weten: hij heeft geen bewaarloon in rekening gebracht. Maar ik vroeg al twee keer of je koffie wil.’

‘Bernard..., ben jij dat? Moet ik nu spreken? Dit is je moeder. Kom snel naar hier, het is mis met vader. Ik herhaal: kom snel naar hier, het is mis met vader.’

Hij kneep zijn neus dicht en bouwde haar na. ‘Bericht voor reizigers in de richting Utrecht, bericht voor reizigers in de richting Utrecht. De stoptrein van elf uur twintig vertrekt vandaag vanaf perron 2c. Herhaling: de stoptrein van elf uur twintig vertrekt vandaag vanaf perron 2c.’ Met verschoning en tandpasta vertrok hij naar Altera Pars, waar buurvrouw Overloon hem het nieuws bracht met schrikogen en een hand op elke wang. Vader was opgenomen in het gasthuis, het was vreselijk geweest. De oude notaris was na zijn ochtendwandeling in de beeldentuin gevallen en voor dood blijven liggen. Nee, ze had het niet zelf waargenomen, en nee, mevrouw de notaris had haar niet persoonlijk ingelicht, maar ze wist er alles van. Haar eigen man...

Specialisten in het ziekenhuis hadden van een *cva* gesproken. Ze hadden moeder apart genomen en haar verteld dat de notaris was getroffen door een *ischemisch cerebrovasculair accident*. ‘In gewone-mensen-taal een beroerte’, had een arts zich naar haar oor gebogen. Een afgesloten bloedvat had vaders brein drooggelegd. De beschadiging belette hem te spreken en te lopen. Het was ongewis of de uitval blijvend zou zijn. De artsen kwalificeerden het infarct als ernstig, maar moeder moest hoop koesteren; ze hadden wonderen zien gebeuren. Een arts in opleiding had haar arm beroerd en ongemakkelijk geglimlacht.

Malte vond het een droevig einde. ‘Een dramatisch einde’, corrigeerde Meisse. Malte moest begrijpen dat zijn opa een erudiet man was geweest. Een man die zijn gezin met vaste hand naar grote economische, culturele en ethische

hoogte had geleid en die van grote waarde was geweest voor de gemeenschap. ‘Maar na zijn beroerte dumpte zij hem, eerst in de bijkeuken, later in een gesticht tussen kwijlende zombies. Ze probeerde zijn plaats in te nemen, maar miste daarvoor de kwaliteiten. Je oma was een weinig ontwikkelde vrouw die had geschitterd in de schaduw van haar man, en ze viel door de mand toen ze in het volle zonlicht kwam te staan.’ Dom zijn was niet erg, zei Meisse, maar dom zijn en niet open staan voor mensen met kennis was een fatale combinatie. ‘Voor alle betrokkenen’, benadrukte hij.

‘Ze was dom, ze zou altijd dom blijven en dat moest ze accepteren’, vatte Malte samen. ‘Dat is geen mooi beeld dat je van mijn oma schetst.’

Of Malte hem geen woorden in de mond wilde leggen, viel Meisse uit. Het was niet meer dan een natuurwet. Er waren nu eenmaal slimme en domme mensen, zoals er goeie en slechte, luie en hardwerkende, gekleurde en blanke mensen waren. ‘Maar terwijl je opa wegterde, nam zij beslissingen die zijn levenswerk vernielden en zijn naam te schande maakten. God mag weten wat er in zijn hoofd is omgegaan, maar ik heb altijd hoop gehouden dat hij al zo ver heen was dat hij niet meer beseftte wat er gebeurde. Ik moet er niet aan denken dat hij het allemaal zag gebeuren in de wetenschap dat hij niets kon uitrichten. En je oma was ook ongelukkig. Ze probeerde een rol te spelen die haar niet lag en die ze niet aankon. Genen bepalen dat. Wees blij dat je de genen van je opa hebt.’

Er waren weinig tafels bezet in La Truffe d’Or, niet verontrustend buiten het seizoen, zorgwekkend nu de vakantieperiode nog niet ten einde was. ‘Volgend jaar is deze tent dicht, wat ik je brom’, voorspelde Meisse. Hij wees op de trage bediening en de gedateerde inrichting. ‘Zo wil een gast niet behandeld worden.’

Malte zag er de humor van in. ‘Rustig, pa,’ suste hij, ‘Jezus is ook voor jou aan het kruis gestorven. Bestudeer alvast de menukaart.’

Meisse deed het, zijn lippen lazen mee. ‘*Terrine de gibier, escargots de Bourgogne, supreme de pintade, legumes du jour...* Ik denk dat ik het weet. Nu maar afwachten of er iemand komt.’

‘Komt goed, pa. Komt goed. Ik zie dat ze geen...’

Meisses vingers trommelden ongedurig op het bevlekte tafelkleed. ‘Vind je me veranderd?’

‘Of je wát?’

‘Of ik veranderd ben, is dat zo’n rare vraag?’

‘Niet raar, wel onverwacht, ik probeer iets eetbaars te vinden. Maar maak je geen zorgen, het zal de leeftijd zijn. Ik heb een dringender vraag: Wat is agneau?’

‘De leeftijd,’ mokte Meisse, ‘altijd die leeftijd. Alsof je alle mankementen daaraan kan toeschrijven. Ik maak me zorgen. Als je je mond houdt tegenover Mette zal ik je een verhaal vertellen. Ik liep laatst naar het boothuis om iets te doen en onderweg vergat ik wat het was. Dat is toch vreemd? Ik zat een half uur naar een aflevering van Derrick te kijken voor ik in de gaten kreeg dat het een herhaling was. En ik schonk koffie voor die babbelende speurneus in een suikerpot. De man zal wel gedacht hebben.’

‘Denk aan de voordelen,’ zei Malte, ‘jij hebt genoeg aan één dvd van Derrick, reken eens uit hoeveel geld je daarmee bespaart! Trek het je niet aan, je hebt veel voor je kiezen gekregen de laatste tijd.’ Lam, zag hij op zijn vertaal-app.

‘Dat verklaart niks. Het begon al voor het overlijden van je moeder. Vór voor haar overlijden. Ik merkte het op kantoor. Flinkvleugel en Soetekouw controleerden mijn dossiers op fouten - en vónden ze! Spellingsfouten, verkeerde namen, geboortedata, dat soort dingen.’

‘Onbenullige foutjes.’

‘Fouten die ik vroeger niet maakte.’

Malte plantte zijn vinger bij het gerecht van zijn keuze. ‘Zoals die keer dat je in je badjas naar de herdenkingsdienst voor ma zou gaan. Je was helemaal doorgedraaid. Achteraf had ik spijt dat ik je waarschuwde: gebeurt er eens iets

leuks in die duffe buurt aan de plas, hou ik je tegen! Weet je wat het is, pa: je hebt heel je leven met je kop gewerkt. Dan treedt er slijtage op, net als in de motor van een auto; na tweehonderdduizend kilometer krijgt-ie kuren. Laat het rusten.’

‘Kuren’, simde Meisse. ‘Voor die slijtage ben ik juist bang. Voor je het weet knapt er een slechte leiding, net als bij je opa. Waar blijft die man? Garçon!’

‘Monsieur?’ probeerde Malte.

‘Messieurs!’ De patron meldde zich aan hun tafel met een warm welkomstwoord en excuses voor de trage bediening, een vervelende samenloop van omstandigheden, zoals de onverwachte vakantiedrukte en het nijpende personeelsgebrek. Of de heren een keuze wilden maken, maar niet voordat hij de gerechten had benoemd die tijdelijk niet beschikbaar waren. Het was de crisis, het was het seizoen, het was het klimaat, het was de staat en het waren de onbetrouwbare leveranciers, maar de heren hadden ongetwijfeld begrip voor de problemen van een hardwerkende restaurateur die de eindjes aan elkaar moest zien te knopen in een voor het vrije ondernemerschap vijandige omgeving. Of hij de kaart mocht vasthouden om de *no shows* aan te duiden.

‘Geen *escalope de veau* dus’, treurde Malte.

Meisse staarde beduusd naar zijn ontmantelde kaart. ‘Dat bedoel ik nou. Vijf minuten geleden koos ik iets en ik weet bij God niet meer...’

‘Tournedos’, hielp Malte. ‘Je wilde uiensoep en *tournedos façon Rossini* met groente van de dag. Saignant. Helaas niet leverbaar. Ga net als ik voor de *escargots en filet de sole*. Slakken genoeg in de kelder. Jij betaalt hè?’ De herbergier vouwde zijn lijf in een scherpe hoek en dankte zijn gasten handenwringend voor hun *ausgezeichnete* keuzes.

‘Denkt hij nou dat we Duitsers zijn?’

‘Aan je Frans kan het niet liggen,’ leek Malte, ‘maar

van die krimi's krijg je wel een apart accent. Kijk eens wat vaker naar Maigret.'

'Maigret!' Meisse stak vier vingers in de lucht en beroerde de toppen. 'Lucas, Lapointe, Janvier, Torrence. Vier knechtjes die hij klein houdt, de ouwe chagrijn. Zij doen het werk, hij strijkt met de eer. En mevrouw Maigret maar wachten met de warme prak.'

De maaltijd beviel, de huiswijn was aanvaardbaar en de *café serré* bijna warm. Ze sloten af met hartstochtelijk aanbevolen *Französischer Blauschimmelkäse*.

Op straat ontvouwde Meisse de handgeschreven *addition*. 'Tweeënvijftig piek!' kraaide hij. 'Als je nagaat wat we daarvoor kregen!' Neuriënd propte hij de bon tussen de verpulverde tabaksresten in zijn borstzak.

'Maakt niet uit', zei Malte. 'Voor we thuis zijn ben je vergeten wat we aten en wat het kostte.' De huiswijn had hem bevrijd van zijn aangeboren schroom. Vrijmoedig sloeg hij een arm om het middel van zijn vader en prees de zwoele, windstille avond, een avond om nooit te vergeten.

‘Wat een vent! Wat een vreselijke vent! Wat een lammeling!’ Malte schoof een ligstoel bij en beklopte de leuning. ‘Kom zitten, pa. Vertel.’

Het was Maliepaard. De bemiddelaar in assurantiën had gebeld met wat hij aankondigde als ‘een vervelende mededeling’. Hij had er alles aan gedaan, bij nacht en ontij aan de telefoon gehangen, brieven en faxen gestuurd, et cetera, et cetera. Meisse moest begrijpen dat hij tot aan de grenzen van zijn mogelijkheden was gegaan, maar de maatschappij weigerde tot betaling van de verzekeringspenningen over te gaan zolang er geen volstrekte zekerheid was over de schuld van verdachte Theoticus B. en dus evenmin over de onschuld van oud-notaris Bernard M. ‘Die babbelaar had gelijk: ze gebruiken elke millimeter twijfel om niet te hoeven betalen. Het is bijna een jaar geleden, jongen. En zo riant is het notarispensioen niet meer. De bodem van de schatkist komt in zicht.’

‘Dat wist ik niet, van dat verzekeringsgeld. Is het veel?’

‘Aanzienlijk. Maar het is niet het enige: De Vos moet ook nog betalen.’

‘De Vos?’

‘De goodwillson. Heb ik je verteld. Daar probeert hij onderuit te komen omdat het slecht zou gaan met het kantoor. Maar als het slecht gaat, is dat door zijn eigen falen. Bovendien is het geen excuus om zijn afspraken niet na te komen. Contract is contract, als jurist zou hij dat moeten weten.’

Zonnestrallen stuiterden terug van Maltes maagdelijk blanke borst. ‘Het is maar geld, pa. Kijk eens om je heen. Voor je het weet kan het allemaal afgelopen zijn, zie mama.’

‘Ik kan wel zien dat jij geen eigen toko hebt. Je uitkering komt elke maand op dezelfde dag binnen, je krijgt zelfs vakantiegeld zonder dat je een poot hebt uitgestoken! Ik heb

mijn leven lang risico's gelopen en mensen aan het werk gehouden. Daarvoor mag ik beloond worden, vind je niet?'

Hij stond op en wankelde. 'Ik ga even het dorp in. Mijn sigaretten zijn op en ik moet een Nederlandse krant kopen.'

Malte schoof zijn zonnebril in zijn haar en kneep zijn ogen tot spleten. 'Je kan mijn laptop lenen.'

'Je laptop?'

'Voor de krant. Welke je maar wil, heb ik je verteld.'

'Ik wil geen website, ik wil een krant van vlees en bloed, van papier en inkt, iets dat ritselt.'

'Tuurlijk pa. Dan loop je een kwartier naar het dorp, waar je ziet dat er geen Nederlandse kranten zijn. Of een krant van drie dagen terug met gele vlekken van de hondenvies. Van ellende koop je de *Sud Ouest* voor de plaatjes en op de terugweg krijg je kramp in je kuit omdat je niet gewend bent om zo ver te lopen.'

'Een papieren krant heeft eeuwigheidswaarde, jongen. Een digitale krant is weg met één druk op de verkeerde knop.'

'Eeuwigheidswaarde tot in de kattenbak, pa. Je bent conservatief. Stel dat internet eerder was uitgevonden dan de boekdrukkunst, dan was je eraan gewend dat de krant elke morgen om vijf uur op je scherm verscheen, met één druk op de knop. Zou je dan op het idee gekomen zijn om die digitale pagina's af te drukken op papier, bij elkaar te binden en aan een bezorger mee te geven die ze op een rammelende opoefiets voor dag en dauw in de brievenbussen van abonnees zou stoppen? Wie dat had voorgesteld was in voorlopige hechtenis genomen of naar een inrichting gebracht voor mensen met een verstandelijke beperking, en ze zouden hem volstoppen met valium en prozac. De digitale krant is een fantastische uitvinding. Geniet ervan. Hier, pak mijn iPad!'

Meisse schokte zijn schouders. Hij opende het roestige hek en wandelde de tuin uit. Laat die middag zag Malte hem terugkeren, met een pet om zijn hoofd te beschermen tegen de felle middagzon en een set petanqueballen voor de naderende zomervakantie. De krant was hij vergeten.

De portier drukte zich uit zijn stoel als een gymnast aan de brug met gelijke leggers. ‘Zeg het maar.’ Mager voor gebundelde *famous last words*, maar afgezet tegen zijn gebruikelijke hoofdknik was het uitbundig.

‘Ik kom voor gedetineerde Becker. Mijn naam is...’

‘Formulier invullen en naar DJI sturen. Het adres staat op de achterkant.’

‘Ik heb deze brief gekregen, waarin staat...’

De gymnast nam zijn verlies. ‘Als je niks zegt kan ik dat niet weten.’

‘Ik kom voor gedetineerde Becker, zijn naam staat op de voorkant van dit document. Mijn naam is Meisse, gedefungeerd notaris Bernard Meisse.’

‘Ge...?’

‘Defungeerd. Gewezen. Met pensioen, vijfenzestig-plus, niet meer aan het werk, oud-notaris.’

‘Paspoort? Rijbewijs? ID-kaart? Drugs?’

‘Marlboro met filter.’

Bingo. Lippen krulden. ‘Er mag hier absoluut niet gerookt worden’, nam de gymnast zijn tijd. ‘Als je betrappt wordt met een peuk sta je meteen buiten, snap je dat? Eerste bezoek? Dan neem ik even de regels met je door. Je mag geen goederen overhandigen, geen mes, geen telefoon, geen camera, nog geen nagelknipper. Je persoonlijke bezittingen bergen we op in een kluis. Lichamelijk contact met de gedetineerde is verboden. Doe je dat toch, dan is het...’ Zijn hand wapperde in de *general direction* van de uitgang.

Meisse knikte. *Close your eyes and think of England.*

‘Die meneer daar’, wees de portier, ‘is de complexbeveiligder, je volgt zijn instructies op. Hij neemt je mee naar *security* en brengt je naar de bezoekersruimte. Daar

wacht je tot de bezoeker zegt dat je naar binnen mag. Hij vertelt je ook wanneer je dient te vertrekken.’

Meisse kende de zaal, hij had er gezeten. Examens, vergaderingen, cursussen, ouderavonden, zalen zijn eender. Het geroezemoes, de plotselinge stilte, de holle voetstappen, een vallend potlood, oorsuizingen. De bezoeker was kaal en leek op Kojak. Hij had een gestalte of hij te laat uit de schrootpers was ontsnapt nadat hij erin had plaatsgenomen om zijn collega's te imponeren. ‘Als ik merk dat de ontmoeting emotioneel of vijandig wordt, voor jou of voor de gedetineerde, zal ik je naar de uitgang begeleiden’, waarschuwde hij. Zijn hese tenorstem detoneerde met zijn woeste uiterlijk.

Becker was mager geworden, magerder dan hij zich herinnerde. Zijn ogen stonden dof, zijn vingers speelden met de rafelrand van zijn trui. Hij had ze gezien, de kwijlende zombies in het gesticht waar vader was opgeborgen na zijn hersenbloeding, terminaal of suïcidaal, of - erger - zich niet bewust van hun bestaan en het vervolg erop. Niet onlogisch. Becker zou beseffen hoe onnadenkend het was geweest om een moord te bekennen die hij niet had gepleegd. Hij zou zich realiseren dat hij de rest van zijn leven in een cel zou moeten doorbrengen. Geen comfortabele kloostercel, maar een cachot met een stalen deur en dikke tralies voor het kleine raam en gulzige blikken van gedetineerden.

‘Dag Becker. Is het goed als ik je Becker noem? Of liever Theoticus? Het is lang geleden, maar zo stelde je je aan me voor. Broeder Theoticus, zei je. Uitgetreden kloosterling, gewezen lid van de Congregatie van de Onbevleete Ontvangenis van de Heilige Maagd Maria. Hoe is het met je?’

Stomme vraag. Hoe zou het moeten gaan? Uitstekend? Opgesloten voor een moord die je niet hebt gepleegd?

‘Waarom heb je dat gedaan, dat bekennen?’

Beckers borstkas pompte, Meisse hoorde de lucht langs zijn neusharen fluiten. Hij had gerekend op een moeilijk begin, zelfs vijandigheid had hij begrepen. Niet deze stilte.

‘Gaat het een beetje? Het valt niet mee, zeker?’ Hij had

kunnen informeren of zijn cel wekelijks werd gedweild, hij had kunnen vragen naar het zenderaanbod op de kabeltelevisie, of naar de kwaliteit van het avondeten, wat onnozelheid betreft zouden dat vergelijkbare vragen zijn.

Becker sloeg zijn ogen op en boog zijn tors. ‘Waarom wilt u mij spreken?’

Meisses kont schoof over de zitting als veroorzaakte een opspelende aambeï hem ondraaglijke jeuk. ‘Dat heb ik je geschreven. Ik ben benieuwd naar de man die zich de moordenaar van mijn vrouw noemt. Ik zoek antwoorden, ik zoek rust.’

‘U zoekt antwoorden die ik u niet kan geven.’

‘Waarom heb je de moord op mijn vrouw bekend? Wil je dat ik smEEK? Waarom bekent iemand een moord die hij niet heeft gepleegd?’

‘Het valt me op dat u mij met *je* aanspreekt, terwijl ik niet heb gezegd dat ik daarmee instem. Sterker: u hebt het me niet gevraagd.’

Meisse verontschuldigde zich. Erkende dat het onfatsoenlijk was, maar geen uiting van disrespect. Hij ging ervan uit dat ze lotgenoten waren, lotgenoten verbonden door een tragisch ongeluk waarin ze geen van beiden de hand hadden, maar dat hun levens had samengebracht.

Becker zocht Meisses ogen. ‘Dus u respecteert mij? Mij, de moordenaar van uw vrouw, de moeder van uw kinderen?’

‘U bent de moordenaar van mijn vrouw niet’, wierp Meisse tegen. ‘U kúnt de moordenaar van mijn vrouw niet zijn. Daarom zit ik hier. U moet mij vertellen waarom u dat blijft volhouden. U moet mij die rust gunnen, die rust in mijn hoofd.’

‘De rechter heeft mij veroordeeld. Haal daar uw rust uit.’

Becker trok een draad uit de zoom van zijn trui en wikkelde hem om zijn vinger tot het bloed was verdwenen uit het laatste kootje.

‘Moet ik rust vinden in een gerechtelijke dwaling?’

‘Ik heb het vonnis niet bestreden.’

Meisse veerde op. ‘Dat kan nog steeds! U moet beroep aantekenen, bel uw advocaat. Vertel dat u de zaak wilt voorleggen aan een hogere rechter. U bent onschuldig, het vonnis moet worden herzien. Is geld een probleem? Daar zijn regelingen voor.’

‘Het aardse recht heeft zijn loop gehad, alleen de Hoogste Rechter...’

‘Dat heeft het niet! U...’

Een hand beroerde zijn schouder. ‘Als je je stem verheft, moet ik je vragen te vertrekken. Het is hier geen kroeg, ik zie tenminste nergens een biljart staan.’ Kojak genoot. ‘Je houdt je aan de regels of je vertrekt. Het is aan jou.’

Becker wiegde zijn bovenlichaam en neuriede. Meisse herkende het *Credo in unum Deum* uit de katholieke liturgie. ‘Kijk,’ wees Kojak, ‘dit komt er nou van. Moet het bezoek weg, patertje?’

‘Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium.’

‘We gaan het gesprek beëindigen.’ De bewaarder pakte Meisse bij zijn onderarm en tilde hem uit zijn stoel. ‘Familie?’

‘Hij zit hier voor de moord op mijn vrouw, maar hij heeft het niet gedaan.’

Kojak grijsde. ‘Je denkt toch niet wij hier moordenaars en dieven huisvesten? Onze gasten zitten hier voor hun rust, de mooie locatie en de kwaliteit van het avondeten. Vanavond is er een recital. Nocturnes van Chopin, geen kaartje meer te krijgen. Ga je mee?’

Meisse bevrijdde zijn arm. ‘Dat bedoel ik niet. Hij heeft de moord bekend, maar hij heeft het niet gedaan. Hij kán het niet gedaan hebben. Waarom moet ik eigenlijk weg? U vroeg hem of het bezoek weg moest en hij gaf geen antwoord. Vraag het hem nog een keer en wacht zijn antwoord af.’

Kojak greep naar zijn riem. ‘Ik vraag niks en ik wacht niks af. Je vertrekt omdat ik het zeg. Je wilt niet weten hoe onberekenbaar deze mensen zijn. Het ene moment lijken ze rustig, een seconde later slaan ze toe. Dat mogen wij niet

laten gebeuren. Aan de andere kant: als hij je vrouw heeft vermoord, kan ik goed begrijpen dat je de kop van zijn romp wil trekken. Van mij mág het, maar ik word ervoor betaald om het te voorkomen.'

'U begrijpt mij verkeerd. Waarom zou ik een man iets willen aandoen die slachtoffer is van een gerechtelijke dwaling?'

Kojak haalde zijn schouders op, hij was niet bekend met de zaak, en dat was maar goed ook. Als hij wist wat gedetineerden hadden uitgevreten, zou hij zijn werk niet kunnen doen. 'Vader van twee jonge dochters', wees hij op zijn borstbeen. 'Ik moet niet weten dat iemand iets met kinderen heeft geflikt, want ik sla hem ter plekke dood.' Hij pauzeerde. 'Hartstikke dood', herstelde hij.

Dat kon niet de bedoeling zijn, erkende Meisse. De strafmaat bepalen was het exclusieve terrein van de rechter. Gelukkig maar, anders zou de rechtsstaat een farce zijn.

Kojak deed een stap naar achteren en taxeerde Meisse. Hij had natuurlijk alle recht een crimineel dood te slaan, maar het zou hem zijn baan kosten, en dat kon hij zich niet veroorloven, gezien zijn verantwoordelijkheden tegenover zijn gezin. Maar mensen moesten de wereld niet gecompliceerder maken dan hij was. Becker had bekend, dan was het toch klaar? Een veeg van zijn pas ontsloot de tussendeur. 'Ik wil je geen illusies ontnemen,' nam hij Meisse bij de arm, 'maar wat hier zit is beestachtig slecht of knettergek. De viezigheid die ze spuiten en slikken heeft hun brein tot pap gemaakt. Het is dat het er vanzelf uitloopt, anders zouden ze niet weten hoe ze moeten poepen. Je dader is een bijzonder exemplaar. Er zitten er veel die dagelijks een uurtje met de Voorzienigheid praten, maar deze...' Hij draaide zijn ogen naar het plafond en wenste Meisse een fijn vervolg van zijn dag. 'Waarschijnlijk heb je er je bekomst van,' riep hij hem na, 'maar als je nog een keer komt zie je mij niet meer. Volgende maand begin ik in de beveiliging. Je kan ze beter pakken voordat ze hier zitten. Het betaalt

beter en er valt nog weleens iets van de vrachtwagen, als je begrijpt wat ik bedoel. Een mens moet vandaag-de-dag voor zichzelf zorgen, een ander doet het niet.’

De portier overhandigde Meisse zijn sigaretten. Er ontbraken er vier.

De studentenkamer stonk naar bier, bami en bronstige bokken. Lúzten schopte zijn boeken onder het bed en wees op een ontkurkte *Château Pontet-Canet* in het theemeubel. ‘Heeft papa meegebracht uit *La Douce France*. Bekers staan in de wasbak, wel even omspoelen, viespeuken.’

Het was de maandelijks vergadering van beleggingsclub *Pecunia non olet*. Het rendement van hun inspanningen viel de leden tegen, aan de orde was de vraag hoe nieuw kapitaal aan te trekken. Daarnaast moest een kandidaat gevonden worden voor de vrijgekomen kamer in het pand. Lúzten stelde voor het nuttige met het wenselijke te verenigen en een kapitaalkrachtige student te zoeken die zowel de huur kon opbrengen als de beleggingsportefeuille kon versterken. De leden stemden in en vulden hun bekers tot de rand. De stemming paste bij een landerige dag aan het einde van het studiejaar.

Meisse schoof een gekreukelde foto uit zijn binnenzak en legde hem op tafel. Vier mannen voor een uitgezakte dorpskerk, er zouden er zo honderden zijn gemaakt. ‘Mijn vader’, wees hij op een man met hoed, sigaar en vest. ‘Naast hem pastoor Van Vleuten en burgemeester De Beaufort. Die kleine dikkerd is Van Adrichem, de huisarts. De notabelen van het dorp. Twee zijn er dood, mijn vader is een kwijlend wrak in een rolstoel.’

Hij vertelde hoe ingehuurd verpleegsters de oude notaris in en uit zijn bed takelden, een bed dat was voorzien van mechanische hulpmiddelen en was opgesteld in de ruimte waar eens de wastobbe en de droogmolen stonden.

Vader kwam de trap niet meer op, moeder wél; ze deed het vaak en gretig. Ze ontheiligde vaders werkruimte door

ramen en deuren tegen elkaar te openen en zo vrije doortocht te verlenen aan een zuigende mistral die de geur van boeken en sigaren meevoer en een papieren chaos en de geur van rozen achterliet.

De jongens gaapten en smeedden plannen voor hun middag, Lúzten had hem aangehoord en geknikt zoals hij een schrijver met pijp had zien knikken op de televisie. ‘Ze zijn er niet meer, Bernard,’ had hij gezegd, ‘zo gaan die dingen.’

Ze had het hem door de telefoon willen vertellen of tijdens een bezoek aan het ouderlijk huis, maar het was er niet van gekomen. *‘Daarom, beste Bernard, stuur ik je deze brief. Natuurlijk om je te vragen of het je goed gaat, of de studie wil vloten, of je niet in de verleiding komt om te snoepen van de geneugten van de grote universiteitsstad, met al zijn drank en losbandige meisjes. Studeer vlijtig en doe niets waar je later spijt van krijgt. Maar ik schrijf je ook om te vertellen dat ik papa naar een verpleeghuis heb moeten brengen. Ik heb een nette accommodatie gevonden, hier niet ver vandaan, waar liefdevolle en zorgzame zusters goed voor hem zullen zorgen, in elk geval beter dan ik op mijn gevorderde leeftijd zou kunnen doen. Je zult er waarschijnlijk niet mee instemmen, maar ik heb het tehuis laten weten dat ze papa niet moeten reanimeren als zijn hart het begeeft. Papa voert een gevecht dat niet te winnen is. Niemand is erbij gebaat dit leven, als je het leven kunt noemen, langer dan noodzakelijk te rekken. Pas goed op jezelf. Met lieve groeten, mama.’*

Hij had de brief verfrommeld en de prop op zijn bed gesmeten. ‘Met lieve groeten’, had hij gefoeterd. ‘Fijn ma. Je hebt hem nog nooit papa genoemd. Ze zullen goed voor hem zorgen... Je hebt hem weggestopt in een gesticht en jij hebt je handen vrij, daar gaat het je om!’ Niet eerder in zijn leven had hij zijn moeder kreng genoemd, nu schreeuwde hij het uit.

Hij kwam er nog maar weinig, in Altera Pars, zijn ouderlijk huis. ‘Zo, kon je het nog vinden?’ werd moeders vaste begroeting. ‘Wil je thee of moet je snel op huis aan?’ Sarcasme, het raakte hem niet. Ze moest blij zijn met zijn visites, hoe spaarzaam ook. Liever zat hij bij zijn vader in het gesticht, al was de hoop vervlogen ooit nog een opleving van zijn geestelijke vermogens mee te maken. De oude notaris was een kasplant geworden, fluisterden mensen achter hun hand; ze vertelden elkaar hoe vreselijk dat was. Bernard liet ze. Hij zag geen kasplant, maar een geveld eik met takken die naar de hemel reikten en een stam die wilde schreeuwen, maar geen woorden had.

Becker toonde zijn geopende hand. ‘Ik heb me gesneden. Het heeft niet gebloed.’

‘U doet toch geen gekke dingen?’ schrok Meisse. ‘Het komt allemaal goed, het is één groot misverstand.’

‘Ik dacht een veldleeuwerik te horen, maar het was een stadszwaluw. Ik had het kunnen weten, veldleeuweriken zijn zeldzaam, zeker in deze streken. Vroeger, als ik op een warme zomerdag met mijn broer in het graanveld lag...’

‘Vogels!’ was Meisse opgelucht. ‘Uw liefhebberij. Hebt u een verrekijker nodig? Ik kan u helpen, ik heb een Zeiss die ik zelden gebruik. Hij staat in de boekenkast en...’

Becker glimlachte. ‘U hebt een zeis.’

‘Duitse kwaliteit.’

‘Ik zette een stoel bij het raam en verloor mijn evenwicht. Ik sneed mijn vinger aan een scherpe rand. Maar het heeft niet gebloed.’ Verrekijkers waren verboden, vertelde hij, net als camera’s en telefoons. ‘Bewakers zijn bange mensen, kijk maar naar de oorlogsbeschilderingen op hun armen. Ze maken zich groter dan ze zijn, zoals dieren in de jungle.

Gedetineerden doen het met geluid, ze zijn gorilla's die op hun borst roffelen. Het is hinderlijk, maar alles bij elkaar vind ik mijn cel niet vervelend. Het is er klein, overzichtelijk en ingericht met het noodzakelijke, zoals mijn kamer in het klooster. Ik bid en ik luister naar mussen en merels. Gevangenen staan in het open veld, aan de rand van de stad, buiten het zicht van de burger. Wat je niet ziet bestaat ook niet. Het is ook makkelijk voor het bezoek, want er is veel parkeergelegenheid. Bent u met de auto?

‘In de stad zijn niet veel vogels,’ zei Meisse, ‘zelfs de mus sterft uit.’

‘Kauwen’, reageerde Becker. ‘Er zijn veel kauwen in de stad. Lompe vogels met grote voeten.’ Hij legde zijn handpalmen op het tafelblad en stapte rond, met zijn onderarmen als bleke, haarloze poten. ‘Geen sympathieke vogels.’ Zijn rochelende lach ging over in een scheurende hoest. ‘Kou op de longen’, verklaarde hij. ‘Als kind opgelopen; bij de congregatie is het chronisch geworden. Ik moet mijn medicijnen slikken, maar ze worden gestolen.’

Meisse talmde. ‘Ik wil u wat vragen, vindt u dat goed?’

‘Ik weet niet of ik het antwoord heb.’

‘Waarom zegt u dat u mijn vrouw hebt vermoord?’

‘De rechter heeft gevonnist, als aardse dienaar van de Heer. Ik heb het vonnis niet bestreden.’

‘U hebt bekend.’

‘Ik heb anderen leed berokkend.’

‘U hebt Gilda leed berokkend, u hebt mij en onze kinderen leed berokkend, is dat wat u bedoelt?’

‘De samenleving heeft recht op vergelding en ik heb het recht om met mijzelf en met de Heer in het reine te komen.’

De nieuwe bezoeker had een secuur getrimd baardje dat hem dagelijks een kwartier modelleren zou kosten. In zijn nek bloeide een felgekleurde roos, zijn horloge was van het formaat keukenklok. ‘Patertje heeft een afspraak met dokter Bibber, even in de hersenpan kijken. Maar je bent van harte welkom voor een vervolfbezoek.’

Malte zette vraagtekens bij het nut van de gesprekken van zijn vader met de gestoorde delinquent, zoals hij Becker noemde, maar Meisse protesteerde. ‘Gestoorden horen in een inrichting. Als je geheugen faalt en je herinneringen zijn vaag, dan moet je niet worden opgesloten in een cel, dan moet je geholpen worden door een therapeut. Gevangenis hebben een andere rol.’

Het was rustig op de plas. ‘Net zo rustig als toen’, riep Malte de avond met zijn vader in Vergt in herinnering. ‘Zwoel, windstil, pleintje, platanen, nagenieten van een goed diner met smakelijke wijn. Lekker en niet duur, weet je nog?’

Meisse haalde zijn schouders op. ‘Ik denk erover om het boothuis te slopen. Varen zonder je moeder bezorgt me geen plezier, dus wat moet ik met een boot? En wat moet ik met een boothuis zonder boot?’

‘Weet je het echt niet meer, van die mooie avond? Dan begin ik me zorgen te maken. Moet je niet eens een consult bij Gülcher aanvragen? Even babbelen?’

Meisse lachte schamper. ‘Heb ik je dat niet verteld? Die speurneus was op bezoek en ik schonk hem koffie in een suikerpot. De man zal wel gedacht hebben.’

‘Dat heb je verteld, ja. Weet je nog die keer dat je in je badjas de straat op wilde gaan?’

Het vuur van de lucifer verlichtte zijn verbazing. ‘In mijn badjas? De straat op? Dat verzin je, zo gek is het gelukkig niet. Nee, dat zou ik me nog herinneren. Ik zie het al voor me: meneer de notaris in zijn badjas op de stoep. Straks vertel me nog dat ik badslippers droeg.’

Nicotine zocht een weg naar zijn diepste longblaasjes. Bladeren ritselden, de rook verwaaide, er stak een kille wind op. ‘We gaan naar binnen’, commandeerde hij. ‘Het wordt fris. Mama zal zich afvragen waar we blijven.’

Becker was goed geluimd. ‘Ik heb een mug gevangen’, begroette hij Meisse. ‘Wilt u hem zien?’

‘Een mug’, zei Meisse.

Vanonder zijn trui haalde hij een pot tevoorschijn, een schoongespoelde jampot waarin een mug tegen het glas plakte. In de hoek kuchte De Roos.

‘Interessant’, zei Meisse. ‘Heeft hij uw gouden vulling ingeslikt?’

‘Hij is er zelf ingevlogen, ik heb alleen het deksel dichtgedraaid. Nu is hij kwaad. Als u het deksel tegen uw oor houdt, hoort u hem zoemen.’

Meisse knikte lauw. ‘En?’

‘Ik ben God’, zei Becker. ‘Ik ga over leven en dood. Het beest is te dom om te snappen wat er is gebeurd. Dat hij in de pot vloog en dat ik het deksel heb dichtgedraaid. Dat het geen natuurramp was die hem overkwam. Geen noodlot. Als zijn brein een klein beetje ontwikkeld zou zijn, kon hij de situatie overzien en analyseren; nu gelooft hij in een almachtige God die zijn leven stuurt. En dus ook in een hiernamaals, een hel, een hemel, een allesomvattend plan. Dat een mens er gewoon lol in heeft om hem een keer op te sluiten in een jampot, komt niet in hem op.’

‘Je kan maar lol hebben’, zei Meisse. ‘Ik heb de pest aan muggen. Ik woon vlakbij de plas... enfin, dat weet u... en daar stikt het ’s zomers van de muggen. Ik heb voor alle ramen horren laten plaatsen, toch komen ze binnen. Gek word ik ervan. Dus als u hem loslaat: hou hem uit mijn buurt. Nog beter kunt u hem meteen doodslaan. Dan heeft niemand er last van.’

‘Voor die keuze sta ik inderdaad,’ zei Becker, ‘net als God. Heb ik een goeie bui, dan laat ik hem vliegen. En anders... pets! Een ongeluk! Het diertje kan ook sterven door gebrek aan voedsel of zuurstof, net als wij mensen. Ik kan ernaar kijken zonder in te grijpen; het sterft onder mijn ogen, maar mijn handen blijven schoon.’

‘U maakt er een drama van.’

Beckers vlakke hand sloeg op het tafelblad. ‘Precies! Zo denkt God erover, zou het niet? Wij mensen maken er een drama van, God niet. God is een laborant in een witte jas.

Af en toe sluit hij mensen op in een jampot, voor onderzoek. Elke dag houdt hij de pot voor zijn ogen en kijkt of er iets gebeurt. Soms sterft er een, door honger of ziekte. En soms draait hij het deksel open en laat er een vrij. Dan spreken wij domme mensen van een wonderbaarlijke genezing of van een terugkeer uit de dood en eren onze artsen, alsof zij goden zijn. Het hangt allemaal van zijn stemming af. En wij maar bidden en geloven in wetenschap en aspirine.'

Meisse wreef zijn tafel schoon en wiebelde zijn kont tegen aambeijenjeuk. 'Vertel me liever waarom u een moord bekennt die u niet hebt gepleegd.'

'Over drama's gesproken!' hoonde Becker. 'Nou begint u zelf! Schuld of onschuld, wie bepaalt dat? Als dood en leven afhangen van een goeie of een slechte bui? Van een open jampot of een gesloten?'

Meisse wenkte De Roos. 'Ik denk dat het beter is hem nu alleen te laten. Ik wil naar buiten, de frisse lucht in. De ruimte beklemt me.' De Roos begreep het. 'Je wilt een rokertje doen.' Grijnzend begeleidde hij Meisse naar de uitgang. 'Je hebt zijn nieuwe vriend ontmoet? Ik ben benieuwd of hij hem al een naam heeft gegeven. Morgen krijgt hij een riempje, voor op de luchtplaats.'

Het slot klikte, de deur zwaaide open. 'Gilda', klonk het achter hen. 'Ik heb haar Gilda genoemd. Het is een vrouwtje. Ik dacht dat u dat wel leuk vond: Gilda in een afgesloten pot!'

‘Zo, kon je het nog vinden? Wil je thee of moet je snel op huis aan?’ Moeders vaste begroeting. Hij hing zijn jas aan de kapstok en volgde haar naar de woonkamer. Bij de tuindeur bleef hij staan. ‘Wat is hier aan de hand?’ De beelden uit de beeldentuin hingen in een rommelige rij tegen de gevel van de schuur.

‘Waar is dat goed voor?’

‘Ik vroeg of je thee wil.’

‘Wat gebeurt er met de beelden? Worden ze schoongemaakt?’

Ze haalde een speld uit haar kapsel, nam hem in haar mond en stopte hem terug in de knot op haar hoofd. ‘Och jongen, die beelden...’ En ze vertelde. ‘Er kwamen twee mannen aan de deur met verhalen over de oorlog en de verduisteringen uit die tijd. Ze toonden papieren waarop stond dat je vader die troep had moeten teruggeven, alsof de eigenaren er nog plezier aan zouden beleven, maar eerlijk is braaf. Ik begrijp niks van die naakte vunzigheid, dus ik heb ze gezegd dat ze de hele reutemeteut mogen meenemen. Ze hebben alle beelden uit de tuin getild - sommige met heel veel moeite - en ze komen vanmiddag om ze in te laden. Ik ben er blij mee, eindelijk wat ruimte voor mijn rozen.’

‘Hoe kun je dat in godsnaam doen, ma! Ze zijn pa’s eigendom, kunst was zijn lust en zijn leven. Wie zegt dat het verhaal van die kerels klopt! Iedereen kan wel aanbellen en zeggen dat hij de bezitter van je spullen is. Straks komt er een zot die zegt dat dit zijn huis is!’

‘Wil je nou thee of koffie?’

‘Weet pa hiervan?’

‘Je maakt je druk om de verkeerde dingen. Je zou eens kunnen vragen hoe het met je moeder gaat, alleen, in dit veel te grote huis. Ik moet de boel draaiende houden, Bernard, en

ik wil de laatste jaren van mijn leven niet in het museum van je vader wonen. Die betonnen obstakels moeten weg uit mijn tuin, zeker nu ik weet dat je vader ze gestolen heeft. Ik wil uitzicht op mijn bloemen. Daarin zit echte schoonheid, niet in stenen naakten.'

'Betonnen obstakels', schamperde hij. 'Ik vroeg je of pa hiervan weet. Die beelden waren zijn passie.'

'Och jongen, je vader...'

'Je vader? Je mán zul je bedoelen. Heb je eigenlijk ooit iets om hem gegeven?'

Hij stak een sigaret aan en blies de rook in haar gezicht. 'Je praat over hem alsof je blij bent dat hij is opgeborgen.'

'Ik wil niet dat je hier rookt.'

Hij inhaleerde diep en blies gericht; de straal spatte uiteen op haar bepoederde wang.

'Ik ben je moeder en dit is mijn huis. Ik wil die viezigheid hier niet. Ik eis...'

'Anders?'

'Anders zal ik je vragen te vertrekken. Ik weet dat je mij haat en je vader adoreert, zelfs nu je weet dat hij kunst van opgepakte joden achteroverdrukte.'

'Opgepakte joden! Je liegt dat je barst. Je maakt misbruik van zijn ziekte en je haalt zijn naam door het slijk. Toen hij nog goed was had je het lef niet om vragen te stellen. Je was maar wát blij met je luxeleventje. Die beelden blijven h́ier!'

Beckers ogen dwaalden door de ruimte, zijn bovenlichaam wiegde rusteloos. Meisse had ze gezien, de zotten die geen notie hadden van hun bestaan, opgesloten in het gesticht waar zijn vader vegeteerde. De kolder is in zijn kop geslagen, schrok hij. De kans op antwoorden zou minimaal worden. Wat hij kwam doen, had Becker gesnauwd. 'Ik weet het wel: u komt me bespioneren. U vertelt ze dat ik gek ben. Dan gooien ze me in de isoleer.' Zijn vingers plukten pillen van zijn trui.

Meisse zocht de tijd. Het zou een zinloze zit worden, met agressieve uithalen en lange stiltes, zoals de zee brult

in de branding en zich geruisloos terugtrekt. De apotheek zou sluiten, als hij direct vertrok kon hij er nog terecht. Hij schoof zijn stoel naar achteren en wandelde zonder groeten naar de deur.

‘Het was niet mijn schuld’, riep Becker hem na.

Omdraaien zou tijd kosten en niets opleveren. Becker probeerde het bezoek te rekken om de dagelijkse sleur te doorbreken. De apotheek sloot over drie kwartier, maar zijn nieuwsgierigheid won het. ‘Wat zegt u? Niet uw schuld? Bedoelt u Gilda’s overlijden? Dat is wat ik steeds zeg. U bent niet schuldig aan haar dood. U kúnt niet...’

‘Ze stootten tegen mijn arm, met opzet. Alle pijpjes lagen op de grond, het was een hels kabaal. Ik deed mijn handen voor mijn oren.’

‘Pijpjes?’

‘Voor de insectenhôtels. Alle pijpjes lagen op de grond en ik moest ze oprapen. Het was mijn schuld, zeiden ze. Ze moeten me niet.’

‘Insectenhôtels...’ Meisse stootte zijn horloge uit zijn mouw en tikte op het glas. ‘Heel vervelend, maar ik heb een dringende afspraak. Ik moet mijn medicijnen halen. Zonder medicijnen ga ik dood. Zullen we het er een volgende keer over hebben? Beter nog: zullen we een volgende keer eindelijk over Gilda praten? En waarom u beweert dat u haar hebt omgebracht?’

‘Ik heb niks met insecten’, zei Becker. ‘Ik vang ze en laat ze sterven. Of ik laat ze leven. Ze interesseren me niet wezenlijk. Kerstgroepen maak ik, met het kindje Jezus in de kribbe, Maria, Jozef, herders, schaapjes, drie koningen, een kameel, een ezel en een os. Mooi werk, maar er is weinig afzet voor.’

Hij stak een verbonden duim op. Bloed kleurde het katoen. ‘Ik wilde een extra plooi aanbrengen in de jurk van de Heilige Maagd, maar mijn guts schoot uit.’

No guts no glory, wilde Meisse zeggen, maar hij zweeg.

‘Ze hebben me verteld waarvoor u komt. Het gaat over

uw vrouw. U wilt weten wie haar heeft vermoord.’ Zijn wijsvinger tekende cirkels op het tafelblad. ‘Ik ben bang dat ik u niet kan helpen.’

Meisse bracht zijn hoofd tot bij dat van Becker. ‘Ik herinner mij dat u solliciteerde naar een functie op mijn kantoor. Helaas kon ik u niet aannemen. Er waren andere kandidaten...’

‘Bétere kandidaten’, corrigeerde Becker. ‘Er waren betere kandidaten. Kandidaten die een plek op uw kantoor verdienden en de functie naar behoren zouden vervullen.’

Hij herinnerde zich de dag nog goed, vertelde hij. Hij was gespannen geweest, hij had de wekker gezet en hij had zich zorgvuldig geschoren. Vaak vergat hij haartjes bij zijn oren of aan de onderzijde van zijn hals, die keer had hij dubbel gecontroleerd. Hij had zich voor de gelegenheid gekleed en hij had een vroege tram genomen. Hij herinnerde zich de vriendelijke ontvangst en de smakelijke koffie. Van het gesprek zelf was hem minder bijgebleven; de inrichting van de werkkamer, met de boeken en de houten lambrisering, had hem overweldigd. Dat hij de baan niet kreeg, was geen verrassing: het was niet zijn eerste afwijzing. Hij had er begrip voor dat werkgevers hem niet in dienst namen, want zijn geschiedenis riep vragen op. Een broeder die zijn pij aan de wilgen hangt en op een notariskantoor wil werken, daar moet iets mis mee zijn. Niet dat hij in het bijzonder uit was op deze baan; hij solliciteerde overal op, telkens zonder resultaat. Hij vond het moeilijk om zichzelf aan te prijzen. ‘Ik ben schuw en onzeker, dat hebt u wel gemerkt. Zelfs de broeders van de congregatie vonden me een stille. Als broeders dat al zeggen...’ Zijn lach was broos.

‘U herinnert het zich dus’, zei Meisse. ‘Ik ga u een eerlijke vraag stellen en ik hoop dat u een eerlijk antwoord wilt geven. Heeft uw gedrag te maken met mijn afwijzing? Haat u mij? Wilde u wraak nemen? Door het overlijden van mijn vrouw op te eisen?’

Becker draaide zijn handen in zijn trui. ‘Mist u haar? Domme vraag. Natuurlijk mist u haar. Ze maakte deel uit

van uw leven en plotseling is ze weg. Door een onfortuinlijk ongeval.'

Meisse veerde op. 'Ha! Een onfortuinlijk ongeval! Hoort u? Nu zegt u het zelf. Wees eerlijk, moorden komen toch niet voor in onze kringen? Ik heb in mijn omgeving nooit een moord meegemaakt. Nog nooit! Zelfs geen geweldsdelict. In krimi's, ja... in krimi's vloeit heel wat bloed. Logisch, want wat is een krimi zonder moord? Maar in onze levens? In de levens van gewone mensen? Mensen zoals u en ik, mensen die netjes leven, hun deur op het nachtslot draaien en geen ruziezoeker zijn? Die maken toch geen moorden mee? Leg daarom eens uit,' drong hij aan, 'leg mij daarom eens uit waarom u volhoudt dat u Gilda hebt vermoord? Het was een noodlottig ongeval! Ik hoor het u zeggen! U had niets met Gilda's dood van doen.'

Becker strekte zijn rug, hij meed Meisses ogen. 'Het is gerechtigheid. Gerechtigheid en een samenloop van omstandigheden. Daar wil ik het bij laten.'

'Ach nee.' Meisse zakte terug in zijn stoel. 'Daar gaan we weer. U doet het met opzet, om mij te tarten. Ik vraag het u nog één keer: had het met mijn afwijzing te maken? Het is belangrijk voor mij om dat te weten. U kunt mij helpen!'

De Roos meldde zich aan hun tafel. 'Ik zag dat je wilde vertrekken, maar ik liet je nog even. Het is nu wel tijd. Patertje moet naar de arbeid, beetje gutsen, beetje figuurzagen, kerstboompjes vouwen, je kent het wel.' Hij lachte vals. 'It's that most wonderful time of the year, nietwaar Peerke?'

Ze waren er ruw mee omgesprongen, de mannen van de beelden. Bij het laden was de voet van een liggend naakt gebarsten; Hercules' vork miste een tand. 'Die plakken ze er wel weer aan', had hij de mannen horen zeggen. 'Schep cement, even schuren, klaar.' Er was gelachen.

'Kan het niet wat minder?' had hij geroepen. En ze hadden hem beschimpt. 'Beelden jatten van vergaste Joden en dan nog kapsones hebben? Je mag blij zijn dat ze geen aangifte

doen. Ze kunnen je aan de hoogste boom hangen, die macht hebben ze.’ Ze hadden zich superieur gevoeld en zich ernaar gedragen. De taal waarin ze met elkaar spraken kon hij niet thuisbrengen. Hij had willen schelden. Vuile rotjood roepen, of woorden van die strekking, hij kende er genoeg, maar hij aarzelde: de mannen hadden geen haakneus en droegen geen keppeltjes. Misschien waren ze agressief, hun lichamen oogden getraind.

Hij trok zich terug in vaders oude werkkamer waar de tocht vat had gekregen op het papieren archief; de vloer lag bezaaid met mappen, ordners en vellen papier, vijftig jaar ordening en administratie. Zijn oog viel op een omgevallen portret van een hem onbekende man die kordaat de lens in keek. Hij nam de prent in zijn hand en doorzocht zijn geheugen. Hij wipte de foto uit de lijst in de hoop een naam, datum of locatie aan te treffen. Fotografen doen dat: ze stempelen hun naam, adres en telefoonnummer op de rugzijde van hun werk en wachten op nabestellingen en nieuwe opdrachten. Deze fotograaf had geen sporen nagelaten. Eigen werk, begreep hij, van een hobbyist. Een begenadigd hobbyist, dat wel.

In de keuken trof hij zijn moeder. *‘Sag mal, Frau Meisse, der Mann auf diesem Bild, kennen Sie ihn?’*

Ze veegde haar handen droog aan haar schort en wees hem een stoel. ‘Die had je helemaal niet mogen zien’, zei ze. ‘Ik wil dat je hem terugzet en er geen vragen over stelt.’

Het knisperde in zijn broekzak. ‘Ik wil weten wie dit is, ma. Ik heb het recht. De foto stond op het bureau van mijn vader, in de werkkamer van mijn vader en het is geen portret van mijn vader. Ik steek hier, in deze ruimte, een sigaret op en wacht tot je me vertelt wie het is.’

‘Jongen, wat maak je er een drama van. Ik ben geen klein kind dat je ter verantwoording kunt roepen.’ Haar vingers speelden rusteloos met de parels van de ketting om haar nek.

‘Ik wil het weten, ma. Nu!’

Ze knoopte haar schort los en drapeerde het over een stoel. ‘Wat maakt het me ook uit. Het is een foto van George.

Die ken je niet en die hoef je niet te kennen. George houdt mij nu en dan gezelschap.'

'George? Dat meen je niet.'

Ze viel uit. 'Ik vraag je niet om een oordeel, Bernard. Dit is een groot huis, je vader is weg en komt nooit meer thuis. Jij bezoekt me zelden. George is een aardige weduwnaar uit het dorp die me het gevoel geeft dat ik ertoe doe en die wat vreugde brengt in dit lege, sombere huis. De bloemen op tafel in de woonkamer kreeg ik van hem. Ik weet niet hoe lang ik nog te leven heb, maar ik voel me niet verplicht om als een treurwilg voor het raam te zitten omdat je vader een kasplant is geworden. George en ik doen niets verkeers. Ik kan raden wat jij je in je hoofd haalt en hoe je erover denkt, maar ik leg je mening naast me neer. Ik heb heel mijn leven naar je vader geluisterd en voor hem gezorgd. Ik heb hem gesteund en ik heb mijn eigen ambities opzijgezet. Ik deed het zonder klagen, maar de tijd die mij nog rest is voor mezelf.'

'Zo,' zei Meisse, 'welkom thuis jongen, leuk dat je er bent.' Hij plukte zijn jas van de kapstok en wierp een blik op de tuin. 'Nog twee', riep hij. 'Nog twee obstakels, dan begint je nieuwe leven. Geniet ervan. Vergeet niet de bloemen te begieten.'

'Wie denk je wel dat je bent!' riep ze hem na. 'Je vader beschouwde me als zijn bezit en nu denk jij het van hem over te nemen? Ik ben je geen verklaring schuldig! Hoor je? Ik ben jou geen enkele verklaring schuldig!'

Hij had zijn moeder nooit horen schreeuwen. Nu pas viel het hem op hoe ordinair ze klonk. Vader zou het ook ontdekt hebben, het verklaarde zijn zwijgen, zijn zelfgekozen opsluiting in de studeerkamer, met zijn boeken en zijn muziek. Hij had ingezien hoe fout zijn keuze was geweest en hij had geprobeerd er het beste van te maken. Waarschijnlijk was het gesprongen bloedvat in zijn hoofd haar schuld, ergernis bracht het lichaam schade toe.

'Hij is er nog, ma', riep hij terug. 'Hij is er nog, maar je stopt hem weg en je laat een nieuwe vent toe in je leven. Wat wil je: moet ik hem papa noemen? Oom George?'

De buitendeur dreunde, ze bracht haar handen naar haar hoofd om de fluittoon in haar oren te dempen.

In het verzorgingshuis zocht hij een stoel naast het bed van zijn vader. Hij pakte zijn hand en zweeg, tot een verzorger zich meldde met het avondmaal. Vla, zag hij. Vla uit een tuitbeker, en een slabbetje tegen het morsen. De menukaart was versierd met vergeet-me-nietjes.

Miles Davis verzorgde er de *sound track*. l'Assassinat de Carala. Glanzende keien, nachtelijk schijnsel, opgesloten moordenaar, vastgelopen lift. Schaduwen op de wand. Sartre, Picasso, De Beauvoir, Gainsbourg, Brassens, Barbara, Bardot, Ferré, Gréco in korrelig zwartwit, ooit verbannen naar het rommelhok, later naar de container op de binnenplaats. Het drank- en rookhol was een eigentijdse bodega geworden, met strakke meubels en kale wanden.

Lützen verjaarde. Met een fles *Château Léoville-Poyferré Saint-Julien* in cadeauverpakking had Meisse de trein naar het noorden genomen. Malte had hem naar het station gebracht en was achtergebleven op het perron als een vader die zijn kind op kamp ziet vertrekken en zijn tranen pas mag loslaten als de bus het schoolplein heeft verlaten. 'Dus je blijft zitten tot het eindstation', had hij hem op het hart gedrukt. 'Als de trein niet verdergaat moet je uitstappen.' Hij was blijven staan tot de achterlichten van het laatste rijtuig uit het zicht verdwenen waren.

Meisse had lege weilanden langs het raam van zijn stiltecoupé zien glijden en was weggezakt in een dunne slaap tot een jolige conducteur het compartiment had betreden en de *jongelui* naar hun plaatsbewijzen had gevraagd. Hij had helse trek gekregen in een sigaret, maar aan de deur van het toilet had een vel papier gekleefd met de boodschap dat de voorziening *defect en derhalve buiten dienst* was. Hij was teruggewankeld naar zijn plaats aan het raam en had slappe koffie van een mobiele cateraar gekocht. Na de eerste slok had hij zijn beker op de klaptafel gezet en was weggedommeld tot het denderen van stalen wielen op een stalen brug hem het slapen onmogelijk had gemaakt. Alle spieren in zijn hoofd waren verkrampd, van

zijn nek tot aan zijn ogen, en om zijn schedel werd een ijzeren ring aangedraaid.

Lützen. Het noorden. De trein. Excuses om los te komen van Gilda, haar dood en de zwijgende Becker. Al was het maar voor even. Hij had behoefte aan een gesprek dat niet gekaapt werd door dood en ellende. De consultatie van Gülcher had geen verlichting gebracht. De huisarts had zijn slapeloze nachten toegeschreven aan overmatige consumptie van alcohol, teer en nicotine; hij had hem de spreekkamer uitgedreven met een recept voor poeiers en pillen die even verslavend waren als alcohol en tabak, maar minder belastend voor longen, hart en bloedvaten. Ga praten met een vriend, had de arts hem opgedragen. Ga er op uit, je verschanst je te veel in die villa aan de plas en je bent geobsedeerd door die moordenaar in de bak. Laat het los. Stop met roken en ga leven, je moet nog even. Meisse had de praktijk verlaten en het recept verscheurd. Gülcher snapte niet hoe gecompliceerd het leven was geworden.

De verschijning in de deuropening was teruggebracht tot de essentie, een broos skelet met een transparant omhulsel, de zon kon zich de moeite van een omweg besparen. ‘Bernard, kerel, jij hier?’ klonk het hees. ‘Verdomd, da’s een end van huis.’ Lützen zette zich rammelend in beweging en brekebeende in Meisses richting, steunend op elke leuning die zijn helletocht verlichtte.

‘We hadden afgesproken, weet je nog?’ probeerde Meisse. ‘Ik heb een paar uur voor je in de trein gezeten. Gefeliciteerd met je verjaardag.’

‘Mijn verjaardag? Is het... verdomd, dat je dat weet. Het geheugen wordt een terugkerend probleem, dat wil zeggen... terugkerend voor anderen, niet voor mij.’ Hij lachte roestig en deed pogingen een barkruk te bestijgen.

‘Gilda’s verjaarskalender, Lützen. Op de wc. En notities maken hè, veel notities maken.’ Hij beklopte het opschrijfboek in zijn borstzak. ‘Van Malte gekregen. Reuze handig. Ken je Malte nog?’

‘Laten we dáár gaan zitten, Bernard’, wees Lútzen op een vrije tafel aan de kale wand, ‘en een versnapering bestellen. Ik begin de dag graag met een glaasje om te vieren dat ik het bed weer heb verlaten en zonder noemenswaardige incidenten mijn weg door de jungle heb gevonden. En aangezien ik zojuist heb vernomen dat ik verjaar - waarvoor dank, excuus dat de taartjes niet zijn bezorgd - mag ik mijzelf trakteren. Zijn glimmende ogen wenkten de waard.

‘Jij, Bernard?’

‘Een tapje, ik heb dorst gekregen van de reis.’

‘Bier!? En dan gaan stinken als een plebejer. Praat een beetje de andere kant op, wil je?’

Meisse herinnerde zich het lokaal als de plek waar ze samenkwamen om triomfen te vieren en een voorschot te nemen op hun goudgerande toekomst, maar Lútzen sprak van geschiedvervalsing en geromantiseerde prietpraat. ‘Onze verweekte hersenen hebben een heldendicht gemaakt van een werkelijkheid die nooit heeft bestaan. Kijk waar we zijn gekomen met onze grootspraak. Onbenullen zijn we geweest, onbenullen die geen kwart van hun intellectuele vermogens hebben aangesproken, tevreden als we waren met onze werkjes zonder relevantie. Wij met onze flutkantoren en mislukte levens. Het is dat jij dat vrouwtje had...’

‘Gilda.’

‘... dat je nog een beetje door het leven stuurde. Die van mij nam de benen met medeneming van de inventaris en het banktegoed, en geef haar eens ongelijk. Ze had me voldoende zaakjes zien winnen om te weten dat een dame garen spint bij een voortijdige aftocht, zeker als ze wat theater maakt.’

Meisse kreeg spijt van zijn reis. Lútzen was een rancuneuze innemer geworden die wijsheden verkondigde met een laag uitlekgewicht. Hij was geen schim van de woordkunstenaar die aanklagers tot waanzin dreef en rechters openlijk deed gniffelen. Hij herkende zich niet in Lútzens treurlied. ‘Ik vind mezelf geen onbenul’ protesteerde hij. ‘Ik heb een bloeiend kantoor gesticht, met bekwame medewerkers en tevreden

cliënten. Ik leverde een nuttige bijdrage aan de samenleving, aan de ordening der dingen. Lang na mijn dood zal men daar de vruchten van plukken.'

'Lang na je dood', smaalde Lützen. 'De zeis is nabij, Bernard, maak je geen illusies. Op windstille dagen voel ik het waaien en hoor ik het zwiepen; tijdig bukken is van levensbelang geworden, al vraag ik me af waarom ik de moeite nog doe. Onze levens worden beheerst door angst, jouw leven, mijn leven. Angst voor de dood, voor vergetelheid, verlies van status, armoe, lijden, Weibermacht. Daarom blijven we aan de gang met onze nutteloze bezigheden. Alles beter dan stilte in het hoofd, daar gaan we maar van piekeren, nietwaar?' Hij gleed van zijn stoel en declameerde wankelend. *'Der einzige Mann, der wirklich nicht ohne Frauen leben kann, ist der Frauenarzt.'*

'Je mist haar nog, is het niet?'

'Je was altijd een saaie man, Bernard, maar na je tia sloeg de verloedering toe, Je weet het zelf niet, maar je veranderde van een voorzichtige man in een angsthais die niets meer durfde en overal leeuwen en tijgers zag. Je werd paranoïde en volgens sommigen bepaald onaangenaam. Je kantoor verloor cliënten, zoals we onze klanten met die groteske hang naar grandeur zijn blijven noemen, en je werd uit het ringbestuur gezet vanwege dat akkefietje van je vader. Had het ruiterslijk erkend en het was begraven onder hoge bergen zand. Er waren genoeg studievriendjes op strategische plekken beland die je in ruil voor een mooie fles een dienst hadden bewezen. Het was niet jouw fout, maar het was verkeerd om je vader te beschermen.'

'Pa kon zichzelf niet meer verdedigen en ma verdomde het om het voor hem op te nemen.'

'Je moeder wilde hem niet verdedigen, en terecht. Neem het haar eens kwalijk! Soms moet een mens zijn verlies nemen. Gelijk hebben of geen gelijk hebben, recht en onrecht zijn in die gevallen onhandige begrippen.' De waard begreep zijn vingerwijzing.

‘Pa was een rechtschapen man, wat anderen ook vertellen. Ma had hem moeten verdedigen, tot haar laatste snik. Verdedigen en respecteren, want ze had alles aan hem te danken. Alles! Maar ze had het druk met andere dingen.’

‘Hij maakte het haar te makkelijk. Ze kon bij zijn spullen en ze kon beslissen zonder toezicht. Dan gaan de dingen zoals ze gaan. Je kan het haar kwalijk nemen, maar dan misken je het menselijk tekort. Ze was een gekwetste vrouw. Gekwetst door hem. Hij had haar buiten zijn leven gehouden. Buiten hét leven.’

De waard wachtte niet meer op signalen. Na de zevende bedekte Meisse prudent zijn glas. ‘Toch had ze hem moeten steunen. Door dik en dun. Ze had haar status en welvaart aan hem te danken. Er is niks mis mee als een vrouw haar ambities opzijzet in het belang van haar man, zeker als ze daarvan de vruchten plukt.’

De pauzes werden langer, de zinnen korter. Het was nog licht toen ze de deur achter zich dichttrokken en opgingen in het kleinstedelijk spitsverkeer. Van de voorgenomen maaltijd kwam het niet, ze namen afscheid zoals vrienden afscheid nemen in het besef dat ze elkaar niets meer te zeggen hebben - en dat niet betreuen. Lützen beloofde de helft van de rekening te voldoen, zijn vinger tikte tegen zijn slaap, de plek waar zijn belofte goed was opgeborgen.

Terug in de trein stuitte Meisse op de Château Léoville-Poyferré in kartonnen cadeauverpakking. Hij nam de fles teder in zijn armen en richtte zich op de langstreckende velden. Goede wijn was aan Lützen niet besteed, hij zou het verschil met pulp niet meer proeven.

Thuis wachtten hem dagen van verveling en chagrijn. Hij deed de boodschappen, zapte langs televisiezenders, raapte ongerechtigheden uit het grind en las het avondblad. Een enkele keer rinkelde de telefoon.

‘Jan Karel! Je hebt pech, ik leef nog. Trekt de markt al aan?’

‘Helaas niet, Bernard, helaas niet. Daar wilde ik het met je over hebben. Ik moet afscheid nemen van Soetekouw en Flinkevleugel. Ik had gehoopt...’

‘Ik weet waarop je hoopt, Jan, maar ik zeg het je nog een keer: ik heb het geld nodig. Hoor je me? Het hele bedrag. Het af-ge-spro-ken bedrag. De verzekeraar betaalt niet uit en jij blijft in gebreke. En ik mag zien hoe ik de touwtjes aan elkaar knoop. Straks ben ik verplicht om Vergt te verkopen.’

‘Vergt? Daar schrik ik van, Bernard.’ De Vos was een slecht acteur. ‘Ik weet wat het buitenhuis voor je betekent, al zou de verkoop je wel wat meer financiële armslag verlenen, maar twee dames ontslaan na jarenlange trouwe dienst, ik weet niet hoe jij daarin staat, maar ik kan je vertellen dat het mij niet in de kouwe kleren is gaan zitten. Taart eten met een huilende afdeling is niet mijn favoriete bezigheid.’

Een vlucht grauwe ganzen in de ondergaande zon trok zijn aandacht. Hij legde het toestel op tafel en pakte zijn verrekijker uit de boekenkast. ‘Ik hoop dat je mijn zorgen serieus neemt’, kraakte het speakertje van zijn telefoon. ‘De impact van de crisis is enorm. De economie krimpt. Ondernemers durven niet te investeren en de huizenmarkt ligt op zijn gat. Er gaan notarissen failliet, Bernard! Er gaan notarissen failliet! Dat heb jij nooit meegemaakt, maar het gebeurt! De crisis maakt slachtoffers, op elk gebied, in elke sector. Ook de onze!’

Meisse probeerde scherp te stellen, maar de vogels waren snel en met te veel. ‘Wat interesseert het me ook’, sprak hij gelaten. De kijker stuitte op de zitting van de Leolux.

‘Hallo!’ riep een geknepen stem. ‘Ben je daar nog, Bernard? Wat bedoel je? We hebben het over een serieuze zaak, toch? Over de toekomst van jouw kantoor, het kantoor waar jij je ziel en zaligheid in hebt gelegd. Dat heeft toch je interesse, mag ik hopen? Bernard?’

Meisse plaatste de kijker terug in de kast en doorzocht zijn zakken voor teer en nicotine. De volgende ochtend vond hij het telefoontoestel op de bijzettafel en vroeg zich af welke slons het daar had laten liggen.

Becker oogde gezond, gezonder dan hij zich herinnerde. Zijn haar was kortgeknipt en zijn ogen stonden helder. ‘Zullen we bidden?’ stelde hij voor. Hij boog zijn hoofd en vouwde zijn handen.

‘Confiteor Deo omnipoténti et vobis, fratres, quia peccávi nimis cogitátione, verbo, ópere et omissióne, mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beátam Mariam semper Virgínem, omnes Angelos et Sanctos, et vos, fratres, oráre pro me ad Dóminum Deum nostrum. Misereatur nostri omnipotens Deus, et dimissis peccatis nostris, perducatur nos ad vitam aeternam.’

Hij beklopte zijn borst en opende zijn ogen. ‘U bidt niet mee.’

Meisse reageerde mat. ‘Het komt me bekend voor, iets uit de kerk?’

‘Opmerkelijk. Ik meen te weten dat u problemen voorwendt met uw geheugen, zoals veel mensen van uw leeftijd, maar in de regel blijven vroege herinneringen behouden. Het brein is een sikkeneurige archivaris die naar zijn pensioen verlangt. Hij heeft alles al een keer gezien, alles meegemaakt, alle reorganisaties doorstaan, en hij is het zat. Toen hij jong was sloeg hij de hem toevertrouwde documenten keurig op, als een leergierige knecht die er een eer in stelt foutloos werk te verrichten. Nu laat hij de boel versloffen in de wetenschap dat hij ermee wegkomt; op zijn gevorderde leeftijd en met zijn lange staat van dienst zal de baas hem niet ontslaan, dat wordt hem veel te duur. Ik bad het Confiteor, de schuldbelijdenis uit de katholieke liturgie. Ik belijd voor de almachtige God dat ik gezondigd heb in woord en gedachte, in doen en laten. Ik meen dat u het kent.’

‘Ik ben niet katholiek.’

Becker schudde zijn hoofd. ‘U belijdt uw geloof niet meer, dat is iets anders. Een katholiek vergeet nooit de liturgie uit zijn jonge jaren. Die is er ingestampt, week na week, mis na mis, zoals u klassikaal de tafels leerde, en vervoegingen van sterke en onregelmatige werkwoorden. Weet u nog? Lezen las gelezen. Hebben had gehad. Credo in unum Deo. Confiteor Deo omnipoténti. Heer ik ben niet waardig dat Gij tot mij komt, maar spreek slechts één woord en ik... het catholicisme is geen vrijblijvend geloof, geen ouwe jas in de zak voor Roemenië.’

‘Zullen we het over Gilda hebben?’ probeerde Meisse.

Becker wendde droefenis voor. ‘Dus u hebt geen zonden begaan. U kunt uw schepper onder ogen komen zonder om vergeving te smeken? Bijzonder. U bent op zijn minst drager van de erfzonde.’

‘Wat kunt u vertellen over haar dood?’

‘Ah, uw obsessie. De dood.’

‘Gilda’s dood.’

Becker verhief zich van zijn stoel. ‘Er was geen bloed.’

‘Hoe weet u dat?’

‘Ik hield het lichaam in mijn handen. Het hing slap, maar er was geen bloed.’

‘Waarom heb je het gedaan, Becker?’

‘Het is laat, ik moet gaan, de vespers beginnen.’

‘Geef nou eens antwoord! Waarom heb je het gedaan? Waarom zég je dat je het hebt gedaan?’

‘U doet het weer, tot viermaal toe, het is dus geen verspreking. Jammer, net nu onze conversatie diepgang leek te krijgen, net nu we toekwamen aan wezenlijke zaken, aan God de Heer, het leven en lijden van Christus, schuld en boete en het menselijk tekort, stelt u mij opnieuw teleur. Ik zou u over mijn leven gaan vertellen, maar u tutoyeert mij weer.’

‘Ik heb u eerder gezegd dat het geen uiting van disrespect is. Het is... wij zitten hier zo samen...’

‘Als vrienden, bedoelt u? Zijn wij vrienden? Twee vrienden

die praten over vriendschap, het leven, het geloof, goed en kwaad, over onze zonden? Over de dood? Zijn wij elkaar zo dicht genaderd? Zijn wij broeders geworden? Waarom blijft u mij dan vragen stellen waarop ik geen antwoord kan geven?’ Zijn hand wreef niet-bestaande ongerechtigheden van het tafelblad.

‘Zo, ben je er alweer? En weer met zo’n mooie bos bloemen en taartjes?’ Hij bezocht Altera Pars uitsluitend nog om spullen op te halen uit zijn jongenskamer, herinneringen aan zijn vader of gereedschap uit de schuur. Ze haalde koffie en nam tegenover hem plaats aan de hoge tafel. ‘Kon je een keer weg uit dat hol van verderf? Als je maar niet denkt dat ik je geld kan lenen; de behandeling van je vader kost kapitalen.’ Haar lepel rinkelde door haar koffiekop.

‘Fijn te horen dat het goed met je gaat, moeder. Het zal inderdaad behelpen zijn na een leven in welvaart.’

Haar gezicht betrok. ‘Met George en mij gaat het goed, dank je voor de belangstelling. We praten veel en maken wandelingen door de natuur. Helaas niet in de buurt, want roddel en achterklap vormen het favoriete tijdverdrijf van onze dorpsgenoten. George heeft een auto en rijdt ons naar een mooie plek, soms in het bos en een enkele keer bij de rivier. Bij een uitspanning drinken we koffie met appelgebak. George met slagroom, ik zonder. De stress heeft me diabetes opgeleverd.’

‘Dan moet je vooral appeltaart eten.’

‘Wat?’

‘Bezoek je pa nog vaak?’

‘Zullen we het over iets anders hebben? Over je studie? Wil het een beetje vlotten?’

‘Wat interesseert het je, ma? Maar als je het gesprek gaande wil houden: volgend jaar studeer ik af. Dan ga ik als kandidaat-notaris aan de slag bij een mooi kantoor in het westen van het land. Zodra ik word benoemd neem ik het over. Mijn toekomst ligt daar, niet in deze negorij.’

‘Origineel hoor, om het beroep van je vader en je opa te kiezen, met dat suffe papierwerk en die dikdoenerij. George is psychiater. Hij haalt de nachtmerrie uit de mens, zegt hij. Mooi hè?’

In de gang klonken vijf donkere slagen. ‘Ik haal even wat gereedschap uit de schuur’, zei Meisse. ‘Jij doet er niets mee, en ik kan het goed gebruiken.’ Ze wist dat haar antwoord er niet toe zou doen.

Hij was naar buiten gelopen en had gezocht tussen roestige zagen en stompe beitels. Vader was geen man voor klusjes en moeder had voldoende aan haar snoeischaar, een paar plastic handschoenen en een plantenspuit. De tuinman uit het dorp maaide het gras en repareerde klein ongemak. Zijn oog viel op een aangebroken pak rattengif naast een ongebruikte boormachine. Hij nam het in zijn hand en las het etiket.

Terug in de kamer trof hij haar gebogen over een puzzelboek. Haar bril was naar de punt van haar neus gegleden. ‘O, ben je daar. Help me even: wetteloosheid, zeven letters, beginnend met een a, eindigend op een e. Dat moet jij weten.’

‘Anomie.’

‘A N... Verdraaid! Levert die studie van je toch nog wat op. Heb je mijn schuur geplunderd? Dan moet je er zeker snel vandoor.’

‘Weet je dat er een pak rattengif op de werkbank staat?’

‘Rattengif? Ja, dat weet ik. Het stikt hier van het ongedierte. De rozen zitten onder de luizen en de muizen rennen door de keuken. Je vader deed er niks aan, maar ik wil die viezigheid niet in huis.’

‘Ik moet u wat laten zien.’ Becker ontdeed zich van zijn trui en draaide zijn rug. ‘Bloed, ziet u?’

De Roos snelde naderbij. ‘Hé! Het is hier geen striptesentent. Recht zitten en je rug bedekken.’

‘Bloed’, zag Meisse. ‘Ben je gevallen? Hebben ze je geslagen?’

‘Het is gelukt.’

‘Gelukt?’

‘Met mijn tandenborstel! Ik heb de steel geslepen tegen de muur. Ik zou zelfs mijn polsen kunnen doorsnijden. Zo scherp.’

‘En?’

‘Wat denkt u? Ik heb geen touw.’

‘Touw?’

Meisse had het voorval met zijn zoon besproken en Malte was gaan zoeken op het internet. ‘Die vent is een flagellant,’ had hij gevonden, ‘een geselaar. Dat is een vorm van boetedoening waarmee hij in een goed blaadje bij de Heer wil komen. Knettergek, pa, ga er niet meer heen. Hij houdt je aan het lijntje met zijn verhalen. Zinnige antwoorden zul je nooit krijgen. Ga wat leuks doen met je leven.’

Becker was boos geweest. ‘U bent laat. U moet vroeger komen. Na de middag hebt u niets aan me. Ik heb het mezelf aangeleerd om een ochtendmens te zijn. Van de ochtend en de late nacht, als de wereld leeg is en ik niemand in de weg kan lopen.’

‘Ik zal vroeger komen’, beloofde Meisse. ‘Maar vertel eens van uw rug. Uw rug en uw tandenborstel.’

‘En het bloed’, vulde Becker aan. ‘Er was bloed. Ik had geen touw, maar er was bloed.’

‘Waarom geselt u zichzelf uit vrije wil?’

Becker lachte schamper. ‘Vindt u dit een geseling? Zonder touw? Een zondaar moet boeten, het mag niet zo zijn dat een zonde onbestraft blijft.’

‘U hebt geen zonde begaan, u hoeft geen boete te doen, u bent u al gestraft. U zit hier, opgesloten.’

‘Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea. Kent u het nog? Heer ik ben niet waardig dat gij tot mij komt, maar spreek slechts één woord en ik zal gereinigd worden.’

‘Theoticus, u hebt niet gezondigd. U kunt mijn vrouw niet vermoord hebben.’ Meisse was moe, wilde weg. ‘Laten we ophouden met deze komedie en vertel me alstublieft waarom u blijft volharden. Dan heb ik rust in mijn hoofd en zal ik u niet meer lastigvallen.’

‘U valt mij niet lastig. Ik vind onze gesprekken waardevol.’

‘Vertel mij dan de waarheid, dan blijf ik komen.’

‘Het dode lichaam lag op mijn schoot. Het was slap.’

‘Gilda lag in het water en er was niemand in haar buurt.’

‘Gilda, Gilda, Gilda, u blijft het maar herhalen.’

‘Gilda was mijn vrouw.’

‘Het was iemands kind. Doet dat u niets? Een kind verliezen is vreselijk.’

‘Ze was mijn vrouw, de moeder van mijn kinderen, Malte en Mette.’

De Roos liep zijn ronde langs de tafels, bij Becker en Meisse hield hij stil. ‘Een man van God en een man van de wet, gesprek op niveau, heren?’ De klok hing achter Beckers rug. ‘Gilda was geen kind en ze lag niet op je schoot. Draai er niet omheen, dan kunnen we verder met onze levens. Dan zijn mijn vragen beantwoord en krijgt u uw vrijheid terug. Dat wilt u toch?’

Becker begroef zijn handen in zijn trui. ‘U keek hoe laat het was. U zag dat het bijna kwart voor vijf is. Ik zag u zuchten. U moet gaan. Het is tijd. Ik ben moe en straks begint het lof.’

Ringtone *Deining*.

‘Pa.’

‘Dag jongen. Mag ik je moeder even, ze is spoorloos, ik denk dat ze een rolstoel is gaan kopen.’

Gülcher had gewaarschuwd. Het beginstadium zou verwarrend zijn. ‘Het ene moment weet hij je naam niet meer en slaat hij wartaal uit, dan praat je met hem mee, in peutertaal. Een ogenblik later is hij helder en ontploft omdat hij denkt dat je hem bedondert. Neem het hem niet kwalijk, hij heeft geen idee in welke werkelijkheid hij leeft. Houd er rekening mee dat hij dingen zal herhalen, dat hij zal teruggrijpen op gebeurtenissen uit zijn jeugd in Altera Pars, en uit de beginjaren met je moeder. Hij zal rusteloos worden. De heldere momenten zullen afnemen; er zit een mannetje in zijn hoofd dat hapjes uit zijn hersens neemt tot er niets meer over is.’

‘Pac-man’, had Malte uitgeroepen. ‘Pa heeft Pac-man in zijn hoofd.’ Gülcher had een ogenblik gezwegen, hij kende Pac-man niet, maar had niet doorgevraagd. Het was onvoorspelbaar hoe de aftakeling zou verlopen, vertelde hij. En nee, hij kon niet zeggen hoe om te gaan met vaders ziekte. Handel naar bevind van zaken, was zijn magere advies. En Malte moest erop toezien dat vader met regelmaat zijn medicijnen nam.

‘Mama is overleden, pa. Al een poosje terug. Ze is gevallen van de trap van het boothuis, weet je nog? Ze blijft weg, dus je hoeft haar niet te zoeken.’

‘Dat weet ik, jongen, je ouwe vader is niet gek. Maar geef haar even. Ze moet scheerschuim voor me meebrengen. En géén rolstoel! Ik was niet duizelig, ik struikelde over het snoer van de stofzuiger. Ze moet dat ding opbergen als ze klaar is.’

‘Wacht, pa, ik ga haar zoeken.’

‘Praat geen onzin, je moeder is gecremeerd. Geef haar nou maar even.’

Malte blies zijn wangen bol.

‘Ben je daar nog, jongen? Geef haar nou even! Straks komt ze met een rolstoel thuis, en die wil ik niet.’

‘Ogenblik, pa.’ De verbinding verbreken voelde als verraad.

‘Hoe voel je je vandaag?’

‘Hoe ik me voel? Het is stil hè. Ik zie geen mens. Iedereen laat me barsten. Niemand die aan je deur klopt. Niet dat het altijd een genoegen is, want ze willen geld of gratis advies, maar ik zie niemand. Ik ben oud, dement, overbodig. De betaling van De Vos is ook nog niet binnen, dus ik moet morgen naar de bank, als je moeder thuis is.’

‘Doe voorzichtig, pa. Zal ik met je meegaan?’

‘Waarheen?’

‘Naar de bank.’

‘Dat gaat via internet, wist je dat niet?’ Hij lachte schamper. ‘Ik dacht dat iedereen dat wist, zeker een knul van jouw leeftijd. Een paar drukken op de knop en het is geregeld. Handig hoor, maar je komt de deur niet meer uit. Ik zie sowieso niemand meer. Ik geloof dat ik je moeder hoor. Als ze nou maar geen rolstoel heeft gekocht. Ik weet nog wat ze zei, het was liefde op het eerste gezicht.’

‘Doe rustig aan, pa. Het is geen weer om de straat op te gaan. Ik kom vanavond bij je langs. Maar zei je nou dat je dement bent?’

‘Ik zal het je moeder zeggen. Ze komt zo terug van de supermarkt. Ik hoop dat ze aan mijn scheerzeep heeft gedacht.’

‘Fijn pa. Ik spreek je vanavond.’

Ringtone *Fonkelen*. Of meneer Meisse gelegenheid had naar de PI te komen, gedetineerde Becker had om zijn komst gevraagd.

‘De PI?’

De beller schakelde een paar niveaus terug. ‘De Pe-ni-ten-ti-ai-re In-rich-ting. Bij u misschien beter bekend als de bak of de petoet.’

Meisse kreeg hoop. Misschien zou Becker eindelijk vertellen waarom hij Gilda’s dood had opgeëist. Vol verwachting ging hij op pad.

Becker steunde op zijn ellebogen. Hij verborg zijn mond achter zijn handen en mompelde. ‘Ik dacht dat het een ooievaar was.’

‘Een ooievaar?’

‘Als het mistig is en ik alleen de kop kan zien, vergis ik me. Het was een blauwe reiger. De snavel van een ooievaar is fel oranje.’

‘Vergissen is menselijk.’

‘Het was een lelijke val.’

‘U viel? Is dat wat u me wilde vertellen. Daarvoor hebt u me laten komen?’

‘Ik ben niet vaak zo lelijk gevallen. Ik vreesde...’

Meisse stond op en meldde zich bij de roos. ‘Hebt u enig idee waarom ik plotseling moest komen? Het is hetzelfde liedje. Ik heb betere dingen te doen dan te luisteren naar een zot die een reiger voor een ooievaar houdt en het nodig vindt me dat te vertellen.’

‘Hij vroeg erom, heb ik begrepen. Maar als je naar huis wil...’

‘Als dit het is...’

‘Heb je gevraagd waarom je moest komen?’

‘Hij begon over een ooievaar en een reiger en hij is gevallen.’

‘Laat mij maar even. Mijn naam is overigens Kwakkenbos.’

De bewaarder plaatste zijn handen op het tafelblad en bracht zijn hoofd tot bij dat van Becker. ‘Waarom heb je meneer de notaris laten komen, eerwaarde? Als je iemand uitnodigt moet je wel een verhaal hebben.’

‘Een verhaal’, herhaalde Becker. ‘Zal ik vertellen over de zondeval? Hoe God Adam en Eva de Hof van Eden toewees als woongebied, waar ze de vruchten van alle bomen mochten eten, behalve die van de boom der kennis van goed en kwaad? Hoort u, meneer Meisse, de boom der kennis van goed en kwaad? Hoe Eva toch van de verboden vrucht at en God haar als straf onder heerschappij van de man stelde, de mens sterfelijk maakte, en Adam en Eva uit het paradijs verdreef? Wilt u dat ik u dit verhaal vertel? Het is een mooi verhaal en erg actueel.’

‘Volgens mij was dit een prima samenvatting,’ grijnsde Kwakkenbos, ‘en ik weet niet of meneer de notaris op de uitgebreide versie zit te wachten, ik in elk geval niet. Heb je geen ander verhaal? Een verhaal dat je nodig aan meneer Meisse moet vertellen?’

‘Een ander verhaal... Ik kan vertellen over de wonderbaarlijke visvangst, het wonder van het Meer van Gennesareth, waar vissers hun netten uitwierpen en niks vingen, tot de Here Jezus zeide...’

Kwakkenbos richtte zich op. ‘Het ouwe liedje hè, praat nergens anders over, bidt de hele dag, slaat zich op zijn hoofd en vraagt om touw. Je begrijpt dat we hem dat niet geven.’ Hij stak zijn hoofd in een denkbeeldige strop en liet zijn tong uit zijn mond vallen. ‘Dat kunnen we hier niet hebben. Zal ik meneer dan maar vragen te vertrekken?’

‘Meneer wil weten wie zijn vrouw vermoordde.’

‘Zo,’ zei Meisse, ‘de boodschap is geland.’

‘En dat ga je hem nu vertellen?’

Becker schudde zijn hoofd. ‘Het is de mist. Als het mistig is, vergis ik me.’

Kwakkenbos hief zijn schouders, de roos rimpelde. ‘Geen land mee te bezeilen. Ik ben bang dat ik je niet kan helpen, notaris. Er komt geen zinnig woord uit. Kom, ik begeleid je naar de deur.’

‘Wacht even’, zei Meisse. ‘Wat bedoelt hij met die mist? Het was die ochtend heilig. Becker? Heb je iets gezien op die ochtend? In de mist?’

Malte trof zijn vader in betere conditie dan hij had gevreesd. Het aanrecht was leeg, de wasmachine rammelde.

‘Lukt het allemaal, pa?’

‘Ik zie geen mens.’

‘Dat heb je me al verteld. Iedereen heeft het druk, het is niet anders. Maar de boel is aardig aan kant, valt me niet tegen.’

‘Je moeder wordt een dagje ouder. Ze doet haar best, maar soms zie ik spinrag, en de vaat stapelt zich op. Die doe ik dan maar in de machine.’

‘Mooi, scherven brengen geluk. Wil je geen huishoudster?’

‘Ze is de deur uit voor de boodschappen. Ik hoop dat ze scheermesjes meeneemt. Een notaris moet *clean-shaven* zijn.’ Hij betastte zijn wang. ‘Clean-shaven, anders schrikken de klantjes, vraag maar aan je moeder; die weet zulke dingen.’

Malte besloot te blijven, vanaf de Leolux observeerde hij zijn dolende vader. ‘Zoek je iets? Je bent maar aan het darren.’

‘De telefoon. Dat ding is telkens weg.’

‘Moet je iemand bellen?’

‘Ik ga de boot verkopen. Je moeder wil niet meer varen.’

‘Jij nog wel?’

‘Ik moet De Vos bellen. Vanmorgen was er weer niks bij de post.’

‘Verwacht je post?’

‘De rekeningen blijven binnenstromen.’

‘Zal ik hem bellen?’

‘Dan moet ik toch eerst die telefoon vinden! Waarom legt niemand dat ding terug op zijn plek! Leefde je moeder nog maar, die deed een schietgebedje en vond alles wat ze kwijt was.’

‘Dus je weet dat ze is overleden.’

‘Ik ben vergeetachtig, niet achterlijk!’

Gülcher had gesproken over erfelijke aanleg en onverwachte inzinkingen. Hij had Malte op het hart gedrukt zijn vader te observeren en hem te bellen als de

toestand verslechterde. De ontwikkeling van de ziekte was onomkeerbaar, maar regelmatige toediening van een juiste dosis medicijnen zou het proces vertragen.

In de boekenkast stuitte hij op een weekagenda, opengeslagen bij een volgekraste maandag. Ook de dinsdag en de woensdag waren gevuld met kreten in hoofdletters en uitroeptekens. De Vos bellen! Laatste kans! Donderdag: overhemden wassen, scheermesjes kopen! Pa bezoeken!!! Vrijdag: driemaal Beckers naam, in hakerige letters, weer met uitroeptekens.

In de keuken klonk een kreet. ‘Kijk nou! Iemand heeft hem in het vriesvak gelegd, het wordt hier steeds gekker. Ik hoop dat hij het nog doet.’

‘Fijn’, riep Malte terug. ‘Pas op dat je oor niet bevriest.’

Met de agenda in zijn hand betrad hij de keuken. ‘Deze vond ik onder een stapel tijdschriften. Was je die ook kwijt?’

‘Jongen! Je hebt haar opbergplek ontdekt! Die houdt ze geheim, ze is bang dat ze de grip verliest. Ik mag van haar niet bellen, ze wil dat ik dingen vergeet, dan heeft ze me in haar macht. Maar ik schrijf alles op! Goed dat je hem gevonden hebt!’

‘Waarom ben je zo bang, pa? Ze heeft je nooit kwaad gedaan.’

Meisse greep de agenda en las hardop. ‘Overhemden wassen! Zie je wel! Ben ik vergeten. Maar je moeder vergeet scheermesjes mee te nemen, ik moet er steeds om vragen. Je vader is niet gek, jongen. Ze hoopt dat ik mijn baard laat staan, maar daarvan kan geen sprake zijn. Cliënten pikken dat niet.’

‘En je hebt vrijdag een afspraak met Becker. Zijn naam staat er drie keer.’

‘Becker is belangrijk. Die afspraak mag ik niet vergeten. Becker gaat me vertellen wat hij bij het boothuis deed.’

‘Dat zou bijzonder zijn. Weet je al iets meer van hem dan dat hij Becker heet en in een klooster zat? Hij heeft bij

je gesolliciteerd, is er een dossier? Zal ik eens op internet zoeken?’

Meisse legde een vinger op zijn lippen. ‘Mondje dicht tegen je moeder. Ik zoek dit uit tot op de bodem, maar als ze weet waarmee ik bezig ben, gaat ze Van Lunteren bellen. Dan hebben we de poppen aan het dansen. Lag hij in de boekenkast?’

Malte meldde zich terug bij Gülcher. ‘De situatie verslechtert snel en ik kan er niet mee uit de voeten. Hij is voortdurend spullen kwijt, hij praat wartaal en zijn geheugen is een zeef. Soms beseft hij dat mama dood is, maar even later loopt hij naar de buitendeur om te kijken of ze terugkomt van de supermarkt.’ Gülcher zag geen andere oplossing dan verhoging van de dosis. Op langere termijn zou vaders brein daadwerkelijk tot pap worden en niets meer opslaan. Hij beloofde snel een recept naar de apotheek te sturen. Nee, corrigeerde hij zichzelf, hij zou Meisse diezelfde middag bezoeken en de medicijnen afleveren, dan kon hij de situatie in ogenschouw nemen en toezien op een strikte medicijnname. Misschien kon hij een aanbeveling schrijven om de opname te bespoedigen.

‘Mijn zoon’, had Meisse naar Malte gewezen. ‘Hij gaat op zoek naar je klooster, maak je borst maar nat. Hij zal alles vinden. Wie je bent, wat je deed. De antwoorden die je mij niet wil geven, zal hij vinden. Als die jongen zich ergens in vastbijt, laat hij niet meer los, dat is de aard van het beestje.’

Malte had bedremmeld terzijde gestaan. ‘Ik hoop dat u er geen bezwaar tegen hebt dat ik mijn vader vergezel’, had hij zich verontschuldigd. ‘Hij is door alle ontwikkelingen erg van streek geraakt.’ Becker had zijn handen in zijn trui gedraaid; ze hadden zijn adem horen piepen. ‘De Heer heeft ons geschapen naar zijn evenbeeld’, had hij gemompeld. ‘Alleen hij heeft de antwoorden.’

Meisse had geschreeuwd. ‘Praat toch geen onzin! Je kunt je niet blijven verschuilen achter je vrome praatjes. Je hebt een moord bekend die je niet hebt gepleegd. Ik wil weten waarom, en als jij het me niet vertelt, dan zal mijn zoon achter de waarheid komen.’ Kwakkenbos had zijn nek gestrekt, Malte had zijn vader tot kalmte gemaand en zich tot Becker gewend. ‘U ziet hoe het voorval hem heeft aangegrepen. Mijn vader was notaris, een man van statuur, met een helder verstand en analytisch vermogen. Een man die orde bracht waar chaos heerste. De dood van zijn vrouw - mijn moeder - heeft hem erg aangegrepen, net als de rol die u zegt te hebben gespeeld in het incident. Mijn vader zoekt antwoorden, en ik ook zo langzamerhand. Ik weet niet hoe mijn moeder aan haar eind is gekomen, ik weet alleen dat u de moord hebt bekend en dat mijn vader dat voor onmogelijk houdt. Hopelijk begrijpt u dat zoiets onbevredigend is voor een man die zijn moeder heeft verloren.’

Becker knikte. Hij wenste Malte een vruchtbare zoektocht. ‘Maar u vraagt mij of ik u en uw vader begrijp. Omgekeerd

vraag ik u of u de betekenis van het woord Gods begrijpt. Met name waar de Here Jezus zegt *ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand kan bij de Vader komen dan door mij.* Begrijpt u die woorden?

Malte zocht zijn vaders ogen. ‘We komen hier niet verder, pa. We zitten tegenover een man die onze vragen niet wil beantwoorden, die wegduikt voor de waarheid en minachting heeft voor stervelingen zoals wij. We verdoen hier onze tijd. Zullen we gaan?’

Meisse schrok. ‘Moeten we weg? Ik begrijp niet waar je moeder blijft. Ze had er al moeten zijn.’

Buiten hield Malte stil en draaide zich naar het ommuurde complex. ‘Niemand kan bij de vader komen dan door mij. Wat bedoelt zo’n zot daarmee?’

Er was weinig dat hen bond, maar Malte wilde praten met zijn zus. Praten over vaders brein dat kwab voor kwab werd weggehapt door Pac-man, praten over een tehuis voor het restant van de man die hun vader was geweest, over de verkoop van de villa en de onverkwikkelijke dood van moeder. Aangemoedigd door een fletse voorjaarszon hadden ze afgesproken op een terras in het centrum van de stad.

Mette vroeg bedenktijd. Malte had zijn zus gevraagd naar haar fijnste jeugdherinnering en hij had een paar mogelijkheden geopperd. Haar ontslag uit het ziekenhuis bijvoorbeeld, na weer een operatie, de zomervakanties in Vergt, ritjes door het park, voortgeduwd door vader.

‘Door pa!’ was ze uitgevallen. ‘Pa schaamde zich voor me, voor het debieltje.’

Ze had een gulzige slok genomen van de *Sancerre* die met veel theater was uitgeserveerd. ‘Daar wordt niet vaak naar gevraagd’, had de serveerster een gillette geslaakt. De uitbater was voor het ontkurken naar hun tafel gekomen, had een bodem in haar glas geschonken en gewacht op lovende kritieken. Haar flauwe hoofdknik had hem gekrenkt.

‘Pa was liever de geslaagde notaris dan de liefhebbende

vader die zijn dochter meeneemt naar het park, dat was wel duidelijk, vind je niet?’

‘Kun je niet eens iets aardigs over hem zeggen? Als je heel goed nadenkt? Er moet toch iets zijn waarop je met plezier terugkijkt?’

Er rolde een druppel over haar kin, ze ving hem op en likte haar vinger schoon. ‘Als het zo belangrijk voor je is: misschien de dag waarop ik mijn bul kreeg, al haatte ik alle overdreven felicitaties. Dat zielige meisje met die vergroeide rug heeft het toch maar mooi geflikt. Fantastisch! Helaas werd het meisje nergens aangenomen en zit ze stomme lijstjes te maken in een duf kantoor. Je ontkent het, Malte, maar wij hadden geen fijne jeugd. Wat vond jij dan zo geweldig?’

‘Het is jammer dat je er zo op terugkijkt. Ik heb goeie herinneringen aan onze vakanties.’

‘Onze vakanties? Allemachtig! Elk jaar naar hetzelfde gehucht, verplicht luisteren naar Frans geneuzel en veertien dagen later ruziënd naar huis. Goh, wat een geweldige jeugd hebben wij gehad. Dat zijn twee weken per jaar, Malte. Langer kon pa niet weg van dat verdomde kantoor. De andere vijftig waren kut.’

Hoofden draaiden zich naar hun tafel.

‘Ze hadden het niet makkelijk. Mijn ongeluk, jouw handicap, ma’s ziekte. Het is niet niks waar ze doorheen moesten.’

‘Ze pasten niet bij elkaar. Punt. Ma had veel beter gekund, maar heeft zich weggecijferd voor een zwakke man. Pa wist dat, maar kon de situatie niet veranderen. Ze zaten klem en hebben hun frustraties op ons gebotvierd, botgevierd, hoe het ook moge heten. En altijd dat stomme werk, hele dagen in de papieren en je klanten naar de mond praten om te voorkomen dat ze naar de vijand lopen. O nee: naar de concullega. En ma met haar eeuwige commissies, liefdadigheid en bardiensten. Alles om het huis te ontvluchten.’

‘Ik geloof verdomd dat wij onze jeugd in verschillende gezinnen hebben doorgebracht. Ik vond het fantastisch dat

ma maatschappelijk actief was en het was knap dat pa zijn eigen *toko* runde. Ik zou het niet kunnen.'

'Omdat je een handicap hebt, net als ik. Sterker: je hebt er twee.' Ze giechelde als een pubermeisje. 'En omdat je vader is geboren met een gouden lepel in zijn mond. Hij hoefde alleen maar op de winkel te passen en zijn hand op te houden. Dat verhaal ken je toch: notarissen zitten op hun kont en wachten tot het grind knerpt. Geloof me: die studie stelt niks voor en het werk is een invuloefening.' Ze acteerde: 'Noteer hier de volledige namen van de koper en de verkoper en noteer daar het bedrag waarvoor het vastgoed van eigenaar wisselt. En vergeet de datum niet. De rest is standaardtekst. Ik heb ze gezien hoor, Malte, de modelletjes op zijn beeldscherm.'

'Goh ja, dat verhaal. Het was hard werken, Mette, neem dat van mij aan. Pa was geen hoogvlieger, op geen enkel gebied, maar hij had wel doorzettingsvermogen en op de een of andere manier wist hij een klantenkring op te bouwen en vast te houden. Ik had hem een rustige ouwe dag gegund, maar ik ben bang dat we hem binnenkort moeten opbergen in een of ander verpleeghuis of, zoals hij zelf zegt, in een gesticht. Eenzelfde gesticht als waarin opa wegwijnde. Dat besef moet vreselijk zijn. Ik vind het jammer dat jij geen mededogen kan opbrengen. Zullen we afspreken dat we hem regelmatig bezoeken in het verpleeghuis?'

'Ik word onpasselijk van kwijlende bejaarden, Malte, jij mag hem hebben. Neem hem in huis, je adoreert hem en hij is zindelijk, nog wel tenminste.'

De Sancerre tolde als een dolgedraaide steilewandrijder door haar glas. 'Ik denk dat pa niet veel verdriet heeft over ma's dood. Ze was een sterke vrouw en daar kon hij niet tegen, vooral niet na zijn pensionering. Toen zaten ze met elkaar opgescheept.'

'Je bedoelt na zijn defungeren.'

'God, ja, na zijn defungeren. Stel je voor. Neem hem zijn status niet af, zijn belangrijkste bezit.'

'Jammer dat je zo cynisch bent.'

‘Liever cynisch dan naïef.’ Ze vulde haar glas tot de rand en nam een ruime slok. ‘Wat kan het ons verdommen. Mama is dood en we krijgen haar niet terug. Wat maakt het uit hoe het is gebeurd. Geduwd, verzopen, nek gebroken... ze is weg en ik hoef niet te weten waarheen en waardoor.’

Malte verschoof zijn stoel voor een streep late zon. ‘Meen je dat echt? Als het moord was - wat ik niet geloof - dan zou ik het motief willen horen en dan zou ik willen dat de dader wegrot in een cel zonder ramen. Het verhaal van een wraakzuchtige sollicitant is lariekoek. Pa kan de weg kwijt zijn, maar daarin heeft hij gelijk. Het was een ongeluk, maar de onbeantwoorde vragen spoken door mijn hoofd, net als bij hem.’

De zon verdween, het terras liep leeg, Mette liet de fles uitdruppelen boven haar glas. ‘Is ook voor betaald’, beantwoordde ze Maltes beschaamde blik. ‘Wist jij overigens dat pa de boot heeft weggedaan?’

‘Boot heeft weggedaan?’

‘Ik zag het ding laatst varen op de plas, met een andere vent aan het roer. Stoeltje op het achterdek, zonnebril op zijn hoofd, glaasje wijn, hij had het helemaal voor mekaar.’

‘Ik weet van niks. Wie was het?’

‘Geen idee.’

‘Had je er belangstelling voor?’

‘Voor die boot? Nee hoor, stompzinnig gedoe. Het verbaasde me, dat is alles.’

‘Pa doet rare dingen, het maakt me bang. Laat jij jezelf controleren?’

‘Controleren?’

‘Opa had slechte vaten, pa heeft slechte vaten, er is kennelijk iets mis met onze vaten.’

‘Ik heb de genen van ma. Ik moet oppassen voor gladde treden.’

‘Gladde treden?’

Ze proestte het uit. ‘Humor, Malte. Humor. Niet aan jou besteed, ik weet het.’

‘Begin je daar nou weer over? Ik ben geen autist. Ik heb een milde aandoening in het autismespectrum.’

‘Noem het maar mild!’ Ze lachte schel. ‘Mijn broer is een autistische ruigpoot’, vertelde ze een passerende serveerster. ‘Pa heeft Korsakov en ik ben een mongooltje. Alleen ma was normaal, maar die verzoop in een plas. Leuk gezinnetje hè? Maar we hadden een boot en een buitenhuis in een godverlaten Frans gehucht. God, wat een slechte grap.’ Het meisje kleurde en vluchtte naar de bar.

‘Doe normaal joh’, berispte Malte haar. ‘Dat kind is nog geen twintig. Maar het blijft een bizarre kwestie. Mama valt van de trap, een ziekelijke fantast wordt ervoor veroordeeld en pa bijt zich vast in de zaak of zijn leven ervan afhangt. Maar aan jou heb ik niks, je bent dronken. Kom, we gaan. Autistische ruigpoot rijdt laveloos mongooltje naar haar gesticht.’

‘Mild laveloos!’ krijste ze. ‘Een milde aandoening in het laveloosheidsspectrum!’

De laatste gasten haalden opgelucht adem.

Van Lunteren hoefde niet te graven, hij herinnerde zich de zaak maar al te goed. ‘Moord aan de plas, appeltje-eitje. We hadden hem snel te pakken, al hielp het dat die vogelaar niet bijster slim was. Hoe is het met uw vader?’

Het speet hem te horen dat Meisses gezondheid zorgen baarde. Hij had de oud-notaris leren kennen als een wat stijve maar correcte man. ‘Hij informeerde naar mijn kwaal en naar mijn overleden vader, heel attent, maar hij was behoorlijk in de war. Op een dag schonk hij koffie in de suikerpot. Ik maakte er een grap over, vroeg of het servies aan diggelen was gevallen, maar ik kreeg niet de indruk dat humor aan hem besteed was. Het is ook niet niks als je op een dag je vrouw in het water vindt, vermoord door een gek die wraak wil nemen. Maar het werk is doorgegaan. De chef zegt het vaak: hoeren, kappers en chercheurs hebben altijd werk.’

‘Er is gereede twijfel over het bewijs voor de moord’, sprak Malte verheven. ‘Becker is een fantast.’

Van Lunteren ging verzitten. Malte maakte een denkfout, legde hij uit. ‘Wanneer is iemand een fantast? Weet u het? Weet ik het? Staat het op zijn voorhoofd?’

‘Becker is zo gek als een deur. Hij is een flagellant, een man die zichzelf geselt als boetedoening. Wist u dat?’

Van Lunteren wist het niet, maar hij was niet verbaasd. ‘Hij zal boete willen doen voor de moord op uw moeder. Ik vind dat niet gek. Een flagrant, zegt u?’

‘En weet u niet dat vrouwen vaak worden vermoord door een bekende? Blijkt uit onderzoek, lees maar na. Meestal zijn het partners of ex-partners.’

‘Had uw moeder een ex-partner?’

‘Meneer Van Lunteren, ik heb niet alle antwoorden. Mijn moeder had geen ex-partner en geen minnaar. Ze heeft een ongelukkige val gemaakt die haar het leven kostte. Becker is een zot die zich haar dood toe-eigent. Ik bedoel te zeggen dat er geen moord is gepleegd en dat er een onschuldige in de cel zit.’

‘Een val die dertig meter verder in het water eindigt is niet logisch, meneer Meisse. Woont uw vader overigens nog aan de plas? Heerlijke plek. Die rust...’

‘Het was geen dertig meter, hooguit twaalf.’

‘Vang me niet op een meter. De val was niet dodelijk, dat heeft autopsie uitgewezen. En waarom kruip je naar het water als je van de trap valt met een zware hoofdwond? Dan wil je toch naar binnen? Naar je man? Naar de badkamer om je wond te verzorgen? Daar liggen verband, pleisters, jodium, bij ons tenminste wel, in het medicijnkastje aan de muur. Ik begrijp dat het moeilijk te verkroppen is dat uw moeder slachtoffer was van een misdrijf, maar u moet eens weten hoe weinig ervoor nodig is om tegen een mes of een pistool aan te lopen. Ik kom het dagelijks tegen in mijn werk, en ik kan u verzekeren dat ik het echt niet opzoek. Het is beslist niet zo dat ik ’s morgens naar mijn werk ga met de bedoeling op die dag over zo veel mogelijk lijken te struikelen. Het is geen pretje hoor! Soms blijven de beelden je dagenlang

achtervolgen. Het is een facet van het politiewerk dat onvoldoende bekend is bij het grote publiek.’

Malte ging op zoek naar het klooster waar Becker had gewoond en gewerkt, vertelde hij. Hij moest erachter komen wat voor man Theoticus was en waarom hij het klooster had verlaten. ‘Ik zeg niet dat ik kan bewijzen dat hij de moord niet heeft gepleegd, maar misschien kom ik dichterbij de waarheid, kan ik aantonen dat hij een ziekelijke fantast is met een opmerkelijk verleden.’

Van Lunteren aarzelde. ‘Dan gaat u politiewerk doen. Het is dat de zaak is afgesloten, anders zou ik het u verbieden.’

‘Verbieden!’ hoorde Malte. ‘U bent helemaal niet in de positie om mij iets te verbieden. We leven in een vrij land en ik doe niets in strijd met de wet, lees het maar na.’ Hij wenste de diender *nog een prettige dag* en vertrok met verhoogde hartslag. Op het trottoir voor het politiebureau gleed zijn schoenzool weg.

Het pittoreske stationsgebouw van de prentbriefkaarten was een tramhalte geworden met gebroken ramen waardoorheen de wind woei. De chauffeur van de taxi op het plein keek verstoord op toen Maltes hoofd zich in zijn zijruit wroog, maar hij was bereid hem naar de genoemde bestemming te rijden; het pand van de plaatselijke nieuwsbode lag weliswaar op loopafstand, maar als hij zijn route zorgvuldig koos, zou de rit de moeite waard zijn. ‘Ik zal u netjes afzetten’, beloofde hij - de woordgrap was inbegrepen.

Een redacteur in spijkerbroek en open hemd begroette hem met een vinger op zijn horloge. ‘Trouwborst, verslaggever stad en regio. Wij spraken elkaar door de telefoon. Klopt.’ Zijn tijd was beperkt, moest Malte begrijpen; de krant ging zakken en zijn aanwezigheid daarbij was dringend gewenst. Koffie kwam in bekera.

De naam Theoticus maakte niets in hem wakker en met de congregatie was weinig mis. Geen geheimzinnige sekte die zich verschool achter hoge muren en dichte deuren. De broeders hielden zich onledig met onderwijs en de opvang van uit huis geplaatste jongens, zegenrijk werk waarvoor ze lof en waardering ontvingen van de plaatselijke burgerij. Tweemaal per jaar opende het klooster zijn deuren voor een samenzijn met buurtgenoten en dagjesmensen. Alleen het ontbreken van een brouwerij was een minpunt, veroorloofde Trouwborst zich een zouteloze grap. Op verzoek van Malte had hij de kolommen van de nieuwsbode met een digitale zoekmachine *gescand* op trefwoorden die naar het klooster of Theoticus verwezen en geheel naar zijn verwachting was de zoektocht vruchteloos gebleven. Er was de benoeming van een nieuwe broeder-overste, een jaarlijks terugkerende fotopagina van een geslaagde open dag en een kort

familiebericht over de dood van een jonge leerling. Verder had de advertentieafdeling tweemaal ruimte verkocht waarin het overlijden van kloosterlingen werd gemeld. De namen was hij vergeten, in zijn herinnering waren de leeftijden respectabel. De zoekmachine van de krant had niet aangeslagen op de naam Theoticus. Het speet hem dat hij Malte niet kon helpen, maar eigenlijk had hij dat vermoeden al per telefoon uitgesproken, dus zijn spijt was betrekkelijk. Er was hem nog een onbenullig voorval ingevallen. Een overbuurman van het klooster was midden in de nacht opgeschrikt door het blaffen van zijn hond, iets dat het beest zelden deed. Hij was naar het venster gelopen en had een man gezien die met opvallend veel bagage uit het klooster was gekomen en in een taxi was gestapt. Stront aan de knikker, wist de buurman. Of de gebeurtenis niet vroeg om een onderzoekje door de nieuwsbode en of er dan geen vergoeding voor de tipgever tegenover stond. Trouwborst had zijn schouders opgehaald en mogelijke verklaringen opgesomd, zoals een sterfgeval in de familie of een noodsituatie die om snelle herderlijke bijstand vroeg. Hij had er geen onderwerp voor de rubriek ‘Geestelijk leven’ in gezien.

‘Als je met veel bagage vertrekt is het voor langere tijd’, vermoedde Malte. ‘Of voor altijd. Misschien was het Becker.’

‘Becker?’

‘Sorry. Theoticus. Becker is zijn familienaam.’

‘Ik zou het niet weten. Hoezo?’

‘Kunt u uitzoeken wanneer het was en wie er midden in de nacht zo veel haast had om te vertrekken?’

Uitzoeken. Trouwborst plaatste zijn handen in zijn zij. Of Malte begreep wat een *job* als verslaggever stad en regio inhield. Of hij werkelijk van mening was dat de daarbij behorende verantwoordelijkheden ruimte lieten voor uitstapjes die niet zouden leiden tot kopij. De hoofdredacteur zou vragen of hij gek geworden was. Pek en veren zouden zijn deel zijn, de voedselbank wachtte. Ga naar het klooster, adviseerde hij, en vraag naar Leobardus, de broeder-overste.

Als er een scoop in zat, kon Malte altijd bellen, maar nu moest hij verder, de deadline was onverbiddeijk.

‘Het gaat mij niet om een artikel’, sputterde Malte tegen. ‘Ik wil weten wie Theoticus Becker is, ik wil een beeld van hem krijgen. Als hij inderdaad de perverse fantast is waarvoor ik hem houd, dan kan ik dat mijn vader vertellen, zodat hij rust krijgt in zijn hoofd.’

Trouwborst fronste zijn wenkbrauwen. ‘Even snel: Theoticus heeft de moord op uw moeder bekend. U vermoedt dat hij hier in het klooster zat en u denkt dat hij een fantast is. Ik zie het verhaal niet.’

‘Becker heeft bij mijn vader gesolliciteerd en verteld dat hij een uitgetreden kloosterling was. Het dossier met de sollicitatiebrief is bewaard gebleven. Zo weet ik dat hij hier zat, in dit klooster, in uw stad. Ik heb u gebeld toen ik vastliep op het internet. Becker is veroordeeld voor de moord op mijn moeder, maar mijn vader is ervan overtuigd dat hij het niet gedaan kan hebben en ik heb langzamerhand ook mijn bedenkingen. De twijfel is slecht voor zijn gezondheid.’

‘Want?’

‘Slechte vaten. Grootvader heeft een beroerte gehad, vader een paar tia’s. Het zit in de genen. Vasculaire dementie.’

‘Heftig.’

‘Mijn vader bezoekt Becker bijna wekelijks en wordt overladen met wijsheden en Bijbelteksten, maar wat hij wil horen vertelt Becker niet.’

‘Wil horen?’

‘Waarom hij de moord heeft bekend.’

Trouwborst begreep het niet. ‘Omdat hij het heeft gedaan misschien? Hij is veroordeeld!’

Journalistenlogica, vond Malte. ‘Soms liggen de feiten anders dan ze bij oppervlakkige beschouwing lijken.’

Vanachter een raam werd Trouwborst gewenkt. ‘Luister,’ zei hij, ‘als je doorstapt ben je in een half uur bij het klooster. Bel aan en vraag naar het opperhoofd. Leobardus kan je vertellen waarom er ’s nachts een broeder in een taxi stapt.’

Grote kans dat hij je niks vertelt, even grote kans dat hij het zich niet herinnert omdat het een onbenulligheid was. Kleine kans dat hij je vragen beantwoordt, maar ik wens je succes. En bellen hè! Bellen als er een scoop in zit.’

De wandeling voerde Malte over een plein met ingepakte kermisattracties, langs witgepleisterde nieuwbouwhuizen en door een walm frituurvet van snackbar *’t Huuske*. Na een half uur bereikte hij het klooster, weggestopt in een doorsneestraat tegenover jaren-vijftig huizen met schotelantennes.

‘Een taxi, zegt u? In de nacht?’ Broeder Leobardus stond hem korzelig te woord en herinnerde zich het voorval niet. Het gebeurde vaker dat kloosterlingen werden weggeroepen, soms voor een sterfgeval, een andere keer om hulp te verlenen bij gezinsproblemen, maar de broeders liepen graag, of ze gebruikten de deelfiets. Een taxi werd zelden ingeschakeld, mede vanwege de kosten. De congregatie was armlastig.

‘Hoe zeldzamer een voorval is, hoe groter de kans dat iemand het zich herinnert’, probeerde Malte. ‘Wordt zo’n oproep niet geregistreerd?’

De toon veranderde. ‘Ik zie niet in waarom ik u zou moeten vertellen wanneer en met welke reden wij de taxicentrale bellen. Zullen we vaststellen dat we uitgesproken zijn?’

‘Heeft een broeder Theoticus deel uitgemaakt van uw congregatie?’ drong Malte aan.

‘Als ik zeg dat ik geen reden zie om u te vertellen óf, waarom en wanneer wij een taxi bestellen, dan lijkt het me vanzelfsprekend dat ik u ook niet zal vertellen wie en wanneer deel heeft uitgemaakt van onze congregatie. Laat me u naar de uitgang begeleiden, u verstoort de rust.’

De broeder maakte ruimte tussen zijn nek en het knellende collaar, zijn hand reikte naar de deurknop. Gejoel van opgewonden jongens waaide het vertrek binnen. Malte besloot hoog in te zetten. ‘Theoticus heeft mijn moeder vermoord’, sprak hij met versnelde ademhaling.

Leobardus had in lachen kunnen uitbarsten. Hij had hem op de schouder kunnen slaan en hem naar de uitgang kunnen duwen. Hij had woedend kunnen worden en kunnen dreigen met brandweer, politie en hulpverleners in de geestelijke gezondheidszorg. Het had allemaal gekund, maar de broeder hield in en sloot de deur.

De Vos' handen vormden een ranke piramide. 'Zegt hij dat? Nog niet betaald? Dat is een pertinente leugen.' Hij oogde aangedaan.

'Een leugen', sneerde Malte. 'Hoe weet ik dat u geen misbruik maakt van vaders geheugenprobleem?'

De Vos zou hem de overschrijving willen tonen, vertelde hij, maar de boeken lagen bij de toezichthouder door een onverwachte controle. 'Je vader is echt de weg kwijt. Ik maak me zorgen.'

Malte verontschuldigde zich. Hij had De Vos niet mogen beschuldigen, erkende hij, maar vader had hem verzekerd dat de goodwill som niet was gestort.

'Vrij kort na de overname zelfs', preciseerde De Vos. 'Het was een hele kluif om het geld bijeen te brengen in een voor het kantoor moeilijke periode, maar je vader wilde van geen wijken weten. Ik moest betalen, het overeengekomen bedrag, en alles in één keer. Het interesseerde hem niet dat de branche in de versukkeling was geraakt. Afspraak was afspraak. Dat waren zijn woorden, keer op keer. Beetje wrang om nu te horen dat hij niet besepte...'

Malte vertelde over zijn vader, over zijn gezondheid die achteruitging, en noemde het ongewis wanneer het verval was ingetreden. De Vos sprak zijn medeleven uit en vroeg of hij kon helpen. Het klonk mat.

Maliepaard had zijn kantoor verhuisd naar een pand aan de rand van de stad, met uitzicht op een drukbezochte peuterzaal. Malte plaatste zijn fiets tegen de gevel en meldde zich per intercom.

‘Mijn vader is zijn geestelijke vermogens aan het verliezen’, opende hij het gesprek, ‘en ik vroeg me af wat daarvan de consequenties zijn voor de uitkering van de verzekeringspenningen. Kunt u mij vertellen hoe de stand van zaken is?’

Maliepaard draaide het bedrijfslogo op de koffiekopjes naar zijn bezoeker en herhaalde Maltes vraag. ‘De stand van zaken is dat het dossier gesloten is. Ik begrijp uit uw vraag dat u niet content bent met de afwikkeling en met aanvullende eisen komt, maar u bent te laat.’

Malte verslikte zich in ontkenningen. Hij was gekomen om informatie in te winnen, het was hem onbekend dat het boek gesloten was.

‘De maatschappij heeft gewacht op de veroordeling van de verdachte en heeft informatie ingewonnen over de rol van uw vader’, vertelde Maliepaard. ‘De verdachte is veroordeeld en de verdenkingen tegen uw vader konden niet worden gestaafd. Er restte de maatschappij geen andere keuze dan tot uitkering over te gaan.’ Hij legde uit dat verzekeraars wachten met uitbetalen als de doodsoorzaak onderwerp is van politieonderzoek. De maatschappij had het autopsierapport opgevraagd en vraagtekens geplaatst bij de conclusies. Bovendien hadden de talloze bezoeken van Meisse aan de gevangenis twijfel gezaaid. En het ergste was, Maliepaard boog zich over tafel, het ergste was dat het verhaal niet klopte. Iemand die dood van een trap valt, heeft geen water in zijn longen. ‘In haar longen’, corrigeerde hij zichzelf.

‘Maar uiteindelijk is het verzekeringsgeld uitgekeerd,’ concludeerde Malte, ‘dus mijn vader is vrij van smetten.’

Maliepaard loerde om zich heen, als een louche boef uit een kinderserie. ‘Er is iemand veroordeeld voor de moord en die iemand is niet uw vader. Dat klopt.’

‘De bekentenis van Becker heeft mijn vader vrijgepleit.’

‘Koffie?’

‘Hoe heeft mijn vader gereageerd?’

‘Met vloeken en verwensingen. Hij vond het schandalig dat de uitbetaling zo lang werd uitgesteld. Hij had het geld dringend nodig, vertelde hij.’

‘En dat was wanneer?’

‘Ik zou u graag de precieze datum laten zien, maar u begrijpt dat niet alles op zijn plaatst staat na de verhuizing van mijn kantoor.’

‘Ongelooflijk. Pa is echt de weg kwijt.’

‘De weg kwijt? Ik kreeg die indruk niet, maar u kunt het bij het rechte eind hebben. U moet begrijpen, meneer Meisse, dat de verzekeraar twijfels hield, maar na de veroordeling van verdachte Becker kon ze geen kant meer op. Uw vader dreigde met een gang naar de rechter, dat risico wilde men niet lopen.’

‘De maatschappij is gezwicht voor chantage.’

‘De maatschappij heeft een afweging gemaakt. Zoiets kan op een ongebruikt wc-papiertje. Links de kosten van de uitkering, rechts de kosten van een juridisch gevecht met advocaten, mogelijk verlies van de zaak en het gevaar van imagoschade. Uw vader was notaris, onrust in de beroepsgroep vond men ongemakkelijk.’

‘De uitkomst in het linker rijtje was voordeliger’, vatte Malte samen. ‘Ja graag. Iets minder suiker alstublieft.’

‘Dag jongen, met je vader. Ik heb haar laten staan bij het winkelcentrum.’

‘Nog een keer, pa?’

‘Je moeder, ze staat bij het winkelcentrum. Ik ben zonder haar vertrokken. Dat geheugen van mij...’

Handel naar bevind van zaken. ‘Ze komt wel thuis, pa. Er gaan trams en bussen. Desnoods neemt ze een taxi.’

‘Ze zal woedend zijn. Begrip jij nou hoe dat komt? Ik was in gedachten, maar je moeder laten staan...’

‘Wil je dat ik haar ga zoeken?’

‘Je moeder is gecremeerd, er is niets meer te zoeken, behalve een paar miljoen deeltjes as. Ga d’r maar aanstaan.’

Gülcher bracht geen verlichting. Hij had begrip voor Maltes bezorgdheid, en ja, het aftakelingsproces ging snel. Zo snel had hij vasculaire dementie zich niet eerder zien ontwikkelen. Of vader zijn medicijnen wel met regelmaat tot zich nam.

De stank in de behandelkamer riep herinneringen op. Malte had er vaak gezeten, vooral na zijn ongeluk. Het manshoge skelet dat hem vroeger rillingen bezorgde, stond bestoft en machteloos in een hoek, nog altijd dood. Hoe lang zijn vader nog zelfstandig kon blijven wonen, wilde hij weten. En of hij erfelijk belast was met de aandoening. Hij verontschuldigde zich voor zijn vragen. Gülcher moest niet de indruk krijgen dat hij zich meer bekommerde om zijn eigen welbevinden dan om de gezondheid van vader, maar hij maakte zich zorgen. Volgens Gülcher was er zeker sprake van een verhoogd risico nu zowel zijn vader als zijn grootvader waren getroffen, maar het proces kon worden uitgesteld bij de inname van de juiste medicijnen in de juiste dosering. Hij schreef graag een recept voor Malte uit. En vader moest naar een instelling, dat was onontkoombaar. Gülcher durfde geen termijn te noemen, maar de ziekte vertoonde zoveel onverwachte progressie dat het niet lang meer zou duren eer zelfstandig wonen onverantwoord was. Op enig moment zou vader niet meer kunnen lopen en zou hij zijn spraakvermogen verliezen. De oud-notaris zou inderdaad eindigen zoals zijn vader, als een kasplant in een verpleeghuis. Malte deed er goed aan zich te oriënteren op de mogelijkheden. Een tehuis in een bosrijke omgeving buiten de stad had Gülchers voorkeur, vanwege de frisse lucht en de ruime parkeergelegenheid. En over frisse

lucht gesproken: het was noodzakelijk dat vader zou stoppen met zijn ongezonde gewoonte. ‘In de meeste instellingen is het zelfs verboden’, waarschuwde hij.

Leobardus verontschuldigde zich voor de gemorste koffie. ‘Ik zie dat ik u een voetbad heb gegeven. Kennelijk heb ik gebeeft, pas op met drinken.’ Malte wapperde het voorval weg en dankte voor het aangereikte Mariakaakje. De suiker sloeg hij af. ‘Ik probeer te wennen aan zwarte koffie.’

‘Die strijd heb ik opgegeven.’

Leobardus verdunde zijn koffie met melk en suiker en roerde met overgave. ‘Waar waren we?’

‘Bij Theoticus. Broeder Theoticus.’

‘Die uw moeder heeft vermoord.’

‘Die de moord op mijn moeder heeft bekend en ervoor is veroordeeld.’

‘Dat is anders?’

‘Een bekentenis en een veroordeling houden niet in dat iemand echt de dader is. Een veroordeelde kan verward zijn en politie en justitie maken fouten. Het feit dat mijn vader dementeert compliceert de zaak.’

De lepel stopte. ‘Een mensonterende ziekte. Treurig dat de wetenschap nog geen afdoende medicatie heeft ontwikkeld. Een mens vraagt zich soms af waarmee men bezig is in die laboratoria.’ Hij hervatte het roeren. ‘Maar ú bent niet dement.’

‘Er zijn nog geen hoopgevende onderzoekresultaten voor zo ver ik weet, maar daar gaat het nu niet om. Mijn vader had vanaf het eerste moment twijfels over de doodsoorzaak van zijn vrouw en de rol daarin van Theoticus - of Becker, zoals zijn familienaam luidt, dat zult u weten. Ik heb inmiddels vergelijkbare twijfels en ik probeer te achterhalen wat voor man Theoticus is.’

‘Met welk doel? Nieuwsgierigheid of probeert u hem vrij te pleiten?’

‘Wij zijn rechtschappen mensen. Recht en rechtvaardigheid spelen een belangrijke rol in onze levens. Voor die bureaulamp zou mijn oom Fred overigens belangstelling hebben.’

‘Die lamp?’ Leobardus’ stoeleuning kraakte vervaarlijk. ‘Van lampen heb ik geen verstand, voor mij zijn het gebruiksartikelen. Oom Fred, zegt u? Ken ik die? Speelt hij een rol in het verhaal?’

‘Ik meen zelfs dat ze notarislampen worden genoemd. In een antiekzaak betaal je er veel geld voor. Dat wil zeggen: voor een originele, er zijn veel goedkope imitaties in omloop.’

‘Recht en rechtvaardigheid, zegt u. Schuld en boete. Ik neem aan dat u troost zoekt in de bevestiging dat uw moeder is gestorven door een noodlottig ongeval en niet door de hand van een moordenaar.’

‘Waarom moest Theoticus de orde verlaten?’

‘Broeder Theoticus was een godvruchtig mens. Een man voor wie het dienen van de Heer het hoogst haalbare was, een opdracht voor het leven.’

‘Had hij gezondigd tegen de regels?’

‘Het kloosterleven paste hem. Hij diende de Heer zoals wij van hem vroegen en zijn pupillen droegen hem op handen. Beschadigde zielen kregen heling en hun schoolprestaties verbeterden miraculeus. Mensen als Theoticus zijn schaars. Het was lovenswaardig hoe hij zich wegcijferde voor de noden van kinderen met een kras op hun ziel.’

‘Ik heb gelezen over flagellanten. Was Theoticus een flagellant?’

‘Flagellanten waren fundamentalisten die in de Middeleeuwen door Europa trokken. Ze geselden zichzelf om Gods genade af te smeken. Daarnaast verspreidden ze de pest en zetten ze christenen en joden tegen elkaar op, maar dat terzijde. Het Concilie van Konstanz veroordeelde hen. In de huidige tijd wijst de Moederkerk zelfkastijding af vanwege het gevaar van uitwassen. Voor Theoticus was de leer van het Vaticaan de enig juiste.’

‘Toch moest hij weg.’

‘Een congregatie is geen penitentiare inrichting. Het staat eenieder vrij terug te keren naar de burgermaatschappij op elk gewenst ogenblik, met elke zelfgekozen snelheid. Ieder mens kan daarvoor hem moverende redenen hebben, redenen die uitsluitend de betrokkene aangaan.’

‘Was zijn vertrek gedwongen?’

‘Er zijn geen pogingen ondernomen hem op andere gedachten te brengen, als u dat bedoelt.’

‘Hij vertrok als een dief in de nacht.’

‘Kloosterlingen hebben behoefte aan rust. Broeder Theoticus wilde de gemeenschap niet belasten. Tot aan zijn vertrek gingen zijn zorgen uit naar de medemens, niet naar zichzelf. Het valt me op hoe direct u bent in uw benadering. Heeft u dat in het leven veel verder gebracht? Laat uw koffie niet koud worden.’

De keuken was opgeruimd, de kamer oogde ordentelijk. Malte liet zich in het koude leer van de Leolux vallen en dankte zijn vader voor de geserveerde koffie met koek. Op de eettafel zoemde een nieuwe laptop.

‘Wat zie ik, pa? Modernisme?’

‘Soms luistert je ouwe vader naar je. Tevreden? Ik heb de papieren krant opgezegd en een digitaal abonnement genomen. Handig hoor. En veel goedkoper.’

‘Respect!’

‘Je hebt een baard! Accepteert je kennissenkring dat?’

‘Niet zo cynisch, pa. Dat verdien ik niet en het past je niet.’

‘Is dit een beleefdheidsbezoek of kom je kijken hoe het met je seniele vader is gesteld?’

‘Dat laatste, pa. En ik kom informeren of de goodwill van De Vos al binnen is. Ik weet dat je daar slapeloze nachten van hebt.’

‘Had ik al verteld dat ik de boot heb weggedaan?’

‘De boot weggedaan? Hoe dat zo?’

‘Je weet hoe het gaat. Alle notarissen in de ring had een boot, dus wij moesten er ook een. Maar hoe vaak hebben we ermee gevaren? Francien vond het vanaf het begin al flauwekul.’

‘Francien?’

‘Je moeder vond het leuk om bardienst te draaien in het clubhuis, maar dobberen op de plas vond ze saai. Maar waarom vertel ik dit?’

‘Je noemde haar Francien.’

‘Ze wilde de zee op, varen door het Kanaal, naar Normandië, de Engelse zuidkust, maar daar was het scheepje niet op gebouwd, en ik was geen held, ik geef het toe. Ik deed

het in mijn broek toen we met de boot van Puttkammer door storm werden overvallen voor de Bretonse kust. Moeder niet. Die greep het roer en had de tijd van haar leven. Later zei ze dat ze op een schip geboren was, maar dat loog ze. Ze kwam van een...'

'Ik ken het verhaal pa. Aan wie heb je hem verkocht?'

'Verkocht?'

'De boot.'

'Aan Bravenboer van 23, die failliete scheepbouwer.'

'Goeie prijs gekregen?'

'Ik ben tevreden en hij is er blij mee. Het zijn maar spullen, jongen.'

'Denk je nog over verkoop van de villa?'

'De villa wordt oud, net als ik, er gaat te vaak iets kapot. De verwarming verliest water en ik weet niet waar, ik zie de loodgieter vaker dan mijn kinderen en ik betaal me blauw aan die beunhaas, maar hij zegt dat hij niets kan vinden. Toch moet er ergens een lek zitten, water uit een cv verdampt niet zomaar.'

'Tijd om de boel te verkopen?'

'Ik denk aan verhuizen. Naar een appartement in de binnenstad, iets kleins, iets veilig, met een portier of een conciërge, maar als je de vraagprijzen ziet...'

'Ik vind je behoorlijk helder vandaag. Merk je dat zelf ook?'

'De ene dag is de andere niet. Morgen om deze tijd kan ik je naam kwijt zijn. Gülcher zegt dat het langzamer gaat als ik mijn pillen slik, maar als je geheugen hapert vergeet je ook je pillen.'

'Zal ik je helpen om iets te vinden? Een plek waar ze je een beetje in de gaten houden?'

'Ik begrijp wat je bedoelt. Wordt het erger?'

'Niet zoals ik je vandaag meemaak. Daarom ben ik zo benieuwd waarom je mama Francien noemde.'

'Dit zijn de goeie dagen, Malte, de goeie dagen. Maar ze worden schaars. 's Nachts zie ik je grootvader, hangend

in zijn rolstoel, tong uit zijn mond, kleren bevuurd, tot niets in staat. Dat is mijn schrikbeeld. Dan kan ik de slaap niet vatten.’

Ze dekten de tafel en aten van de *ajam semoer* die Malte had meegebracht van de goed aangeschreven toko op de kade. Meisse had weinig trek, vertelde hij. Lamendig schoof hij de *saté kambing* over tafel in Maltes richting. Bij het vallen van de avond namen ze afscheid.

‘Hou je goed, pa. Maak je niet te veel zorgen, maar we moeten een keer doorpraten over de voordelen van een appartement met verzorging. De villa is te groot voor een man alleen.’

‘Neem mee’, wees Meisse op het restant van de maaltijd. ‘Scheelt je een dag koken. Hoe noemen ze dat ook weer?’

‘Een doggy bag.’

‘Een doggy bag. Ik zal het er met je moeder over hebben. Zij is erg gehecht aan de plas. En aan mij. Het was liefde op het eerste gezicht, zei ze in het clubgebouw. Dat zegt zo’n vrouwtje niet voor niets.’

Bij het tuinhok wachtte een schim. Malte herkende scheepbouwer Bravenboer, maar tot een gesprek kwam het niet. Gelokt door de geur van saté kambing en nummer 42 van de toko op de kade maakte een hond zich los uit het struikgewas en stortte zich met overgave op Malte en zijn doggy bag. De *Hound of the Baskervilles*, zag hij, de Dobermann van Bravenboer. ‘Haal dat kreng weg’, schreeuwde hij. ‘Dat monster vreet mijn nasi op!’

Lachend opende Bravenboer het hek. ‘Maak je niet druk, Bruno is een speelse hond die wil ravotten, maar jullie reactie roept zijn agressie op.’

‘Lekker,’ wees Malte naar het grind, waar zijn maaltijd at random was uitgeserveerd, ‘dat wilde ik morgen eten. Kan ik weer naar de toko. Moeder had gelijk, het is asociaal om die bakbeesten los te laten lopen.’ Vloekend veegde hij de zoetzure saus bijeen.

‘Prachtige dag, vind je niet? Adem in, ruik de lente!’ Katz zong zijn zinnen, begeesterd door het feest van de verrijzenis dat aanstaande was. Hij was druk met versieren van zijn kerk voor het naderende paasfeest en was op zijn hoede. Hij herinnerde zich hoe Malte hem had bejegend na afloop van Gilda’s uitvaart, maar hij schreef het vergevingsgezind toe aan de spanning van het ogenblik. Malte moest begrijpen dat hij op een ongelukkig tijdstip binnenviel, maar als hij wilde helpen met versieren stond de kerkdienaar open voor een kort gesprek; of Malte dan wilde accepteren dat hij zich vanaf de bovenste sport van zijn ladder tot hem richtte, ‘niet ongewoon voor een prediker’, veroorloofde hij zich een grap.

Malte wist dat hij in het krijt stond bij de geestelijke en verontschuldigde zich uitvoerig voor zijn eerdere gedrag (‘Ik was mezelf niet in die periode’) en prees royaal de aangebrachte decoratie.

‘Mijn ouders hebben me niet het cadeau van het geloof gegeven,’ fleemde hij, ‘maar ik kom graag in uw kerk. Mijn moeder had hetzelfde. Misschien heeft het te maken met onze behoefte aan geborgenheid, aan samenzijn met anderen en aan het besef dat er meer is dan ons dagelijks gedoe. Ik zou bijna zeggen dat ik het mis.’

Katz hield de handrem aangetrokken. ‘Fijn te horen, Malte. Hoe gaat het met je? Pas op, ik laat mijn mandje zakken.’

‘In de war, meneer pastoor. In de war. Ik probeer een beeld te krijgen van de omstandigheden waaronder mijn moeder overleed. Er is een man veroordeeld voor een moord die hij niet gepleegd kan hebben. Sterker: er was geen sprake van moord.’

Katz wankelde maar hield zich staande. ‘Het kost moeite onze sterfelijkheid te aanvaarden, Malte. Zeker als de dood zich in onze ogen voortijdig aandient, of, zoals in het geval van jouw moeder, op een wijze die ons niet aanstaat. Maar het is aan de Heer en aan niemand anders om te bepalen wanneer en op welke wijze hij zijn dienaar of dienaars tot zich roept. Op een dag zul je het een plaats kunnen geven en

er vrede mee hebben. Wil je die bos aanreiken, die narcissen? Geel is de kleur van geboorte en verrijzenis. Dank je.'

Malte talmde. 'Ik weet dat mijn vader geen vaste bezoeker van uw kerk was, maar ik vroeg me af of hij ooit met u heeft gesproken over de dood van mijn moeder. Over zijn rol daarin bijvoorbeeld, hoe klein ook.'

'Over zijn rol erin?' Katz verstijfde. 'Je vader was slachtoffer, hij verloor zijn vrouw.'

'Huisarts Gülcher suggereert...'

'Jozef Gülcher? De man die zo uit zijn mond stinkt dat patiënten spontaan in katzwijn vallen? Ik neem hem niet serieus en dat zou jij ook niet moeten doen. Wat je vraagt is of je vader gebruikmaakte van het sacrament van de biecht. Als dat al zo zou zijn, Malte, en dat weet je, dan ben ik gehouden aan het *sigillum*, het biechtgeheim, een onlosmakelijk deel van het sacrament. De boeteling belijdt zijn zonden, de biechtvader legt een penitentie op en geeft de absolutie met de woorden *ego te absolvo a peccatis tuis in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti*. Daarmee is de zondaar verlost van zijn zonden en kan hij voort met een schone lei. De keerzijde is dat niemand zal weten wat hij op zijn kerfstok heeft, buiten, vanzelfsprekend, de Heer en de biechtvader. Alleen in het geval van een ernstig vergrijp zal de biechtvader de boeteling adviseren naar buiten te treden met zijn zonden om de juridische gevolgen van zijn daad te accepteren, maar meer dan een advies zal dat niet zijn. Overigens komen mij weinig doodzonden ter ore. Gelukkig, zeg ik erbij, want ik zou het als een last ervaren. Doorgaans gaat het om pekelzonden, je kent ze nog wel uit je jeugd: ik heb mijn zusje gepest, ik heb op vrijdag een plakje leverworst gegeten, dat soort dingen. Met een penitentie van drie Weesgegroetjes en een Onzevader werd je heengezonden en kon je de paasviering met opgeruimd gemoed tegemoet zien. Een overbemeten straf naar mijn mening, maar onderdeel van het ritueel.' Katz schrok. 'Ik ratel maar door, terwijl het werk zich opstapelt. Mag ik die tulpen van je? Die rode? Feestelijk zijn ze, hè?'

‘De kerk wordt mooi, eerwaarde’, complimenteerde Malte de pastoor. ‘Echt feestelijk. Maar ik stap weer eens op. Ik begrijp dat u bent gebonden aan uw biechtgeheim, dat had ik kunnen weten. Sorry dat ik u heb lastiggevalen.’

Zijn wandeling naar de uitgang voerde hem langs de staties van de Kruisweg, Jezus’ lijdensweg. ‘Schuld en boete’, riep Katz hem na vanaf zijn ladder. ‘De getuige die de zondaar niet behoedt voor zijn zonde, is er deelgenoot van. Hopelijk zie ik je zondag in de Paasmis!’

Koffie spetterde op zijn overhemd, hij schrok van de vloek die hem ontsnapte. Schuldbewust zocht hij Leobardus’ ogen, maar zijn gastheer knikte vaderlijk. ‘Even voorwassen in zo’n middel met enzymen. Onze wasserij heeft er goeie ervaringen mee.’

‘Het is mijn enige nette overhemd, cadeau gekregen van mijn moeder voor mijn dertigste verjaardag’, excuseerde Malte zich. ‘Ik ben er zuinig op.’

Leobardus wees op het voetbad. ‘Er bleef koffie hangen aan de bodem van het kopje, een vallende druppel spatte op je overhemd. Ik zou met plezier de wasserij van de congregatie aanbevelen, maar ik veronderstel dat je de thuisreis niet met onbedekt bovenlijf wil aanvaarden.’

‘Ik hoop dat enzymen ook kouwe koffie lusten,’ antwoordde Malte, ‘maar we hadden het over Theoticus. Hij was een modelmonnik die uit uw gemeenschap vertrok om hem moverende redenen, niet omdat hij de regels had overtreden, is dat het verhaal?’

‘Theoticus was een broeder met een groot hart.’

Malte begreep dat zijn zoektocht doodliep in Leobardus’ labyrint. ‘Wilt u weten wat er met mijn moeder is gebeurd?’ vroeg hij daarom.

Leobardus knikte vriendelijk. ‘Naar wie wil vertellen zal ik luisteren.’

Malte vertelde. Over de trap van het boothuis, over de onfortuinlijke val en de bekentenis van Theoticus. Leobardus

kende het verhaal vaag, zei hij. Hij had erover gelezen, het nieuws over de rechtszaak had de kranten gehaald. ‘En nu wilt u van mij horen waarom Theoticus een moord bekend die hij niet heeft gepleegd.’

‘Ik heb vragen. Ik zoek antwoorden waar ik die kan vinden.’

‘Misschien heeft Theoticus de moord wel degelijk gepleegd. De politie heeft onderzoek gedaan, er waren getuigen, hij heeft bekend, hij had een motief en hij is veroordeeld. Waarom twijfelt u?’

Malte schrok. ‘Zegt u dat Theoticus een moordenaar zou kunnen zijn? Een broeder die diende in uw congregatie? Een man van God?’

‘De belangrijkste voorwaarde voor kennisvermeerdering is het stellen van vragen, ook lastige.’

‘Ik bezocht Theoticus in de gevangenis en ontmoette een verwarde man. Mijn moeder is niet vermoord, ze is gevallen. Mijn vader heeft haar gevonden en is ervan overtuigd dat er sprake was van een ongeluk. Ze is gestorven aan haar verwondingen of ze is door een noodlottig toeval in het water beland en verdronken, die dingen gebeuren. Gruwelijk, maar uiteindelijk kan ik daar vrede mee hebben. Niet met moord, niet met een zot die claimt haar moordenaar te zijn. Weet u iets over de geestesgesteldheid van Theoticus? Heeft hij een psychiatrisch verleden?’

Stoelpoten krasten over de houten vloer. ‘Uw beperkte denkwereld baart mij zorgen, maar kan ik u verleiden tot een nieuw kopje koffie? Zonder voetbad deze keer?’

Hij was stil geweest en ze had het opgemerkt, Annefien of Suzan, met haar vrouwelijke intuïtie en inlevingsvermogen; ze had de gebruikelijke vragen gesteld over hoofdpijn, griep en verkoudheid. Hij had nee geschud en volhard in zijn zwijgen. De kleine was huilerig, er stond een tand op doorbreken. Het gedreun had hem gestoord, maar hij had niets gezegd. Hij had iets kunnen opmerken over de bloemkool, die om een kerriesausje vroeg, maar hij at en liet het zo.

‘Iets op je werk?’ had ze gevraagd. ‘Druk? Moeilijke zaak? Zit de commissaris op je nek?’ Uiteindelijk had ze hem gevraagd of het met háár te maken had. Hij was de laatste tijd in zichzelf gekeerd, alsof hij achter een gordijn zat, met zijn eigen gedachten, onbereikbaar voor haar. Als hij het niet meer zag zitten moest hij het zeggen. Maar dan moest hij ook eens naar zichzelf kijken. Hij was al lang niet meer de Lammert op wie ze verliefd geworden was, de Lammert van die dag op de kermis. Ze was naar de keuken gelopen en had gesnikt. Hij had haar niet gehoord.

Ringtone Deining. Van Lunteren. Met een *vraag*. Hij herinnerde zich Maltes voornemen. Of de speurtocht iets had opgeleverd. Malte aarzelde. ‘U overvalt me. Waarom zou ik u dat vertellen? Zei u niet dat het dossier gesloten was?’

‘Persoonlijke interesse. De zaak laat me niet los.’

‘Dus u belt niet met een verbod?’

De lijn kraakte. ‘O ja, daar was u zo boos over. Maar u spreekt met Lammert van Lunteren, niet met rechercheur Van Lunteren.’

De twijfel bleef. ‘Wat heeft het voor zin u te informeren? Hebt u plannen om de zaak te heropenen?’

‘Dat is onmogelijk, meneer Meisse. Hooguit als er sterk

nieuw bewijs op tafel komt, en dan nóg. We zitten met een bekentenis, een motief, gelegenheid en een getuige.’

‘Een getuige die zijn verklaring heeft ingetrokken, weet u nog? En Becker is een zielige fantast, zijn bekentennis stelt niks voor.’

‘Dat kan allemaal waar zijn, meneer Meisse, maar de rechter heeft gesproken en is geen hoger beroep ingesteld om zijn oordeel te toetsen.’

‘Wat is uw belang dan nog?’

‘Nieuwsgierigheid, persoonlijke nieuwsgierigheid. Net als u en uw vader vind ik Becker een rare kwast, ik was domweg benieuwd of u iets te weten was gekomen over zijn verleden. Het grote publiek heeft er weinig weet van, maar politiewerk stoelt voor een belangrijk deel op intuïtie en psychologie. En wij zijn mensen hè, mensen zoals iedereen.’

‘Goh’, zei Malte. ‘Ik ben niet veel verder gekomen dan dat Becker een voorbeeldige broeder was en dat hij uit eigener beweging is opgestapt. Wel op een vreemd tijdstip: midden in de nacht. Tenminste...’

‘Midden in de nacht! Dat op zichzelf is al verdacht. Kent u die uitdrukking? Vertrekken als een dief in de nacht?’

‘Ik vind het ook eigenaardig, maar wat is de waarde van dit alles als er geen kans is op herziening van het vonnis? Voor mijn vader en voor mij ligt het anders: wij willen weten hoe onze vrouw en onze moeder aan haar einde is gekomen.’

‘Een rechercheur is ook een mens, een mens met verwachtingen, dromen en angsten, met twijfels en onzekerheden. Het zou goed zijn voor mijn gemoedsrust als ik de zaak kon afsluiten; als mens, als politieman ben ik klaar.’

‘Dat zei u. Kent u Katz?’

‘Katz?’

‘Pastoor Katz van de katholieke parochie. Hij leidde de herdenkingsdienst en deed de uitvaart van mijn moeder.’

‘Zegt me niks, maar vertel.’

‘Ik was benieuwd of mijn vader ooit met hem over de dood van mijn moeder heeft gesproken. Het was een korte

ontmoeting, want Katz was bezig met het aanbrengen van versiering voor het naderende paasfeest, maar toen ik vertrok riep hij me iets na. Iets over getuigen die een zondaar niet tegenhouden. Zij waren ook schuldig aan de zonde, of zoiets. Daar moest ik over nadenken.'

'Ja, dus?'

'Ik weet het niet, maar kent u het gevoel dat iemand je iets probeert duidelijk te maken zonder het te precies benoemen? Omdat hij ergens door wordt tegengehouden?'

'Op de academie werd ons geleerd dat het om feiten gaat en om niets anders. Gevoel is iets voor vrouwen in de overgang, zei mijn opleider. Ik ben zelf geneigd om iets als intuïtie wel een rol te laten spelen, ook al word je er vaak door afgeleid. Wat zou die predikant u dan duidelijk willen maken?'

'Priester. Katz is een priester. Maar dat terzijde. Ik heb de antwoorden niet, meneer Van Lunteren. Advocaten, journalisten, notarissen, artsen, priesters, allemaal beroepen ze zich op dat verdomde zwijgrecht als de grond hun te heet onder de voeten wordt, maar waarom zegt zo'n man zoiets?'

'Zal ik hem eens aan de tand voelen? Wij hebben manieren om mensen aan het praten te krijgen. Het zou me wat wezen als we de verkeerde hebben opgesloten.'

Malte twijfelde. Waarom vertelde hij zo veel aan een politieman die hem niet bijster intelligent leek en die niet zou vertellen wat hij met zijn informatie zou doen.

'Uw koffie. Hij heette Bas, we noemden hem kleine Theo, naar... u begrijpt het. Hij kwam van een boerderij, uit een naburig dorp. Kleine Theo stotterde en was klein voor zijn leeftijd. Vandaar eh... enfin, dat hoeft ik u niet uit te leggen. Zijn ouders waren geestelijk minderbedeeld en konden niet voor hem zorgen. Broeder Theoticus nam de jongen onder zijn hoede en boekte geweldige resultaten. Binnen het jaar nam het stotteren af en werd kleine Theo een spontane, geliefde leerling met goede schoolprestaties.'

‘Ik voel hem aankomen.’

‘U voelt hem aankomen?’ Leobardus pauzeerde. ‘Zo’n opmerking illustreert de ziekte van deze tijd. Mensen zijn vooringenomen en spelen voor eigenrechter. Zal ik voortgaan?’

‘Kleine Theo overleed.’

‘Kleine Theo overleed. Hartfalen. Een aangeboren afwijking die ons en onze huisarts was ontgaan. Theoticus was ontroostbaar. Hij voelde zich verantwoordelijk voor de jongen en vond dat hij had gefaald. Ik kon hem dat niet uit zijn hoofd praten. Niemand kon dat.’

‘Daarom moest hij weg.’

‘Niemand wilde dat hij vertrok. Tot ons verdriet en onze onmetelijke zorg ontdekten wij de ochtend na zijn vertrek de lege kamer. U begrijpt wat wij vreesden. Na een maand ontving ik een brief. Broeder Theoticus verontschuldigde zich voor zijn falen en voor zijn abrupte vertrek, maar hij kon niet leven met de wetenschap dat hij een hem toevertrouwd jong leven niet had kunnen beschermen. Theoticus hield van kleine Theo zoals liefde is bedoeld, liefde waarin macht en lust geen rol spelen. Hij gaf de jongen eigenwaarde en begeleidde hem op het moeilijke pad naar adolescentie. Hij zag het als zijn door de Heer opgedragen levenstaak. De plotselinge dood van kleine Theo rekende hij zichzelf aan. Maar laat uw koffie niet koud worden - en pas op voor uw overhemd.’

De keukendeur viel dreunend in het slot, ramen trilden in hun spouwing. ‘Loodgieters!’ daverde het door de woning. ‘Rekenen kunnen ze, maar repareren ho maar.’ Malte moest het doen. Malte moest komen, met *nasi koening* van de goed aangeschreven toko op de kade. Hij moest vertellen over zijn bevindingen in het klooster. Hij had te weinig met zijn zoon gepraat. Eerst was er het kantoor, daarna Maltes ongeluk en zijn vertrek uit de villa om te studeren en te werken, zoals alle kinderen doen, maar andere kinderen stichtten een gezin

dat tijd en aandacht vergde. Malte had geen vrouw en geen gezin, hij bewoonde een kleine flat en had tot aan zijn ontslag overzichtelijke werktijden. Wat zou hij van zijn vader weten als hij er niet meer was? Hij had verteld over opa, over de oorlog en de beeldentuin, maar wat wist de jongen van zijn vaders jeugd in Altera Pars, van zijn dromen, van de pesterijen door de knechten van de boerenhoeves en van oma en haar slechte invloed op haar man en het gezin? Het was een nare gedachte dat hij Malte zou achterlaten met vragen waarop geen antwoorden kwamen. Nu kon het nog. Hij zou er die avond mee beginnen. Maar eerst moest Malte vertellen.

Hij was er klokslag zes uur, in elke hand een plastic tas. ‘Die piepen we straks even op, pa’, riep hij opgewekt. ‘Nasi koening, je favoriete hap, en nasi rames met extra saté. Smikkelen en smullen.’

‘Wil je eerst de kraan repareren? Ik word gek van het druppelen.’

‘De kraan repareren? Daar heb je toch een loodgieter voor? Ik ben niet handig pa, dat weet je. Ik heb bovendien geen gereedschap om het te doen. Wat is er mis met je loodgieter?’

‘Ik zal je vertellen wat er mis is met mijn loodgieter. Mijn loodgieter is virtuoos op de computer, maar een minkukel met de waterpomp tang, dát is er mis met mijn loodgieter. Jij kan toch wel een kraan repareren? Hoe doe je dat thuis?’

Maltes bevindingen bij Leobardus overtuigden Meisse niet. ‘Je gelooft toch niet dat die man uit vrije wil vertrokken is? Ze houden daar iets achter. Heb je goed doorgevraagd? Becker heeft iets op zijn geweten en moest vertrekken. Ze houden hem de hand boven het hoofd, in elk geval die Leobardus. Je had door moeten vragen, vragen wie de dood van dat kind heeft vastgesteld, eisen dat je het autopsierapport te zien kreeg. Hij komt ermee weg, jongen. Let op mijn woorden: hij komt ermee weg.’

‘Maak je niet druk, pa. Waarmee zou hij moeten wegkomen? Hij zit vast. Laat het rusten. Iets anders: ik

heb De Vos en Maliepaard gesproken en ze vertelden me dat zowel de goodwill som als het verzekeringsgeld zijn overgemaakt, lang geleden al. Het geld zou op je rekening hebben gestaan toen je nog klaagde dat ze niet betaalden. Kun je dat verklaren?’

‘Verklaren? Moet ik me tegenover mijn zoon verantwoorden? Vraag je nou je vader of hij in zijn ordners gaat zoeken naar een overschrijving? Je mag kijken hoor, dan zie je meteen dat ik er belabberd voorsta.’

‘Ik hoef je saldo niet te zien, pa. Het gaat me niet aan wat je met je geld doet, maar ik vraag of het klopt dat ze hebben betaald, zoals ze beweren. Je maakte je daar behoorlijk druk om en misschien was het voor niets. Het kan toch zijn dat de dood van mama je meer heeft aangegrepen dan je beseft en dat er dingen aan je aandacht zijn ontsnapt? Je geeft zelf toe dat je de laatste tijd vergeetachtig bent.’

De kraan lekte, de klok tikte, Meisse schoof het volle bord van zich af en stond op. ‘Ik hoef niet meer. Als jij het restant wil hebben moet je het maar in een tokkie bek doen.’

‘Ben je kwaad?’

‘Ik dacht dat we zouden praten over Becker, over dat klooster en over mijn jeugd in Altera Pars. In plaats daarvan kom je mij beschuldigen van... van... van wát eigenlijk?’

‘Van vergeetachtigheid, pa. Maak er niet zo’n punt van.’

‘Als je moeder nog zou leven...’

‘Wat dan, pa?’

‘De kroepoek mag je ook hebben, je weet dat ik geen MDF eet.’

‘Je maakt je te druk, ik vroeg me alleen af...’

‘Je moet je niks afvragen. Als je me niet gelooft, moet je naar die diender gaan. Die heeft alles uitgezocht, die geloofde me. Hij wel’

‘Wat geloof ik dan niet?’

‘Weet ik veel! Mijn hersens laten me in de steek, precies als bij je opa. Het is goed dat je moeder dood is, anders stopte ze me ook in een gesticht.’

‘Wat zeg je nou voor raars?’

‘De waarheid, jongen. Niets dan de waarheid. Het wordt tijd dat je die eens hoort, ik ben door het oog van de naald gekropen.’

Gülcher humde toen Malte hem het verhaal vertelde. De arts beloofde Meisses dosis te verhogen, maar waarschuwde dat er grenzen waren aan de mogelijkheden van de medische stand en de farmacie. Of hij al een goed tehuis voor vader had gevonden.

Malte vertelde hem hoe moeilijk hij het vond zijn vader op te bergen. Op dagen was hij helder als in zijn beste jaren; afscheid nemen van de villa zou hem zwaar vallen en het aftakelingsproces versnellen, bezwaren die Gülcher wegwuifde. De kwaliteit van verzorgingshuizen mocht er wezen, Meisse zou worden opgenomen in een liefderijke, veilige omgeving, waar hij kon converseren met gelijkgestemden en waar hij bijtijds zijn medicatie en gezonde voeding kreeg.

Malte beloofde het advies in beraad te houden. Intussen zou hij zijn vader zo vaak bezoeken als hem mogelijk was. Bij de deur van de spreekkamer pakte Gülcher hem bij de schouder. De dood van Gilda hield hem nog altijd bezig. Gilda was verdronken in de plas en hij had sporen van een schermutseling gezien. ‘Daar is volgens mij nooit iets mee gedaan.’

‘U verdenkt mijn vader nog altijd, is het niet?’

Gülcher plukte een pluisje van zijn revers en tuitte zijn lippen. ‘Ik moet bekennen, Malte, dat ik mijn bedenkingen had, en dat het autopsierapport mijn aarzeling bevestigde. Gilda werd door je vader gevonden, in jullie tuin en als vrouwen worden omgebracht, is de partner vaak de dader. Ik weet niet of je ouders een goed huwelijk hadden, maar ik ken je vader als een driftige man, die onredelijk kan zijn. Vasculaire dementie leidt soms tot karakterverandering, maar een plotselinge uitbarsting van geweld is onwaarschijnlijk, ik

heb er in elk geval geen aanwijzingen voor gevonden in de vaklektuur. Enerzijds heb ik dus twijfels, aan de andere kant zijn geen aanwijzingen dat je vader in directe zin betrokken was bij de dood van je moeder.’

‘Gelukkig maar’, zei Malte. ‘De dood van mijn moeder is erg genoeg, moord zou verschrikkelijk zijn, maar mijn wereld stort in als blijkt dat mijn vader de dader is.’

Gülcher begreep het. Of Malte misschien een receptje wilde tegen spanningsklachten, het waren per slot van rekening hectische tijden.

Van Lunterens wijsvinger tikte ritmisch tegen zijn samengeperste lippen. Zeker, er waren Gülchers twijfels en het autopsierapport, er was het mysterie van het verdwenen verzekeringsgeld en de zoekgeraakte goodwill, en zeker, Meisse zou baat hebben bij de dood van zijn vrouw, maar dat alles wilde niet zeggen dat hij de hand in haar overlijden had. ‘Je kan hooguit zeggen dat het geluk bij een ongeluk was.’

‘De lijn kraakt erg’, zei Malte.

‘Dat hij geluk bij een ongeluk heeft gehad’, herhaalde Van Lunteren. ‘We waren het er toch over eens dat uw vader een angsthaz is? Angsthazen zijn niet tot een moord in staat, dus dat Becker het klusje voor hem opknapte kwam hem goed uit, meer is het niet.’

‘Natuurlijk geloof ik niet dat mijn pa onder normale omstandigheden mijn moeder iets zou aandoen, maar hij is ziek in zijn hoofd en die verdomde huisarts blijft twijfel zaaien.’

Van Lunteren noemde het een onverkwikkelijke gedachte. ‘Ik zeg niet dat het nooit gebeurt, maar het lijkt me zwaar voor een zoon om zijn vader van moord op zijn moeder te verdenken. Maar meneer Meisse, als u het niet erg vindt, dan ga ik mijn bed weer in. U belt erg vroeg.’

Malte zocht de klok. ‘Ik zie het, maar ik neem aan dat de zaak u niet loslaat. Omgekeerd kunt u mij op elk tijdstip van de dag bellen of bezoeken.’

Van Lunteren zei het aanbod te waarderen en in beraad te houden, maar hij verwachtte er geen gebruik van te maken. ‘Laten we afspreken dat ik normale kantooruren aanhoud, meneer Meisse. Als ik u bel is het tijdens normale kantooruren.’

‘En het uitzicht? Ook niks?’ Maltes hand gleed langs de horizon, als een kerkvorst die stad en wereld zegent. ‘Een levend schilderij, pa, zeker ’s avonds, als de lampjes branden op de kade.’

Meisse doorzocht zijn zakken voor een sigaret.

‘Niet doen’, schrok Malte. ‘Roken is hier verboden. Even wachten tot we buiten zijn. Weet je nog: Frankrijk? Hotel?’

Hij wist het niet meer. ‘Ik denk dat hier nog veel meer verboden gelden, jongen. Becker in zijn cel heeft het beter dan de verdoemden in dit gesticht. Verrek! Je hebt je baard laten staan. Apart voor een vent in jouw positie. Ideetje van je moeder?’

Het was een vrije kamer in een seniorencomplex met volledige verzorging en sloten op de deur, het geurde er naar Duitse spoorwegemplacements. Buiten had een houten welkomstbord met gestileerde zonsondergang *Staetenhaghe* aanbevolen als een uitgelezen plek om de herfst van het bestaan te ondergaan, maar het was aan een verfje en een schoonmaakborstel toe.

Meisse had andere gedachten over de herfst van zijn bestaan. ‘Iets met meer vrijheid, meer ruimte en luxe. Dit was zeker een plan van je moeder?’

Malte wees naar de einder, waar tussen zwalkende takken een glimp van de plas was te ontwaren. ‘Misschien kun je ’s winters de villa zien, ben je toch nog een beetje thuis.’

‘Om te beseffen hoeveel ik heb moeten inleveren. Ik vind het niks, zullen we gaan?’

‘Bedenk eens hoe veilig het hier is, en hoe verzorgd’, hield Malte aan. ‘Nooit meer koken, wassen of strijken en op tijd je eten en je pillen. Niet roken, pa!’

Een straal grijze rook spatte uiteen op het vensterglas.

‘Klein hè, van hier’, wees hij naar de plas. ‘Onvoorstelbaar dat je erin kan verdrinken.’

Malte greep hem bij de schouders en duwde hem naar de deur. ‘Kom, we moeten gaan. Straks ruiken ze dat er is gerookt en schrappen ze je van de lijst.’

‘Je moeder zal woedend zijn als ik haar vertel dat ik niet doe. Ze zal al met de directeur gebabbeld hebben.’

‘Niemand zal woedend zijn, pa. Het is je eigen keuze. Maar als je langer wacht maakt iemand anders de keuze voor je.’

‘Zeggen je klanten niks over die baard?’

De tram reed zijn laatste rit. Een gesluierd meisje staarde wezenloos naar de telefoon in haar schoot, als was het toestel uit de lucht gevallen tijdens een nachtelijke meteorietenregen. Een jongeman met dreadlocks sprak zichzelf toe maar begreep hem niet. Een vrouw van onbestemde leeftijd zocht herkenningspunten in de donkere avond en telde fluisterend de haltes tot de hare. Achterin knisperde cellofaan.

‘Rij je helemaal geen auto meer?’

‘Ik ging laatst langs kantoor, even de manschappen controleren. Opeens zat ik op de snelweg.’

‘En?’

‘Ik heb gebeld, maar je nam niet op. Er stopte een kerel die me wilde beroven. Ik moest hem volgen, maar toen ik de straten bij de plas herkende trapte ik de Turbo op zijn staart en was ik hem *in no time* kwijt.’

‘Verstandig dat je de tram neemt.’

‘Weer een stukje inleveren, er blijft weinig over.’

‘Die meneer achterin,’ knetterde het door de tram, ‘wilt u die sigaret doven, anders moet ik u uit het rijtuig verwijderen.’

De wandeling van hun halte naar de villa legden ze zwijgend af. Het zou niet eenvoudig worden een geschikte woonplek te vinden, besefte Malte. Elke instelling die ze bezochten zou op zijn bezwaren stuiten. Hij zou weigeren te verhuizen, met alle risico’s van dien zolang hij solitair bleef wonen in de villa aan de plas.

Een hond ontlastte zich bij een lantaarnpaal en sprintte kwijlend in hun richting. Meisse zette zich vloekend schrap. ‘Pas op voor dat beest, dat is de Dobermann van Bravenboer, die springt iedereen omver.’ Vanuit het duister klonken commando’s en gefluit. ‘Hier Bruno, hierrrr!’ Het beest hield in: vóór hem liep prooi, achter hem de baas die hem te vreten gaf.

‘Jij moet Malte zijn. Ik zie je nog fietsen op je driewieler. Zat jouw zusje niet bij Roosje in de klas? Hoe gaat het met je?’

De vrouw bij het tuinhok van de villa had met ruime hand haar reukwater aangebracht. Hij doorzocht zijn geheugen, maar vond geen naam bij het zongebruinde gelaat met alarmerend rode lippen.

‘Roodbeen! Van verderop in het laantje. Je kent me wel, doe niet zo mal! Je hebt bij ons gespeeld, op het grasveld. Tante Els!’

Hij zag het. ‘Woont u nog hier? Ik wist niet meer dat u Roodbeen heette.’

‘Dokter Graswinkel en ik zijn uit elkaar, wist je dat niet? Al lang hoor, de dokter was dood vanaf zijn middel, als je begrijpt wat ik bedoel. Hij zat in zijn stoel en deed iets met de Gouden Eeuw, maar ik wilde bruisen. Je kunt nog zo lang dood zijn, vind je niet?’ Haar sigarettenetui bleek leeg.

‘Zeg eens, hoe is het met je zusje? En met je vader? Die nare moordzaak zal hem niet in de kouwe kleren zijn gaan zitten. Verdrietig hoor, om zo aan je eind te komen. Is die man nog opgepakt, die vreemde snuiter die ik rond de plas zag lopen met zijn verrekijker? Ik heb er nooit meer iets over gehoord. Niet zo vreemd hoor, want ik woon tegenwoordig permanent in het zonnige zuiden, *dans le sud*, zoals ze daar zeggen, want die wolken en die regen gingen in mijn botten zitten. Een mens heeft warmte en vitamine nodig!’ Ze lachte broeierig.

Zijn brein vond flitsen verleden en legde verbanden. ‘U had een dochter Roos en een jongen die...’ Hij aarzelde.

‘Alexander had het Downsyndroom. Zeg het maar gewoon hoor, het was niet anders en wij hebben er nooit een geheim van gemaakt. Hij is niet oud geworden, dus je hoeft niet meer bang voor klappen te zijn. Alexander was heel sterk en kon vervelend agressief worden, daar kunnen kinderen niet mee omgaan. Ik herinner me dat hij je een bloedneus sloeg. Je was er ondersteboven van - onderstebofà, zoals mijn Surinaamse hulp zou zeggen. Volgens dokter Graswinkel was je homo, maar ik kan me niet voorstellen dat zoiets ermee te maken had. Je ziet er trouwens pikant uit, jongen.’ Ze deed een stap naar achteren en nam hem gulzig op.

Malte had een enkele keer van zich had afgebeten, herinnerde hij zich. Hij had Alexander ooit een stomp gegeven, een harde stomp in zijn buik. Toen de jongen het op een huilen zette kreeg Malte een uitbrander. ‘Dat vond ik zo onrechtvaardig. Hij was begonnen.’

‘Je was misschien vijf of zes jaar oud en je deed wat elk kind van die leeftijd doet, maar Alexander was ons zorgenkind. We wisten dat hij niet oud zou worden en wilden hem onnodig leed besparen. Dom, het was verkeerd je te bestraffen, maar ook volwassenen maken fouten. Júist volwassenen maken fouten, en soms krijgen ze daar spijt van. Sorry voor de reprimande, maar je zal er geen trauma aan hebben overgehouden.’

‘Maar wat zei u nou? Waar hebt u nooit meer iets van gehoord?’

‘Van mijn verklaring! De agent die het allemaal opschreef vond het interessante informatie, maar toen hij de tijden vergeleek leek het hem onmogelijk.’

‘Tijden vergeleek?’

‘Ben ik onduidelijk? Je moeder overleed op hetzelfde tijdstip als waarop ik die man zag, ver van jullie boothuis. Hij kon er niets mee te maken hebben. De agent zou erop terugkomen. Nóóit meer iets van gehoord natuurlijk, zo gaat dat in ambtelijke organisaties. Het heilig moeten is er niet; de baan is vast en het salaris komt toch wel binnen.’

‘Hoe wist die agent zo zeker dat het om hetzelfde tijdstip ging?’

‘Ik maakte stiekem een foto met mijn... ik heb zo’n moderne telefoon waarmee je van alles kunt doen... reuze handig. Afijn, bij zo’n foto... smartphone! Dat woord zocht ik. Ik heb een smartphone. Je kunt ermee bellen, maar ook... nou ja, dat weet je vast wel, als eigentijdse jongere. Het zijn geen geweldige foto’s, maar op een klein schermje vallen ze best mee. Afijn, bij zo’n foto staat altijd een datum en het tijdstip van de opname. In dit geval kiekte ik die man in het bos aan de andere kant van de plas... Bella, die mij helaas is ontvallen... in Spanje, aangereden door een suffe vrachtwagenchauffeur, och arme... Bella was dol op dat stuk bos, dus daar wandelden we vaak... waarom vertel ik dit?’

‘Het tijdstip van de foto.’

‘O ja. Ik maakte die foto aan de andere kant van de plas toen volgens dokter Gülcher... hebben jullie ook dokter Gülcher? Vreselijke man, vind je niet. Dokter Graswinkel noemde hem de gier. Gülcher de gier. Zo’n kromme, magere man met een lange hals en priemogjes onder laaghangende wenkbrauwen. Niks geen arts, vind je niet? Hij keek altijd nijdig.’

‘Ik ben ook geen supporter.’

‘Supporter? Zoals van een voetbalclub? Wat een grappige vergelijking! Maar Gülcher had de doodsoorzaak en het moment van overlijden laten onderzoeken en laat dat nou samenvallen met het tijdstip waarop ik mijn foto maakte. Die arme man, ik beschuldigde hem en hij had er niets mee te maken. Hopelijk heb ik hem geen last bezorgd.’

‘En dat wist de politie?’

‘Die agent zag het zelf! Je kan niet op twee plaatsen tegelijk zijn, zei hij meteen. Maar hoe is het nu met je vader?’

Malte vertelde over zijn vader, over vasculaire dementie, over zijn contacten met Becker en over zijn twijfels rond de doodsoorzaak van zijn moeder en Beckers veroordeling.

Ze vond het een naar verhaal. ‘Is hij veroordeeld?’

‘Hij heeft bekend.’

‘Bekend? Hoe kan dat nou! Heeft de gier de boel belazerd? Zou me niet verbazen, weet je dat? Die man draagt heel wat geheimen met zich mee.’

‘Het onderzoek is door een onafhankelijk laboratorium gedaan en los daarvan: mijn vader en ik hebben geen moment geloof gehecht aan zijn bekentenis. Becker is een verwarde fantast, die...’

‘Nu ik het erover heb, ik denk dat ik het fotootje nog op mijn telefoon heb staan... even scrollen... zo heet dat toch?’

‘Swipen. Scrollen is naar beneden.’

‘Swipen. Weer wat geleerd. Nee... och God, ik weet het al. Ik heb een nieuwe telefoon. Maar ik kan je precies vertellen waar het was. Hij stond een hele tijd over het water te turen, door zijn verreijker. Een vogelaar, leek me. Je kent ze wel. Die zie je daar vaker, hoewel... ze doen zich voor als vogelaar, maar soms denk ik dat ze iets anders staan te vogelen, als je begrijpt wat ik bedoel. Maar afijn, ik vond het vreemd dat hij stokstijf naar de overkant stond te turen, naar jullie huis als het ware. Hij schrok toen Bella begon te blaffen. Ik denk dat hij mij toen ook zag, maar ik ben doorgelopen en heb gedaan of ik hem niet had opgemerkt, dat is vaak het beste. Mannen zijn zo... Swipen, niet vergeten.’

‘Uw verklaring ontlast Becker. Vreemd dat ze niet ter sprake is gekomen in het onderzoek of in de rechtszaal.’

‘Ach jongen, er worden zoveel fouten gemaakt. Ik zeg laatst...’

‘Maar dit is heel kwalijk. Er zit een man in de cel die aantoonbaar onschuldig is!’

‘Hij heeft bekend, zeg je!’

‘Het is een zielenpoot, een fantast, een godsdienstwaan-zinnige die de weg kwijt is. Een uitgetreden kloosterling nota bene.’

‘We leven in een gekke wereld. Nou Malte, ik vind het interessant je weer eens gesproken te hebben, al doet het me verdriet te horen dat je vader in de war is. Ik had meer contact met je moeder dan met hem, zeker toen jullie nog op school

zaten, maar dementeren gun ik niemand. Hopelijk hoeft hij niet lang te lijden, dat is voor jou en je zus ook niet prettig. Doe hem de groeten, wil je? Als hij tenminste nog weet wie ik ben. En groet je zusje. Bente was het toch?’

Hij beloofde het. ‘Maar mag ik iemand van de politie vragen contact met u op te nemen? Ik vind dit toch wel informatie die nog even onderzocht moet worden.’

Ze aarzelde. ‘Ach jongen, ik dacht dat dat boek al lang gesloten was. Je vertelt net dat die nare man veroordeeld is en in de cel zit!’

‘Het werpt nieuw licht op de zaak.’

‘Alles goed en wel, maar mijn leven speelt zich tegenwoordig af *dans le sud*, zoals ze daar zeggen. Ik ben een weekje hier om wat zaken te regelen, maar over drie dagen...’ Ze spreidde haar armen en helde haar bovenlichaam. Zou ze vliegen, moest Malte begrijpen. ‘Ik heb al die tijd niks gehoord van de politie en nu zou ik opeens... maar ik moet gaan. Dág hoor!’ Haar hakken tikten weg in de avond, het reukwater deed nog een rondje en vloog haar achterna.

Van Lunteren klonk brak. ‘Weet je hoe laat het is? Wat is er zo belangrijk dat je me om half een ’s nachts uit bed moet bellen?’

‘Nieuwe informatie.’

‘Die niet tot morgen kan wachten? Ik ben met andere zaken bezig, Malte. Uit persoonlijke interesse volg ik de ontwikkelingen nog een beetje, maar ik vind het niet fijn als je me uit mijn eerste slaap haalt. Dus als je het niet erg vindt hang ik op en verzoek ik je mij morgenavond thuis te bellen. Dan ben ik een en al oor voor je.’

‘Er is een getuige die Becker heeft gezien, ver verwijderd van ons boothuis op het tijdstip van moeders dood.’

Van Lunteren blies zijn wangen leeg. ‘Begrijp je me niet of ben je gewoon een drammer? Ik ga ophangen en als je belangrijke nieuwe informatie hebt, dan kun je me morgenavond bellen. Ik ga slapen.’

‘Moet dat nou?’ had Annefien of Suzan gezegd, ‘we zijn aan het eten.’ Hij had gearzeld toen hij het nummer van de beller zag, maar hij had de oproep beantwoord. ‘Malte, je bent er vroeg bij.’

‘Je kunt me morgenavond bellen, zei u. Het is zes uur geweest.’

‘Ik zit te eten, mag het straks?’

‘Er is informatie die Becker vrijpleit.’ En Malte vertelde. Over zijn ontmoeting met tante Els, die Roodbeen bleek te heten na haar scheiding van dokter Graswinkel en grote delen van het jaar in het zuiden woonde, dans le sud, zoals ze zelf zei, en die vogelaar Becker had gezien ten tijde van de dood van zijn moeder, op een half uur lopen van de villa aan de plas, zodat hij niet Gilda’s moordenaar kon zijn. Het leek hem informatie die van belang was en hij beschuldigde het politieapparaat van tunnelvisie omdat de verklaring van tante Els geen deel had uitgemaakt van het onderzoek.

De rechercheur prakte zijn aardappels en bloemkool en nam een hap. ‘Eet wat voordat het koud wordt’, had Annefien of Suzan gemimed. Ze had een rechaud op tafel gezet en de kleine tot stilte gemaand. Papa voerde een belangrijk telefoongesprek, met een meneer. Bestek tikte tegen het aardewerk.

‘Het tijdstip van overlijden is nooit precies vast te stellen,’ hield Van Lunteren af, ‘en we weten ook niet of het toestel van die mevrouw goed was ingesteld. Die klokken zijn niet zo nauwkeurig. Misschien stond hij nog op wintertijd. Bovendien: zij zegt dat het een half uur lopen is van de plek waar zij hem zag naar het boothuis bij de villa, maar het is de vraag of onderzoek dat bevestigt.’

Malte was verbijsterd. ‘Dat had dus al lang gebeurd moeten zijn’, riep hij uit. ‘De politie is erg slordig met de

verklaring van mevrouw Roodbeen omgesprongen, het onderzoek moet worden heropend.’

‘Daarvan kan geen sprake zijn,’ suste Van Lunteren, ‘maar de agent had zorgvuldiger kunnen zijn, daar heb je een punt. Ik zal zien of ik zijn naam kan achterhalen.’

‘En u zoekt nog naar de verklaring?’

‘Ik zal zien of die nog in het dossier zit. Mag ik nu verder? Ik heb het niet op kouwe kool.’

Malte sputterde tegen. Het dossier bevatte brisante informatie en Van Lunteren hechtte aan zijn maaltijd?

‘Ommetje doen, pa?’ De temperatuur tikte nog geen lentewaarde aan, maar de Magnolia had haar bloesem al aan haar voeten gedrapeerd als de verscheurde bruidsjurk van een bedrogen verloofde.

‘Even doorlopen naar het boothuis?’

De tuin van de villa lag er troosteloos bij. De mot zat in de buxus, de mol had bulten in het gazon gekopt en in het bemoste grind lagen peuken en een afgekloven tennisbal. Bij de trap van het boothuis hielden ze stil. ‘Hier is ma over gestruikeld’, wees Malte op de lage kademuur. ‘Hij steekt iets boven het verzakte gazon uit, dat heeft ze niet gezien. Maar het blijft een raadsel hoe ze hier terecht kwam.’ Hij draaide zijn rug naar de plas en telde zijn stappen naar de voet van de trap. ‘Zeven,’ riep hij, ‘zeven meter van de trap naar de kademuur. Waarom liep ma die zeven meter naar het water en niet naar de keukendeur?’

Meisse was bij de plas blijven staan. ‘Volgens Gülcher en die babbelende brigadier is ze gesleept, maar ze zijn gestoord.’

Bij het tuinhek kwam piepend een bestelbus tot staan. *Frederick Suykerbuijck, antiek en curiosa* lazen ze op de flanken van de auto. Een man opende het hek en knarste naderbij.

‘Oom Fred’, zag Malte. ‘Tijd geleden.’ Het klonk koel.

‘Ik heb hier niks te zoeken jongen, sinds mijn zus is

vermoord en de dader nog vrij rondloopt.’ Hij had een handje nodig, vertelde hij, en liet zijn blik langs Malte gaan. ‘Ik moet een Amsterdams staandertje inladen.’

Malte zocht de ogen van zijn vader.

‘Fred zegt dat Gilda hem die heeft nagelaten.’

‘Heeft nagelaten? Wat een flauwekul! Er staat niets over in het testament dat je ons hebt laten lezen.’

‘En toch is het zo.’ Suikerbuik dook in de kraag van zijn bomberjack en blies zijn handen warm. ‘Een mondelinge toezegging heeft ook rechtskracht. Mooi klokkie hoor. Eiken kast, noten gefineerd. En je vader gunt hem me van harte, nietwaar Bernard?’

‘Is dat zo, pa? Een erfstuk van opa?’

Meisse knikte. ‘Het is beter zo. Als ik verhuis kan ik niet alles meenemen. Fred is er blij mee, en je opa had hem ook maar gekregen.’

‘Frederick is er zeker blij mee’, straalde Suikerbuik. ‘Frederick heeft al een kopertje. Inkoop nul, verkoop zeven. Ka welteverstaan. In de pocket, zoals de Spanjaard zegt als hij tevreden boert na een bord *paella*. Tilletje Malte?’

‘Zeven ka?’ Malte zocht een passend antwoord, maar het resultaat viel hem tegen. ‘Voor dat geld til je hem zelf maar naar je kopertje.’

‘Dag Malte! Zo laat nog.’

‘Dag tante. Is het te laat? Ik was bij mijn vader en ik vond het moeilijk om afscheid te nemen; mag ik u nog wat vragen?’

‘Als het kort is. Ik probeer een paar uurtjes slaap te pakken, om vier uur wil ik op het vliegveld zijn. Je moet wat overhebben voor een betaalbare vlucht.’ Ze lachte betrapt. Een hond krabde keffend aan de tussendeur.

‘Stil Wanda!’ gebood ze, ‘vrouwtje praat met een meneer.’

Haar hand duwde volume in haar kapsel. ‘Wil je niet even binnenkomen? Aan de deur praten staat zo armoedig, alsof we in een volksbuurt wonen. Maar kort hè!’

Niets in de woning deed hem denken aan Roosje of

Alexander, aan luxe speelgoed en mooie zomers. Gescheurde lakens lagen klaar om de meubels te beschermen tijdens haar afwezigheid. Ze verontschuldigde zich voor haar lege voorraadkast. ‘Ik kan je een glas water aanbieden, zonder bubbels. Hier slaap ik, in het zuiden leef ik.’ Malte wapperde haar excuses weg. ‘Ik kom alleen vragen of u er absoluut zeker van bent dat die vogelaar zo ver van onze villa was verwijderd dat de afstand niet in minder dan een half uur was te overbruggen. Dat is belangrijk voor het onderzoek.’

Haar vergulde etui was bijgevuld, maar Malte had geen vuur op zak. ‘Hij leek me geen getrainde sportman, dat speelde mee. Maar ik zag hem op een plek voorbij de boom met die overhangende tak die jullie vroeger als wip gebruikten. Volgens mij moet je dan een snelwandelaar met Olympische aspiraties zijn om in minder dan dertig minuten naar jullie boothuis te lopen. Zoiets heb ik destijds ook verklaard bij die agent.’

‘U ziet dus geen reden om uw verklaring aan te passen?’

‘Niet dat het ertoe doet, maar ik zou niet weten waarom. Hoezo? Is het nog belangrijk?’

‘En de foto op uw smartphone?’

‘Dat heb ik je verteld. Ik heb inmiddels een nieuwe en ik heb niet alles overgenomen. Er stonden foto’s op van feestjes en foute mannen die ik niet meer zie. Die hoef ik niet te bewaren, vind je ook niet?’ Ze lachte schalks. ‘Maar die agent heeft een afdruk laten maken. Die foto zal wel in een of ander dossier zitten, denk je niet?’

‘Denkt u dat die vogelaar mijn moeder heeft vermoord?’

‘God jongen, daar vraag je me wat. Ik zou het niet weten, maar als je moeder is gestorven op het tijdstip waarop ik een foto van die man maakte, dan is dat toch uitgesloten?’

Van Lunteren was niet blij met zijn komst. ‘Ik ben bezig, Malte. Ik kan niet even uitbreken omdat jij een dame hebt gesproken over een opgeloste moord.’

‘Kun je één ding voor me doen?’ vroeg Malte. ‘In het

dossier over de dood van mijn moeder moet een foto zitten van Becker in de struiken rond de plas. Gemaakt door tante Els op het tijdstip van moeders overlijden en afgedrukt door een collega van je. Wil je hem opzoeken?’

Van Lunteren bromde.

‘Kan het vandaag?’

‘Heb je wel geluisterd?’

Hij verliet het pand in verwarring. Ze waren één stap verwijderd van de oplossing en Van Lunteren treuzelde. Een rechercheur nota bene! Een rechercheur van politie die obstructie pleegde! Hij moest het hogerop zoeken. Maar eerst zou hij Becker spreken.

Hij viel met de deur in huis. ‘U kunt het niet gedaan hebben, meneer Becker. U was op een half uur lopen van het boothuis ten tijde van moeders overlijden, u bent gefotografeerd.’

Becker toonde zijn rozenkrans. ‘Kent u het rozenhoedje? Vijf onzeveraders en vijftig weesgegroetjes om het leven, het lijden en de verrijzenis van Jezus te gedenken? Bidt u met mij mee?’ Hij boog het hoofd en prevelde zijn gebeden. ‘U bidt niet mee’, keek hij op. ‘Uw vader verloor zijn geloof, maar uw moeder bleef de Heilige Mis bezoeken. Heeft zij u de kerkelijke liturgie en de gebeden niet bijgebracht?’

‘Wat weet je van mijn moeder? Waarom ben je zo geobsedeerd? Je stond door een verrekijker naar ons huis te gluren, naar mijn moeder. Vond je het leuk om te zien hoe ze viel en verdrong? Besloot je je leven zin te geven door haar dood op te eisen? Wilde je een martelaar worden? Je hebt het niet gedaan, Becker, en je weet het. Een getuige heeft je gezien, ver van de plaats delict.’

‘U tutoyeert mij, precies zoals uw vader deed. Geen religie, geen omgangsvormen; kennelijk komt u uit een armoedig milieu.’

‘Je bent een armzalige fantast, die mijn vader tot waanzin heeft gedreven. Je bent een zieke man. Een geesteszieke man.’

Becker schoof zijn stoel naar achteren en wenkte Kwakkenbos. ‘Ik wil niet meer met deze meneer praten. Wilt u mij terugbrengen naar mijn cel? Ik moet mijn rozenhoedje in alle rust kunnen afmaken.’

Van Lunteren was ontstemd. ‘Dat heb je mooi verpest, die Becker zegt natuurlijk niks meer. En tante Pollewop is naar *le sud* vertrokken. Dan hebben we niet veel losse draadjes meer. O ja, je foto.’

‘Je hebt hem gevonden!’

‘Ja. Een foto van een man die onherkenbaar is omdat een verrekijker zijn gezicht bedekt.’

Malte bracht de afdruk tot bij zijn ogen. ‘Dat is geen verrekijker’, zei hij. ‘Dat is absoluut geen verrekijker.’

Een prutje van gemalen schelpen en regenwater knarste onder zijn lome stappen. ‘Lang niet geweest, hoogste tijd voor een praatje’, vertelde hij zichzelf. De steen was bemost, de hortensia’s hingen slap. Hij inhaleerde diep.

‘Gegroet pa. *Hora ruit, tempus fluit*. Ik ga verhuizen. Malte zoekt een mooi flatje voor me, buiten de stad, in een bosrijke omgeving. Ik heb er al een paar bezocht, maar ik ga niet over één nacht ijs. Malte doet het trouwens goed. Hij heeft het klooster van Becker gevonden, de man over wie ik je vertelde. Het blijft een rare zaak. Leefde je nog maar, je zou er een helder oordeel over hebben. Had ik je al verteld dat Gilda is overleden? Ze is verdronken in de plas. Trieste zaak, maar ze was een gevaarlijke vrouw, daar weet jij alles van, van gevaarlijke vrouwen. Ma is ook overleden, wist je dat? Ze ligt niet naast je, maar ze is dood. Zomaar, opeens. Ik kreeg het bericht per telegram. Ze hebben haar in bed gevonden, iets met haar maag. Gevaarlijke vrouwen zijn als vergif, ze vernederen hun mannen. De dorpspraktijk was veel te klein voor je, je had een kantoor in de stad moeten hebben, maar dat hield ze tegen, vanwege haar rozen. Maar één ding zag je toch verkeerd. Ook het recht is handelswaar, niets dan handelswaar.’

De naderende hakken waren hem ontgaan. ‘Meneer, mag ik u...’ Ze zag het. ‘Wij spraken elkaar eerder. Ik wens u een fijne... een fijn gesprek met uw vader.’ Ze kleurde en wankelde weg.

‘Wie was dat, pa? Beetje aanmatigend om ons te storen als we in gesprek zijn. Wij spraken elkaar eerder, zei ze. Ik herinner me dat niet, maar het maakt niet uit. Lúzen belde me gisteren. Hij is afscheid aan het nemen. Bij ieder muziekstuk dat hij hoort vraagt hij zich af of het geschikt is om op zijn begrafenis te spelen. Hij maakt zich niet meer druk om het gedoe, en ik geef hem gelijk. Het leven is complex geworden. Die vrouw zegt dat ze mij eerder sprak. Ik herinner me dat niet. Vroeger zou ik hebben doorgevraagd; wanneer was dat dan, zou ik hebben gezegd, nu haal ik mijn schouders op, want het doet er allemaal niet meer toe. Malte heeft het van me overgenomen. Die jongen bijt zich ergens in vast en laat niet los. Hij laat zich niet storen door zogenoemde sociale conventies. Ik heb veel zorgen over hem gehad, maar ik denk dat hij goed terecht komt, ondanks de problemen met zijn mannelijkheid.’

Vonken schrooiden gaten in zijn overhemd, het liet hem onberoerd. ‘Ik ga er vandoor, pa. Gilda weet niet dat ik hier zit. Het was goed met je te praten, jij kan de dingen zo uiteenzetten dat ik de samenhang weer een beetje begrijp.’

‘Geen verrekijker...’ Van Lunteren bracht de foto naar zijn ogen en stelde scherp. ‘Wat is het dan volgens jou?’

Het gesprek werd stekelig. ‘Dat zie je toch! Een filmapparaat! Waarschijnlijk een Sony HDR, want die zijn populair. Met zijn rechterhand bedient hij de opnameknop, zijn linkerhand houdt het uitklapscherm vast. Daardoor lijkt het een verrekijker.’

De rechercheur schokschouderde. ‘Dus die Becker heeft een bonte karekiet gefilmd. Boeiend.’

‘Die bestaat niet.’ was Malte gepikeerd. ‘Wel de bonte specht en de grote en de kleine karekiet, maar Becker heeft iets anders gefilmd: de dood van mijn moeder.’

‘De dood van je moeder,’ herhaalde Van Lunteren lijsig, ‘dat is wel een beetje ziek, vind je zelf ook niet?’

‘Staat er in het dossier iets over een filmcamera? Is het geheugenkaartje veiliggesteld? Zo niet dan heeft de politie het behoorlijk laten afweten.’

Van Lunteren liet de foto voor zijn buik zakken. ‘Je bedoelt dat ik nalatig ben geweest?’

‘Ik zeg niet dat rechercheur Van Lunteren het heeft versloft, ik zeg dat de politie het heeft versloft.’

‘Ik heb nog geen naam van de dienstdoende agent’, boog Van Lunteren het gesprek. ‘Als er iets boven water komt zal ik je informeren.’

‘Mooi. We zoeken dus een geheugenkaart.’

Tiny Riemenschneider - Verberckmoes was een degelijke hospita met een grijze plissérok, een hooggesloten blouse en heldere huisregels. Om tweeëntwintig uur diende het bezoek te vertrekken, het nuttigen van alcoholische versnaperingen op de kamer was alleen toegestaan op de zaterdagavond

en diende om drieëntwintig uur te zijn beëindigd. Het geluidsvolume van het televisietoestel mocht niet te luid zijn, dit ter beoordeling van het management. De huisregels hingen ingelijst in de gang, naast de spiegel en een set sleutels waarop met fijne pen *reserve* was geschreven.

De bel had haar ochtendroutine verstoord, even was ze in paniek geraakt. Niemand meldde zich zo vroeg en er stond geen afspraak op haar planbord. Voor ze naar de hal trippelde keek ze gehaast in de spiegel en haalde een hand door haar kapsel. Ze slaakte een gilletteje toen de bel een tweede maal klonk. ‘Ja ja’, riep ze, ‘ik kan niet toveren!’

Malte en Van Lunteren verklaarden hun komst en mochten binnenkomen na het vegen van hun voeten. De kamer van de jongeheer Becker was al geruime tijd bezet door een nieuwe commensaal, antwoordde ze met nerveuze kuchjes. Ze had lang getwijfeld of ze nog wel iemand in huis wilde hebben. De heren moesten weten dat de jongeheer Becker was veroordeeld voor moord. Een alleenstaande vrouw wil zo’n type niet op haar verdieping hebben, dat begrepen de heren natuurlijk, al moest ze erbij zeggen dat de jongeheer Becker een keurige kostganger was die haar nooit had bedreigd, onzedelijk had betast of anderszins voor overlast had gezorgd. Van Lunteren stootte Malte aan en knipoogde. Ze vond de huurpenningen elke voorlaatste dag van de maand in een envelop op de derde trede van de binnentrap, nooit te laat, nooit te weinig. De heren begrepen hoezeer ze was geschokt toen het nieuws... ze vroeg permissie te gaan zitten, de emoties overmanden haar nog elke keer. De herinneringen aan de dag waarop de jongeheer Becker haar vertelde dat hij zich moest melden op het politiebureau, stonden in haar geheugen gegrift. ‘Het was een zwarte dag. Een dag waarvan ik niet had verwacht die te zullen meemaken, een commensaal die uit huis wordt gehaald door de politie, een huurder van mij, een ex-kloosterling nota bene.’ Ze keek er hulpeloos bij.

De kamer was enkele maanden onbewoond gebleven, vertelde ze. Het was per slot van rekening niet uitgesloten

dat de jongeheer Becker zich weer zou melden als zijn onschuld was vastgesteld. Per slot van rekening was niet elke verdachte de gezochte dader en niets in het gedrag van de jongeheer Becker...

Het waren moeilijke maanden geweest, het wegblijven van het envelopje op de trap had haar financiële huishouding in de war geschopt. Pas toen een heer zich aankondigde als advocaat van jongeheer Becker en informatie zocht over het wel en wee van zijn cliënt, had ze erover durven spreken. Het toeval wilde dat de vriendelijke advocaat woonruimte zocht voor zijn zoon. De jongeman was proper en geen druktemaker. Dat had ze weleens anders meegemaakt...

‘We willen de kamer graag zien’, onderbrak Malte haar. ‘We hebben niet veel tijd.’

‘Dat is ongebruikelijk’, zocht ze steun bij Van Lunteren. ‘De kamer is verhuurd, en...’

De rechercheur liet zijn stem een octaaf zakken en bracht zijn keel in gereedheid. ‘Wij zijn van de politie, mevrouw. U denkt toch niet dat wij iets onwettigs doen?’

De aarzeling bleef. ‘Volgt u mij dan maar. Of nee, loopt u maar eerst. Dames gaan voor, zei mijn man zaliger, behalve op de trap. Ik denk dat hij bedoelde dat mannen dan onder de rok van een dame kunnen kijken.’ Ze kleurde. ‘Niet dat ik u ervan verdenk dat u onder mijn rok zou willen kijken, maar het is nu eenmaal gewoonte, een van de weinige fatsoenlijke gewoonten die nog reesteren.’

De verhuurde kamer was leeg en stonk naar drank, tabak en ongewassen beddengoed; op de vloer was te zien waarom. ‘Kijk nou eens,’ wees ze, ‘bierblikjes en een volle asbak, terwijl we hadden afgesproken...’

‘Jongens hè’, sprak Van Lunteren vergoelijkend. De rechercheur manoeuvreerde als een aangeschoten ballerino door de volgepropte ruimte en wierp speurende blikken in bureauladen en onder opgetast papier. Of er nog bezittingen van vorige huurders waren achtergebleven, wilde hij weten, bijvoorbeeld van Becker. Ze verstarde. ‘Natuurlijk. Alle

huurders hebben wel iets achtergelaten. Een mens vergeet nu eenmaal. Ik bewaar alles, zodat ze altijd kunnen terugkomen voor hun bezittingen. Ik zou niet willen dat een vroegere huurder aanklopt om iets op te halen en dat ik dan moet zeggen dat ik zijn eigendom heb weggegooid. Ik zou het mezelf niet vergeven.'

'Kunt u ons Beckers achtergelaten bezittingen tonen?' vroeg Malte.

Haar gezicht betrok. 'Dan hadden we niet naar boven hoeven klimmen. Zijn bezittingen staan beneden, in de kast bij de suidadeuren.'

Ze plaatste haar schoen haaks op de eerste trede en omklemde de leuning aan beide zijden. Haar nagels kerfden sneeën in de verse verflaag. Beneden richtte ze zich met herwonnen elan tot de rechercheur. 'Ik heb er geen verstand van, maar ik meen dat het fototoestellen zijn. Drie fototoestellen, een wijwaterbakje met een afbeelding van de overleden paus, een handvol bidprentjes en een portret van een jongen. Zijn aangenomen zoon, vertelde hij me ooit. De jongen was omgekomen door een onvoorzichtigheid. Hij had tranen in zijn ogen toen hij erover sprak, het lag kennelijk gevoelig.'

De woonkamer geurde naar boenwas en kippensoep, uit een transistorradio klonk ijle pianomuziek. Een cassetteband, zag Malte. Eenentwintig van de mooiste nocturnes, Chopins *Nocturne Opus negen, nummer twee* was nummer twaalf.

'Wat deed meneer Becker zo de hele dag?' informeerde Van Lunteren. 'Zat hij op zijn kamer, of wat?'

Op zijn kamer? Daar moest ze hartelijk om lachen. De jonge heer Becker was altijd buiten. Om zeven uur hoorde ze gerommel aan het slot, daarna viel de buitendeur dicht en rinkelden de ramen. Ze volgde zijn gangen een enkele keer vanachter de gordijnen van haar slaapkamerraam; ze zag hem licht gebogen maar met ferme pas de straat oversteken, in zijn groene jagersjas, volgehangen met fototoestellen. Dan zag ze hem de hele dag niet, tot zes uur. Op dat tijdstip bracht ze

hem zijn soep, vier halve aardappels, vlees met jus en per dag wisselende groente; rond tien uur hoorde ze de veren van zijn bed kraken en wist ze dat hij het licht doofde en ging slapen.

‘Geen avontuurlijk bestaan’, leek Van Lunteren, maar ze protesteerde fel. ‘Ik bofte geweldig met hem. De meeste huurders waren rustig, maar jongeheer Becker hoorde ik helemaal nooit en zijn dagritme was altijd gelijk. En nooit vergat hij het bedankje voor de maaltijd. Het was heerlijk, zei hij dan. Ik heb alles opgegeten. Dat laatste jekte hij, want ik vond een enkele keer etensresten in zijn prullenmand. Niet vaker dan een enkele keer hoor’, wilde ze benadrukken. ‘Vooral koolsoorten gooide hij meestal weg. Rode kool, spitskool, bloemkool, boerenkool... ach waarschijnlijk vond hij kool niet lekker; een mens kan niet alles lusten.’

In de la van het dressoir vond ze de sleutel van de deur waarachter zich de bezittingen van vertrokken huurders zouden bevinden. ‘Ik hoop dat alles nog op zijn plaats ligt want er is al eens een politiecommissaris komen kijken.’

‘Kijk,’ wees Van Lunteren, ‘een verrekijker, een foto toestel en een filmapparaat. Je had gelijk, een Sony. Alles ligt er nog.’

‘Het kaartje’, zei Malte. ‘Kijk of het kaartje er nog is, het toestel is niet belangrijk.’

Directeur Jan de Vries hield één hand in zijn broekzak, de andere stak hij uit. ‘Hartelijk welkom in Huize Parkzicht. Hebt u het kunnen vinden?’

Meisse wees op Mette. ‘Dit is mijn dochter, zij begeleidt mij, mijn zoon is verhinderd.’

De Vries’ ogen zakten naar de rolstoel. ‘Welkom. Ik neem aan dat u zelf naar de koffieautomaat rijdt? Mensen in uw positie hechten aan zelfstandigheid, heb ik geleerd. Er is een divers aanbod aan koffiesoorten. Uit mijn hoofd: espresso, zwarte koffie, cappuccino, latte macchiato, koffie met suiker, koffie zonder suiker, koffie met melk, koffie met suikervrije zoetstof, sterke koffie, koffie verkeerd...

Mette wilde thee, rooibos of venkel, Meisse koos zwarte koffie, De Vries tapte een dubbele espresso voor zichzelf.

Mette rolde zich naar een vrije tafel. ‘Ik ben benieuwd naar het appartement’, zei ze. ‘Volgens mijn broer is het uitzicht mooi en zijn de kamers schoon. Dat zal dan wel kloppen, want mijn broer verdiept zich in die dingen. Hij weet meer van mijn ziekte dan ikzelf.’

‘Vervelend om te horen dat u ziek bent’, loog De Vries. Hij wenste haar een spoedige en volledige genezing en stelde voor de koe bij de horens te vatten. ‘Het appartement is gisteren vrijgekomen, dus de schoonmaakdames moeten nog aan de gang, maar u kijkt daar wel doorheen.’ Hij bracht het als een bagatel.

‘Is de vorige bewoner verhuisd?’ informeerde Meisse.

‘Zo zou u het kunnen noemen’, zei De Vries hulpeloos.

‘De vorige bewoner is dood, pa,’ reageerde Mette, ‘dat begrijp je toch?’

‘Ook een vorm van verhuizen natuurlijk’, probeerde De Vries de stemming feestelijk te houden. ‘Een complex als het onze wordt vaker met verhuizingen (zijn vingers krabbelden aanhalingstekens in de lucht) geconfronteerd dan de gemiddelde doorzonwoning in een nieuwbouwwijk. Ik neem aan dat u er ook vanuit gaat dat dat dit uw laatste verblijf in het ondermaanse zal zijn?’

‘Waar we nu zitten,’ zei Meisse, ‘is dit de ontvangstruimte?’

De Vries spreidde zijn armen. ‘Ontvangstruimte, eetzaal, leeszaal, recreatieruimte, wat u wilt. U kunt er zelfs recipiëren.’

‘Niet heel gezellig. Ik lever al veel in.’

‘U krijgt er veel voor terug. Parkzicht ontnemt u tal van lasten en zorgen. Neem de apothekersservice. U hoeft er niet meer door weer en wind op uit om uw medicijnen te halen, die worden op uw kamer bezorgd. En op de parterre huist een goed geoutilleerde supermarkt voor de dagelijkse behoeften.’

‘Zoals scheerzeep’, zei Meisse.

‘Zoals scheerzeep’, bevestigde De Vries.

Mooi toch pa?’ huichelde Mette.

‘En als er een gloeilamp kapot is (De Vries noemde maar iets) dan wordt die vervangen door een medewerker van de TD.’

Meisse gaf de voorkeur aan een nieuw peertje, wilde hij zeggen, maar hij vond de woorden niet.

‘Mooi,’ zei De Vries, ‘dan gaan we een kijkje nemen in de woning. Zal ik uw thee aannemen?’

‘Graag,’ zei Mette, ‘ik vroeg me al af waar ik dit moest laten.’ Met een bundel druipende theebladeren in zijn hand ging De Vries zijn gasten voor naar de lift.

‘Hij is leeg, geen geheugenkaart. Einde verhaal.’ Van Lunteren sloot het klepje van de ruimte in de Sony waar een geheugenkaart had kunnen zitten met een klik. ‘Het zou ook te mooi geweest zijn.’

Malte reikte naar het toestel. ‘Mag ik eens? Misschien heeft Becker het kaartje gebruikt in zijn fotocamera; ze zijn vaak uitwisselbaar.’

Hospita Riemenschneider keek op afstand toe. ‘Kunnen de heren het niet vinden? Is het rolletje weg?’

‘We zoeken een kaartje, mevrouw, geen rolletje. Een klein plastic kaartje, nauwelijks groter dan een vingernagel.’

‘Een kaartje? Dat zegt me niets. Ik ben niet thuis in die moderne dingen. Mijn man maakte foto’s met een Rolleiflex. Hij was er groos mee. Er gingen grote rollen in, daarmee maakte hij twaalf foto’s. Ze lukten niet allemaal hoor, soms waren ze onscherp of verkeerd belicht, dat maakte het een dure liefhebberij. Het toestel had een zoeker aan de bovenkant, ik kon hem ermee uittekenen, elke vakantie ging de Rolleiflex mee. Zijn foto’s zijn dierbare herinneringen voor me, al weet ik even niet waar ik ze heb opgeborgen.’

Malte knikte afwezig. ‘Ook niks. Vreemd. Zonder opslagkaartje heb je niets aan het toestel. Zou Becker het hebben weggegooid? Of verstopt?’

‘Die politiecommissaris,’ richtte Van Lunteren zich tot de hospita, ‘weet u zijn naam nog?’

‘Politiecommissaris?’

‘De politiecommissaris die u een bezoek bracht, u vertelde ons zojuist over hem. Weet u zijn naam nog?’

Haar gezicht betrok. Haar geheugen... moest de rechercheur begrijpen. ‘Ik probeer altijd een ezelsbruggetje te maken. Een fototoestel met rolletjes is een Rolleiflex, maar de politiecommissaris..., kom hoe heette hij ook alweer...’ Ze vond het ergerlijk. ‘U weet hoe dat gaat als mensen elkaar voorstellen. Ze kijken elkaar in de ogen, en concentreren zich op het uitspreken van hun eigen naam, maar ze luisteren nauwelijks naar de ander. Luisteren naar elkaar is in zijn algemeenheid een probleem, maar bij het voorstellen...’ Het was een doorsneeman met normaal haar en een recht gebit, wist ze nog. Hij was goed gekleed en sprak dwingend. Ze herinnerde zich een rijzige man, als een generaal, maar zijn naam had niets met generaal of het leger te maken, niet iets als Kaptein of Majoor. Dat had gekund, want Kaptein en Majoor waren veelvoorkomende familienamen en het zijn allebei militaire rangen. Hij was vriendelijk geweest. Dwingend maar vriendelijk. En hij rook naar huishoudzeep, dat vond ze fijn, ze hield van prettig geurende mannen. Hij had naar Beckers bezittingen gevraagd voor politieonderzoek, ze had hem de kast gewezen en hem niet op de vingers willen kijken. Na een poosje was hij vertrokken. Hij had netjes bedankt en gegroet en hij was met ferme passen uit het zicht verdwenen.

Van Lunteren staarde naar de kale neuzen van zijn schoenen. ‘Een doorsneeman met normaal haar, dat is nogal een vaag signalement. Droeg hij wel een uniform?’

Ze antwoordde ontkennend, een uniform zou ze zeker onthouden hebben. ‘Het leek meer op vrijetijdskleding, maar geen spijkerbroek of zo. Een nette vrijetijdsbroek en een gestreken ruitjeshemd. Echt een heer. Er zat zelfs een vouw in zijn pantalon. Ik let op zulke dingen. Een vouw in een vrijetijdspantalon, dat is bijzonder, vindt u niet? Onder

zijn pantalon droeg hij beige gaatjesschoenen, niet van die afschuwelijke gympen met witte zolen die nu in de mode zijn. Hij deed onderzoek, vertelde hij, naar die mevrouw die zo jammerlijk is omgekomen bij haar boothuis aan de plas, het incident waarvoor jongeheer Becker is gearresteerd. U mag best weten: ik bid dagelijks tot de goeie god dat het een misverstand blijkt te zijn.'

'Mevrouw Meisse', zei Malte.

'Mevrouw Meisse? Wat is daarmee?'

'De naam van de dame die is omgekomen door haar val van de trap bij het boothuis. Niet een mevrouw die jammerlijk is omgekomen. Mevrouw Meisse.'

'Mevrouw Meisse... dat zegt mij niets. Om die naam te onthouden zou ik een meisje in gedachten nemen en dat beeld opslaan in mijn geheugen, in de hoop dat ik op een later tijdstip het beeld en de naam aan elkaar kan koppelen. U moet begrijpen dat ik een dame op leeftijd ben. Ik ben nog goed ter been, zoals dat heet, maar mijn geheugen is niet meer optimaal. Ouderdom komt met gebreken, ik hoor het mijn moeder nog zeggen. Als jongvolwassene lach je om vergeetachtigheid, nu lijd ik er zelf aan. Zo vergeet ik u bijna een visitekaartje te vragen. Dat is een afwijking van me, ik verzamel contactgegevens van mensen, je weet nooit of ze van pas kunnen komen.'

Het uitzicht beviel hem niet. ‘Ik zie alleen wat grijze lucht en een paar kale boomtoppen. Ik woon aan de plas, in een villa. Als ik door het raam kijk zie ik water en velden, bomen en struiken.’

‘Behalve als het mistig is,’ zei Mette, ‘dan zie je helemaal niets.’ Ze wees op de grote kledingkast en de douche met beugels. ‘Ik vind het niet verkeerd, pa.’

De lift bonkte hen terug naar de begane grond. ‘De volgende keer gaat Malte mee’, mokte hij. ‘Ik heb niks aan jou. Ik ben geen bejaarde die zich moet vasthouden bij het poepen. En kijk eens om je heen: zie jij een bewaker zitten? Ze lopen hier zo naar binnen, nemen de lift en trappen mijn voordeur in. Jij vindt alles mooi, als je demente vader maar is opgeborgen en het radiomeubel beschikbaar komt. Je bent precies je oma.’ Mopperend duwde hij haar naar het wachtende busje voor de thuisreis. ‘Huize Parkzicht...’, hoonde hij. ‘Geen park, geen zicht!’

‘Mevrouw Meisje’, schamperde Malte. ‘Ze ziet de vouw in zijn broek, maar hoe hij heette...’

Van Lunteren knikte. ‘We staan met lege handen als die geheugenkaart niet boven water komt. En ik moet echt verder met mijn werk. Ik zou je graag helpen, want de dood van je moeder houdt ook mij bezig, maar de chef accepteert het niet als ik op eigen houtje met een *cold case* aan de gang ga. Het grote publiek weet dat niet, maar er zijn voor dat doel speciale teams in het leven geroepen. Ik breng je thuis en dan ben je weer even *on your own*.’ Hij startte de dienstwagen en schakelde in.

‘Pittig motortje’, zei Malte. ‘Turbo?’

Van Lunteren haalde zijn schouders op. ‘Hij is van het bureau. Zelf rijd ik Frans.’

‘Frans, dat kan van alles zijn.’

‘Het zitje van de kleine past op de achterbank en in de kofferbak is ruimte voor de wandelwagen. Wat de zaak van je moeder betreft: ik zal zien of ik de naam van die agent kan achterhalen, de man die met je tante sprak. Tante Els, was het niet? En ik zal eens rondvragen of er bij ons een rijzige rechercheur werkt met beige gaatjesschoenen en een vouw in zijn broek. Ik vrees het ergste, want het klinkt niet als de garderobe van een diender. Bovendien laten wij visitekaartjes achter als we een getuige in een moordzaak ondervragen.’

‘En deze hebben we ook flink aangepakt.’ De Vos straalde. Hij zwaaide de deur van Meisses oude werkkamer open en vergat de klink los te laten. Als Yashin in zijn topjaren dook hij naar de hoek van zijn doel om de bal tot corner te verwerken. ‘Mooie safe’, zei Meisse. De houten lambrisering van zijn oude werkkamer was verwijderd en in de boekenkast waren de wetboeken vervangen door een droogboeket en een kunstobject dat als fruitschaal dienst zou kunnen doen. Op de plaats van zijn houten bureau glom een glazen tafel met een witte computer en een draadloze telefoon. De Vos draaide om zijn as. ‘Alles digitaal’, glunderde hij. ‘De klanten van tegenwoordig vragen niet om status en eikenhout, maar zoeken toegankelijkheid en efficiency. Onze inrichting sluit daar naadloos bij aan.’

‘Nou je tarieven nog’, mompelde Meisse.

‘Dat hoorde ik, Bernard’, glimlachte De Vos. ‘Alles gezien? Dan gaan we een borrel pakken.’

In de hal van het kantoor leunden bezoekers lamlendig op gehuurde statafels en wisselden beleefdheden uit met witte wijn en *Französischer Käse*. Ze complimenteerden De Vos met zijn renovatie en logen dat ze het kantoor zouden bezoeken voor een *update* van hun testament.

Vanuit de garderobe klonk een gil. ‘Meneer Meisse, onze ouwe baas, wat leuk!’ Een vrouw naderde hem met gespreide armen. ‘Dat is lang geleden! Hoe is het met u?’

Dinie Flinkevleugel! Dat weet u toch nog wel? Coby komt ook. Coby Soetekouw! Van de familiepraktijk!

Hij bladerde door zijn geheugen. ‘Dinie... Dinie en Coby... U moet me even helpen; wij kennen elkaar, zegt u?’

Van Lunteren toonde zijn *badge* en volgde Kwakkenbos naar de bezoekersruimte voor een gesprek met gedetineerde Becker. Malte wachtte in de auto. ‘Als hij jou ziet valt hij stil’, had Van Lunteren gezegd. Hij had zich er onder protest bij neergelegd en doodde de tijd met de knoppen van de radio.

‘Meneer Becker,’ opende Van Lunteren, ‘fijn dat u mij wilt ontvangen. Ik ben van de politie en ik heb een paar vragen voor u.’

Becker wreef de mouw van zijn vest langs zijn gezicht en haalde rochelend zijn neus op.

‘U bent veroordeeld voor de moord op Gilda Meisse, de vrouw van oud-notaris Bernard Meisse’, vervolgde de rechercheur. ‘Ik ben ervan overtuigd dat u schuldig bent, maar er zijn nieuwe ontwikkelingen die ik niet kan plaatsen. Misschien kunt u me helpen.’

Becker beloofde zijn best te doen.

‘Zo verklaart een getuige dat ze u heeft zien filmen rond het tijdstip van de moord. Volgens haar gebeurde dat ver verwijderd van de plaats delict. Ik zou die beelden graag bekijken, dat begrijpt u. Kunt u mij zeggen waar ik ze kan vinden?’

Beckers neusvleugels trilden. Beginnende hooikoorts, zag Van Lunteren.

‘Bent u kerkelijk?’ vroeg Becker.

‘Wilt u geen omtrekkende bewegingen maken, maar gewoon antwoord geven op mijn vragen? Zo ingewikkeld zijn ze niet.’

‘U tast mijn persoonlijke integriteit aan door te vragen naar privéopnamen.’

‘Zo!’ klonk uit het vanuit een hoek in de ruimte. ‘Peerke

is helder vandaag! Meestal krijg je een verhandeling uit de Bijbel. Zijn we van ons geloof gevallen?’

‘Als het in het kader van het onderzoek van belang is, zal ik u toch moeten vragen de opnamen ter beschikking van de politie te stellen’, sprak Van Lunteren lijk. ‘In het uiterste geval kan ik ze confisqueren en u onder ede laten verhoren.’

‘Ik ben veroordeeld voor de moord op mevrouw Meisse, er is geen onderzoek meer.’

‘Als er nieuw bewijsmateriaal op de proppen komt, is er sprake van nieuw onderzoek. Misschien zelfs van een nieuwe rechtsgang, al loopt het misschien niet zo’n vaart.’

Becker boog zijn bovenlichaam over het tafelblad tot zijn hoofd bijna dat van Van Lunteren raakte - in de hoek strekte Kwakkenbos zijn nek. ‘U bent van de politie, u weet waar ik woonde, u hebt naar de opnamen gezocht bij mevrouw Riemenschneider, en kennelijk hebt u ze niet gevonden.’

‘Scherp, Peerke’, klonk het. ‘Maar tegen de rugleuning blijven zitten hè. Je maakt de bezoeker bang.’

‘Begrijp ik goed dat u niet meewerkt?’

‘U hebt mijn camera’s bekeken en u hebt geen geheugenkaart gevonden. Dat kan twee dingen betekenen: ze zijn gestolen door iemand die daar belang bij heeft of ze zijn in handen van een slordige politieman gevallen. Het is aan u om de waarheid boven tafel te krijgen. De laatste keer dat ik ze zag, waren ze veilig opgeborgen in de behuizing van mijn toestellen die in een kast lagen van mijn gehuurde kamer bij mevrouw Riemenschneider. U hebt haar adres.’

‘Dank u’, zei Van Lunteren, verrast door het accurate antwoord. ‘Maar als de kaartjes niet zijn meegenomen door een collega, wie zou er dan belang hebben bij de ontvreemding?’

Becker wreef zijn ogen rood. ‘Was u aanwezig bij de rechtszaak tegen mij? Herinnert u zich de rel die ontstond toen ik de moord bekende. Ik mocht mijn eigen belang niet schaden, zei de advocaat. Dat was nieuw voor me, ik dacht dat ik eerlijk mocht zijn tegenover mijn rechters - sterker, dat

het mijn zaak goed zou doen. Maar ik heb geleerd dat ik mij op mijn zwijgrecht moet beroepen.'

Van Lunteren herinnerde het zich. 'Dat was inderdaad ongebruikelijk. Ik moet dus begrijpen dat het geheugenkaartje van uw filmcamera beelden bevat die uw belang schaden, waarom hebt u het kaartje dan niet vernietigd? Of minimaal de gegevens die het bevatte?'

'U begrijpt het niet.'

'Dan moet u het me uitleggen.'

'Ik moet helemaal niets. De zaak is afgerond. Ik ben veroordeeld en heb er vrede mee. Alles wat ik u vertel vloeit voort uit mijn onmetelijke goedertierenheid.' Zijn lach gorgelde omhoog vanuit een diepe put waarin het siste en kolkte, pruttelde en ondraaglijk stonk naar zwavel en rotte kiezen.

Meisse wist het niet, van Lützens zuster. De zuster die trouw was gebleven aan de noordelijke aardappelvelden en content was met haar bestaan van eenvoud en hard werken. Ze had zijn nummer gevonden en gedacht er goed aan te doen hem te bellen met het nieuws dat haar zelf onberoerd had gelaten.

Lützen had het gezegd, bij herhaling: het einde is zelden verheffend. Hij was gevallen, onverhoeds, in het kleinstedelijk spitsverkeer dat hij bij leven zo verachtte. Stuiptrekkend had hij op het plaveisel gelegen tot hij stilviel met schuimbellen rond zijn lippen. Iemand had zijn mond zien bewegen, maar zijn stem zou te zwak voor woorden zijn geweest. Lützen stierf voor de ogen van passanten die elkaar veelbetekenend toeknikten. Dat kwam er dus van. Die avond draaiden zij de schroefdop steviger vast.

Lützens laatste maanden waren zwaar geweest, vertelde ze. Ze had haar bedrijf en een zieke man, dus ze was niet altijd voor hem in de houding gesprongen, voor Lützen met zijn gezwollen taal, zijn drankzucht en zijn vrouwenhaat. Hij had haar die onverschilligheid kwalijk genomen, maar

het had haar niet geraakt. Lútzen was een eenzame, bange misantroop geworden, vertelde ze, bang voor de teloorgang, bang voor het lijden en de dood. Zijn drankiname had zorgwekkende proporties aangenomen. Ze troostte zich met de gedachte dat hij niet te helpen was geweest en dat het einde onontkoombaar was. ‘En verder van de doden niets dan goeds’, zei ze.

‘Dat is een misvatting’, corrigeerde Meisse haar. ‘Ik neem aan dat u refereert aan het Latijnse gezegde *Mortuis nil nisi bene*. Veel mensen, onder wie u kennelijk, vertalen dat ten onrechte in *van de doden niets dan goeds*, maar de betekenis van de oorspronkelijke tekst is dat we geen onwaarheden over de doden moeten vertellen.’

Zijn woorden maakten geen indruk, ze had een veelgebruikt gezegde gebezigd, vertelde ze, en als boerin was ze niet van de haarkloverij.

Meisse condoleerde haar en vertelde over zijn vriendschap met Lútzen die te lang al uit het lood was. Te lang had hij pompeuze Lútzen op het schild gehesen en hem aanbeden als een ziener en een wijsgeer. Ze lachte dun. Lútzen was er bedreven in zijn borstkas op te blazen en pretentieuze wijsheden te verkondigen, vertelde ze, maar in de kern was hij een getormenteerde ziel. Ze informeerde Meisse over de details van de graflegging, maar ze maande hem goed na te denken over het nut en de noodzaak van een reis naar de noordelijke streken.

Meisse zei de uitnodiging in beraad te houden, het zou afhangen van de conditie van de dag, de weersomstandigheden en de treinenloop.

‘Lútzen sprak een enkele keer over u en uw dominante vrouw. In zijn weinig fijnzinnige bewoordingen had u volgens hem een vrouw met kloten gehuwd. Mijn broer had iets tegen vrouwen. Tegen álle vrouwen. Waarschijnlijk was hij bang voor hen nadat zijn eigen vrouw hem in sluwheid had afgetroefd. Hij zei dat u er goed aan had gedaan. Hij vertelde er niet bij waaraan u goed had gedaan, maar hij was vol lof en ontzag.’

‘Goed aan had gedaan?’

‘Het vraagt moed om het te doen en geestelijke stabiliteit om ermee in het reine te komen’, zei hij. ‘Ik herinner me die woorden nog goed. Ik neem aan dat u gescheiden bent van uw vrouw. Ach, onze moeder zei het al: het komt zoals het komt, het is zoals het is en het gaat zoals het gaat. Lützen had zijn tegeltjeswijsheden niet van een vreemde.’

‘Mevrouw, ik weet sinds een paar minuten dat u Lützens zuster bent en u vertelt mij dat Lützen met u over mij gesproken heeft, maar mijn vrouw is naar de visboer. We eten vanavond sliptong met asperges en ik heb haar gevraagd scheerzeep voor me mee te nemen. Ik hoop dat ze het niet vergeet, want een notaris moet zijn cliënten met fris geschoren wangen tegemoet treden, anders vertrekken ze naar de concullega.’

‘Weet dat Lützen u er niet om veroordeelde. Hij kon neerbuigend zijn, hij zal u beschimpt hebben, u van ongevraagd advies hebben voorzien en hij zal u op momenten hebben genegeerd, maar hij had ontzag voor u en uw daad. Dat heeft hij mij meermaals laten weten, in woord en gebaar. Dat wil zeggen: tijdens onze schaarse contacten. Maar ik moet verder. Ik hoor graag of u de reis naar het noorden wilt aanvangen. Er is één volgauto, daarin is een plaats voor u gereserveerd, voor u als zijn beste, waarschijnlijk enige vriend, al was vriendschap voor mijn broer een onbeduidend begrip. Als ik uw e-mailadres mag gebruiken, dan stuur ik u de informatie. De teraardebestelling is morgen over een week. Ze blijven tegenwoordig lang goed.’

Ze lachte besmuikt.

Van Lunteren had hem per telefoon gevraagd naar het bureau te komen. ‘Dan nemen we de zaken door bij een bord nasi.’ Het had uitnodigend geklonken, Malte hield van de Oosterse keuken. Welgezind was hij op pad gegaan.

De rechercheur schepte een lepel gemorste pindasaus van zijn T-shirt en liet een boer. ‘Even recapituleren. We hebben een verdrinkingsdood in de plas bij het boothuis van oud-

notaris Bernard Meisse, jouw vader. Je moeder is van de trap gevallen en heeft een hoofdwond opgelopen. Die wond was niet dodelijk; pathologisch onderzoek heeft aan het licht gebracht dat ze de verdrinkingsdood is gestorven. Ze ademde dus nog toen ze in het water viel. Verder hebben we een verdachte met motief, gelegenheid en een zieke geest. Hij heeft zijn slachtoffer van de trap geduwd en naar de waterkant gesleept.'

'Een verdachte die ver van de plaats van het delict was toen moeder overleed', wierp Malte tegen.

'Kom ik zo op. De verdachte heeft bekend en is weggekomen met een milde straf, in elk geval een straf waartegen geen beroep is aangetekend. *Alles klar herr Kommissar*, zou je vader zeggen, nietwaar?'

'Behalve...'

'Kom ik op. Even advocaat van de duivel spelen. Onze dader is een halvezool, een godsdienstgestoorde aan wiens bekentenis getwijfeld kan worden. De echtgenoot van de overledene - je vader - blijft volhouden dat de dader onschuldig is. Verder heeft zich een getuige gemeld met een verklaring waarin ze zegt de veroordeelde op grote afstand van de plaats delict te hebben gezien ten tijde van de moord. Om het geheel nog spannender te maken weten we sinds kort dat er misschien een film is gemaakt, zo mogelijk van het incident zelf.'

'Maar die film is spoorloos.'

'Die film is spoorloos. Als jij nog saté wil, ga je gang. Ik zit vol.'

'Volgens jou heeft Becker gezegd dat de geheugenkaart nog in het toestel zat toen hij werd opgepakt door de politie.'

'Klopt. De vraag is of hij de waarheid spreekt.'

'Als hij liegt?'

'Dan heeft hij het kaartje verstopt of weggegooid. Kleine kans dat we het dan nog vinden. De vraag is waaróm hij erover zou liegen.'

'Ik heb lekker gegeten.'

‘Mooi. Koffie.’

‘Automatenkoffie, heerlijk.’

‘De enige reden die ik kan bedenken, is dat de opname zijn schuld bevestigt.’

‘Maar hij heeft bekend en is veroordeeld. Hij heeft niets te vrezen, dat chanteert moeilijk.’

‘Hij heeft bekend en is veroordeeld. Heel juist, dokter Watson.’

‘Dan is het kaartje gestolen door iemand die iets te verbergen heeft.’

‘Opnieuw juist, u maakt vorderingen. Het geheugenkaartje bevat gevoelige informatie voor iemand en die iemand heeft het kaartje gestolen. Toch maar eerst koffie?’

‘Of...’ Malte hief zijn vinger.

‘Of?’

‘Of het is gestolen door iemand die wist dat hij er een ander mee kon chanteren.’

‘Heb ik uiteraard ook aan gedacht. Iemand heeft het kaartje gestolen om Becker te chanteren.’

‘En daarom heeft Becker bekend.’

‘Maar een getuige heeft hem op grote afstand van de plaats delict gezien, daarmee is jouw zoektocht begonnen. Gecompliceerd, Malte. Uiterst gecompliceerd. Of je moet erkennen dat de afstand van Becker tot de plaats delict niet zo onoverbrugbaar was als de getuige beweert.’

‘Of niet Becker werd ermee gechanteerd, maar iemand anders.’

‘Iemand buiten Becker die rond de dood van jouw moeder iets te verbergen heeft.’

‘Espresso graag. Extra sterk.’

‘Hier, dit laat de baas ons drinken.’ Van Lunteren schoof een beker automatenkoffie in Maltes richting, zijn vingers grabbelden door een bak met plastic bestek. ‘Pas op, kan heet zijn’, waarschuwde hij. De mannen roerden simultaan en bliezen hun espresso naar kamertemperatuur. ‘Die pastoor,’ zei Van Lunteren, ‘kunnen we die er niet van overtuigen dat zijn biechtgeheim een achterhaald verschijnsel is?’

‘Probeer het’, grinnikte Malte. ‘Religieuzen staan bekend om hun flexibiliteit en ruimdenkendheid.’

‘Die man zei toch iets over een getuige die zondaar wordt als hij een ander niet voor een zonde behoedt?’

‘Zoiets ja.’

‘Dat zegt hij toch niet voor niks? En een man van God zou zich toch verplicht moeten voelen om de politie te informeren? Als het om *crime* gaat zijn God en de politie toch twee handen op één buik?’

‘Iemand heeft in zijn biechtstoel gezegd dat hij getuige was van een strafbaar feit en biecht op dat hij niets heeft ondernomen om het te voorkomen. Zoiets?’

‘En dat staat op film.’

‘En de man die heeft gefilmd eist geld, anders informeert hij de politie.’

‘Klinkt logisch. Maar de grote vraag is: wie of wat heeft Becker gefilmd?’

‘En is Becker de afperser, of heeft iemand zijn geheugenkaart gestolen?’

‘En kreeg ideeën na het zien van de beelden.’

‘Of wist waaruit de inhoud bestond!’

‘Complicado, Malte, mucho complicado.’

‘Muy complicado’, verbeterde Malte. ‘Veel mensen maken die fout.’

Uitbundiger kon de zon niet schijnen. Katz bracht een vinger naar zijn oor en kantelde zijn hoofd. ‘Hoor... midden in de stad en niets dan windgeruis en vogels.’ Ze gaven hem gelijk: geen auto of brommer te horen, uitsluitend windgeruis en vogels. ‘Maar vertel, waarmee kan ik jullie helpen?’

‘U vertelde mij,’ opende Malte, ‘kort voor het Paasfeest, toen ik u bezocht in uw kerk, waar u bezig was met de versieringen, dat iemand zondaar wordt als hij een andere zondaar niet behoedt voor zijn daad.’ Katz zoog vuur in zijn sigaar en knikte bevestigend. ‘Onze ontmoeting staat me helder voor de geest. Die was minder stekelig dan een eerder treffen dat ik me ook herinner.’

Malte kleurde. ‘Nogmaals mijn excuses voor die keer, het was de spanning van het ogenblik. Maar mag ik terugkomen op wat u zei tijdens onze tweede ontmoeting? Gezien de context van uw opmerking over zondaars kreeg ik de indruk dat u doelde op het overlijden van mijn moeder en de omstandigheden waaronder dat gebeurde.’

Katz tikte een tuit as naar het droge gazon. ‘En je wilt weten of dat zo is.’

‘Het is belangrijk voor me. Ik ben bang geworden dat de rol van mijn vader een andere is geweest dan ik meende en hoopte. U moet weten, zijn geheugen...’

Katz verschoof zijn stoel. ‘Je herinnert je, hoop ik, wat ik je vertelde over het biechtgeheim. Ik kan je wijzen op het evangelie van Lucas die schrijft hoe de Heer tollenaars en zondaars tot zich riep en protesterende schriftgeleerden voorhield: wanneer iemand onder u honderd schapen heeft en er een van verliest, laat hij dan niet de negenennegentig in de wildernis achter om op zoek te gaan naar het verlorene, totdat hij het vindt? Zo al er in de hemel meer vreugde zijn over één zondaar die zich bekeert, dan over negenennegentig rechtvaardigen, die geen bekering nodig hebben. Daarbij moet ik het laten.’

Zijn kaak trok strak.

‘Maar heren, laat de wijn niet warm worden, en meneer

Van Lunteren, neemt en eet van de kaas alstublieft, in de zon ziet hij er al snel onappetijtelijk uit.'

De rechercheur reikte naar de schotel en knikte goedkeurend. 'Eerwaarde,' sprak hij met volle mond, 'ik ben niet bekend met de ins en outs van het biechtgeheim, maar houdt het ook stand tegen een gerechtelijk bevel om opening van zaken te geven?'

Katz schoof zijn stoel terug. 'De onschendbaarheid van het sigillum is vastgelegd in onze kerkelijke wetten, meneer Van Lunteren, en ze is absoluut. Ik mag u zelfs de identiteit van de penitent niet vertellen, op straffe van verwijdering uit de kerkelijke gemeenschap. Om te antwoorden op uw vraag: mocht een rechter mij willen verplichten informatie uit een biecht te openbaren, dan ben ik moreel, maar belangrijker, kerkjuridisch niet gemachtigd hem te gehoorzamen. Iemand beschreef het als volgt: wie raakt aan het beroepsgeheim van de advocaat, ondermijnt de rechtsstaat, wie raakt aan het biechtgeheim van de priester, ondermijnt de vrijheid van godsdienst. In beide gevallen ondergraaft hij een zuil van onze beschaving. Bijvullen?'

'Jammer,' zei Van Lunteren, 'u zou ons aan een doorbraak kunnen helpen. Kunt u op zijn minst zeggen dat het zin heeft om verder te speuren?'

'Ach, kijk nou toch,' wees Katz, 'de kaas begint te zweten. Ik snijd even nieuwe blokjes.'

Beltoon fonkelen. Mette. Of alles goed was. Ja volstond. Ze belde vanuit de villa, of Malte wist waar hun vader was. Ze zouden samen dineren, maar hij was onvindbaar, ze wachtte al een uur. Ze sprak gehaast. Hoe ze was binnengekomen? Met een sleutel, hoe anders. Of ze in het boothuis had gekeken? Ze was niet achterlijk!

Malte was er snel. 'Nog steeds niet?'

'Ik begrijp er niks van. Ik kan het er allemaal niet bij hebben. Ik zou voor hem koken, hij verwachtte me om zes uur, en nu is het...'

'Bijna acht uur.'

Meisse had de trein genomen, de middagtrein naar het noorden. Het was een ingeving geweest. Lúutzen was jaargenoot en geestverwant, wegblijven voelde als verraad. Op het station was hij in verwarring geraakt, een behulpzame dame had hem zijn perron gewezen. Op het eindstation in de noordelijke stad had hij een taxi gevraagd naar het opgegeven adres te rijden, het bleek een bedrijf in grafleggingen te zijn.

Lúutzen rustte in vrede, zag hij. Zijn studentengrijs was terug. ‘Zo, ouwe reus,’ groette hij het lichaam, ‘daar lig je dan, met je praatjes en je drankzucht. Is er toch een einde aan gekomen.’ Hij overdacht zijn tekst en was content; om meer woorden zat Lúutzen niet verlegen. Hij verontschuldigde Gilda, die was opgehouden in de supermarkt.

‘Meneer.’ Een hand beroerde zacht zijn schouder. ‘Wilt u afscheid nemen? We gaan sluiten.’

‘Afscheid nemen? Ik ben er net, ik heb drie uur in de trein gezeten, gaan we naar het kerkhof?’

‘Zaterdag, meneer. Zaterdag is de begrafenis. Hebt u geen convocatie ontvangen?’

‘Dag pa. Waar ben je? We zitten op je te wachten. Je zou met Mette eten. Waar zeg je? Hoe ben je daar gekomen!? Dat zouden we toch niet meer doen? En nu? Een convocatie? Bij de post? In je e-mail? Dan moet ik een wachtwoord hebben. Dat gebruik je niet? Dat is link, pa, heb ik je uitgelegd. Maar ik ga wel zoeken. Ben je bij familie? Op straat? Geen adres bekend. Mooi is dat. Ik zou maar snel een hotel nemen, straks is alles vol. Dat kost geld, snap ik, maar je kan toch geen nacht op straat blijven? Wat zeg je? Twee nachten? Zaterdag pas. Dan moet je echt een hotel nemen, straks word je opgepakt door de plaatselijke hermandad. Beloof je het? Je bent toch geen zwerver! Je bent oud-notaris, je moet je kuif ophouden. Zoek een hotel en zorg dat je goed eet. Maak er een uitje van, zo vaak zal je niet meer in het noorden komen. Wat? Ja, we gaan op zoek. En jij naar een hotel hè! Beloofd?’

Mette had het gesprek gevolgd, toch vroeg ze het. ‘Zit hij in het noorden?’

‘Lützen is dood en wordt zaterdag begraven. Pa is op de trein gestapt en zwerft als een nomade door de noordelijke straten.’

‘Zo, die ouwe slijmerd is dood’, zei Mette. ‘Dit kan toch niet meer, Malte. Er moet snel een oplossing komen. Dan maar een inrichting waar hij het niet naar zijn zin heeft. Nood breekt wet. Neem jij nou eens een beslissing!’

Slagregens belemmerden het zicht op de plas. ‘Zoek jij de computer even af voor een convocatie, dan ruim ik de keuken op’, zei Malte.

‘Mal-te?’ Ze sprak zijn naam uit alsof ze halverwege na moest denken over het vervolg. ‘Mal-te?’ Hij vond haar gebogen over Meisses laptop.

‘Gevonden?’

‘Geen uitnodiging, wel iets vreemds. Wist jij dat pa correspondeerde met Bravenboer?’

‘We zouden niet in pa’s privéspullen moeten snuffelen’, schrok Malte. Hij plaatste zijn handen op haar schouders en las beschaamd mee. ‘Dit gaat over de verkoop van de boot. Knap dat hij dat per e-mail doet, maar het is onze zaak niet. Geen rouwbericht?’

‘Onze zaak niet? We mogen best weten voor welk bedrag hij het ding heeft verkocht. Het gaat om onze erfenis’, kirkte ze. ‘Kijk. Bravenboer vindt honderd euro een mooi symbolisch bedrag.’

‘Een symbolisch bedrag? Dat ding is meer dan twee ton waard. Hoe reageert pa?’

‘Dat is dus weer niet te vinden...’

Leendert Bravenboer leed onder het faillissement van de werf, die een eeuw eerder was opgericht door grootvader Cornelis en naar grote hoogte was gestuwd door vader Jannes. Onder leiding van Leendert was het familiebedrijf in de

versukkeling geraakt. Een concurrent had de failliete boedel opgekocht en geprofiteerd van wat de financiële pagina's 'een conjuncturele opleving' noemden. Als Bravenboer het nieuws las over de *booming* maritieme sector, ontsnapte hem een hartgrondige vloek; de zaak had hem een chronische ontsteking aan de bronchiën bezorgd.

Van Lunterens nagel kerfde in het plastic van de deurbel.
'Heren?'

'Dag buurman,' groette Malte, 'dit is rechercheur Van Lunteren van de plaatselijke politie. Mogen wij even binnenkomen?'

'Binnenkomen? Hoezo?' Bravenboer blafte zijn hond tot de orde en hield de deur op een kier. 'Ik heb het niet op onaangekondigd bezoek, zeker niet op dit tijdstip en ik ken meneer Van Lunteren niet. Zou u me kunnen vertellen waar het over gaat? Bruno laag!'

Van Lunteren deed een stap naar voren. 'Ik zou u wat vragen willen stellen die te maken hebben met het overlijden van mevrouw Meisse, uw bijna-buurvrouw van verderop aan de plas.'

De kier bleef smal. Bravenboer had geen idee wat hij de heren zou kunnen melden over het overlijden van mevrouw Meisse van verderop aan de plas, behalve dat hij elk voortijdig overlijden betreurde, dus ook dat van mevrouw Meisse, maar hij was niet bij het voorval betrokken geweest en hij had er geen bijzondere kennis over, dus hij vreesde dat de heren op de verkeerde bel hadden gedrukt. Of ze hem... 'Jij bent Malte!' zag hij. 'Gilda's zoon! Wij spraken elkaar eerder, bij het huis van je vader. Bruno wilde met je spelen en je schrok je lam. Je rijsttafel lag verspreid over de grond, alsof je... nou ja, dat is niet zo smakelijk. Jammer dat ik je niet kan helpen. Doe je vader de groeten van me, als hij nog weet wie ik ben.'

Van Lunteren stak een vinger in de lucht, zoals hij een rechercheur in een televisieserie had zien doen. 'Ogenblikje',

zei hij. ‘Klopt mijn informatie dat u een schip hebt gekocht van de heer Meisse en dat u met hem over de transactie hebt gecorrespondeerd?’

‘Wat is daar vreemd aan?’ snauwde Bravenboer. ‘Hebt u nooit iets gekocht en onderhandeld over de prijs en de voorwaarden?’

‘Mogen wij toch even binnenkomen?’ vroeg Van Lunteren. Het klonk dwingend. De scheepbouwer schokschouderde. ‘Als u het kort houdt. Mijn vrouw heeft een broze gezondheid.’

Het meubilair was sleets. In de buffetkast was een ruit vervangen door een plaat multiplex. De kamer stonk naar aangebrande aardappels, gekookte bloemkool en schurftige hond; de craquelé dame in de leunstoel zou mevrouw Bravenboer van de broze gezondheid zijn. Ze had haar lichaam rond een beduimd exemplaar van *Homes & Gardens* gevouwen en maakte geen aanstalten het bezoek van versnaperingen te voorzien.

‘Til, deze heren willen vragen stellen over de dood van mevrouw Meisse’, sprak Bravenboer met zichtbaar ongemak. ‘Je weet wel, die dame van verderop die zo ongelukkig viel en verdronk in de plas.’

‘Je hebt er niks mee te maken!’ Ze spuwde haar woorden als pitten die ze aantrof in een druif die haar als pitloos was verkocht. ‘Heb je dat niet gezegd? Allemachtig, hoe lang is dat mens al dood!’

‘We zullen uw computer voor onderzoek moeten meenemen’, blufte Van Lunteren. Hij plaatste zijn voet op de eerste trede van de trap, zijn hand omvatte de leuning. ‘Ik neem aan dat uw werkkamer zich op de verdieping bevindt?’

Van Lunteren verwenste de trage computer en wees Malte op de koffieautomaat. ‘Derde knop van links, doe maar extra melk en suiker.’ De pc reutelde en ratelde, gierde en klapperde, maar de monochrome monitor bleef onheilspellend zwart. ‘Hij zal het toch wel doen?’ vroeg Malte bezorgd. ‘Straks krijg je een douw omdat je een computer in beslag hebt genomen die niet blijkt te werken. Wederrechtelijk heet dat toch?’

Het was een apparaat uit de tijd waarin vaders kantoor automatiseerde. Het gezin had zich rond het scherm geschaard en *Pong* en *Space war* gespeeld. Ze hadden elkaar op de schouder geslagen en vastgesteld dat de nieuwe tijd was aangebroken, niets zou blijven als het was.

Van Lunteren slaagde erin het apparaat tot leven te wekken, een leven weliswaar dat zich afspeelde in slow motion. ‘Maar laat mij er een avondje mee knoeien en ik kan je vertellen in welke krochten van het wereldwijde web Leendert Bravenboer zijn gerief haalt’, kirde de rechercheur.

Op het station van een middelgrote stad in het noorden van het land was een verwarde man aangetroffen. Aan de hand van documenten op zijn lijf waren zijn identiteit en woonplaats vastgesteld. De autoriteiten hadden een familielid getraceerd en Malte bevolen zijn vader op te halen. Vloekend had hij de boodschap in ontvangst genomen. Het betekende drie uur treinen naar het noorden, rompslomp op een bureau en drie uur treinen naar huis. Juist nu, juist nu de oplossing van het mysterie van de dood van Gilda zo nabij was. Hij vloekte nog een keer, schopte tegen een deurpost en was vertrokken.

De dienstdoende politieman in de noordelijke streken haalde verveeld zijn schouders op: hij was vrij toen Maltes vader was

aangetroffen in de wachtruimte van het stationsgebouw. Drank was doorgaans de boosdoener en aangeschoten zwervers verkozen de verboden maar comfortabele stationsrestauranten boven de nachtopvang van het heilsleger. Deze Bernard Meisse was vrij van smetten en daarom gerubriceerd als verwarde oude man zonder familie en vaste woon- of verblijfplaats. Pas bij het doorzoeken van zijn persoonlijke bezittingen was de verbalisant gestuit op een paspoort en een contactadres.

Er lagen geen onbetaalde rekeningen, dus Malte kon zijn vader meevoeren naar de villa aan de plas. Een venijnig vingertje gelastte hem beter op zijn ouweheer te letten, de politie had haar handen vol aan bestrijding van de zware criminaliteit, die welig tierde in de noordelijke gewesten.

Het kapittelen begon nog voor de trein het kopstation had verlaten. ‘Hoe kon je zo onvoorzichtig zijn, pa? Ik wist van niks, Mette wist van niks, als je geen papieren op zak had, zouden we je in de opsporingsberichten tegenkomen. Je foto in het Journaal, dat moeten we toch niet willen?’

Malte had plaatsgenomen in de rijrichting, zijn vader dommelde ruggelings weg. Waar de sporen verdubbelden passeerde hun trein een boemel van waaruit een vrouw haar blikken op de mannen richtte zonder hen te zien. ‘Parallele sporen’, fluisterde Meisse zonder noodzaak. ‘Never the trains shall meet.’

‘Twain.’

‘Trains. Meervoud.’

‘East is East, and West is West, and never the twain shall meet, till earth and sky stand presently at God’s great judgment seat. But there is neither East nor West, border, nor breed, nor birth, when two strong men stand face to face, though they come from the ends of the earth. Kipling.’

Meisse liet het. Zijn ogen voelden zwaar; hij had Lützens begrafenis gemist, hij was de weg kwijtgeraakt, geen enkel hotel had hem toegelaten en op het station was hij het spoor bijster geraakt. Hij was de warme, comfortabele

ruimte binnengegaan, had mensen willen aanklappen met zijn vragen, maar er was niemand om aan te spreken. Op een met plastic bekleed bankje had hij geslapen tot hij ruw werd gewekt door de uitbater, die hem met veel misbaar had overgedragen aan de opgeroepen wijkagent.

Het kon zo niet verder, Malte beloofde samen met Mette de zoektocht naar een veilig gesticht met voorrang ter hand te nemen.

Meisse reageerde lauw. Uitgerekend Mette had hem deze streek geleverd door de convocatie te laat naar hem door te sturen. Hoeveel begraafplaatsen telde een middelgrote stad in het noorden wel niet? Had hij ze allemaal moeten aflopen, op zoek naar Lützens vers gedolven graf?

Het was een broeierige dag geweest, de nacht had de hitte niet verdreven. Zijn cel stonk het naar braaksel, urine en fecaliën. In de gang werd geschreeuwd en vielen doffe klappen. Hij sloeg de deken van zich af en hees zich naar de rand van zijn bed. Het rochelde in zijn longen, het bonkte in zijn schedel. Druppels zweet dropen van zijn kin en maakten kringen in zijn pyjamabroek. Op de wastafel glinsterde het plastic van de verpakking waarin zijn nieuwe tandenborstel had gezeten.

‘Ben je bang? Dat hoeft niet, je hoeft niet bang te zijn.’ Een trillende hand schoof een haarlok uit zijn wimper, hij hoorde lucht fluiten langs lange neusharen. ‘Het komt goed, het komt allemaal goed.’

Stugge wol schuurde langs zijn wang, geelbruine vingers rukten aan de knopen van zijn overhemd, streelden zijn schouders en zijn borst.

‘Manneke, wat sta je strak.’ Een hand omvatte zijn jongensbuik en kroop onder het elastiek van zijn lubberende onderbroek.

In de gang was het stil, een mond kwam dichterbij, adem stonk naar tabak, koffie en pepermunt. Hij zou moeten schreeuwen, maar zijn keel liet geen geluiden door. Hij moest

schoppen, maar zijn spieren gehoorzaamden niet.

‘Laat ons bidden om Gods genade.’ Een tweede hand sloot zich om zijn neus en mond, droge lippen beroerden zijn buik. Het werd donker, langzaam, zoals lampen doofden bij het starten van de hoofdfilm. Het lichaam werd slap. Er was geen bloed. Geen bloed.

In de gang werd weer geschreeuwd. ‘Hou op met dat gekras peerke! Je houdt iedereen wakker. Moet je naar de isoleer?’

Beltoon Deining. Van Lunteren. Malte hoorde opwinding in zijn stem. Of hij snel naar het bureau kon komen. Hij nam de tram en besteeg de trappen naar het bureau. Van Lunteren ving hem op, liet hem uithijgen en voerde hem mee naar een raamloze kamer waar Bravenboers computer rommelde. ‘Je gaat het niet geloven, Malte.’

De monitor vertoonde schokkerige beelden van een vluchtend koppel eenden. ‘Het belangrijkste komt straks, goed opletten.’ De dieren renden over vochtige bosgrond, bang voor een enge man met een zwarte doos voor zijn ogen; snaterend verdwenen ze in het struikgewas. De camera was blijven lopen, het beeld verplaatste zich naar de overzijde van de plas, een gebouw kwam schokkerig dichterbij. ‘Ons boothuis’, riep Malte verrast. ‘Scherp lensje.’

‘Nu opletten, links achter het gebouw, bij de heg.’

Een rijzige gestalte wandelde het beeld binnen, zijn hand omklemde een geelgekleurd object.

‘Bravenboer!’ zag Malte. De scheepbouwer bleef staan en maakte een gooiende beweging. De tennisbal die zijn hand verliet landde op het gras onderaan de trap. Een vrouw in een gewatteerd rood jack zonder mouwen sloot de deur op de verdieping en stapte op de eerste trede. Op de tweede ging het mis; haar voet gleed weg, haar handen grepen naar de leuning, maar misten.

‘Ma!’ schrok Malte.

Pas beneden kwam het lichaam tot stilstand.

‘Opletten.’

Gilda stond op, betastte haar hoofd.

‘Komt-ie.’

Een hond stormde het beeld binnen en sprong haar omver.

‘Bruno!’ brulde Malte. ‘Dat kutbeest van Bravenboer!’

De Dobermann legde de bal aan haar voeten en spande zijn lijf, klaar om te apporteren. Ze zagen hoe Gilda haar kleding fatsoeneerde en wilde gebaren maken om de hond te verjagen.

‘Nou rent ze weg, achtervolgd door die hond, in de richting van de plas... en hier stopt het verhaal.’

‘Stopt het verhaal?’ was Malte verbijsterd. ‘Stopt het verhaal?’

‘Einde film, kaartje vol of zo. Je moeder heeft de val overleefd en is nagezeten door een hond. De rest is een mysterie.’

‘Die kuthond!’ schold Malte. ‘Ze was bang voor dat beest, en nu wordt hij haar dood. Gaan we Bravenboer oppakken?’

‘Oppakken? Voor wat? Ik zie een vrouw die achtervolgd wordt door een speelse hond. Ze rent naar het water, een vrolijk tafereeltje...’

‘Ik zie een bange vrouw, vluchtend voor een agressieve hond. Even later valt ze in de plas en verdrinkt. En de eigenaar van de hond doet niets!’

‘Dat weten we niet. Bravenboer is buiten beeld. Misschien roept hij zijn hond terug, misschien rent hij naar het water om te helpen, we weten het niet. We kunnen het hem hooguit vragen.’

‘In elk geval maakt dit filmpje duidelijk dat Becker onschuldig is.’

‘Ook dát is niet waar. Becker stopt met filmen en rent naar het boothuis. Hij vangt je vluchtende moeder op en verdrinkt haar in de plas, waarna hij verdwijnt. Zeg maar dat het niet zo ging. Het zijn opmerkelijke beelden, maar bewijzen doen ze niets. Ik zit met een andere vraag: dit filmpje zat bij de verwijderde documenten op Bravenboers computer. Wie heeft het hem gestuurd en met welk doel?’

Bravenboer had zijn stoel verschoven voor onbelemmerd zicht op zijn buitendeur. ‘Daar komen ze, ik mag hopen dat alles compleet is, anders hebben ze een kwaaije aan me.’

‘Als je ze maar geen koffie schenkt’, klonk het uit de leunstoel. ‘En je hebt recht op compensatie als er iets beschadigd is. Kijk alles goed na.’

‘Meneer Bravenboer, mevrouw Bravenboer.’ Van Lunteren had zijn armen vol en liet plichtplegingen achterwege. ‘Wij komen uw rechtmatige eigendommen terugbrengen, met dank voor het gebruik.’ Hij verschoof een lege bloemenvaas en etaleerde de apparatuur op de eettafel als een koopman zijn waar op de vrijmarkt.

‘Jij bent er een van Meisse’, krijste het vanuit de leunstoel. ‘Oprotten!’

‘Als er iets beschadigd is, weet ik u te vinden!’ dreigde Bravenboer.

‘Natuurlijk, als er iets beschadigd is ontvangt u een compensatie,’ suste Van Lunteren, ‘maar er is niets kapot, wij hebben alleen de inhoud bekeken.’

‘En niets van importantie aangetroffen’, blufte Bravenboer.

‘Wij troffen van alles aan, maar onze belangstelling ging uit naar een korte film die u hebt verwijderd. Althans, u deed een poging daartoe. Onze technici weten wel raad met verwijderde documenten.’ Van Lunteren grijnsde vilein. ‘Het is een fragment waarin uw hond, mevrouw Meisse en het boothuis van de familie Meisse een rol spelen. Ik neem aan dat u weet waarop ik doel.’

‘Ik heb je gewaarschuwd!’ spooog de leunstoel.

Bravenboers vingers speelden nerveus met de bundel snoeren op de tafel. ‘Ik ontving een filmfragment in mijn e-mailbox van een anonieme afzender, een hotmailadres. Er stond niet bij wat de bedoeling was, maar ik zag er geen kwaad in. Het is een onbeduidend tafereeltje, mijn hond wil spelen met de buurvrouw. Ik heb het verwijderd omdat ik er het belang niet van inzag. De opslagruimte

van mijn oude computer is beperkt, moet u weten.'

'Het is uw kuthond die achter mijn moeder aangaat', viel Malte uit. 'Even later belandt ze in de plas en verdrinkt.'

Bravenboer sprong op. 'Dat vind ik natuurlijk verschrikkelijk, maar Bruno is een speelse hond, je hebt het zelf gezien. Gooi een bal en hij rent er achteraan. Het was de keuze van je moeder om voor hem op de loop te gaan. Een hond ziet dat als spel. Ik heb het filmpje een paar keer bekeken, maar ik zie niet dat Bruno haar iets aandoet. Hij blaft en springt tegen haar op, maar hij is niet agressief. Je moeder was bang en raakte in paniek, maar dat snapt zo'n beestje niet. Ik probeerde hem nog terug te roepen, maar je moeder...'

Bravenboer betreurde de afloop, hij kon het niet vaak genoeg herhalen, maar hij zag niet in wat zijn speelse hond met Gilda's dood te maken had. Het was een tragisch incident. Als de film niet abrupt geëindigd was, zouden de beelden zijn lezing bevestigen, was zijn overtuiging.

'En de afzender van de beelden heeft nooit meer contact met u opgenomen?' sprak Van Lunteren lijsig.

'Nooit.'

'Dus u hebt geen idee om wie het gaat?'

'Ik weet niet wie het was en ik weet niet wat zijn bedoeling was.'

'U weet wel dat het een man was?'

'Dat neem ik aan. Vrouwen zijn niet zo technisch dat ze een film kunnen bewerken en versturen.' Zijn blik flitste naar de leunstoel en terug. 'De meeste vrouwen niet, tenminste.'

Van Lunteren verplaatste zijn gewicht. 'Vindt u het niet vreemd dat iemand u een filmfragment stuurt waarop uw hond te zien is? En een bange vrouw die wegrent voor het beest? Uw beest? En verdrinkt? De gedachte aan chantage is nooit bij u opgekomen? U blijft erbij dat er geen contact is opgenomen?'

'Chantage? Bravenboer lachte schaapachtig. 'Iemand die me afperst omdat mijn hond met de buurvrouw wil spelen?'

‘Een hond die de buurvrouw die dood injaagt!’ verbeterde Malte. ‘En als je een zonde ziet begaan en je grijpt niet in, dan ben je net zo schuldig als de zondaar! Woorden van pastoor Katz! Misschien bedoelde hij dat je schuldig bent als je niet ingrijpt wanneer je hond iemand de dood injaagt. Misschien bedoelde hij u!’

‘Een zondaar!’ klonk het vanuit de leunstoel. ‘Boten wegkapen uit een faillissement, dán ben je een zondaar!’

Regen roffelde tegen het gebrandschilderde raam van Leobardus’ werkkamer, jongensschoenen kloten door de gang. De broeder verhief zich uit zijn stoel en excuseerde zich. ‘Even de kudde kalmeren’, sprak hij bedaard. Bij terugkeer balanceerde hij met koffie en koek op een dienblad.

‘Zo,’ zei Malte, ‘even uw gezag laten gelden.’

Leobardus brak zijn nagel op het deksel van de koektrommel en verbeet de pijn. ‘De kwalificatie gezag heeft een negatieve associatie’, antwoordde hij. ‘Ik geef voorkeur aan het begrip liefdevolle bijsturing. Mariakaakje?’

‘U blijft een meester in het bezigen van verhullend taalgebruik.’

Leobardus verschoof zijn koffie en beet op zijn nagel. ‘Ik kan uw opmerking opvatten als een compliment, maar ik proef er een terechtwijzing in. Laat ik u een vraag stellen: waarom zouden we het leven niet een beetje minder onaangenaam maken dan het is? Het draagt niet bij aan een mooiere wereld als we de dingen bij hun lelijke naam noemen. Probeer het eens, en kijk of het u bevalt.’ Hij scheurde een rest nagel af, in zijn linkerwang trilde licht een spier.

‘U praat recht wat krom is.’

‘Ik probeer begrip te hebben voor de medemens en reken hem zijn zonden niet te zwaar aan. Zonden komen voort uit angst, onkunde, verwaarlozing. Niemand heeft zo intens geleden onder zijn zonden als broeder Theoticus, want u doelt op hem. We moeten de uitweg die hij heeft gekozen respecteren en hem gedenken in onze gebeden. De Heer

zal hem genadig zijn, dus wat geeft ons het recht hem te veroordelen? De Heer heeft zijn dienaar tot zich geroepen. Zijn taak in het aardse leven is volbracht.’

‘Een poosje vagevuur?’ suggereerde Malte, ‘als branden in de hel niet tot de mogelijkheden behoort? De man heeft heel wat op zijn kerfstok, maar jullie hebben kennelijk goeie contacten daarboven.’

Leobardus inspecteerde zijn nagels, als een toiletjuffrouw zonder klandizie. ‘Het is aanmatigend te veronderstellen dat ons oordeel maatgevend is.’

‘U wist ervan. Al die tijd wist u ervan.’

‘Wat een mens denkt te weten is nietig in de ogen van de Heer.’

‘U hebt hem de hand boven het hoofd gehouden, alsof het om een bagatel ging.’

‘Broeder Theoticus zocht zijn eigen plek en zijn eigen manier om met zichzelf en met de Heer in het reine te komen. Het was niet aan mij om te beoordelen of die ruimte hem toekwam of niet.’

‘U hebt tegen mij gelogen.’

‘U gebruikt grote woorden.’

‘U zei dat de liefde van Theoticus voor kleine Theo was zoals liefde is bedoeld, liefde waarin macht en lust geen rol spelen.’

‘Waar macht en lust een rol spelen, is geen plaats voor liefde, daarin kan ik u volgen. Maar ik herken niet het beeld dat u van broeder Theoticus wilt scheppen.’ Hij knikte naar de koffie. ‘Laat hem niet koud worden.’

De klok aan de wand sloeg het hele uur. Gedachteloos controleerde Malte zijn horloge. Hij plaatste zijn handen op de armleuningen en duwde zich uit zijn stoel. ‘De vorige keer wees u mij de deur, nu vind ik het zelf tijd om afscheid te nemen. Uw broeder Theoticus heeft de dood van mijn moeder misbruikt om met zichzelf en met zijn schepper in het reine te komen en u vindt dat acceptabel, sterker: u verdedigt hem en zijn daad. Mag ik het zo samenvatten? Wij

begrijpen elkaar niet en we zullen elkaar nooit begrijpen. Ik dank u voor de koffie en het Mariakaakje.’

De regen was gestopt, straten glommen in de late middagzon. Hij besloot naar het station te wandelen. De geur van frituurvet lokte hem naar 't Huuske. Het broodje met kroket smaakte goed, de met ruime hand aangebrachte mosterd prikkelde zijn neus.

Morricone telde af. *Shootout at the O.K. Corral* aan de plas. Malte plaatste zijn benen uit elkaar en bracht zijn hand naar de doorgeladen *Smith & Wesson* in zijn holster. Vanonder de rand van zijn *Stetson El Presidente* schoten zijn ogen alvast vuur.

‘Boten wegkapen uit het faillissement van je burens, wat bedoelt u precies?’

‘Til!’ blafte Bravenboer. De scheepbouwer reikte naar zijn wapen. ‘Ik zei je dat ze een broze gezondheid heeft.’

Malte spooog een klodder pruimtabak in het kwispedoor naast de prullenbak; de loop van zijn revolver wipte El Presidente naar zijn kruin. ‘Haar gezondheid kan broos zijn, maar aan haar geheugen mankeert niks. Wat bedoelt ze? Het gaat om mijn vader, ik heb het recht te weten wat ze bedoelt!’ Het wapen zei klik.

Van Lunteren stapte in het schootsveld. ‘Misschien vertelt mevrouw Bravenboer haar verhaal liever op het bureau, sommige mensen praten makkelijker als ze weg zijn uit hun knellende omgeving.’

‘Dat is niet nodig’, hield Bravenboer af. ‘Mijn vrouw bedoelt dat Maltes vader onze privéboot voor een habbekrats overnam uit het faillissement van de werf. Het jacht stond op naam van het bedrijf. Als notaris wist Meisse dat en hij maakte er misbruik van. Het was een schok te ervaren dat mensen tot diefstal in staat zijn in een voor anderen traumatische periode.’

De *Smith & Wesson* cirkelde rond zijn vinger. ‘Daar weet ik niets van. Ik neem aan dat mijn vader het met de beste bedoelingen en in goed overleg met u heeft gedaan.’

‘Je vader deed alles binnen de kaders van de wet. Die woorden sprak hij voortdurend. Binnen de kaders van de

wet, alsof er geen morele kaders zijn. Maar juridisch was er niets tegen in te brengen.’

‘Het lijkt erop dat de dood van je moeder een aantal mensen op gedachten heeft gebracht’, grinnikte Van Lunteren, eenmaal buiten. ‘Zie je het voor je: een vrouw verdrinkt in een plas en de mannen in haar buurt steken geen hand uit. De een gebruikt haar dood om in het reine te komen met zijn duistere verleden, de tweede weet zich zonder scrupules van zijn dominante echtgenote verlost en de derde maakt misbruik van de situatie uit ordinaire geld- en wraakzucht. Twee lafaards en een man met een abnormale zucht naar zelfvernietiging. Het zou een scene uit een krimi kunnen zijn. *Harry, da stimmt doch etwas nicht.*’ Malte lachte niet. ‘Besef je dat je uxoricide niet uitsluit?’

‘Uxo...?’

‘Uxoricide, moord op je echtgenote.’

‘Je bedoelt partnerdoding. Het is niet gezegd dat hij je moeder heeft omgebracht, maar het zou zomaar kunnen dat je vader minder in de war is dan hij ons wil doen geloven en dat hij de kennis over de ziekte van je opa heeft gebruikt om ons zand in de ogen te strooien. Het kan ook zijn dat de dood al was ingetreden en dat hij niets kon doen. We zullen het nooit weten.’

‘Dan is er dus geen moordenaar, alleen een man die onschuldig in de cel zit.’

‘Onschuldig? Becker is veroordeeld na gedegen politiewerk. Daarom snap ik jullie niet. Als ik een moord had gepleegd en een ander was ervoor veroordeeld, dan liet ik het rusten en ging ik vissen. Maar jullie blijven aan de gang. Je vader bleef Becker wekelijks bezoeken om hem tot bezinning te brengen en jij reist stad en land af om zijn verleden te doorgronden.’

‘Er moet een vierde zijn.’

‘Een vierde?’

‘De man die Bravenboer chanteerde.’

‘Wat dacht je van Becker?’

‘Becker heeft ma’s dood gebruikt om met zijn verleden in het reine te komen, je eigen woorden. Bovendien had hij geen gelegenheid. Hoe had hij het aan de vork moeten prikken vanuit zijn cel? Ik bedoel: zet iemand vast, zet een cipier voor zijn deur, en je voorziet hem van het best denkbare alibi.’

‘Aan de vork prikken...’ Van Lunteren gniffelde, de uitdrukking was hem onbekend. ‘Dan zoeken we dus een kerel die van de hoed en de rand wist, die wist welke partij hij kon chanteren en die in staat is om digitaal filmmateriaal te manipuleren. Hebben we die? De zoon van die advocaat? De Vos van Steenwijk? Maliepaard? Een onbekende? Zeg het maar.’

De middag liep ten einde, de stemming in Huize Parkzicht was gelaten. Mettes wijsvinger gleed over de vensterbank van het vrijgekomen appartement; aanhangend stof kneedde ze tot een bolletje dat ze landerig in Maltes richting schoot. ‘Er is hier in geen maanden schoongemaakt, maar we moeten knopen doorhakken. Pa merkt het toch niet.’

Meisse ijsbeerde klagend door het vertrek. ‘Dus hier zou ik mijn dagen moeten slijten, met verboden hier en verboden daar en uitzicht op de plas als de bomen kaal zijn in de winter. Over een week zit alles in het groen en zie ik helemaal niks. Geen plas, geen villa, geen park.’

‘Je hebt je verzorging, pa’, probeerde Mette. ‘Je medicijnen worden op je kamer gebracht, nooit meer door weer en wind naar de apotheek.’

Malte was in stil gesprek met zichzelf. Zijn vader zou zevenhoog wegteren in deze dodencel, maar er was geen keuze. ‘Wees eerlijk pa,’ probeerde hij, ‘wat moet je in dat grote lege huis? De tuin vraagt om onderhoud, de boot is weg en alles herinnert je aan ma.’

‘En wij komen regelmatig op bezoek’, loog Mette. ‘Leuk toch? Met je kinderen dineren in de recreatiezaal?’

Middenin de kamer bleef hij staan. ‘Weet je moeder dat ik hier zit?’

‘Mama weet van niks’, zei Malte. ‘Misschien maar beter zo, vind je niet? Ze zou je maar komen koeioneren.’

Hij straalde. ‘Ze zal niet weten wat haar gebeurt. Komt ze thuis, ben ik er niet. Dat heeft ze nog nooit meegemaakt. Zij was steeds de hort op, God mag weten waarheen, maar ze was altijd weg. Ik niet, ik was er voor jullie.’

Mette had haar rolstoel naar de *kitchenette* gerold, ze hadden haar banden horen ploegen door gestold vet op de

keukenvloer. ‘Tuurlijk pa,’ riep ze, ‘jij was er altijd voor ons. O kijk eens, een ingebouwde magnetron. Luxe hoor!’ De klap van het dichtgeslagen deurtje suisde in hun oren.

‘Weibermacht’, sprak Meisse achter zijn hand.

‘Weibermacht?’

‘Gevaarlijke vrouwen. Lees de Bijbel. Adam en Eva, Samson en Delilah. Zegt je niks?’

‘Ongelooflijk.’

‘Het staat er allemaal. Hoe ze manipuleren, van de sterkste man een wrak maken en uiteindelijk de macht grijpen.’

‘Het is wat.’

‘Vergeet je pillen niet!’ zong het in de keuken.

Hij vulde zijn longen. ‘Bang voor de waarheid, meisje? Weet dat het leed dat vrouwen hun mannen aandoen dieper snijdt dan een keukenmes in weerloos vlees. Maar je oma is in miljoenen deeltjes uitgestrooid, de goeie God zal er een kluif aan hebben op de Dag des Oordeels.’

Vet rubber siste over het parket. ‘Malte, zeg er iets van, hij praat wartaal. Ma was hem de baas en ik begrijp hoe pijnlijk dat was, maar ze heeft hem nooit kwaad gedaan. Ik wil die flauwekul niet meer horen, hij besmeurt de nagedachtenis aan mijn oma en mijn moeder. Het is hier trouwens bloedheer.’

‘Mette heeft gelijk, pa. Ma was een goeie moeder en een bijzondere vrouw. We begrijpen dat haar dood je heeft aangegrepen, maar je moet je geen dingen in je hoofd halen.’

Meisse schrok. ‘Niet zo hard, jongen, niet zo hard. Ze kan elk ogenblik thuishkomen. Ze was erop tegen.’

‘Op tegen?’

‘Er was niets illegaals aan. Het kantoor heeft alles binnen de lijntjes gekleurd.’

‘Binnen de lijntjes?’

‘Je moeder moest zo nodig varen.’

‘De boot! Bravenboer zegt dat je misbruik maakte van zijn faillissement; hij noemt het diefstal.’

‘Diefstal? Laat hem kletsen. Hij heeft het ding terug en mij doet het geen pijn; ik wilde er toch van af.’

Een vlieg draaide theatraal zijn laatste ronde op de vensterbank en stierf nijdig brommend. Mette verwenste de luchtverversing die vrieskou in haar richting blies.

‘Bravenboer werd gehanteerd, wist je dat?’ vroeg Malte

‘Van varen kwam het al lang niet meer en het onderhoud kostte kapitalen.’

‘Iemand stuurde hem een filmpje waarop te zien is hoe mama door zijn hond wordt achtervolgd, dat bakbeest van hem.’

‘Bruno.’

‘Hij ontkent het, maar we weten zeker dat hij werd gehanteerd.’

‘Bravenboer kreeg dat beest niet stil, hij maakte de hele buurt wakker.’

‘Wat zegt hij nou?’ schrok Mette. ‘Hoe weet hij dat? Heeft hij dat gezien? Met zijn eigen ogen? En heeft hij niets gedaan? Malte? Zeg iets!’

‘Niet te snel’, hield Malte af. ‘Het zijn verwarrende tijden voor pa en zijn geheugen is een vergiet. Laten we geen overhaaste conclusies trekken.’

‘Geen overhaaste conclusies, welja, verdedig hem maar weer. Als je dement bent vergéét je dingen, je verzint geen nieuwe dingen! Dit is een zaak voor de politie, laat die Van Lunteren uitzoeken wat ervan klopt. Mijn eigen vader verdomme! Ik moet weg, ik vries hier dood.’

‘Gülcher had gelijk.’

‘Wat zeg je, pa?’

‘Ze filmen je met die dingen en dan moet je betalen.’

‘Betalen?’

‘Ze zijn hondsbrutaal, ze zeggen dat je toekeek hoe je vrouw verdronk.’

In de ruit zag Malte zijn gespiegelde vader de zakken van zijn regenjas doorzoeken. Zo had hij aan zijn bed gestaan, jaren eerder, in het ziekenhuis waar hij was opgenomen na zijn ongeluk. Hij was te laat, kon niet eerder weg van kantoor, er lagen nog dossiers. Of hij niet voorzichtiger had kunnen

zijn, een ziekenhuisbed was prijzig en er groeide geen geld op zijn rug. De nachtzuster had hem op het rookverbod gewezen en was geschrokken van zijn uithaal.

‘Kinderen en zotten spreken de waarheid’, verzuchtte Mette.

‘Kinderen en dronkaards,’ verbeterde Malte, ‘en pa is niet zot. Zijn geheugen hapert. Ik heb de film van Bravenboer tien keer gezien en pa komt niet in beeld.’

Meisse knikte verrukt. ‘Het was het lot, de Weibermacht moest gebroken worden. Je moeder had geen kans.’

Mette blies haar wangen leeg. ‘Daar begint-ie weer, hij moet opgesloten worden, Malte. Weggestopt in een echt gesticht, met dichte deuren en sloten aan de buitenkant. De aftakeling gaat snel.’

Meisse spreidde zijn armen. ‘Ik heb het hem gezegd, wel duizend keer. Het was het lot, een samenloop van omstandigheden, maar hij wilde boetedoen. De man was stapelgek, een godsdienstwaaninnige. Je eigent je geen moord toe die niet jouw verdienste is. De Weibermacht breken is geen klus voor vogelaars en monniken.’

Malte zocht de ogen van zijn zus. ‘Wat zou het mooi zijn Mette, om nu een film te vinden die aansluit op de beelden die we kennen. Een film die ons vertelt dat ma van Bruno schrok en in de plas verdronk. Een film die duidelijk maakt dat noch pa noch Becker in de buurt was. Beelden die vertellen dat het een onfortuinlijk ongeval was. Domme pech, niemands schuld, behalve van een klotehond. Dan was het mysterie opgelost, hadden we rust en konden we de draad van ons leven oppakken. Nu blijven we in cirkels lopen, ben jij dat niet zat?’

Ze knikte mat. ‘*Dream on*. Ik ben vooral bekaf.’

Meisse had het ijsberen hervat, handenwringend in gesprek met zichzelf. ‘Die film is weg, verschwunden, ausradiert.’ Bij de deur bleef hij staan en schudde zijn hoofd. ‘Het was het lot, een onfortuinlijk ongeval. Zou ik daarvoor twaalf jaar de cel in moeten?’

Mette klemde haar kaken op elkaar en vloekte. ‘Wat nou weer! Over welke film heeft hij het? Ik krijg er de zenuwen van. Ik moet naar buiten, Malte, waarom gaat die klotedeur niet open!’

‘Veiligheidsslot’, hielp hij. ‘En laat hem kletsen. Jij hebt zijn computer doorzocht, zijn e-mails gezien, en niets gevonden. Er is geen andere film en als die er ooit is geweest dan is hij voor eeuwig verdwenen. Je hoort het hem zeggen.’

‘Ho!’ Haar wielen klauwden in het vet. ‘Van Lunteren! Die kan verwijderde documenten op een computer terughalen, dat heb je me zelf verteld, het lukte hem ook bij Bravenboer! We bellen Van Lunteren!’

‘Dat was anders’, schrok Malte. ‘Zoiets kan alleen met heel oude computers, die van pa is te nieuw. Accepteer nou maar dat er geen film is en vertrouw erop dat pa haar niet heeft kunnen redden. Het was een ongeluk, een onfortuinlijk ongeval, en er is geen spat bewijs dat het anders was.’ Hij stortte zich op de handvatten van haar rolstoel en racete zijn zuster door de gangen naar de lift, een omvergereden prullenmand liet hij onaangeroerd. ‘Doorlopen pa, tijd om te vertrekken. We vertellen mama dat de verhuizing is afgeblazen. De poppenkast gaat dicht, vader schminkt zich af. Het leven is niet mooi, dus hoe bezwaarlijk kan het zijn als er zich iets lelijks aandient dat mooi uitpakt?’

‘Precies,’ riep Meisse hem achterna, ‘dan zal ik jullie onderweg vertellen over mijn stoplichtstrategie.’

‘O pa, alsjeblieft’, kreunde Mette. ‘Dat je sneller weg bent door op het doven van het rode licht te letten en niet te wachten tot het groene licht gaat branden, lekker belangrijk. Naar de lift, Malte. BG. Ik wil naar huis, ik ben zo moe.’

‘Nee,’ vertraagde hij, ‘laat pa vertellen, Ik vind het interessant.’

Ze voelde spetters in haar nek.

‘Ze begrijpt het niet hè?’ glunderde Meisse. ‘Ze weet niet wat een metafoor is, een metafoor van het leven. Zoek de grenzen van de wet, grijp waarop je recht hebt, maar kleur

binnen de lijntjes, dan kun je geen douw krijgen. Als je bent opgegroeid met de wet en het recht, met schuld en boete, dan begrijp je zulke dingen, maar ze snapt het niet.’

De spiegelwand van de cabine reikte van de vloer tot het plafond. Ze keek in de betraande ogen van een vrouw in een rolstoel, die haar wijvinger langs haar lippen bewoog, zodat het *buddebuddewup* deed. ‘Ik begrijp het goed, pa,’ hoorde ze haar zeggen, ‘ik begrijp het helaas maar al te goed, Malte.’

Tiny Riemenschneider-Verberckmoes werd wakker met een wijsje in haar hoofd, een met flarden radio meegewaaide melodie die bleef jeuken in haar oor. Het gebeurde haar vaker. Dwanggedachten, had de huisarts uitgelegd, een onbeduidende kwaal waartegen geen kruid of poeier was gefabriceerd; alleen een therapeut met stamina zou haar kunnen helpen, maar ze had zijn verwijsbrief weggegooid.

Het deuntje had zich aan haar brein gehecht als een dreinend kind aan moeders rok, ze moest het thuisbrengen, anders zou het weer gaan stormen in haar hoofd.

Ze werkte haar vertrouwde rijtje af. Rood, wit, blauw, groen, geel, paars, rood, wit, blauw, groen, geel, paars. Vader, moeder, dochter, zoon, neef, nicht. Zo was de wereld te overzien, met orde en voorspelbaarheid. Ze drukte haar oren dicht en neuriede, zo hard ze kon.

Het *Vilja Lied!* Ze straalde. *Die Lustige Widwe!* Franz *Léhar!* De dag kon beginnen. Zingend bracht ze haar bord en bestek naar de vaatwasser in de keuken - kaas en jam op hun vaste plaats in de koelkast, roomboter in de voorraadkast, zodat ze smeug bleef. Niet vergeten: Vilja Lied. Welja lied. Welja lied. Welja.

In de woonkamer wachtten een *laptop* op een extra geheugenkaart en een *desktop* op een nieuwe voeding. Een uurtje werk, had ze de klanten voorgerekend. Daarna zou ze de bus naar de stad nemen, een hapje eten in de nieuwe lunchroom op de markt en even langs het kluisje lopen. Ze zou eens iets van het andere stapeltje nemen, voor het evenwicht.

Ze glimlachte. Gaatjesschoenen... een Rolleiflex... wat waren mannen toch makkelijk te foppen prooien. *Das*

Waldmädlein streckte die Hand nach ihm aus und zog ihn hinein in ihr felsiges Haus. Ze deed een mal dansje en verloor haar evenwicht. Ze schaterde om haar onhandigheid.

Ander werk van van Jos de Gruiter:

- 1998 Verhaal van een dorp in oorlogstijd
Historische Vereniging
'Otto Cornelis van Hemessen'
- 2004 Uitgesproken
Rechters in Nederland
Sdu Uitgevers
- 2012 Dealey Plaza 's-Gravenhage (roman)
PMA
- 2013 Watervrees (roman)
PMA
- 2016 PAS (roman)
Uitgegeven in eigen beheer
- 2020 Het is een hobby, het mag wat kosten
Sietze Kornelis, redactie Jos de Gruiter
Pied-à-Terre

Oud-journalist Jos de Gruiter (Den Haag, 1951) schreef eerder boeken over de bezettingsjaren in Hoogmade/Woubrugge (1998) en over de rechterlijke macht in Nederland (2004, coproductie met Jiska Vijselaar). In 2012 verscheen van zijn hand de roman 'Dealey Plaza 's-Gravenhage', gevolgd door de romans 'Watervrees' (2013) en 'Pas' (2016).

Het is een frisse ochtend in het vroege najaar als oud-notaris Bernard Meisse zijn vrouw Gilda vindt, verdronken in de plas naast hun villa, uitgegleden op de stalen trap van het boothuis. Het is een onfortuinlijk ongeval...